

Journal för animal magnetism, / af P.G. Cederschjöld.

Contributors

Cederschjöld, P. G. 1782-1848.

Publication/Creation

Stockholm : Tryckt hos Carl Delén, 1815-1821.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/unyf25nv>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

JOURNAL

FÖR

ANIMAL MAGNETISM,

AF

P. G. CEDERSCHJÖLD,

Art. Obst. Profess. E. O.

FÖRSTA BANDET.

STOCKHOLM, 1815—21.

JOHN H. H. H.

ANIMAL MACHINERY

T. C. CLIFFORD

STOCKHOLM

JOURNAL
FÖR
ANIMAL MAGNETISM,

AF
P. G. CEDERSCHJÖLD,
Medic. Doct. & Magist. Chir.

FÖRSTA BANDET.

I. HÄFTET.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS CARL DELÉN, 1815.

JOURNAL

ANIMAL MAGNETISM

F. C. GEBERSCHLOID

FÖRSTA BÄNDET

I HÄFTET

STOCKHOLM

UTGITT AV CARL DELÉN, 1842

KONUNGENS
HÖGSTBETRODDE MANN

EN AF RIKETS HERRAR

ÖFVERSTÅTHÅLLARE, LANDTMARSKALK, GENERAL,
KONGL. MAJ:TS BEFÄLHAFVANDE GENERAL-ADJUTANT
I STOCKHOLM, RIDDARE OCH COMMENDEUR AF KONGL.
MAJ:TS ORDEN, RIDDARE AF KONUNG CARL XIII:S

ORDEN

HÖGVÄLBORNE HERR GREFVE

CARL MÖRNER

TILLEGNAS DETTA HÄFTE

1 DJUPASTE ÖDMJUKHET

AF

FÖRFATTAREN.

JAM fides, & pax, & honor pudorque
Priscus, & neglecta redire virtus
Audet; apparetque beata pleno
Copia cornu.

HORATIUS.

Multa nos mortales latent.

HIPPOCRATES.

INLEDNING.

Knappt lär någon Sanning haft svårare att vinna burskap på jorden, än Läran om *Animala Magnetismen*. Länges har den irrat ifrån land till land; men öfver allt blifvit begabbad, misshandlad och afvist. Läkarne, hvilkas beskydd denna sanning i synnerhet påkallade, syntes med en betydningsfull axelryckning föraktligt vända henne ryggen, och derigenom gifva den lättsinniga Allmänheten signal, att medelst bespottande bortjaga henne. Det har till och med varit Regeringar, som tyckts hota att med maktspråk vilja tillintetgöra henne; likasom de fördom på samma sätt hade förbjudit vissa nu för tiden mest skattade läkemedel, att till människors räddning användas.

Egentliga orsaken till detta *Animala Magnetismens* missöde tyckes hafva varit, att *Mesmerska* snillet hade gjort ett för stort

språng framför tidehvarfvets upplysning, och denna upptäckt således skett mycket för tidigt, innan en högre filosofi ännu hunnit derföre bana väg och bereda sinna derpå. Sedan derföre den så kallade *Natur-filosofien* börjat ifrån Tyskland utspri- da nytt ljus öfver Naturen, började också Animala Magnetismen att i detta vettenska- pernas egentliga fädernesland tålas, hägnas, och af de utmärktaste män med tillbörlig värdighet behandlas. Allt sedan har den derstädes varit ett mål för de störste läka- res outtröttliga forskningar: och mångfal- diga böcker hafva utkommit, som bära ett evigt vittnesbörd om de nyttiga och för- underliga verkningar, den frambragt.

Äfven hos oss har Animala Magnetis- men, af samma orsak, som förut i Tysk- land, blifvit brännmärkt med förakt och åt- löje. Men jag vill förmoda, att Svenska All- mänheten nu blifvit nog upplyst, för att omsider skänka detta ämne den uppmärk- samhet det förtjenar. — De sannings-frö- som *Mesmer* utsådde, hafva länge legat lik- som slumrande i den långsamma vinterns isar och snö: men sedan jorden nu hun- nit att åtminstone fläckvis upptinas af den milda vårsolen, vill jag hoppas, att frönas skola äfven här, liksom det redan skett i

Tyskland, gro och trifvas, för att omsider kunna bära en ömnig, och för menskligheten välgörande frukt.

Det var en tid, då man allmänt ansåg höjden af all visdom bestå deruti, att djerft förneka allt, hvars tillräckliga grund man ej trodde sig tydligen kunna inse. Det var naturligt, att Animala Magnetismen, hvars verkningar äro så outgrundeliga, borde i ett sådant tidehvarf anses för en galenskap. Men nu bör den deremot kunna hoppas att blifva behandlad med mera skonsamhet och aktning, sedan förnuftet omsider lärt känna sina egna gränser, och sedan man hunnit till den öfvertygelsen, att *allt i Naturen, äfven det alldagligaste, är i grunden lika obegripligt*. Så länge man derföre ännu endast liksom trefvade på Naturens yta, tyckte man sig känna allting noga och fullkomligt; men nu, sedan man tyckts bemöda sig att genomgräfvade dess medelpunkt, och lyckats att upplyfta en flik af förhänget till dess helgedom, har man funnit allting der, liksom Gudomligheten fördom i Israeliternas Allrahelgaste, insvept i ett heligt töcken, hvilket ingen mensklig blick kunde genomtränga.

Men det gifves kanhända, äfven i vår tid, mången inbilsk Halftänkare, som, stolt

pockande på sitt förnuft, ej vill medgifva annat än det, hvarpå han kan taga med händerna; och som följaktligen tror sig böra förfölja Animala Magnetismen såsom ett blott tankspöke. Dessa äro ej olike den i diket liggande Grodan, hvilken troligtvis skulle begabba Örnen, om han berättade, huru han kan uppsvinga sig öfver skyarne, och derigenom höja sig öfver himlens ljungeldar. Hon skulle till och med icke öfvertygas om sin villfarelse, om än örnen toge henne med sig på sin luftsegling: ty af ovana vid de högre kretsarnes tunnare och kallare luft, skulle hon förmodligen sättas ur stånd att tillbörligen urskilja både skyar och blix. — Lika så fruktlöst skulle det ock vara att vilja öfvertyga desse förnuft-dryge Småherrar om Magnetismens verklighet. Om än de största naturunder tilldroge sig framför deras uppspärrade ögon, så skulle de dock kanhända ingenting skönja: ty för att tydligen kunna se, är det ej nog att hafva öga; det fordras äfven vana att nyttja det. — Till äfventyrs torde desse, i förbund med Nyhetshatare, Forskningslättningar, och hela öfriga svärmen af upplysnings fiender, rusta sig till strids emot mig, som utan öfvermod, men också utan ringaste farhåga, nu förklarar mig för Animala

Magnetismens Riddare. Men jag går med lugn och frimodighet min väg fram: ty emot sanningens sköld, hvarmed jag är be- täckt, skola deras förgiftade pilar till deras egen fara återstudsas. Lik den i sina tankar fördjupade vandraren vill jag ej heller låta störa mig af dessa föraktliga, men oskadli- ga insekter, hvilka, rädda för dagsljuset, sorgfälligt dölja sig för dess strålar, och först i skymningen framkrypa ur sina göm- ställen, för att med en hvirflande flygt doft brumma omkring mig.

Efter att hafva läst flere aktningsvärde Författare, som af egen erfarenhet skrivit öfver Animala Magnetismen, och som satt sitt namn och sin ära i borgen för dess verklighet, ansåg jag för öfverdåd att tvifla, det ju saken i sjelfva grunden vore sann. Men jag misstänkte tillika, att många af de förunderligheter, som derom anföras, torde möjligtvis af en öferspänd inbillning varit riktigt iakttagna, eller med öfverdrif- ning framställda. Jag längtade derföre efter tillfälle att på egen erfarenhet kunna grun- da en fast öfvertygelse. Detta tillfälle har yppats; och jag har ej ett ögonblick tve- kat att begagna det, till trots för alla de olägenheter, för hvilka jag derigenom möj- ligtvis kunde blottställa mig.

Af de förvånande förändringar, som Animala Magnetismen förorsakar i kroppsliga tillståndet, kan man lätt inse, att den ej kan vara likgiltig för helsan; utan att den, såsom ett af de allrakraftigaste Läkemedel, med tillbörlig försigtighet, och endast i svårare sjukdomshändelser, bör användas. Af denna anledning, äfven som i anseende till den tidspillan, som Magnetiseringen medför, har jag endast i sådana tillfällen velat taga min tillflykt dertill, då genom andra Läkemedel ingenting kunnat uträttas. — Men jemte det jag sålunda söker utröna Animala Magnetismens medicinska nytta, vill jag tillika söka utforska dess natur, samt upptäcka de enskilda lagarne för densamma, för att omsider möjligtvis kunna bringa den under allmänna naturlagar. Åtminstone vill jag arbeta på att bana väg för en möjlig vettenskaplig behandling af detta ämne; samt efter förmåga bidra att framskaffa materialier, hvar af en fast och varaktig Lärobyggnad med tiden må kunna uppföras. — För detta ändamål vill jag efter hand meddela allt, hvad jag i detta ämne kan erfara; och vågar emedlertid hysa det förtroende till den Svenska Allmänheten, att den skall göra

rättvisa åt mitt nit för sanningen, och mitt bemödande för dess utspridande.

Sjelf hatare af allt slags smygning, har jag velat behandla Animala Magnetismen så öppet och offentligt, som sakens natur möjligtvis kunnat medgifva. Aldrig har jag därför i hemlighet och enskilt velat företaga dylika operationer: utan beständigt önskat, att en eller flere af den sjukes anhörige hvarje gång vore närvarande. Äfvenledes har jag sett med nöje, och genom beständiga inbjudningar sökt åstadkomma, att några främmande i sender vore tillstädes, på det desse åtminstone i grunden af sina egna hjertan måtte kunna bära vittnesbörd om sanningen af de uppgifter, som jag nu går att öfverlemna åt samtiden och efterverlden.

I.

Mamsell N. mörklagd, 20 år gammal, var af ett tystlåtet, förbehållsamt och inom sig slutet lynne. Hennes själ kände erhållna intryck lifligt och djupt. I utförandet af sina föresatser var hon ifrig, ihärdig, outtröttlig; och kroppskrafterna tycktes härunder endast uppehållas af en stark spänning i själen. Men likaså kraftfull som hon var i utförandet af sina företag, var hon äfven i försvarandet af sina meningar: och detta gaf hennes eljest milda karakter ett lätt drag af envishet. — Hon var egentligen ej svag och spenslig; men dock högst ömtålig, i synnerhet för kölden. Till förekommande derföre af förkylning, måste hon kläda sig som en utlefvad menniska, med två par ullstrumpor, pelsverk närmast lifvet, o. s. v.

Redan i flera år hade hon lidit af fastsittande stygn och smärtor djupt ned i venstra sidan af bröstet, med stundom åtföljande värk i axeln och armen. I förening härmed voro en viss heshet, trångbröstig-

hët, och torr; hård hosta. Vid hvarje djupare inandning, äfven som vid hostning o. d. kändes svår huggning på det lidande stället. — Jemte detta lidande i bröstet, besvärades hon äfven stundom af hetta och sveda i maggropen, samt uppstigning af hett, surt vatten i munnen, hvaraf halsen kändes liksom blifva sårad, och hostan derigenom ännu mer uppretas. Dessa bröstets och underlivets sjukdoms-tillfällen tycktes med hvarandra stå i närmaste sammanhang; så att bröstets tillfälliga försämring alltid var förebådad och beledsagad af halsbränna.

Stundom försvårades lidandet i bröstet, merendels höst och vår; och detta har ett par gånger skett till den grad, att det haft utseende af det häftigaste Håll och Stygn, och måst behandlas medelst bloduttömnin- gar o. d. Derefter har den sjuka infallit i ett slags naturlig somnambulisk dvala, hvarunder bröstsjukdomen blifvit bruten. Denna dvala har kunnat räcka inemot ett dygn, och varit beledsagad af de svåraste ryckningar. Den sjuka har derunder beständigt legat med tillslutna ögonlock; men det oaktadt, medelst blotta känseln, eller till och med på afstånd, liksom genom ett slags instinkt, noga kunnat åtskilja och igenkänna de personer, som omgäfvat henne.

Under detta tillstånd kunde hon, hvarje gång, ej fördraga mer än En viss person, hvilkens vidrörelse eller blotta närvaro tycktes vara henne särdeles angenäm, och ögonskenligen stillade hennes plågor: men hvilken annan deremot som ville nalkas henne, sökte hon med ångest och otålighet aflägsna, liksom en orsak till smärta.

Den 25 Oktober 1814 var bröstet särdeles angripet, och ett svårare anfall tycktes vara i annalkande. Hostan var högst elak, med tilltagande stygn och hufvudvärk. Pulsen var hastig och oordentlig; men ej ännu egentligen febrilisk. Under en brinnande hetta i hufvud och ansigte voro händer och fötter nästan iskalla. Matlusten var alldeles borta, och hade nästan aldrig varit fullkomligt god. Nätterna voro gemenligen oroliga; och den sistledna hade blifvit tillbragt i fullkomlig sömnlöshet.

I sådant tillstånd var den sjuka, då jag, i egenskap af läkare, för första gången såg henne. Jag yttrade genast min förmodan, att det skulle vara bäst följa naturens vink, och genom Animal Magnetism försätta henne i samma somnambuliska tillstånd, som tillföre synts vara för henne så utmärkt välgörande. Jag trodde mig med så mycket mera skäl kunna tillstyrka detta, som man

sade sig, genom långvarigt och fruktlöst medicinerande, längesedan hafva förlorat hoppet att genom vanliga läkemedel kunna vinna någon varaktig förbättring. Efter att derföre hafva erhållit deras samtycke, af hvilka hon berodde, jemte hennes eget, började jag strax för första gången utöfva den förunderliga konsten, att medelst händers påläggning bota sjukdomar.

I Oktober månad blef hon magnetiserad 5 gånger, nemligen den 25, 27, 28, 30 och 31, utan att tillförene nästan någonsin hafva hört talas om Magnetism, eller åtminstone äga ringaste begrepp om dess verknningar. — Gemenligen började hon inom några minuter darra, och beklaga sig öfver kyla och rysningar. Snart följde en sort fruktlöst bemödande att gäspa och sträcka sig, med tyngd i kroppen, och svårighet att hålla ögonen öppna. Efter några mer eller mindre djupa suckningar syntes den sjuka, som ännu var sittande, låta hufvudet sjunka ned emot bröstet, under det ögonlocken hårdt tillslötos. Härunder erhöll ansigtet ett eget uttryck af lugn och välbehag. — Nu var hon, efter 20 till 30 minuters magnetisering, försatt i det förunderliga tillstånd, som man, i brist på egentligt namn, gemenligen kallar (*magnetisk*) *Sömn*.

Så snart hon sålunda var fullkomligt insomnad, ville jag förmå henne att lägga sig på soffan, på det kroppen måtte erhålla en ställning, som med minsta bemödande kunde bibehållas, och den fullkomligaste hvila följaktligen åtnjutas. Men härvid fann jag ett alldeles oväntadt motstånd: ty hela kroppen var styf, och så fullkomligt oböjlig, att han likasom förstenad emotstod mina bemödanden att förändra dess ställning. I början trodde jag, att detta endast var en frivillig motsträfvighet, och sökte genom föreställningar öfvervinna denna förmenta envishet. Men snart fann jag, att denna ööfvervinneliga stelhet var *kataleptisk*, och i ett ögonblick kunde häfvas derigenom, att jag strök med fingerspetsarne uppifrån nedåt, i synnerhet på den sidan af den angripna kroppsdel, hvaråt jag ville böja densamma. Denna strykning tycktes verka starkast, då den användes på den muskel, af hvars biträde den önskade rörelsen i synnerhet berodde. Af dylika kataleptiska tillfällen var hon, i synnerhet i början af sömnen, nästan oupphörligt besvärad, än i en kroppsdel, än i en annan, men framför allt i armarne. De gäfvo alla lika hastigt vika för min påstrykning. — Den sålunda angripne kroppsdel tyckte hon vara

liksom bortdomnad. — Den under operationen öfverklagade kylan var nu försvunnen, och i dess ställe en angenäm värme utspridd öfver hela kroppen. Pulsen, som förut var oordentlig, hastig, krampaktig, blef under sömnen jemnare, långsammare, mjukare och fullare.

Under denna Magnetico-somnambuliska dvala plågades hon, i synnerhet de första dagarne, af den grufligaste hosta, med fruktlösa bemödanden att kräkas. För att stilla den, behöfde jag blott att lägga flata handen öfver maggropen: och denna verkan var så obegripligt plötslig, att den redan började pinsamma uthostningen af den konvulsiviskt indragna luften, förvandlades, med blixstens hastighet, till en djup och lätt suck. Det var ljuft och rörande att se, huru innerligt hon uttryckte sin tacksamhet öfver den erhållna lisan. Med en himmelskt leende min tryckte hon min undergörande hand ömsom till sitt bröst, ömsom mot sina läppar. — Stundom uppharklades, mot slutet af sömnen, stora sega slemklumpar; men med en förunderlig lätthet, och utan egentlig hosta.

Så länge jag vidrörde henne, eller endast var nära henne, syntes hon lugn och förnöjd, och sade sig njuta en obeskriflig

sällhet; men då jag aflägsnade mig, blef hon ledsen och orolig. Om någon annan nalkades henne, i synnerhet mot slutet af sömnen, blef hon otålig, med uttryck af vanda. Då hon sjelf så ville, tycktes hon utan olägenhet kunna vidröra hvilken som helst; men om hennes hand oförmodadt träffade någon, sade hon sig deri få en känsla af stickning liksom af nässlor, och gned henne länge emot soffan, eller min rock, eller något dylikt. Genom blotta vidrörelse kunde hon bestämdt åtskilja mina kläder och öfriga tillhörigheter ifrån andras. Hvad mig tillhörde ville hon bevara; men sökte ifrigt aflägsna allt annat.

Känsligheten tycktes blifva förunderligen förhöjd, så att intryck, som hon förut ej kände, kunde nu förorsaka betydliga smärtor. — Sålunda började hon en gång finna ett beckplåster, som redan två dagar legat på ryggen utan att förorsaka ringaste olägenhet, till den grad plågsamt, att hon med den häftigaste otålighet, som nästan tycktes gränsa till ursinnighet, tvang mig att borttaga det. Längre efteråt måste jag frottera stället der plåstret legat, för att lindra den med klåda blandade sveda, hvaröfver hon beständigt jemrade sig. — En gång då hon om morgonen ha-

de tagit Coloqvint-droppar, hvilkas hela verkan tycktes innan middagen vara fullkomligt förbi, fick hon omkring kl. 7 om aftonen, under sömnen, på en gång de förskräckligaste slitningar i lifvet, likasom läkemedlet hade börjat verka på nytt, men mycket plågsammare än förut.

På de frågor jag framställde svarade hon med ett visst bemödande och en något förändrad ton. Andras frågor besvarade hon icke. Hon kunde med noggranhet bestämma hurudan följande natten för henne skulle blifva. På tillfrågan: huru det smärtande stället i bröstet vore beskaffadt? svarade hon med gråt och snyftningar: att det vore så fult. Först efter några dagar hann hon tillräckligen vänja sig vid detta obehagliga föremål, för att med någorlunda lugn derpå kunna fästa sin uppmärksamhet. Då sade hon, att ett sår vore i Lungan, hvilket endast genom Magnetism kunde botas.

I början af sömnen var hon gemenligen tyst, och mera lik en verklig sofvande; men mot slutet fick ansigtet ett lifligare utseende, hon blef mera pratsam, kunde stiga opp och gå ensam omkring i rummet hvar hon ville, utan att stöta sig. Hon ville till och med aldrig tillåta mig, att på dylika vandringar leda eller följa sig. — Efter

uppvaknandet var i hennes minne ej ringaste spår af hvad som under sömnen föregått; men under den Magnetiska sömnen hade hon deremot ej allenast den vanliga hågkomsten af sin framfarna lefnad, utan kunde tillika fullkomligt erinra sig allt hvad som förefallit under föregående Magnetiseringarne.

Magnetiseringen företogs alltid omkring kl. 6 eft. m., och efter en till två timmars sömn måste jag, ehuru ogera, företaga väckning. Härtill bestämdes jag af hennes anhörigas enträgna begäran; af svårigheten för mig, att längre qvarstanna, jemte fruktan för obehagliga tillfällen om jag ginge ifrån henne under sömnen; och slutligen af hennes egen yttrade förmodan, att om hon ej blefve väckt, skulle sömnen räcka ganska länge, åtminstone hela natten, och hon vid uppvaknandet verkligen vara sjuk. Således blef hon hvarje gång genom Magnetisering uppväckt; hvilket gemenligen fordrade mera tid och bemödande än sjelfva insöfningen. Under väckningen var hon otålig, började derefter sträcka sig, försöka att gäspa, gnugga ögonen, och uppvaknade slutligen, då hon med uttryck af förundran såg sig omkring, liksom för att påminna sig hvem och hvarest hon var.

Gerna

Gerna hade jag magnetiserat hvarje dag; men jag måste foga mig efter den sjukas familje-omständigheter. De dagar då hon ej blef magnetiserad, infann sig likväl, mellan kl. 6 och 7 eft. m. tyngd och sömnighet, så att hon med möda kunde hålla sig vaken. En gång måste hon till och med lägga sig, och sof lugnt ungefär en timme.

Hosta och stygn hade under dessa dagar blifvit mycket lindrade. — Nattron var olika. På hvarje magnetisering följde gemenligen en lugn och rolig natt. — Blott matlusten syntes ej vilja förbättras.

I November månad kunde jag, till min stora ledsnad, ej få magnetisera henne mer än den 2, 12, 19, 24 och 30; men jag lät henne deremot sofva så mycket längre, minst 2 till 3 timmar i sönder. Insöfningen började nu fordra mindre tid; men uppväckningen deremot gå så mycket långsammare. Hon insomnade vanligen inom 10 minuter; men kunde stundom ej väckas förr än efter $1\frac{1}{4}$ timmes träget bemödande.

Så stort välbehag fann hon i att sofva, att hon beständigt bad mig ännu en stund uppskjuta väckningen, samt försökte äfven på allt sätt att hindra mig derifrån. Om jag än förde mina händer på afstånd ifrån henne,

tycktes hon likväl beständigt veta, hvar de voro, samt grep dem, för att med våld söka leda dem uppifrån nedåt. Hon träffade dem alltid så riktigt, att man slutligen knappt kunde tvifla, det ju hon, såsom hon sjelf försäkrade, verkligen såg dem. Men underligt förekom det mig, att, då jag, just under en sådan strid, frågade henne, hvilket väckningssätt verkade kraftigast, hon ganska riktigt svarade: blåsning samt strykning öfver ansigtet och ögonen nedifrån uppåt. Det tycktes således ej stå i hennes makt att säga osanning, till och med då hennes största fördel fordrade det. Också insåg hon strax, hvad skada hon gjorde sig genom denna, som hon kallade, dumma upprigtighet. Denna englarena öppenhet framlyste äfven i hennes, ej sällan ohöfliga, omdömen öfver personer, som till och med voro närvarande. När det derföre var någon tillstädes, som hon ej tyckte om, lät hon den merendels så tydligen erfara det, att både han och vi öfrige kringstående kunde derigenom sättas i förlägenhet: och blott de allragrofvaste anmärkningarne hviskade hon till mig, med begäran att ej omtala dem. Alla dessa omdömen voro gemenligen rigtiga; men uttryckta med en kraft och satirisk qvickhet, hvaraf hon i vakande tillståndet omöjligen varit i stånd.

Musik tycktes kraftigt verka på henne. Då melankoliska stycken spelades på ett i nästa rum stående klaver, syntes sömnen inställa sig hastigare, samt blifva lugnare och djupare. Hon betygade deröfver ett synnerligt välbehag. Men glädttig musik sade hon deremot störa sömnen, och verka såsom väckande. För att härom erhålla närmare vishet, försökte jag att under väckningen låta spela muntra stycken. Men då hon härigenom ganska hastigt var på vägen att uppvakna, lät jag musiken åter förändras till sorglig. Då började hon genast vilja på nytt lägga sig, och yttrade sin glädje öfver att ännu längre få sofva.

Merendels blef hon hvarje gång torstig mot slutet af sömnen, och begärde vatten, hvilket hon såsom vaken aldrig vågade smaka. Jag magnetiserade det beständigt, och derefter syntes det alldeles icke bekomma henne till. En gång ville jag på försök gifva henne det omagnetiseradt. Men då hon skulle sätta glaset till munnen, märkte hon bedrägeriet, och vägrade att dricka. För att ändock söka marra henne, beströk jag endast randen af glaset, hvarpå hon verkligen drack: men började genast beklaga sig öfver kyla och smärtor i lifvet, samt plågades länge af svår hosta. Hon förebrådde mig att ej riktigt hafva mag-

nētiserat detta vatten : och när hon sedermera begärde något, påminte hon äfven vanligen, att det för all del måtte blifva magnetiseradt, samt visade till och med huru det borde ske.

En gång ville Brodern försöka att magnetisera henne. Hon tycktes ej vara mycket nöjd dermed, och då hon satte sig, gjorde hon en betydningsfull min åt mig, liksom hade hon velat försäkra, att alla hans bemödanden skulle blifva fruktlösa. — Så gick det åtminstone i sjelfva verket. Hon blef väl något tung, men betogs tillika af den olideligaste hufvudvärk och mest brännande hetta, samt svårighet att andas. Sedan han sålunda förgäfves hade arbetat en hel timme, bad jag honom upphöra, och skyndade mig att bringa henne i sömn, i hopp att derigenom lugna hennes retade nerver. Hon somnade inom tie minuter: men hostan, hettan och oron voro särdeles envisa, så att någorlunda lugn ej kunde erhållas förr än efter en half timmes sömn. Likväl var hon ännu olustig och temligen orolig, då hon kort derefter bad mig väcka sig, samt till och med visade mig huru jag hastigast skulle kunna göra det. Under följande magnetiska sömn sade hon, att Broderns försök varit henne skadligt, och att såret i lungan derigenom förvärrats.

Af en händelse lemnade jag henne en gång en liten kopparpenning, på hvilken hon tycktes sätta stort värde. Då jag såg henne noga undersöka prägeln, frågade jag, hvad penning hon trodde det vore, och af hvilket årtal. Med förtrytelse öfver, att jag kunde sätta i fråga, huruvida hon igenkände en sådan penning, sade hon ganska riktigt: att det var $\frac{1}{4}$ sk. banko. Årtalet nekade hon deremot att uppgifva; men på ett sätt, som tydligen förrådde förmåga dertill. Jag sökte därför genom öfvertalande, och slutligen genom hotelse med väckning, förmå henne att uppfylla min begäran. Då tog hon penningen och höll den framför sina hårdt tillslutna ögon. Men der hon låg, var så mörkt, att hon äfven med öppna ögon omöjligen skulle kunnat urskilja det ringaste på penningen. Också måste hon taga sin tillflykt till känseln. Hon tog därför på den, och skrapade hårdt med nageln en enda gång, hvarpå hon genast sade: 1802. Jag begärde då penningen för att efterse, om hon sagt sant. Men deröfver fann hon sig stött, sägande: att hon nog kunde veta så mycket, som ett lumpet årtal. Likväl lemnade hon mig honom slutligen; men först efter att genom förnyad påtagning ytterligare hafva försäkrat sig om rättigheten af sin uppgift. — Hennes utsaga befans fullkomligt

rigtig. — Detta syntes i sjelfva verket så mycket underligare, som hennes händer ej voro särdeles fina, eller eljest med ovanligt fin känsel begåfvade. — Derefter tog jag opp en Sedel och lemnade henne, med tillfrågan: hvad det vore? Hon uppvecklade genast och utbredde honom på soffan bredvid sig, med tryckta sidan uppåt, och bokstäfverna riktigt vända emot sig. Derpå förde hon handen öfver sedelns öfre del, till dess hon träffade det ställe, der värdet var uttatt, då hon genast sade, att det var en 2 R:drs sedel. På tillfrågan: om det vore Riksgäld eller Banko? svarade hon, efter att med handen hafva öfverfarit hela papperet, ganska riktigt: Riksgäld. — Nu bad jag henne säga mig sedelns årtal. Sedan jag med yttersta svårighet öfvervunnit hennes envishet, och förmått henne att åtminstone göra ett försök, förde hon återigen handen öfver sedeln, och stannade med en finger på det ställe, der årtalet var, och sade, utan ringaste besinnande: 1813; hvilket äfven, till min och alla närvarandes förundran, var fullkomligen riktigt.

Sedan jag, genom ofta upprepade försök, fullkomligt hade öfvertygat mig om hennes förmåga att läsa siffror med fingrarne, började jag förmoda, att hon på samma sätt torde igenkänna bokstäfver, och följaktligen kunna

läsa i bok med tillslutna ögon. Jag lemnade henne en Roman (*Moderstäflan*), hvilken hon i den svagt upplysta vrån, der hon låg, höll framför sig, på vanligt afstånd från ögonen, och läste långa stycken, men ganska tyst och nog otydligt. Stundom tog hon på boken ganska flygtigt, likasom för att medelst känslan komma synen till hjälp. På detta sätt kunde hon till och med läsa den finaste notstil, som på vissa ställen der förekom. Hon tycktes nu se genom sjelfva ögonlocken. Men härtill fordrades nödvändigt något, oaktadt ganska obetydligt, ljus: och i fullkomliga mörkret sade hon sig ej kunna se det ringaste.

Men snart blef jag varse, att hon ej alltid höll boken midt för ögonen, utan snarare framför bröstet, och syntes till och med stundom vända ansigtet åt ett helt annat håll. Detta gjorde mig ännu mera uppmärksam; och jag öfvertygade mig snart, att de egentliga ögonen åtminstone ej voro rent af nödvändiga till detta slags syn. Hon försäkrade också sjelf, att ögonen alldeles icke lemnade henne ringaste biträde; men att hon, det oaktadt, kunde se allting ganska tydligt. Detta skedde, enligt hennes intygan, på ett alldeles eget sätt, hvilket hon med förundran erkände sig hvarken kunna begripa eller beskrifva. Först längre fram, då hon hunnit blifva mera be-

kant med sin nya synförmåga, började hon derom kunna lemna närmare upplysning. Vid bestämmandet af den del utaf kroppen, med hvilken hon egentligen såg, var hon i början villrådig. Först trodde hon, att det vore med bröstet; men återkallade det genast, och tyckte, att det vore hjertat, hvarmed hon såg. Sedan hon ännu ett ögonblick nogare besinnat sig, sade hon, att det ej var sjelfva hjertat, utan grannskapet deromkring, pekande på maggropen, som tjente henne i stället för ögon.

Förvånad öfver allt detta, kände jag en viss motsträfvighet att antaga det, och en hemlig önskan att kunna förklara det såsom en blott sjelfförblindelse. Jag sökte derföre med en varsam tviflares kalla noggrannhet på allt sätt tillfredsställa förnuftets fordringar, och gladde mig på förhand åt, att sålunda möjligtvis kunna sönderhugga denna Gordiska knut, som för mitt förnuft syntes så fullkomligt omöjlig att upplösa. — I förmodan således att den sjuka tilläfventyrs kunde se genom någon omärklig öppning emellan ögonlocken, band jag ett stort bomullskläde, som var mångdubbelt sammanlagdt, för hennes ögon, och drog ned det under näsan, samt vred, för ännu mer säkerhets skull, hufvudet åt sidan. Detta gjorde ej ringaste förändring

i läsningen. — Derpå lade jag boken öfver maggropen, omedelbarligen på de tjocka och mångdubbla kläder, hvarmed den sjuka var betäckt ända upp till hakan. Men äfven nu läste hon med lika färdighet. — Ännu miss-
 tänkte jag, att hon möjligtvis kunnat hela det stället utantill, som hon nu hade läst: men sedan hon omsider låtit öfvertala sig att läsa på flera särskilta ställen, så återstod slutligen ej mer än en enda möjlighet, som likväl var ganska litet sannolik, nemligen den, att hon kunnat hela boken utantill, och genom bladens räknande vetat, hvad den uppslagna sidan innehöll. Det fordrades således till min öfvertygelse, att hon läste i andra böcker, som jag utsökte. Med mycken möda kunde jag härtill förmå henne. Men då det ändtli-
 gen lyckats mig, och hon äfven vid detta prof blifvit beståndande, så kände jag mig nödsakad taga mitt förnuft till fånga, och ej längre tvifla på, hvad jag såg för ögonen. — Dessutom kunde man på blotta tonen och sättet, hvarpå hon läste, tydligen höra, att det ej skedde ur minnet. Vid sådana ord, som voro för henne mindre bekanta, eller blindt tryckta o. s. v. studsade hon, och återtog flera gånger, innan hon så kunde uttala dem, som hon ville. Detta skedde för öfrigt med ett bemödande, som en blott utanläsning ej kunnat

fordra. Händer och fötter blefvo iskalla, och hela kroppen darrande. Äfven blef hostan deraf alltid uppretad. Hon bad derföre, att hon hädanefter skulle först få sofva en timme i lugn, så skulle hon derefter kunna läsa med mindre svårighet, och slutligen väckas med mera lätthet.

Under denna tid hade helsan betydligt förbättrats. Hostan och andtäppan hade alldeles försvunnit. Stygnet kändes sällan, och då högst obetydligt. Sjelf sade hon under Magnetiska sömnen, att såret i lungan var mycket förminskadt, och att kringliggande delar sågo äfven mindre illa ut. Nätterna voro nu lugna, och en hvilande sömn åtnjöts. Hon hade äfven tyckt sig få mera värme i kroppen, och vara mindre ömtålig för kölden.

Slutligen får jag anmärka, att magnetiseringen ej tycktes vara utan verkan, äfven på mig. Då jag förde mina utsträckta händer på något afstånd ifrån den sjuka, så kände jag dem liksom öfvergjutas med värme. När jag någon gång hade nödgats alltför mycket bemöda mig, i synnerhet med *väckning*, så kände jag mig ej sällan hela dygnet derefter nedslagen och olustig, samt plågad af indigestion, vedervilja för mat, sömnlöshet, och en besynnerlig känsla af kyla och utsugning i maggropen.

I December månad kunde magnetisering endast företagas den 3, 8, 14, 18 och 24. — Hennes förunderliga förmåga att, om jag så får säga, se utan ögonens biträde, utvecklades nu och fullkomnades allt mer och mer. Ifrån den stund hon började se endast ur maggropen, började också sjelfva ljuset härtill blifva mindre nödvändigt. Då jag märkte, huru oförändrad denna hennes synförmåga förblef, under ljusets minskning ända till det allrasvagaste skimmer: och ännu mer, då jag såg henne kunna läsa i boken, som låg på bröstet, oaktadt ingen ljusstråle tycktes kunna tränga sig emellan dem, och liksom sätta boken i ett slags förbindelse med henne; då, säger jag, började jag äfven förmoda, att hon torde kunna se i sjelfva mörkret. Min förmodan blef, till råga på min förvåning, verkligen bekräftad. I ett rum, der intet ljus fanns, och hvars fönster-luckor och dörrar voro noga tillstängda, der läste hon nu med samma färdighet, som hon i vakande tillståndet skolat göra vid fullt dagsljus. Under det hon sålunda läste, höll jag stundom i boken och hennes händer tillika: och fann derigenom, att hon alldeles icke nu mera såsom tillförene tog på boken, för att kanhända läsa genom känseln; utan verkligen höll den uppslagna boken framför bröstet, ungefär på ett och ett halft qvarters, eller en half

alns afstånd. Det var svårt, och nästan omöjligt, att förmå henne till att läsa i hvilken bok man ville, eller på det ställe man utpekade. Hennes naturliga envishet var i detta tillstånd nästan alldeles oöfvervinnelig. Likväl lyckades det mig, att efter hand få henne till att läsa i 4 eller 5 särskilta böcker, och på flera ställen i hvardera. Uti den ena boken förekommo stundom Latinska ord (t. ex. *Caput finis terræ*, o. d.), vid hvilka hon länge måste uppehålla sig, innan hon kunde uttala dem. — En gång läste hon i ett *Musikaliskt Lexikon*, på ett ställe, hvarest föreföllo nästan idel förkortningar och konst-termmer. Hon beklagade sig öfver att ej begripa hvad hon läste: men det oaktadt funno vi henne ordagrannt hafva läst, hvad som stod i boken. Utaf en mängd böcker jag föreslog henne att läsa uti, förkastade hon somliga för det stilen var för fin; andra för det hon ej tyckte om deras innehåll; och en (*Grefve Tessins Stenstilar*), för det der ej fanns rigtiga rader och meningar, utan punkt emellan hvarje ord. På alla sade hon Titeln: och ådagalade således på allt sätt, att hon i sjelfva verket såg i detta fullkomliga mörker. Nu mera tycktes till och med allt yttre ljus verkligen störa hennes, om jag så får säga, *magsyn*: derföre ville hon också beständigt, att det vore fullkomligt mörkt i

rummet, då hon skulle läsa; och försäkrade till och med, att hon eljest ej kunde se nog tydligt. — Den bok, hvori hon första gången läste, hade hon tillförene aldrig sett. Men hon kom det oaktadt, om jag så får säga, i ett så besynnerligt förhållande till densamma, att hon sedermera kunde läsa deri med mera lätthet än i någon annan. Sjelf kunde hon härtill ej uppgifva någon annan orsak, än den, att detta varit den första, och hon derigenom blifvit van vid stilen.

Denna förmåga att se i mörkret, var ej alltid lika fullkomlig; men gemenligen desto mer, ju längre hon i början af sömnen hade fått ligga ostörd. Stundom var, enligt hennes egen utsaga, blott en liten punkt af maggropen lysande; stundom åter nästan hela underlifvet. Gemenligen började detta sken först insinna sig, sedan hon sofvit en half eller tre fjerdedels timme. Viljan tycktes kraftigt medverka till skenets förökande, och sjelfva läsningen fordra det allrastörsta bemödande. Hon måste derföre alltid på visst sätt förbereda sig till läsningen: och derunder blef hela hennes kropp kall som marmor, och våldsamt skakad, likasom af flygande fross-rysningar. Genom dessa, högst plågsamma, bemödanden uppretades stygnet och den krampaktiga hostan; och kunde ofta ej lugnas förr än efter

ännu en half timmes ostörd sömn, samt derigenom, att jag emedlertid beständigt höll handen på det lidande stället. Äfvenledes försäkrade hon, att det half-läkta såret i lungan åter upprefs; och bad mig därför på det enträgnaste, att så litet som möjligt plåga henne med läsning. På denna grund trodde jag mig ej heller berättigad, att anställa flera så plågsamma försök, än som voro rent af nödvändiga, för att sätta detta Naturunder utom allt tvifvelsmål.

Sedan hon, efter slutad läsning, åter hunnit blifva lugn, låg hon gemenligen länge liksom i en djup naturlig sömn, hvarur hon slutligen tycktes hastigt uppvakna till ett belt och hållit nytt och mera fullkomligt Somnambuliskt tillstånd. På en gång erhöll hennes ansigte det lifligaste uttryck af alla själens och hjertats fullkomligheter. Man tyckte sig derlikasom se ett återsken af en öfverjordisk glans, och hvarje fiber stå på språng att uttrycka lifligheten af hennes föreställningar, samt ädelheten af hennes känslor. Hon började nu stundom samtal med någon af sina frånvarande vänner: då hon antingen både talade och svarade, eller ock gjorde små uppebåll, och liksom lyssnade efter den andres svar. Stundom åter genomgick hon stycken af sin lefnads-historia, och gjorde dervid sina an-

märkningar. Härunder talade hon oupphörligt, med en förunderlig snabbhet, och med den uttrycksfullaste ton. Hon borttog nu täckelset från sitt hjerta, och tycktes frimodigt omtala allt, hvad som föregick i hennes själ: men detta var allt så ädelt och godt, att man nästan trodde sig höra en Engel från himmelen, nedsänd för att försona människohataren med menskligheten. — Under detta tillstånd hade hon friare makt öfver sin egen kropp, och liknade så litet en vanlig sofvande, att mången skulle kan hända hafva ansett henne för verkligen vaken. — Såsom en sannolik följd af det spända och upphöjda tillstånd, hvori hennes själ nu befann sig, var hon högst granntyckt, och anmärkte med den största skarpsinnighet och finaste takt, hvarje mindre välvaldt uttryck, som kunde undfalla mig. Sjelf uttryckte hon sig med en förunderlig noggrannhet och okonstlad styrka.

Beständigt hade jag sjelf talat med henne ganska tyst och nästan hviskande. Men omsider erfor jag tillfälligtvis, att hon alldeles icke hörde, hvad som sades med vanligt hög röst. Kanhända hade hon derföre tillförenej besvarat andras frågor, blott emedan de varit för högt uttalade, och hon således icke hört dem. Sedan denna upptäckt var gjord, besvarade hon åtminstone, i synnerhet under det

nyss beskrifna upphöjda tillståndet, ej blott mina frågor, utan äfven hvar och en annans, allenast de hviskande framställdes: men svaren på dessa sednare voro högst lakoniska, och gemenligen endast sinnrika snäsor. — Denna hennes döfhet för hårdare uttal var så fullkomlig, att man beständigt kunde med upphöjd stämma fritt säga allt, hvad man ville, att hon ej skulle veta. Deremot kunde, i den aflägsnaste vrå af rummet, knappt någon ting hviskas så tyst, att hon ej hörde det. — Men talades det alltför mycket, och med alltför hård röst, så blef hon orolig, och beklagade sig öfver ett obehagligt brusande i öronen.

Sedan helsan blifvit så mycket förbättrad, att yttre luften kunde fördragas, var hon nästan dagligen ute, samt till och med i sällskap. En afton hade hon, mig ovetande, bevistat en högtidlig och långvarig begrafning i kyrkan, och dervid varit nog tunnklädd. Dagen efter inställde sig åter Stygnet i bröstet, tillika med den tillförene vanliga hostan och öfriga sjukdomstillfällen. Under bruket af krampstillande och lindrigt svettdrifvande medel, hade de olideliga plågorna minskats, och hela dagen varit någorlunda drägliga: men kl. 5 eft. m. började de, vid min ankomst, så tilltaga, att jag, efter en half timme, beslöt försöka, om ej de,

de, tillika med den börjande febern, möjligtvis skulle kunna lugnas medelst Magnetism. Jag använde derföre den så kallade Negativa eller Calmerande, hvarigenom hon ganska snart verkligen bragtes till sömn. Den sjuka låg till sängs; men ej i det rum, hvarest hon vanligen blifvit magnetiserad. I början var sömnen temmeligen lugn, och plågorna mildrades betydligt; men snart återkommo de med fördubblad våldsamhet. Pulsen blef tillika så orolig och häftig, att jag ansåg en bloduttömning, åtminstone genom blodiglar på bröstet, rent af nödvändig. Efter att sjelf hafva gillat denna min plan, bad den sjuka mig strax väcka sig. — Märkvärdigt var, att hon under sömnen nu alldeles icke viste, hvar hon var; ej heller kunde igenkänna eller fördraga möblerna och öfriga tingen, som omgafvo henne. Till och med mig kände hon ej igen. Hon tog mig beständigt för sin Bror; och påstod envist, att jag omöjligen kunde befinna mig på ett ställe, der så besynnerliga möbler voro. Deremot igenkände hon genast ganska riktigt sin Mor. Orsaken härtill torde kan hända böra sökas deruti, att denna aldrig tillföre varit närvarande vid någon magnetisering, och den sjuka således ej vant sig, att i ett somnambuliska minne sätta hennes pers

son i något slags förbindelse med de öfriga föremål, hvaraf hon beständigt varit omgifven. — Oaktadt hon ej igenkände mig, fann hon dock det vanliga välbehaget i min närvaro, och fränstötte brodern, då han ville nalkas henne. Först under sjelfva väckningen började hon riktigt besinna sig, och blifva öfvertygad, att det verkligen var jag, som talte med henne. — Tillföre hade man aldrig utan största svårighet, och knappt utan våld, kunnat för-
må henne, att låta sätta blodiglar; men nu visade hon deremot ej den ringaste motsträfvighet. Efter bruket af desse, tillika med hvad jag för öfrigt kunde finna nödigt förordna, försvann den tillkomna häftiga sjukdomen inom några dagar fullkomligt, hvarpå den magnetiska kuren genast återtog, med åsidosättande af alla andra läkemedel.

Vid månadens slut voro ej allenast stygn och hosta försvunna, utan till och med hela den sjukas tillstånd fullkomligt förändradt. Lynnet var glädigare, och ansigtet hade ett mycket lifligare utseende. Matlusten var förbättrad; under hela nätterna åtnjöts en lugn och hvilande sömn; och kroppen tycktes med hvarje dag tilltaga i styrka.

Fortsättning e. a. g.

2.

Mamsell Ö. från Helsingland, 27 år gammal, var ljuslagd, och af ett ursprungligen glädtigt lynne. I yngre åren hade hon beständigt njutit en god helsa, och förvärfvat sig utmärkt färdighet i alla husliga yrken. I spinning och väfning hade hon i synnerhet öfverträffat; men tillika ganska mycket vinnlagt sig om brodering och andra finare fruntimmers slöjder. Genom allt detta hafva hennes ögon på mångfaldiga sätt kunnat angripas och försvagas, nemligen: under kardning och spinning, utaf dam; under väfning, ej allenast af dam, utan tillika af den skarpa och retande ånga, som uppstiger från det, ej sällan stinkande, klistret; under brodering, af synens allt för starka spänning på fina och hvita föremål o. s. v. När härtill kommer, att hon, den sednare tiden, mycket gråtit; så finner man lätt, att ögonen åtminstone borde få ett stort anlag till svårare åkommor, och lätt kunna angripas af allmänt verkande sjukdoms-orsaker, samt nära deltaga i andra kroppsdelars tillfälliga

lidanden. — Men ögonen voro, genom hennes arbeten, ej ensamt blottställda. — På det finare väfvar så mycket bättre måtte hålla, var väfstolen ställd i ett slags källare, eller fuktigt, och åtminstone till större delen underjordiskt rum, hvarest faran för förkylning var så mycket större, som det mödosamma arbetet förorsakade svettning, och kunde lätt förleda till oförsigtighet i klädsel. — Tid efter annan hade hon varit besvärad af Rheumatisk värk i nacke och armar, då hon, i Mars månad 1814, betogs af en odräglig värk bakom venstra ögat, tillika med någon svullnad i ögonlocket. Efter hand försvann väl svullnaden, men värken fortfor oförändrad, beledsagad af en högst obehaglig bultning djupt in i hufvudet. Stundom inställde sig värk i armarne, då ögat emellertid gemenligen var fritt, eller åtminstone mycket bättre. Stundom flyttade värken sig till andra ögat; men slutligen ledο båda tillika, oaktadt det venstra alltid mest och oföränderligast. — Under flere månaders tid hade vår berömdaste Kirurg förgäfves försökt de kraftigaste medel, såsom åderlåtning, blodiglar, koppning, kräkmedel, starka laxermedel, hank i nacken, qvicksilfver ända till börjande spottning, o. s. v. — Derefter hade brunnssdrickning blifvit nyttjad, jemte Douche-bad. — Men af allt detta hade tillstån-

det snarare förvärrats, och kroppen dessutom blifvit betydligt försvagad.

Den 23 Augusti 1814 begärde den sjuka min läkare-vård. Hon var då mager och blek, samt utan matlust och sömn. I ögonen syntes ingenting sjukligt; men värken i och omkring dem beskrefs såsom alldeles olideligt tryckande, skafvande, skärande. Den var ej alltid lika stark; utan tilltog mot aftarne, för att göra den sömnlösa natten ännu rysligare, och lindrades först mot morgonen. — I förmodan, att grunden till det onda vore Rheumatisk, använde jag alla de medel, som i dylika tillfällen vanligast pläga uppfylla vårt hopp. Men härigenom kunde ingenting annat vinnas, än på sin höjd några dagars lindring i plågorna. — Omsider märkte jag, att det onda var hvarannan dag värre. Jag beslöt då att försöka kinan. Men tillståndet blef derigenom åtminstone alldeles icke förbättradt. — Under det jag sålunda efter hand betraktade denna sjukdom ifrån flere olika synpunkter, och till följe deraf använde de skiljaktigaste läkemedel, lyckades det mig slutligen att (medelst *Nux vomica*) åtminstone förbättra matlusten.

Den 5 November tog jag min tillflykt till Animal Magnetism. Första dagen kände hon, oaktadt magnetiseringen fortsattes en hel timme, blott en viss tyngd i hufvudet, med obe-

tydlig sömnighet, och en ögonblicklig flyttning samt fördelning af värken. — Andra dagen uppkom värk på flera ställen i halsen, bröstet och ansigtet, hvarefter detta sednare plötsligt öfvergöts med en hög rodnad, under det svetten framträngde i stora droppar, i synnerhet på pannan, och ögonen för några minuter darrande tillslötos. — Tredje dagen inställde sig en fullkomligare sömn. Kroppen sönk tillbaka emot soffan, och det i svett badande ansigtet fick ett uttryck af lugn och sällhet. Sömnen räckte ungefär 5 minuter. Efter uppvaknandet kunde den sjuka ej finna ord nog starka, för att uttrycka ljufligheten af den himmelska känsla, som omedelbarligen föregick sömnens inträde. Ifrån den dagen började sömnen inställa sig hastigare, och blifva långvarigare. Men den så förunderligen angenäma känslan återkom aldrig fullkomligt: blott högst sällan märktes någonting, som liknade den. Sömnen blef tvertom med hvarje dag mera orolig och åtföljd af plågor. Hals, armar och bröst angrepos vexelvis af en kringvandrande värk, under det andra kroppsdelar, och i synnerhet mun och ögonlock, skakades af nästan beständiga ryckningar.

Efter åtta gångers magnetisering var den sjuka betydligt förbättrad. Matlust och natt-

ro hade med hvarje dag tilltagit, äfven som känslan af styrka och välmåga. Värken omkring ögonen hade äfven blifvit lindrigare, och kunde stundom vissa tider på dagen vara alldeles borta.

Den 15 November blef den sjuka för nionde gången magnetiserad, då hon syntes vinna en högre grad af somnambulisk fullkomlighet, och erhålla en viss förmåga att liksom genomskåda sin egen kropp. Men detta räckte endast till den 3 derpåföljande December, under hvilken mellantid hon blifvit magnetiserad åtta gånger. — Sedan hon sofvit en stund, började ryckningar i ansigtet inställa sig, under det vissa ställen i sönder, in i hufvudet, marterades af de våldsammaste smärtor. Så långt dessa smärtor sträckte sig, tyckte hon ett visst sken vara utbreddt, vid hvilket hon liksom kunde se de särskilta delar, som der voro belägne. I början tvekade hon att bestämma, huruvida denna föreställning erhöles medelst syn, eller blott den allmänna sjelfkänslan (*Gemeingefühl*); men snart trodde hon sig kunna försäkra, att det verkligen var ett slags syn, fast än af en helt och hållet egen natur. — För att utröna, om denna hennes förmenta genomskådning vore verklig, eller blott ett spel af hennes spända inbildning, lät jag henne beständigt berätta, hvad hon

trodde sig se: och då jag någon gång fann mig nödsakad göra en fråga, för att vinna närmare upplysning om någon del, som hon ej nog tydligen hade bestämt; så framställde jag den alltid med den försigtighet, att ringaste aning derigenom omöjligen kunde uppväckas om det sätt, hvarpå den borde besvaras.

I början beklagade hon sig öfver svårighet att åtskilja, och riktigt kunna beskrifva de mångfaldigt sammanblandade delarne: men ju längre hon fäste sin uppmärksamhet på någon viss del, med desto större utförlighet och okonstlad noggrannhet kunde hon slutligen beskrifva den. — Ögats yttre del eller skal, sade hon, bestod af 3 omedelbarligen på hvarandra liggande hinnor af olika tjocklek: midt inuti var fullkomligt mörker, så att hon der ej kunde skönja det ringaste. Omkring ögats bakre sida lågo 5 strängar, af hvilka en, som tycktes komma nedifrån gommen, krökte sig uppåt, och sträckte sig under ögat fram åt ansigtet. Strängarne, af hvilken ingen trängde in i sjelfva ögat, voro liksom omgifna af ett flammandesken, då deremot kringliggande delarne voro mera dunkla. Alla desse delar tycktes vara sammanbundna medelst fina mörka trådar, hvilka voro förunderligen sammanflätade, nästan säsom ett nät. — Hjernans öfre yta fann hon i början lik skyar: men vid när-

mare betraktande sade hon, att det var knölar, stora som fingerändar, emellan hvilka voro betydliga fördjupningar. Häröfver låg utbredd en fin hinna, som ej sänkte sig ned emellan knölarne. Uti desse gingo åt alla håll en mängd fina, mörkblå strålar, hvilka hon slutligen började sjelf anse för ådror. — Hon omtalade en hinnaktig skiljevägg, som ifrån ett slags hvalf upp i hufvudet sänkte sig ett stycke nedåt, och delade sålunda hjernan i 2 likadana delar. — Djupt in i hufvudet voro 2 tomma rum, ett på hvardera sidan, som sträckte sig framifrån bakåt, ungefär öfver hufvudets halfva längd. Emellan dem låg en skiljevägg, som hon kallade balk, och hvilken uppåt var ungefär tums tjock, men nedåt ganska tunn. Denne balk gick rakt fram; men på yttre sidan voro rummen mera bugtiga. Rummen lågo med främre delen horisontelt: bakåt delade de sig i 2 delar, af hvilka den ene krökte sig ned åt örat. Emellan dessa rum och ögonen var något slags samband, hvilket hon likväl ej tydligen kunde urskilja, eller bestämdt uppgifva. I rummen låg någonting, som hon kallade *grums*; men som hon ej vidare kunde beskrifva, än blott att det var mörkt, och liksom små-knutigt. Detta grums tyckte hon stundom vara egentliga sätet för bultningen i hufvudet; stundom åter tyckte

hon bultningen ske på hjernans yta, i sjelfva knölarne, eller i den hinna, som beklädde dem. —

Den åttonde gången hon magnetiserades, eller gången förr än den beskrifna genomskådnings-förmågan erhöles, klagade hon ett ögonblick öfver en besynnerlig vridning in i hufvudet, likasom hade hjernan blifvit omstjelpt. Detta tyckes hafva varit ett slags krisis, och öfvergång till ett fullkomligare och mera upphöjdt magnetiskt tillstånd. — Under sjuttonde magnetiseringen tyckte hon på en gång sin hjerna likasom sammantryckas framifrån bakåt, hvilken känsla räckte blott några minuter, under hvilken tid hon påstod sig verkligen kunna se mig, fastän på ett för henne sjelf obegripligt sätt. För att sätta henne på prof, förändrade jag kroppens ställning på flera sätt; hvilket hon beständigt noga anmärkte, och detta under det ögonlocken voro krampaktigt tillslutna. Men denna nya syn förlorades i ögonblicket, och från den stunden har ringaste spår deraf aldrig förmärkts. Ej heller har den sjuka sedermera någonsin kunnat se minsta skymt af sina inre kroppsdelar. Sjelfva sjukdoms-tillståndet förblef, ifrån den dagen, oförändradt; så att 34 följande magnetiseringar tyckas hafva varit alldeles fruktlösa. Troligtvis höll derföre natu-

ren på, att äfven under den sjuttonde magnetiseringen tillvägabringa en krisis: men han saknade här, om jag så får säga, kraft att verkställa den.

Då hon för sista gången genomskådade sitt hufvud, utbrast hon i gråt deröfver, att det onda vore så kringbygdt, att det knappt tycktes kunna bortskaffas. Såsom den enda möjligheten föreslog hon blodiglar bakom öronen, eller vid tinningarne; men tillade, att de, omkring sjelfva ögonen, såsom det förut hade skett, alldeles icke skulle göra någon nytta. — Iglarne sattes efter hennes föreskrift; men medförde ingen synnerlig förbättring.

Hennes magnetiska dvala har sällan räckt öfver en eller en och en half timme, och aldrig varit särdeles djup. Blott någon gång hafva ögonlocken varit så hårdt tillslutna, att det ej stått i hennes makt, att öppna dem. Rösten var knappt förändrad. Under dvalan kunde hon tala med hvem som helst. Efter uppvaknandet hade hon full hågkomst af allt, hvad som hade tilldragit sig under den magnetiska slummern.

Tvenne särskilta gånger försökte jag, att ifrån början magnetisera nedifrån uppåt. Sömmen inställde sig lika så hastigt som eljest, nemligen inom 10 minuter: men den var min-

dre angenäm, och bloden rusade derunder starkt åt hufvudet. — På förhand förmodade jag, att strykning i motsatt rigtning, eller uppifrån nedåt, nu borde verka såsom väckande: men, jemte det bloden derigenom afledes ifrån hufvudet, tycktes, till min förundran, sömnen tvertom verkligen förökas. — En gång utbredde jag, helt obemärkt, ett silkeskläde öfver maggropen, hvarefter hon strax blef betagen af outsäglig ångest och qval, som omöjligen kunde lindras, förr än klädet blifvit borttaget.

För att bespara tid, ville jag försöka att magnetisera henne på samma gång som en annan flicka, hvilken kunde bringas till sömn på en minut. Då jag lät dem hålla hvarandra i händerna, och utsträckte mina händer, en mot hvardera, samt förde dem, på ungefär en alns afstånd, uppifrån nedåt, så angreps Mamsell Ö. i första ögonblicket liksom hastigt som den andra, oaktadt magnetismen eljest aldrig plägade yttra någon verkan på henne förr än efter 5 minuter. De tycktes nu liksom kämpas att insomna. Men i samma ögonblick som ögonlocken föllo tillsammans på den snarsöfda, förgick genast all sömnighet hos Mamsell Ö.: och hon påstod sjelf, att den sofvande tog all den magnetiska kraften ifrån henne. Detta försök omgjordes flere gånger; och beständigt

med lika påföljd. — Slutligen försökte jag att insöfva en i sönder, i hvar sin ända af rummet: men på intet sätt kunde de förlikas att sofva i sällskap. Hvar och en af dem ville nu, att jag skulle sysselsätta mig med henne ensam: och hos hvilkendera jag ett ögonblick uppehöll mig, började genast den andra blifva ledsen, orolig, otålig, samt till och med illamående. Efter fyra misslyckade försök, måste jag derföre åter börja att magnetisera hvar och en hemma hos sig.

Med Februari månads utgång detta år, upphörde jag att magnetisera Mamsell Ö., efter att då hafva gjort det 51 gånger. Det onda var då visserligen ej fullkomligen botadt; men åtminstone betydligt förbättradt. Värken var drägligare: matlust och nattro voro fullkomligt goda, och kroppskrafterna återvunna. — Sedan den tiden äro nu 14 dagar förlidna, och ända hittills har tillståndet tyckts dagligen förbättras. Framtiden skall derföre utvisa, huruvida det vid detta tillfälle förhåller sig med Animala Magnetismen, liksom med vissa andra läkemedel, hvilkas verkan stundom kan fortfara, samt till och med tilltaga; långt efter, sedan man upphört att nyttja dem.

3.

Mamsell H., 21 år gammal, mörklagd, och af en högst svag kroppsbyggnad, har allt ifrån ett halft års ålder lidit af Fallandesot. Anfällen hafva återkommit på obestämda tider, hvar fjortonde, åttonde dag, eller oftare, till och med stundom flere gånger på dagen; och aldrig hafva de någonsin uteblifvit öfver fem veckor, till och med om sommaren, då de vanligen kommit minst ofta. Sedan den periodiska bloduttömningen inträffade, i början af år 1809, har hon, de första dagarne efter hvarje sådan epok, alltid varit mest blottställd för de häftigaste, och oftast återkommande anfall. Gemenligen förebådades hvarje anfall några dagar förut, genom andtäppa, sorl i bröstet, och en viss orolig häftighet, så väl i lynnet, som i alla hennes rörelser och företag. Vid sjelfva utbrottet blef hon plötsligt betagen af yrsel i hufvudet, med susning för öronen, samt ett mångfärgadt sken för ögonen, hvilket allt var åtföljdt af de olideligaste smärtor. Derunder började hon häftigt jemra sig, samt

med ångest och förtviflan ropa på hjälp. Hon sökte befria sig från alla tryckande kläder. Händer och ansigte ville hon badda med kallt vatten. Hårdt bröd begärde hon, och tuggade med häftighet. Emellertid rullade hon vildt sina förställda ögon åt alla håll. Detta allt föregick inom några minuter, och beledsagades gemenligen af en ömnig stolgång. Strax derpå blef hela kroppen först krampaktigt sammandragen, och derefter våldsamt skakad af de förskräckligaste ryckningar, under det ansigte, armar och ben fingo en svartblå färg. Härvid var hon fullkomligt beröfvad medvetandet, äfven som all känsla af yttre intryck. Slutligen upphörde ryckningarne; ansigtet öfvergöts med en hög rodnad; och den sjuka började, under ett besynnerligt slängande med hufvudet, och det våldsammaste arbete med bröstet, utfrusta en blodig fragga, hvilket fortfor minst en fjerdedels timme, hvarefter en djup sömn inställde sig. Då den sjuka derur uppvaknade, var hon ytterst nedslagen och matt, med värk och ömhet i kroppen, och i synnerhet i armarne. Äfven kände hon sig, flere dagar, liksom sårad i bröstet, och hade en blodblandad upphostning.

I sin första barndom var hon högst svag, ömtålig och retlig, samt åtskilliga gånger plågad af långvarig diarré, hvarefter krafterna

så alldeles försvunno, att hon vid 5 eller 6 års ålder, ej förmådde bära sin egen tyngd. — Om sommaren 1808 besvärades hon af en envis snufva och heshet, som först upphörde mot hösten, sedan en frossfeber, åtföljd af stygn i sidan, hade tillkommit. Då frossan lemnade henne, inställde sig hosta, med andtäppa, smärtor i bröstet och hjertklappning. Från den tiden har bröstet aldrig varit friskt; utan allt mer och mer försvagats af ett beständigt tilltagande lidande. — I mörkret har hon städse, med olidelig smärta, tyckt sig se det mångfärgade skenet, likasom vid påkommande anfall, och derföre har ljus alltid måst brinna alla nätter, då månen ej lyste. — Alla vårar har hon några veckor varit sängliggande af feber, med andtäppa, hårdt rosslande i bröstet, och ömnig upphostning af någonting, som fullkomligen liknat var. Så länge en sådan feber räckt, har hon varit fri från Epileptiska anfall. Men nätterna hafva deremot varit sömnlösa, och beständigt måst tillbringas i sittande ställning: ty om hon låg, var lidandet i bröstet ännu odrägligare.

Ett dylikt feberanfall, men ovanligen häftigt, hade hon nyligen utstått, då jag, de sista dagarne af förledet år, för första gången såg henne. Hon var då ytterst svag, mager och
uttärd.

uttärd. Små rosor på kinderna, och de mest glänsande ögon, gjorde det för öfrigt dödliska ansigtet ännu rysligare. Andedrägten var stinkande, tung, hastig och flåsande. Hostan var särdeles elak, med stygn i bröstet, och ömnig, varlik upphostning. Pulsen var klen, oordentlig och hastig, omkring 116 slag i minuten. Matlust saknades alldeles; och under de långa sömnlösa nätterna måste hon beständigt sitta uppe, och fick således ej en gång njuta den hvila, som den liggande ställningen medför. Dessutom bidrog en svår nattsvett att uttömma hennes lilla återstod af krafter. — Men kroppen hade ej ensam lidit af den förskräckliga fallandesoten. Sjelfva själen tycktes äfven hafva haft obehagliga känningar af den våldsamhet, hvarmed dess boning så ofta blifvit skakad. Detta yttrade sig hufvudsakligen genom en viss tröghet, slapphet och slöhet i förståndet, svaghet i minnet, och häftighet i lynnet. — I all sin tid har hon medicinerat, enligt de bästa läkares föreskrifter: men aldrig har hon deraf rönt någon verklig förbättring.

Genast förmodade jag, att Animala Magnetismen, hvarpå den sjuka sjelf satte hela sitt hopp, verkligen vore det enda medel, hvaraf någon nytta, vid ett så förtvifladt till-

fälle, möjligtvis skulle kunna väntas. Men såsom jag fruktade, att all hjälp här skulle vara omöjlig, och att den sjuka till och med kunde dö, innan Magnetismen ens hunnit ännu yttra sin verksamhet; så var jag i början villrådig, huruvida jag skulle våga att dermed göra försök. Jag insåg alltför väl, att om dödsfall inträffat, skulle det utan tvifvel blifvit skrifvet på Magnetismens räkning; och jag derigenom ej allenast ådragit mig personliga olägenheter, utan till och med kan hända ännu mer befastat allmänhetens fördom emot detta osynliga läkemedel, hvars välgörande verksamhet jag så gerna hade velat offentligen ådagalägga. Men länge kunde jag ej tveka. Hvad mitt förnuft erkände, såsom enda möjligheten till en människas räddning, det ansåg jag mig ovillkorligen böra använda, utan att bekymra mig om, hvilka följder ett sådant företag möjligtvis kunde hafva för mitt eget, eller till och med för Magnetismens anseende.

Den 2 Januari detta år började jag att magnetisera henne, med föresats, att beständigt göra det noga vid samma tid på dagen, nemligen kl. 4 eft. m., och så sällan som möjligt försumma någon dag. — Första gången somnade hon inom 8 minuter, och sof ungefär en fjerdedels timme. Sedermera inställde sömnen sig städse med hvarje dag hastigare,

och räckte längre; så att han, den tolfte magnetiseringen, inföll inom en minut, och fortfor öfver en timme. Under denna tid var sömnen ganska lugn; men ännu ej djupare, än att ögonlocken öppnade sig, så snart jag tilltalade henne. Andedräkten blef under sömnen friare; pulsen fullare, och gemenligen omkring 16 slag långsammare i minuten. Hellsans tillstånd var emedlertid oändeligen förbättradt. Bröstets lidande var förunderligen minskadt, och hostan nästan alldeles försvunnen. Hon fick nu om nätterna njuta den liggande ställningens fullkomliga hvila, och den lugna sömnens ljufva vederqvickelse. Äfven det mångfärgade skenet, som tillföre i mörkret städse sväfvat för hennes ögon, besvärade henne numera aldrig. Matlusten tilltog med hvarje dag, och var i synnerhet stark, genast efter uppvaknandet ur den magnetiska sömnen. — Åtskillige af dessa lyckliga förändringar, i synnerhet nattron, hade till och med redan efter andra magnetiseringen börjat inställa sig.

I Januari månad blef hon ytterligare magnetiserad 13 gånger. De dagar, som blifvit försummade, inställde sig likväl på vanlig tid den magnetiska sömnen; men räckte gemenligen ej alldeles så länge, som eljest. Insöfningen fordrade numera ej allenast ingen

omedelbar vidrörelse; utan tycktes till och med gå fortare, då jag förde mina utsträckta händer på ungefär en alns afstånd ifrån den sjuka. Slutligen försökte jag en gång att magnetisera på minst 6 alnars håll: och äfven då infann sömnen sig ungefär lika hastigt. Sömmen var nu mycket djupare, och ögonlocken derunder så hårdt tillslutna, eller, som den sjuka sjelf sade, liksom sammanklistrade, att hon omöjligen kunnat öppna dem. — Tala kunde hon i det magnetiska tillståndet med ingen annan än mig. Hon försäkrade, att munnen blef liksom lam, då hon ville svara eller tilltala någon annan. Det var denna sjuka, som jag (sid. 44.) ville magnetisera på samma gång som Mamsell Ö. Andra gången de blifvit satta i förbindelse med hvarandra, och magnetiserade tillsammans, erhöll H. förmåga att underhålla samtal med sin sofkamrat. Denna förmåga fortfor lång tid efter sedan jag upphört att magnetisera dem tillsammans: likväl försäkrade hon, att den slutligen började allt mer och mer inskränkas. — En gång frågade jag, på hvad sätt hon trodde, att jag möjligtvis skulle kunna väcka henne. Hon sade då, att hon kände sig så bero af min vilja, att hon helt visst skulle vakna, om jag blott befallde det. Då hon nu börjat sofva en och en half timme och deröfver, så satte

jag stundom denna min makt slutligen på prof: och beständigt fann jag hennes utsaga fullkomligen bekräftad. Hon uppvaknade nu, äfven som då intet slags väckning föregått, ganska plötsligt. Efter att hafva gnidit sig i ögonen, öppnade hon dem hastigt, satte sig opp, och var fullkomligt vaken. Det hände stundom, att hon talade ögonblicket före och efter uppvaknandet: och då var man bäst i stånd att märka, hvaruti sömntalet skilde sig från det vanliga. Det var nemligen vanligtvis mera bemödadt, långsammare, mindre lifligt, och ur en djupare ton, än i vakande tillståndet. — Under djupaste sömnen utropade hon en gång, med uttryck af den innerligaste glädje: att Magnetismen vore välgörande ej blott för kroppen, utan äfven för själen. Förr hade hon nemligen, enligt hvad hon sade, varit vresig och snarsticken; men nu kände hon sig deremot mild och god, och således i detta afseende helt och hållit förändrad. Äfven anmärkte hon, att själen hade blifvit mera känslig, så att hon nu kunde mycket lättare röras både till tårar och löje. Så förhöll det sig också i sjelfva verket. — Yttre sinnena, i synnerhet syn och hörsel, hade allt ifrån de första magnetiseringarne blifvit betydligt förfinade: men nu påstod hon sig till och med stundom kunna se tvert

igenom sjelfva ögonlocken, hvilka hon trodde hafva blifvit förtunnade ända till genomskinlighet. Utgången af de försök, jag i detta afseende anställde, var sådan, att jag ej vågar bekräfta detta hennes föregifvande, ehuru sannolikt det vid vissa tillfällen än kunde synas.

I Februari månad blef hon magnetiserad hvarje dag. Sömnen blef nu långvarigare, och fortfor 2 timmar eller längre. De sista dagarne af förra månaden hade den period för henne inträffat, då hon vanligtvis, med den olyckligaste visshet, kunde bereda sig på de tätaste och svåraste anfall. Hela denna månad var den magnetiska sömnen merendels orolig, med darrningar, kataleptiska tillfällen och hotande ryckningar; hvilket gjorde, att jag nästan jemt måste calmera henne. Städse var hennes fantasi sysselsatt med de besynnerligaste drömmar, som gemenligen voro rysliga förutsägelser af tillkommande olyckshändelser. Några få af dessa spådomar hafva visserligen redan gått i fullbordan, och andre torde kanhända framdeles göra det: men ett oändeligen större antal hafva befunnits helt och hållit origtiga. Jag för min del har således i dessa drömmar ej sett annat än ett vanligt spel af en melankoliskt liflig fantasi. Hon hade äfven stundom ett annat slags drömmar, af ett mera allego-

riskt utseende, och i hvilka jag vanligen var hufvudpersonen. Sålunda tyckte hon sig t. ex. en gång se ett lejon hota att förgöra mig; hvar till en räf, som stod döljd bakom min stol, i synnerhet sökte uppreta det. Men då lejonet såg min oförskräckthet, började det, till räfvens stora harm, vänligt smeka mig. — Under påstående dröm var hon vanligen orolig, andades häftigt, darrade, tryckte sina sammanknäppta händer hårdt emotsitt bröst, och snyftade med ousäglig ångest, eller skrattade med den innerligaste glädje, allt efter ämnets beskaffenhet. Då drömmen var rätt ryslig, tycktes hennes oro till och med hota att öfvergå till ett verkligt epileptiskt anfall, och blott genom calmering derifrån kunna hindras.

Den 2 Februari hade det redan hunnit så långt, att hon klagade öfver yrsel och det mångfärgade skenet för ögonen: dock lyckades det mig ännu att afböja utbrottet. Men den 13:de kom det så plötsligt, och tog så hastigt öfverhand, att det omöjligen kunde dämpas. — Efter att en timme hafva legat i den djupaste och lugnaste sömn, satte hon sig opp med häftighet, öppnade ögonen, och slog händerna hårdt tillsammans, under den ängsligaste klagan öfver yrsel och smärtor i hufvudet, med susning för öronen och mångfärgadt sken för ögonen. Hon lossade, eller böd

snarare till att sönderslita kläderna öfver axlar och bröst; ropade starkt och med förtviflan, att man hastigt skulle hjälpa henne att taga af sig kängorna, badda ansigtet med kallt vatten, samt gifva henne droppar och hårdt bröd. Alla hennes åtbörder förrådde härunder det grufligaste lidande. Oaktadt den calmerande magnetiseringen väl ej förmådde öfvervinna och förekomma sjukdomens utbrott; så kunde man dock tydligen se, med hvad kraft den kämpade deremot. Flere gånger tillslötos ögonen, och alla tillfällen lugnades; men blott för några ögonblick. — Emedlertid aftogos kängorna, ansigtet baddades efter begäran; men droppar och bröd hade man icke en gång fått tid att framtaga: ty inom några minuter förlorades känsla och medvetande, under utbrottet af de våldsammaste ryckningar. Så mycket jag i skymningen kunde se, blef hela kroppen, under andedrägtens afstannande, först betagen af en allmän kramp, som drog knäna och de böjda armarna hårdt in till lifvet; nacken och ryggen starkt bakåt, samt hakan ned mot bröstet. Härunder stodo de framträngda ögonen orörligt vridna snedt uppåt; och det allt mer och mer blånande ansigtet blef, genom hvarje muskel-fibers våldsammaste spänning, fullkomligen oigenkänneligt. Snart upplöstes denna kramp i de för-

färligaste ryckningar, hvarunder bröstet tycktes häftigt bemöda sig, att öfvervinna ett hinder för luftens åtkomst. Under bröstets tilltagande konvulsiva arbete, liksom hos en, som håller på att dö af qväfning, blef den öfriga kroppen åter krampaktigt orörlig, och tycktes liksom i en stum förtviflan afbida utgången af bröstets kamp med döden. Omsider segrade bröstet. Luft erhöles; och i samma ögonblick återställdes den störda jemnvigten; lugn spreds öfver hela kroppen, och ansigtet började antaga en naturligare färg. Andedräkten blef nu tung, långsam och häftig, då med en pustande utandning en hvitaktig slemfragg utfrustades. Sedan detta, efter ungefär 10 minuter, börjat minskas, skedde utandningen med en viss hosta, hvarunder hufvudet, för hvarje andedrag, slängdes än åt ena sidan, än åt den andra. Efter hand blef andedräkten lugnare, slängningen med hufvudet upphörde, och en tung sömn slutade uppträdet.

Oaktadt detta anfall visserligen syntes ganska rysligt; så försäkrade likväl Modren, att det var ovanligen lindrigt. Också hade det inga af de obehagliga följder, som tillförener dermed varit oskiljaktiga. Vid uppvaknandet var hon väl något matt och nedslagen, samt klagade öfver sveda i bröstet: men visste ej det ringaste, af hvad som hade föregått. Matthet

och nedslagenhet försvunno ganska snart; och sjelfva svedan i bröstet räckte knappt öfver ett dygn. — Efter detta anfall kände hon i flera dagar, helst under den magnetiska sömnen, en besynnerlig kittling in i hufvudet, som ifrån öronen sträckte sig på sidorna af halsen nedåt bröstet. Öronen blefvo äfvenledes ännu ömtåligare än förut, i synnerhet för hviskning och andra svagare ljud. Ännu en omständighet tilldrog sig några dagar efter detta anfall, hvilken, ehuru obetydlig den än må synas, jag likväl ej tror mig böra lemna obemärkt. Under ett lifligt samtal nemligen, emellan den sofvande och mig, gjorde Systren henne en fråga, hvarpå hon, oaktadt ganska kort, verkligen svarade. Hon blef häröfver sjelf förundrad, och tillstod sig alldeles icke kunna begripa, huru detta möjligtvis kunnat ske.

Den 22 Februari hade hon ännu ett anfall af sin Fallandesot; men ojemförligt lindrigare än det förra, oaktadt för öfrigt, i smått, fullkomligen likt detsamma. Föregående natten hade väl varit sömnlös; men alldeles icke orolig. Dessutom hade intet slags förebåd visat sig. Anfallet inställde sig nästan i samma ögonblick som den magnetiska sömnen; och det fulla dagsljuset gaf mig nu ett bedröfligt tillfälle att noga iakttaga hvarje särskilt omständighet. Då jag vid första utbrottet strax

började calmera henne, blef hon betydligt lugnare, och yttrade, med en djup suck: att det var väl jag var der; ty eljest hade hon nu blifvit mycket sämre. Längre var utgången af striden emellan sjukdomen och Magnetismen oviss. Slutligen segrade visserligen sjukdomen; men den tycktes åtminstone, genom det kraftiga motståndet, hafva blifvit betydligt försvagad. — Hindret för andedräkten syntes utgöras af sjelfva tungan, hvilken var djupt neddragen åt svalget, och troligtvis tilltäppte luftrörets öppning. Det kan äfven hända, att den lucka, som der är belägen, var sjelf krampaktigt tillsluten. — Först när de egentliga ryckningarne hade upphört, kunde jag undersöka pulsen. Han var då högst oordentlig. På 2 eller 3 krampaktiga slag följde några halfva eller dubbla, och slutligen kändes blott en svag darrning. Ungefär på sådant sätt afvexlade han nu omkring 8 gånger i minuten. — Ögonen voro, med starkt utvidgade och orörliga pupiller, under hela anfallet öppna, och tillslötos ej förr, än slängningen med hufvudet hade upphört, och sömnen inträffat. Nu kunde hon åter svara på mina frågor; men med en hemsk och rosslande stämma. Sömnen blef derefter temmeligen lugn. Flere gånger öppnade hon väl ögonen; men medelst återtagen magnetisering tillslötos de genast.

Likväl uppvaknade hon något tidigare än vanligt; kände sig litet matt, och sade skämtande: att hon i dag hade sofvit alltför tungt. För öfrigt var detta anfall ej åtföljdt af något slags illamående.

De första dagarne efter detta anfall, likasom efter det förra, kände hon samma kittling i öronen, och ned åt halsen. Sömnen började nu med hvarje dag blifva lugnare och djupare. — Hon sade sig nu blifva varse ett visst sken på åtskilliga ställen af sin kropp, men i synnerhet omkring hjessan samt nedra delen af bröstet. Det hade i början endast liknat obetydliga gnistor; men efter hand tillvext till små flammor. Hon påstod sig vid detta sken, hvilket hon sjelf liknade vid en Gloria, kunna, helst i skymningen, stundom skönja föremålen omkring sig. Men af de prof, hvarpå jag satt denna hennes förmenta förmåga att se utan ögonens åtgärd, har jag trott mig finna, att den ännu var tvifvelsmål underkastad; eller åtminstone högst ofullkomlig, obeständig, och ögonblickligt förbigående.

Flere särskilta gånger försökte jag att, henne ovetande, utbreda ett silkeskläde öfver åtskilliga ställen af hennes kropp. Det måtte läggas hvar som helst, så blef hon beständigt mer eller mindre orolig, ängslig och illa mående. Dessa verkningar voro visserligen be-

tydliga, då klädet lades på hufvudet: mē starkast voro de likväl, och inställde sig hastigast, då det lades öfver bröstet och maggroppen, hvarvid hon dessutom beklagade sig öfver sveda under sjelfva bröstbenet, samt svårighet att andas.

Sömnen har hon beständigt funnit så förunderligen ljuf och behaglig, att hon hela dagen längtat efter det ögonblick, då hon skulle blifva magnetiserad. Till och med under det yrsel, hufvudvärk och darrningar tycktes göra sömnen som mest orolig, försäkrade hon med uttryck af den innerligaste känsla, att hon likväl för ingen del skulle vilja vakna. — Oaktadt den magnetiska sömnen tyckts vara ganska djup, har likväl ej det somnambuliska medvetandet varit helt och hållit afskildt ifrån vakande tillståndets. Af det, som under sömnen tilldragit sig, har hon derföre merendels efteråt haft, eller rättare sagdt, efter flere timmars förlopp erhållit ett slags hågkomst, fastän högst dunkel och ofullkomlig. Äfvenledes har hon under sömnen blott ganska oredigt kunnat erinra sig det, som skett under vakande tillståndet, eller till och med under de föregående magnetiseringarne. — Aldrig har hon, då jag skolat magnetisera henne, vågat möta min blick, eller kunnat uthärda den. Hon har försäkrat, att hon tyckt sig deraf, på ett be-

synnerligt sätt liksom genomträngas och öfvervåldigas. Dervid kände hon sig tillika betagas af oro och ångest.

Under hvarje magnetisering har pulsen ganska märkeligen förändrats, ej blott i anseende till sin allmänna beskaffenhet, utan i synnerhet till sin hastighet. Jag har tyckt mig finna, att han, under den magnetiska sömnen, nästan alltid blifvit ungefär lika hastig, omkring 80 slag i minuten; han måtte förut hafva varit hurudan som helst. För att derföre upphinna detta medeltal, har han ej sällan måst sakta sig 30 eller flera slag: men deremot någon gång, då han förut varit ovanligt långsam, vunnit 10 eller 12 slag i sin hastighet.

Vid närmare påseende tyckas de hufvudsakligare förändringar, som skett i den sjukas magnetiska tillstånd, beständigt hafva inträffat på afmätta tider. Desse förändringar, hvilka i visst afseende kunna anses för kritiska, hafva gemenligen haft omkring 12 dagars mellanlof; så att ungefär hvar trettonde magnetisering, någonting märkvärdigt tilldragit sig, eller rättare sagdt, grund blifvit lagd till förändringar, som de följande dagarne efterhand utvecklats. Sålunda upphörde den sjuka först den trettonde magnetiseringen att öppna ögonlocken, då jag tilltalte henne. — Följande

krisis inträffade den 2 Februari, sedan hon nemligen å nyo blifvit magnetiserad 14 gånger. Då hade hon starka känningar af ett hotande epileptiskt anfall; sömnen blef derefter ännu djupare, med tecken till förmåga att genomskåda sin egen kropp. — Den 13 i samma månad var åter en kritisk dag, utmärkt genom ett verkligt epileptiskt anfall, och derpå följande besynnerlig kittling i öronen m. m. — Nästa krisis inföll redan efter 9 magnetiseringar, eller den 22 Februari. Den började äfven med ett epileptiskt anfall, hvarpå sedermera följde det besynnerliga skenet, hvaraf den sjuka tyckte sig under sömnen vara omgifven, o. s. v.

Stora och förunderliga äro ändtligen de förändringar, som den sjuka, vid Februari månads slut, fans hafva undergått, sedan hon först började blifva magnetiserad. Sedan matlust och nattro erhållits, hafva kroppskrafterna så tilltagit, att hon nu kände sig starkare än någonsin. Äfvenledes hade hennes kropp, som förut var nästan ett lefvande skelett, omsider börjat blifva fylligare, samt erhålla en rundare, slätare och behagligare form. — Bröstitet var fullkomligen friskt, och hon kände der ej det ringaste ondt. Stygn, upphostning, stinkande andedrägt, allt var försvunnet. Sjelfva bröstbenet, som tillföre varit alldeles platt

ochrakt, hade nu synbarligen börjat höja sig, och blifva mera bugtigt. — Beständigt hade hon, åtminstone de sednare åren, varit besvärad af en alltför ömnig flytning ur näsan: men nu behöfde hon deremot nästan aldrig näsduk. — Huden hade städse på många sätt varit sjuklig. Öfver rygg, hals, och i synnerhet på det stället i nacken, der en hank fordom setat, kändes som oftast ett högst obehagligt kliande, som nu helt och hållit försvunnit. I händer och fötter voro förut rödaktiga, hårda knölar, med små, hvita fördjupningar midtuti; men nu var huden der fullkomligt slät. Öfver hela kroppen var huden förr liksom förtorkad, nästan såsom pergament, särdeles på armar och ben, hvarest den var blåkatig, fjällig och fastsittande vid underliggande benpipor. Nu var den deremot naturligt hvit, fin och smidig. — Håret har alltid varit torrt och saftlöst, samt hufvudsvålen fjällig; men hufvudet har blifvit fritt från fjäll, och håret glänsande af fetma. — Som oftast har hon tillförene, och nästan jemt, varit besvärad af Hemorroid-taggar; men allt sedan denna kur börjades, har hon deraf ej haft ringaste kännning. — Aldrig har hon förr någonsin vågat vara ensam, af fruktan för sjukdoms anfall: men ej sällan har hon, den sednare tiden, tillbragt halfva dagarne i den fullkomligaste ensamhet; och det föll henne icke en gång in, att ett anfall numera skulle vara möjligt. I vakande tillståndet har hon ej heller, allt sedan magnetiseringen börjades, ens haft ringaste kännning af de krämpor, hvaraf de epileptiska anfallen gemenligen voro förebådade. Hon var sjelf fullkomligt öfvertygad, att hon redan var, eller åtminstone otvifvelaktigt skulle blifva, botad genom Animal Magnetism; och all anledning var till förmodan, att detta hennes sista hopp icke skulle blifva bedraget.

Fortsättning e. a. g.

JOURNAL
FÖR
ANIMAL MAGNETISM,

AF
P. G. CEDERSCHJÖLD,

Medic. Doct. & Magist. Chir.

FÖRSTA BANDET.

II. HÄFTET.

STOCKHOLM,
Tryckt hos CARL DELÉN, 1815.

JOURNAL

FOR

ANIMAL MAGNETISM

P. C. GORDERSCHLOP

Author of "The Power of the Human Mind"

FORSTY BARNETT

A. H. H. H.

NEW YORK

1854

NÅGRA ORD

*i anledning af Hr B:s Recension,
som finnes införd i Allmänna Journalen
N:is 136 och 137 innevarande år.*

Das inconsequente und zum Theil unmoralische Verfahren einiger Gegner ahndete ich mit geruhter Indignation.

G M E L I N.

Sällan torde någon Recension hafva blifvit lagd för Svenska Allmänhetens ögon, som förrådt så mycken okunnighet, bitterhet, veld och partian-da, samt varit så litet sammanhängande, som denna. — Men för att bevisa hvad jag nu sagt, vill jag i största korthet genomgå den.

Herr B. behagar yttra, att den, som vill åtaga sig Animala Magnetismens sak, bör bland annat «vara försedd med godkända insigter i Förnuftsläran och den Empiriska Psychologien, samt äga tillräcklig Verldskänedom.»

Beträffande Verldskänndomen, så måste jag upprigtigt bekänna min brist härutinnan. Jag var nemligen, då jag först började magnetisera, nog enfaldig för att anse omöjligt, att sträfvandet för vettenskapens förkofran och för likars väl, skulle kunna väcka hat och förföljelse. Jag anade ej, att man skulle blifva taxerad som Svärmare blott derföre, att man ej kunde med likgilltighet gå den vänligt vinkande misskända Sanningen förbi. Jag ansåg alla varningar mot sanningars upptäckande, såsom skuggbilder af ett sjukligt melankoliskt lynne. Alla loftal öfver overksamheten, liknöjdheten, blindheten, dumheten, såsom säkert ledande till ynnest, lugn, aktning och välmåga, ansåg jag blott för vanskapliga missfoster af en meniskohatande fantasi. — Men om sanningen af allt detta, och af ännu mycket mera, börjar jag erhålla en praktisk öfvertygelse: och om Herr B. vill göra sig mödan gifva mig ännu en eller annan lection, så torde jag, genom flitigt medite-

rande öfver det, som jag nu på en tid sjelf erfarit, snart nog erhålla så mycken verldskännedom, som för ändamålet erfordras.

I *Empirisk Psychologi* äger jag deremot tillräcklig insigt, för att i de otaliga bräckligheter, som både kropp och själ äro underkastade, se en ursäkt för alla de oförnuftiga smädelser, som Hr B. tillåtit sig; och för att ej mot honom lifvas af annan känsla än *medömkan*.

Hvad slutligen *Logikan* (Förnuftsläran) vidkommer, så tyckes Rec. sjelf känna den blott till namnet. Hr B. synes nemligen ej veta, att Logikan endast sysselsätter sig med föreställningarnes *form*, men alldeles icke med deras *innehåll*. Logikans område är inskränkt inom det tänkande väsendet sjelf, och sträcker sig ej till yttre tingen. Hon pröfvar blott, om föreställningarne kunna stå tillsammans och öfverensstämma inbördes; men ingalunda, om de öfverensstämma med sina motsvarande föremål. Hon är således af alldeles ingen positiv nytta till fysiska sanningars upptäckande; och hvarje orimlig Fabel är gemenligen logiskt sann. — Men ej nog dermed, att Hr B. saknar all logisk insigt; — han tyckes till och med ej, i likhet med andra naturligt organiserade menniskor, vara utrustad med hvad man kallar *naturlig Logika*. — Han säger neml. i sjelfva början: «I en tid då Nyparacelsiska Sekten dagligen utbreder sig i Tyskland, och en förståndet: «dölvande mystik börjat intränga sig i de medicinska vettenskaperna, — då en stor del unga: «Läkare djerft öfverge den väg, som alla årtusendens store Män ansett för den säkraste till sanning och visshet, äfven i Läkarekonsten — erfarenhet och förnuft, undersökning och grundligg: «prörning; — och i det stället låta tomma spekulationer och en yrande fantasi förleda sig att: «skapa nya Systemer i Materia Medica, Nosologi: «och Therapi; så var det ej oväntadt, om MES-: «MERS Animala Magnetism skulle uppvakna ur: «sin *mångåriga dyala* och komma i det 19:e Sek-

«lets benägna åtanka. — Äfven i Sverige söker «den upplifva sin *fordna* bekantskap.» — Längre «ned är likväl Hr B. god och försäkrar: «att Ani- «mala Magn. *aldrig såsom Naturkraft varit för- «löjligad af det 18:de Seklets Lärde*, hvarken i «Sverige eller annorstädes, utan endast det an- «svariga bruk, som MESMER och dess anhängare «gjorde af denna till Charlatanism så lätt förle- «dande *upptäckt*. — — Så tänkte 18:de Seklets «*erättsinnige* Läkare om Anim. Magnet., och så «tänka *sanne* Naturforskare derom i det 19:de «Seklet.» — Här vore visserligen ett lägligt till- fälle att ådagalägga, huru ömkligt okunnig Hr B. måste vara i Anim. Magn:s Historia, efter han kan påstå, att den aldrig blifvit såsom Naturkraft förlöjligad och förnekad; men jag vill nu åtnöja mig blott med den anmärkningen: att *om Anim. Magn. ej blifvit af de Lärde någonsin betvif- lad, och såsom naturkraft förnekad*, så är det svårt att förstå, huru den kunnat *ligga i en mångårig dvala*, för att nu omsider derutur åter- uppvakna. Animala Magnetismen skulle således så- som Naturkraft på en gång hafva varit både *känd och icke känd, antagen och icke antagen*, hvil- ket ingen med sundt förnuft kan tänka sig. — Dessutom står det föraktliga sätt, hvarpå Hr B. beskriver Anim. Magn:s återuppvaknande, allt- för illa tillsammans med den föreställningen, att den af de Lärda *oafbrutit varit känd och er- känd*. — För öfrigt bör jag tolka min erkänsla mot Hr B. derföre, att han, som kunnat sätta sig öfver sjelfva tankelagarne, och för hvilken såle- des ingenting bör synas omöjligt, långt ifrån att i sin vrede, såsom jag fruktat, vilja platt förgöra Animala Magnetismen, tvertom tyckes taga den i sitt mäktiga beskydd. Det hade ju kostat honom blott ett par penndrag, att åtminstone förvisa den ifrån det samhälle, till hvars organ han tyckes hafva upphäfvit sig. Med synnerlig tillfredsställelse finner jag derföre honom försäkra: «att Ani- «mala Magnetismen aldrig varit förlöjligad af de

«*Lärde*, — — och att aldrig *aktningsvärde* Läkare föraktligt vändt honom ryggen.» — Men får jag lof fråga: hör Hr B. sjelf till de *Lärda*? ty att han skulle kunna vara en *aktningsvärd* Läkare, kan jag ej en gång sätta i fråga. — — Vidare instämmer Herr B. på ett ställe med Herr GMELIN, att Animala Magnetismen «som ett» (i anseende till sin stora verksamhet) «*farligt* medicament, borde sättas under en medicinsk polis.» — Och på ett annat söker han bevisa «dess» (på kraftlöshet beroende) «*otillräcklighet* vid så-
«rare händelser, och umbärlighet vid de öfriga.» — Animala Magnetismen skulle således på en gång vara både *kraftigt och icke kraftigt* läkemedel; hvilket åter ej lär kunna, i ett sundt förnuft, till en tanke förenas.

Men oförsigtigt var det visserligen af Hr B. att citera ofvannämnda yttrande af Hr GMELIN; ty derigenom har han satt mig i tillfälle att upptäcka den af ålder nästan igenfallna källa, ur hvilken han tyckes hafva hämtat allt det lilla han anfört emot sjelfva saken. Händelsen är nemligen den, att Hr GMELIN utgaf en bok till försvar för Animala Magnetismen. Denna blef med mycket tadel recenserad i *Allg. Lit. Zeit.* N:o 334, år 1789, hvarpå Hr GMELIN svarade i det af Hr B. åberopade *Intelligens Bladet* i *Allg. Lit. Zeit.* pag. 1248—1252. I ofvannämde Recension iigenfinnas alla de till ämnet någorlunda hörande härliga saker, som Hr B. nu, efter 26 års förlopp, och oaktadt alla de framsteg, som vettenskapen emedlertid gjort, med så mycken högtidlighet upprepar. Till undvikande af all onödig vidlöftighet, får jag derföre hänvisa Hr B. till samma *Intelligensblad*, för att erhålla utförligare vederläggning. — Likväl torde det ej vara olämpligt, att i sitt sammanhang anföra det yttrande af Hr GMELIN, som Hr B. behagat ur *Intelligensbladet* åberopa. — «Vidare» (säger Hr GMELIN i sitt svar på Recensionen) «ser det ut, som ville Rec. uppreta Hr
«BEANTUCH emot mig: men om man läser sid.

«382—386, så skall man finna, att jag blott tad-
 «lar Hr BERNTUCH derföre, att han önskar, att
 «alla Regeringar måtte tills vidare *förbjuda allt*
 «*användande af Anim. Magnet. på menniskor.*
 «Men kraftigt yrkar jag ju sjelf, att Magnetismen
 «borde och måste ställas under medicinsk polis.
 «— Slutligen, då Anim. Magn:s verklighet ej läng-
 «re kan förnekas, söker man att göra sjelfva Mag-
 «netiseringen misstänkt såsom en fruktansvärd och
 «farlig konst. Att den verkligen så är, och det
 «just i samma mening och grad, som sjelfva Läk-
 «karekonsten, hvaraf den är en del, det tillstår
 «jag frimodigt. Ingenting önskar jag derföre högre,
 «än att så väl den ena som den andra, då de äro
 «så blottställda för missbruk, måtte genom visa
 «författningar göras så oskadliga som möjligt för
 «menschligheten; och då skulle bådas välgörande
 «inflytande på menniskor och Stater icke uteblifva.»

Recensentens oförlåtliga okunnighet i allt hvad
 som rör ämnet, röjer sig ytterligare derigenom,
 att han finner «besynnerligt, att de yppersta
 «Läkare (till och med) i - - Tyskland icke velat
 «använda Anim. Magn., - - eller i sina arbeten
 «visat sig hafva genom dess åtgärd afhulpit någon
 «svårare sjukdomshändelse.» — Hvilken oförsynt-
 het att våga skrifva öfver en sak, hvarom man så
 helt och hållet saknar all kännedom! Ty att Hr
 B. med vett och vilja vågat framlägga för en upp-
 lyst allmänhet så uppenbara osanningar, borde
 man ej kunna misstänka. — Ibland de många go-
 da Läkare i Tyskland, som användt Animal Mag-
 netism, och dermed botat de svåraste sjukdomar,
 torde göra tillfyllest att blott exempelvis nämna
 GMELIN, TREVIRANUS, HEINECKEN, WIENHOLDT, HU-
 FELAND, SCHELLING, WOHLFARDT.

Vidare vill Hr B. «att till utrönande af Ani-
 «mala Magnetismens värde såsom läkemedel, för-
 «sök dermed borde anställas i förening med Gal-
 «vanisation och Elektrisering.» — Huru kan en
 menniska med anspråk på förnuft yrka, att man,
 för att utröna ett läkemedels egna, speciela ver-

kan, bör använda det i förening med andra? Man skulle ju då omöjligen veta, hvilketdera medel verkningarne borde tillskrifvas. — Detta tyckes äfven den alltid lika inconsequente Hr B. på ett annat ställe sjelf hafva insett, i det han säger: «men då de» (sjuke, som i Jurnalen anföras, jemte Magnetiseringen) «tillika nyttjat åtskilliga andra Läkemedel, lærer det blifva svårt att bestämma, hvilketdera af dessa läkemedel kraftigast verkat till dessa patienters erhållna förbättring.» — Jag tror mig likväl här ej böra förbigå att erinra, det jag aldrig, under påstående kur medelst magnetisering, velat använda något annat egentligt läkemedel, för att så mycket säkrare utröna Magnetismens egna verkan. Den under N:o 1 beskrifna M:ll N. är den enda, för hvilken jag, i anseende till en tillfällig förkylning, nödgades under Magnetiska kuren anlita Aptekeket. Men man kan (sid. 34) tydligen finna, att jag emedlertid uppehöll med magnetiseringen, och ej återtog den förr, än den tillkomna sjukdomen hade försvunnit, hvarvid alla andra läkemedel åsidasattes. — Hvarifrån således Hr B. fått idé om «de åtskilliga andra läkemedel» som mina magnetiseringspatienter tillika skolat nyttja, är mig alldeles obegripligt. Några för hans karakter kränkande slutsatser vill jag ej tillåta mig.

Såsom en kompliment för mig, torde Hr B. tillåta att jag anser allt det onda, som han säger om dem, hvilka «låta tomma *spekulationer* och «en *grande fantasi* förleda sig att skapa *nya systemer*» i Medicinen, — samt om dem, «som användt Animala Magnetismen på den sjukliga mennikonaturen enligt MESMERS förvirrade *raisonnement* och ensidiga åsigter;» — helst jag i detta ämne visat mig helt och hållet såsom *Empiricus*, utan att göra ringaste försök till något slags *Teoretisering*.

Hr B. yrkar, att «inga andra böra befatta sig med Animal Magnetism, än grundelige, fördomsfrie och skarpsynte män, som tillika äro begåf-

«vade med den sällsynta talangen att kunna förelägga naturen frågor, riktigt uppfatta och förstå «dess svar — och deraf draga säkra, bindande «slutföljder.» — Ingen skulle visserligen hellre än jag se, att så lyckligt begåfvade män ville hos oss åtaga sig en slik befattning: men intill dess de framträda, torde dock Hr B. tillåta mig emedlertid fortfara att fråga naturen så godt jag förstår, eller åtminstone att afhöra och uppteckna, hvad naturen sjelfmant vill berätta mig, för att derigenom söka undanrödja alla ännu återstående tvifvelsmål om sjelfva sakens tillvarelse; utom hvilket kanhända de sällsynte män, som Hr B. torde mena, aldrig skulle vårda sig att någonsin undersöka den.

Ytterligare får jag anmärka, att vissa magnetiserade personers förmåga att under det Sombambuliska tillståndet *se från maggropen, genomskåda sin egen kropp*, m. m. som Hr B. anser så orimligt, äro likväl facta, som blifvit mångenstädes observerade, och af de trovärdigaste vittnen intygade. — Hvad mig beträffar, så trotsar jag Hr B. och alla dess Vederlikar, att kunna bevisa mig ringaste osanning i hvad jag om mina patienter uppgifvit; eller ringaste steg ledande till något slags bedrägeri.

Slutligen vill jag råda Hr B., att innan han vidare skrifer öfver detta ämne, söka förskaffa sig något fullständigare kunskap derom, än den han nu tyckes äga; och till den ändan åtminstone göra sig besvär att läsa KLUGE's *Versuch einer Darstellung des animalischen Magnetismus als Heilmittel. Berlin 1811.* — Skulle derefter några tvifvelsmål hos honom återstå, i synnerhet om pålitligheten af mina uppgifter; så vill jag, om han så skulle åstunda, söka skaffa honom tillfälle att sjelf höra och se, hvad hans förnuft förmodligen likaså litet som mitt kan begripa. — Men som sanningen af mina redan gjorda uppgifter ej väl kan utrönas, utan igenom vittnens personliga hörande; så synes i alla fall blifva nödigt, att Hr

B. framträder i dagsljuset och gifver sig tillkänna, så vida han eljest verkligen vill anses vara intresserad för sanningen, och undgå misstanka att ledas af föraktliga afsigter. — Hr B. tyckes böra draga så mycket mindre i betänkande att uppgifva sitt namn, som det förmodligen skulle blifva angenämt för Allmänheten att personligen lära känna en man, som lifvas af ett så obändigt nit för sanningen, att han i sin ifver ej tror sig behöfva *känna* eller *undersöka* den sak han bestrider.

CEDERSCHJÖLD.

De fleste af de upptäckter, som mest bidragit till människans ej allenast hyfsning och förädling, utan till och med trefnad och bestånd, och i tron på hvilkas sanning vi blifvit liksom uppfostrade, hafva likväl då de gjordes, i början blifvit med förblindelse betviflade, vanvettigt begabbade, utan undersökning fördömde; samt ådragit sina upphofsmän och försvarare tusen ledsamheter, förföljelser, ja ej sällan faror och olyckor. — Tillgifvenheten för den läran, att *Jorden, liksom hvarje annan Planet, rör sig omkring sin axel och omkring solen*, ådrog GALILEUS, efter mer än ett halft århundra sedan COPERNICUS gjort sitt system bekant, Inquisitionens förföljelse. Efter 2 års fängelse återfick han ej friheten, utan genom offentligt förnekande af sin öfvertygelse. — Upptäckten af *Blodets omlopp*, om hvars sanning man likväl så lätt kunnat öfvertyga sig, bestriddes länge och med sådan bitterhet, att HARVEY måste med grämelse se sitt förtroende i det allmänna derigenom minskas. — Längre ifrade Läkarne mot *Kinabarkens* begagnande i medicinen; likasom hade de fruktat, att den skulle göra hela deras

konst öfverflödig. — Mot den så kraftigt välgörande *Kräkvinstenen* uppstod en långvarig förföljelse, som slutades med formligt förbud att använda honom såsom läkemedel. — *Qvicksilfret*, utom hvilket kanhända ännu ingen venerisk sjukdom, åtminstone i Europa, blifvit botad, och hvilket man således ensamt får tillskrifva människosläktets räddning nästan från undergång, blef likväl nära hundra år af de höglärdaste och mest ansedde Läkare fördömdt som ett ovillkorligt gift, och de som använde det stämplade såsom Fuskare och Charlataner. — Dock, det skulle vara öfverflödigt att anföra en mängd exempel på en sanning, som af alla tidens historia bekräftas. Jag vill derföre blott tillägga, att COLUMBUS blef, till tack för sin upptäckt af *Amerika*, sluten i kedjor; att JENNER, *Skjddskoppornas* upptäckare har, efter alla uthärdade smädelser, ännu den harmen att se omkring 800 människor årligen dö af smittkoppor blott i London, samt höra Engelska Läkare i allmänna Jurnaler skryta af att på ett af de sista åren hafva ympat smittkoppor på tusen, och knappt vaccinerat någon enda; och slutligen att vår STJERNHJELM, genom sina utifrån hemförda fysiska upptäckter, och i synnerhet *förstoringsglaset*, ådrog sig förtal, smädelse, afsky och förföljelse.

Hvad under då, om MESMER rönt otack af sina samtida; och om den, i sanningen af hans upptäckt inneboende Gudaflägt behöfver tid för att fullkomligt skingra det töcken, hvori den blifvit insvept. Men det skall skingras, detta töcken, och förr eller senare skall Animala Magnetismen förklarad framträda för att intaga sin plats ibland de oomkullstötliga fysiska sanningarne. Efterverlden skall då förundra sig, att den någonsin kunnat sättas i tvifvelsmål, och genom åtlöje öfver vår kortsynthet, troligtvis hämnas den oförrätt, vi så ofta gjort våra förfäder, i det vi beskyllt dem för oförstånd, emedan de ej sällan högmodats öfver att förneka, hvad vi glädjas åt att kunna bevisa.

En af de orsaker, som kunnat bidraga till äfven sanningsälskande människors obenägenhet att tro på Animala Magnetismen, torde kan hända böra sökas i det sätt, hvarpå dess verkningar i början framställdes såsom någonting så eget och afvikande från allt hvad man eljest erfarit, att de förmentes nästan ej i någon punkt vidröra den öfriga naturen, och dermed stå i något slags sammanhang. Jag ärnar derföre söka förtaga denna villomening, som tyckes ännu hos oss vara rådande, och visa, att äfven de mest betviflade fenomen, som genom Animal Magnetism blifvit fram-

bragta, kunna af Naturen sjelf, utan något konstens biträde, åstadkommas. Dessa fenomen äro symptom af bestämda sjukdomar: och MESMER har egentligen blott lärt oss att med konst uppväcka dessa sjukdomar, för att derigenom bota andra ännu svårare.

De sjukdomar, hvilkas symptom äro af ofvannämde beskaffenhet, höra alla till klassen af de så kallade *Nervösa*, och förekomma, i sin fullkomligaste form, egentligen under namn af *Katalepsi* och *Somnambulism*. På dylika sjukdomar vill jag efterhand anföra några af de märkvärdigaste, fullständigaste och trovärdigaste beskrifningar, som kommit till min kunskap, och ärnar derföre nu genast börja med följande:

Högst märkvärdiga händelser

af

SOMNAMBULISM ELLER DRÖMLIFVET.

Utan Magnetiskt inflytande a).

Vi meddela här Läsarne (säger HUFELAND, såsom inledning till sjelfva sjukdoms-berättelserna) några sjukdoms historier, som innehålla så mycket förunderligt och oförklarbart, att vi drogo någon tid i betänkande att göra dem bekanta. Men båda härröra ifrån så trovärdiga, sanningsälskande, och i konsten att observera och experimentera så bevandrade män; båda äro bekräftade af så många trovärdiga ögonvittnen, att man, om eljest historisk trovärdighet ännu skall gälla, omöjligen kan tvifla, det dessa berättelser ju äro verkliga händelser. Denne Jurnal är endast egnad att upptaga och förvara verkliga händelser, och sålunda utvidga området af erfarenhets sanningar, som äro de enda i naturen han erkänner. Om de samma öfverensstämma eller icke med den eller den åsigten, om de i allmänhet äro för förnuftets närvarande ståndpunkt begripliga eller icke, det får ej tagas i öfvervägande, om blott händelsen är sann.

a) Ur *Journal der praktischen Heilkunde*, herausgegeben von C. W. HUFELAND und J. CH. F. HARLES, 40 Band 2 Stück, Februar 1815.

Hvad framsteg skulle väl Fysiken kunna göra, om man lät inskränka sig af slika beräkningar? Och huru hade det väl gått, om man velat låta inskränka sig af det, som för 400 år sedan var begripligt? — Man behöfver aldrig frukta att befordra vantron, då man undersöker grundligt. Ty vantro är ej att tro det obegripliga, utan att tro med underlåtande af behörig undersökning. Och således blir visserligen det verksammaste medlet mot vantron, att upplysa den med förnuftets fackla, och ställa den under lagarne för ren och opartisk iakttagelse af naturen. — Eller har man väl redan *a priori* fastställt gränslinien för möjligheten af all erfarenhet? Och är ej mycket nu för oss begripligt, som för århundraden förekom den tidens förnuft obegripligt och såsom öfvernaturligt? Och så skall, så måste det, enligt vår öfvertygelse, och såsom det är grundadt i människoslägtets fortskridande utveckling, beständigt fortfara, intill världens ända.

HUFELAND.

SOMNAMBULISM,

Det märkvärdigaste symptomet i Hysteri.

Af

DR. RENARD,

Stads-Läkare i Mainz b).

Första Sjukdomshändelsen.

Den 28 Febr. 1811 blef jag (säger Herr RENARD) kl. 8 om morgonen anmodad att

b) Den värde Författaren (yttrar Hr HUFELAND i en not) sände mig dessa sjukdomshändelser redan för 2 år sedan. Dels förhindrade det härpå följande kriget deras tryckning, dels gjorde det myckna utomordentliga och verkligen otroliga, som de innehålla, att jag ansåg rådligast ännu något uppskjuta deras kungörande. Ingalunda derföre, som skulle jag på minsta sätt hafva tviflat på observationens subjektiva sanning, Hr RENARD är mig dertill för väl bekant, såsom en ren, sanningsälskande och grundlig naturforskare; utan hvar och en af oss lär veta, huru olika vi ofta i början se en sak, emot efteråt, då flera år hunnit utplåna vår första förvåning, samt äfven uppdaga mycket rörande händelsens och de handlande personernas förhållanden och yttre omständigheter, ja, om jag så får säga, då tiden bragt föremålet ur den subjektiva formen i den rent objektiva. — Jag är ej skygg för verkliga händelser, utan för hypoteser; ej för det otroliga, utan för det osanna. Att resonera falskt är förlåtligt; men att utsprida falska facta är ett stort brott och kan svårligen utplånas.

Jag anhöll derföre efter 2 års förlopp ännu en gång hos Herr RENARD om upplysning rörande sakens påföljd, de handlande personernas karakter, och alla biomständigheter, som derpå kunde hafva inflytande; och han har haft godheten att besvara

skyndsamt komma till Hustrun MARIA HAUBINGER, emedan hon låg i konvulsjoner.

Jag fann den sjuka i de förskräckligaste ryckningar, som i de häftigaste stötar hastigt sammanböjde henne framåt, och med sådant våld omstjelppte henne i sängen, att 5 kringstående personer knappt förmådde hålla henne tillbaka. Ryckningarne fortforo sedan kl. 6, och hade då börjats lindrigare. Kort före anfallet hade den sjuka haft en tvist med sin man, som är arbetskarl. Hon sjelf, 23 år gammal, är af ett häftigt, sanguiniskt temperament, och öfverlemnar sig lätt åt sina vildt stormande passioner. För öfrigt är hon utan all bildning, och bär på sitt ansigte en så tydlig stempel af enfaldighet, att ingen bör derpå kunna misstaga sig. Genom erhållna underrättelser utröntes, att detta anfall blifvit föranledt deraf, att den för 2 dagar sedan frambrytande menstruationen hämmades till följe af en genom dans förorsakad stark upphetning. — — —

detta med en samvetsgrann fullständighet, som ej lemna någon önskan öfrig. Jag meddelar således allmanheten dessa händelser med den fullkomligaste öfvertygelse, att dervid ingenting blifvit försummadt, hvarigenom händelsens inre eller yttre sanning kunna bekräftas, och hvarje egen eller främmande förvillelse undanrödjas; och att dessa märkvärdiga tilldragelser hafva kommit utan ringaste användande af Animal Magnetism, helt och hållet af sig sjelf,

HUFELAND.

Ungefär 10 minuter efter min ankomst, hvilka jag tillbragte med betraktelser öfver den sjukas närvarande och föregående tillstånd, blef hon småningom lugn, men orörlig. Ögonen stodo öppna och stirrande, alla lemnar voro böjliga, hennes utseende var bra, dock saknade hon ännu allt medvetande, likasom förut under konvulsionerne. Hon hörde intet, hon såg intet, ja hon kände ej till och med om man stack henne blodig. Ett brinnande ljus, som hölls tätt framför hennes vidt uppspärrade ögon, förorsakade ej någon sammandragning i pupillerna, ej heller ringaste rörelse i sjelfva ögonen. Man skrek henne så högt som möjligt i öronen — intet tecken till medvetande. Andedräkten var fri, pulsen oförändrad och fullkomligt naturlig.

Jag ansåg den sjuka för kataleptisk och lyfte, utan att tillsäga någon af de kringstående, som alla voro af samma folkklass med den sjuka, något litet på sängtäcket, och uttalade mot den sjukas maggrop, med temlig svag stämma, de orden: huru mår ni? Hon svarade med tydlig röst: *så der!* — Huru länge skall ni än förblifva i detta tillstånd? *Det vet jag ej*, var hennes svar. — Hvar hör ni mig? Nu upplyfte hon sin venstra arm och pekade på maggropen. Utan att häröfver yttra det ringaste, lät jag strax åtskilliga kvin-

nor upprepa samma frågor i den sjukas öron, hvarvid till och med skreks ganska högt. Men hon hörde intet, gaf ej heller ringaste tecken till känsla eller medvetande. Starkt luktande ting verkade lika så litet på lukt- och smaksinnena. Derefter talade jag till henne mot tå- och fingerspetsarne: och äfven nu hörde hon. Detta inträffade äfven, då jag satte fingerspetsarne af min ena hand i den sjukas maggrop, och talade mot de sammanlagda fingerspetsarne af min andra hand. Genast anställdes motsvarande försök med tal och häftigt skrikande i öronen: men intet svar erhöles. Jag lade ånyo fingerspetsarne af min ena hand i den sjukas maggrop, vidrörde med fingerspetsarne af min andra hand fingerspetsarne på en af de närvarande kvinnorna, och lät henne tala mot fingerspetsarne af sin fria hand. — Den sjuka hörde och svarade, hvilket äfven inträffade, då jag förlängde kedjan med en tredje kvinna.

Herr RENARD beskriver derefter ganska vidlyftigt flera dylika försök, som han anställde på samma patient under åtskilliga anfall, och det i fleres, samt äfven Läkares och Presters närvaro. Den sjuka tillkännagaf, oaktadt ej mera med ord, dock medelst en rö-

relse med venstra handen, ganska tydligt, att hon hörde och förstod hvad som talades mot hennes maggrop. Man tog en gång en tråd, öfver 8 alnar lång, blötte den i vatten, och hängde ena ändan utigenom fönstret, som derefter tillstängdes. En person tog nu den inre ändan af tråden i ena handen, och lade andra handens fingerspetsar på den sjukas maggrop, under det en annan med ena handen tog den utom fönstret hängande ändan af tråden, spände den och talade mot fingerspetsarne af sin andra hand. Äfven detta hörde den sjuka, hvilket hon med omisskänneliga tecken tillkännagaf. Man bildade en kedja af 10 personer, som vidrörde hvarandras fingerspetsar. Den första, eller den, som stod den sjuka närmast, lade fingerspetsarne af sin ena hand öfver hennes maggrop, och den sista, som stod utanför dörren på gången, talade mot fingerspetsarne af sin fria hand. Den sjuka hörde likaledes detta.

Andra Sjukdomshändelsen.

Den 18 Apr. 1811 blef jag (RENARD) kl. 9 f. m. kallad till Fru P*. Denna dam, som är 25 år gammal, ljuslagd, af en skön kroppsbyggnad, samt mycket bildad och förstån-

dig, träffade jag sittande i sängen med beständiga kräkningar. Det som uppkräktes var än galla, än slem och än den dryck, som hon dessemellan hade förtärt. Hon kräktes med våldsamt bemödande och häftiga smärtor i maggropen. Orsakerna till dessa tillfällen tycktes vara den nyss började menstruationens undertryckning genom upphettning, samt några ledsamheter, som den sjuka haft några dagar tillförne. Hennes utseende var friskt, pulsen ordentlig och naturlig, tungan något litet belagd. Aftonen förut hade stolgång efter vanligheten inställt sig, och på flera dagar ingenting sjukligt kunnat märkas. Jag föreskref henne en mixtur af Pepparmyntvatten, kaneltinctur och Laudanum liquidum, hvaraf en matsked skulle tagas hvar halftimma, samt förordnade ett fotbad.

Som jag hade flera sjuka att besöka, ville jag gå min väg; men hon bad mig enträget att ej ännu lemna sig, emedan hon plågades ganska mycket. — Jag blef qvar.

Ej långt derefter inställde sig häftiga kräkningar, med hvilka blott något slem uppkom; dervid hade den sjuka några konvulsiva rörelser, och sänk sanlös baklänges på sängen. Ansigtet förblef oförändradt, kinderna naturligt röda, lemmarna vanligt böjliga, munnen tillsluten, ögonlocken blott så myc-

ket öppna, att helt litet af hvitögat framskimrade, hon hörde ej, hon kände ej, om man än tog i henne ganska hårdt; pulsen var som förut, äfven kroppens värme och andedräkten voro oförändrade.

Sedan jag ungefär 10 minuter hade betraktat den sjuka i detta tillstånd, och ej kunde blifva varse någon fara, försökte jag att tala mot hennes maggrop samt fingerspetsarne af hennes högra hand, som var mig närmast. — Intet svar erhöles. Jag upplyfte hennes högra arm, strök lätt öfver dess muskler, fattade om fingerspetsarne och drog armen sakta, samt utsträckte den rätt uppåt. Oaktadt den sjuka låg utsträckt på sängen, blef armen likväl stående rätt opp i vädret, då jag hastigt drog min hand tillbaka.

Nu frågade jag den sjuka, i det jag talade mot fingerspetsarne af hennes utsträckta arm: hör Frun mig? *Ja*, var hennes svar. — Hvar hör ni mig? *Här*, gaf hon till svar, i det hon med venstra handen gjorde en liten rörelse mot fingerspetsarne af sin i höjden stående arm. — Men huru kan ni höra mig då jag talar mot edra fingerspetsar. *Jag förnimmer det i maggropen (je le sens au cœur, quand vous m'y parlez)* svarade den sjuka, hvilken, såsom född fransyska, jag gemenligen tilltalade på sitt modersmål, oaktadt hon äfven var Ty-

skan fullkomligt mäktig. — Hvarföre håller ni armen i vädret? *Jag tycker om det.* Läggnär den, sade jag mot dess fingerspetsar, och han föll ned på sängen, som hade han blifvit träffad af åskan. Jag och andra närvarande hade härunder flere gånger tilltalat den sjuka på vanligt sätt och till och med i sjelfva öronen, utan att erhålla ringaste svar.

Nu ankom det föreskrifne Läkemedlet; men man kunde ej få i den sjuka något deraf. Då föll det mig in att begagna den upptäckten, att medelst talande mot den sjukas fingerspetsar åstadkomma rörelser hos henne, och derigenom möjligtvis kunna förmå henne att mottaga medicinen. Utan att ånyo utsträcka armen, talade jag mot fingerspetsarne af den sjukas högra hand, och tillsade henne att öppna munnen för att kunna taga in. Hon öppnar munnen, och en närvarande vän håller deri en sked full af läkemedlet. Då detta stannade i munnen, sade jag den sjuka mot hennes fingerspetsar: svälj min Fru! och strax nedsväljde hon det.

Jag sade henne ånyo på samma sätt: öppna munnen. — Hon gör så, och lemnar honom öppen. — Jag säger vidare: sträck ut tungan; hon utsträcker och håller den i samma ställning, ända till dess jag, trött vid detta försök, tillsade henne att draga tungan till-

baka och tillsluta munnen, hvilket hon hastigt gjorde.

Derefter befallde jag henne att lyfta armen i vädret. *Hvilken?* frågade hon. — Den venstra! Hon upplyfter den och han blir i denna ställning till dess jag tillsäger henne att nedlägga den, hvilket sker med största hastighet. — Drag knäna till er! Den sjuka gör det, men med mycken möda och uttryck af lidande. — Sträck ut edra knän igen! Hon gjorde det genast.

Nu höll jag fingrarne af min venstra hand i hennes med lifstykke och lintyg betäckta maggrop, och talade mot de spetsigt sammanlagda fingerspetsarne af min andra hand. Den sjuka hörde och förstod mig. — Jag lade en tillstädes varande väns fingrar så att de vidrörde mina, och bad honom tala mot fingerspetsarne af sin andra hand. Den sjuka svarade på frågan huru hon mår? *Rätt illa.* — Jag uttalade mot samma persons fingerspetsar de orden: hvar har ni ondt? *Öfver allt,* gaf hon till svar. — Jag sätter mina fingerspetsar mot fingerspetsarne af denne, i ofvannamde förbindelse med den sjuka stående Herres fria hand, och talar, efter att hafva upprättat denna förbindelse, mot fingerspetsarne af min andra hand, och den sjuka svarar riktigt på alla de frågor, som jag gör henne.

Nu inkom den sjukas värdinna. Jag berättar henne den gjorda upptäckten och upprepar samma försök; blott med den skillnad att jag talar tyska, emedan detta fruntimmer ej talar franska. Den sjuka, som talar båda språken med lika lätthet, svarar beständigt på det språk, hvarpå man helsar henne. Jag bildar en kedja af den tillstädes varande Herren, mig och värdinnan. Sedan de nödiga förbindelserna blifvit gjorda, talade värdinnan mot fingerspetsarne af sin fria hand, och den sjuka svarade på frågan: hvem talar med er? *Mor.* Så kallade den sjuka vanligen värdinnan, i anseende till den nära vänskap, hon hyste för dess dotter *Ernestine*.

Jag förskaffade mig segelgarn och blötte det i vatten; gaf derpå den ena ändan åt ofvannämde Herre, som åter satte sig i förbindelse med den sjuka, och jag talade mot den andra ändan, som jag höll med fingrarne. Den sjuka hörde äfven på detta sätt. Vi ställa en stol emellan Herren och mig. Han vidrör stolryggen på ena sidan, och jag på den andra; i andra handen håller jag en fiol-stråke; värdinnan fattar i den och talar mot fingerspetsarne af sin andra hand. Den sjuka hör genom 3 personer, stolryggen och fiol-stråken. Det samma inträffade då jag midt i kedjan talade

lade

lade mot fingerspetsarne af värdinnans fria hand, så att mina egna ord måste gå genom tredje personen, genom fiolstråken, derefter genom *mig sjelf* o. s. v. för att framhinna till den sjuka. — Jag anför här en gång för alla, att jag under alla dessa försök ganska ofta efterforskade, om den sjukas hörsel och öfriga sinnen ej hade återkommit. Det hände dessutom ofta både mig och de öfrige närvarande, att vi likasom af misstag tilltalade henne på vanligt sätt, och då ej erhöillo något svar, emedan vi hade förbigått maggropen eller fingerspetsarne.

Jag bad Herren sätta sina fingerspetsar på den sjukas, och taga af sig den ena skon. Han gjorde det, och jag föll på knä på golvet samt talade mot hans, med bomullsstrumpa betäckta tår. — Hör Frun mig? *Ja.* — Hvar är jag? *I en sko.* — I hvilken sko? *I Herrens,* hvilken hon nämde vid namn. — Hvem är jag? *Doktorn.* — Derpå stack jag Herren i högra foten med en nål, och frågade mot hans tåspetsar den sjuka, om man stack henne? *Nej, icke mig, men ni sticker den främmande!* — Hvar sticker jag honom? *I högra benet,* —

Slutligen inkom dottren i huset till sin sjuka vän. Herren frågade mot den sjukas fingerspetsar, hvem som kommit in? *Ernestine.*

— I detta artiga fruntimmers närvaro upprepade vi åter alla de förra försöken, som på lika sätt lyckades. Derpå bad jag M:ll Ernestine tala mot den sjukas tåspetsar, hvilka jag hittills, för anständighetens skull ej hade velat blotta. Hon gör det, och den sjuka förnimmer äfven här sin bekymrade väns svaga stämma; hon upplyfter till trots för det fast omvecklade sängtäcket med möda sitt ben, emedan Ernestine hade mot tåspetsarne af andra foten uttalat de orden: lyft opp ditt ben.

Utan uppehåll tog den sjuka emedlertid hvar half timme af sin mixtur, beständigt på förr omtalta sätt. Då jag i anseende till andra angelägna göremål nödgades lemna den sjuka, beslöt jag att väcka henne på *Petetin-ska c)* sättet. Efter 10:de påandningen mot nässpetsen återfick hon sansningen. Jag upprepade tillsägelsen om fotbad, påminte om läkemedlets ordentliga ingifvande och skyndade till mina öfriga sjuka, för att snart kunna återkomma till min Kataleptiska.

Jag återkom till den sjuka just då klockan slog 12. Jag fann henne i ett nytt anfall af hysterisk katalepsi, som hade påkommit henne i fotbadet en half timme före min an-

c) Derigenom att man lägger sin ena hand på den sjukas panna och den andra på dess maggrop, samt andas på spetsen af näsan.

omst; de förut omtalte personerna voro ännu qvar. Efter att tillräckligen hafva öfvertygat mig om alla sinnenas, men i synnerhet hörselns, hörselns och synens fullkomliga oräksamhet, återtog jag de förut gjorda försöken, som alla lyckades fullkomligt. — Jag bad mig böra göra andra experimenter, och då derföre den sjukas värdinna företaga sig något bakom öfre sängstammen. Hon tog nyska sakta ett band musikalier i handen och läddrade uti. Jag frågade den sjuka på hennes fingerspetsar, hvarmed hennes värdinna uppsätter sig? *Hon bläddrar i mina musikalier*, blef svaret. — På hvilken sida i boken? *Det vet jag ej*. — Huru mycket är klockan? *Öfver 12*.

I detta ögonblick inträdde en Dam i rummet, som var mig alldeles obekant. Jag frågade den sjuka, hvilken nu, liksom i förra ögonblicket, hade ögonen så förvridna, och ögonlocken så tillslutna, att blott helt litet af hvitt var synligt: hvem har kommit in? *Det är Fru L * **, hvilket den inkomna Damen förklarade, och för hvilken jag strax ombedde flere af de omtalta försöken med den sjuka. — Hon blef deröfver högligen förvånad. — M:ll Ernestine frågade sin mor helt enkelt: *har du redan gifvit Fru L * * det?* Mo-

dern jakade dertill, och jag begagnade tillfället till ett nytt försök med den sjuka.

Jag bildade en kedja; den främmande Herren sattes åter i omedelbar berörelse med den kataleptiska och räckte sin fria hand Fru L * *, som vidrörde ryggen af en stol, hvilken jag fattade uti på andra sidan. Med andra handen höll jag åter fiolstråken, i hvar andra ända värdinnan tog, som stod utanför dörren på gången. Här uttalade hon, mot fingerpetsarne af sin fria hand, de orden: *har jag gifvit bort någonting? Ja*, svarade den sjuka, *ni har gifvit Fru L * * något.* — *Har jag gifvit henne? Surkål*, svarade hon riktigt. — *Har hon redan förtärt den? Nej*, hvilket äfven så förhöll sig.

Jag betjente mig af samma kedja för att genom värdinnan, som ännu hade sin plats utanför dörren, låta tillsäga den sjuka att vända sig på venstra sidan, derefter på den högra, sedan öppna munnen, derpå räkka tungan, och slutligen upplyfta armen, hvilket allt den sjuka gjorde såsom det blifvit henne föreskrifvit. Då man tillsade henne att upplyfta armen, frågade hon åter, *hvilken arm?* Man bestämde då den venstra, hvilken hon också strax upplyfte. Man befallde henne på samma sätt att upplyfta den högra armen.

sjden; hon gjorde det, oaktadt hon derige-
om kom ur förbindelsen med kedjan.

Jag lade en af den sjukas fingrar på en
ten bok och frågade hvad hon vidrörde? *En*
ok. Jag lade samma finger på metallranden
nkring mitt urglas och frågade: huru myc-
et klockan var? Hon svarade, *inmot ett.*
itt ur, som gick för fort, fattades verkligen
ott 10 minuter i ett.

Vid mitt tredje besök kl. half 6 om afto-
en, fann jag den sjuka i sin tredje paroxysm.
on hade ganska häftiga konvulsioner, lik-
il med lugna mellanskof. Detta tillfälle ha-
e uppkommit genom det intryck, som en
orbifarande rad bullrande vagnar hade gjort
å henne. Hon hörde dem ej, såsom hon fle-
e gånger betygade oss, men *hon kände bull-*
et i maggropen. Hon svarade äfven under
etta anfall ganska riktigt på alla frågor, men
ennes röst var matt och svag, och förrådde
rafternas uttömning. Två gånger blef den
uka betagen af häftiga ryckningar, och våld-
amt sammandragen framåt och bakåt, hvar-
id hon hvarje gång sökte komma ur sängen,
vilket skedde med den kraft, att jag och den
ndre Herren ej voro andra gången i stånd att
er hålla henne qvar. Hon stötte oss tillbaka
ch skrek: *jag vill bort!* — Vi togo genast
ast henne utanför sängen och höllo henne.

Värdinnans dotter kom ändtligen in och hjälpte oss att taga den sjuka, sväfvande på armarna, och bära henne tillbaka på sin säng. I det vi der nedlade henne, sammandrogos plötligt alla musklerna på bakre sidan af kroppen med sådan våldsambhet, att hon för i vädr och föll sedan tillbaka på sängen. Åter följde några konvulsiva rörelser i lemmarna hvarpå ansigtet blef rödt. Jag lade min hand på den sjukas hufvud för att utröna dess värmegrad. Det var mycket hetare än den öfriga kroppen, och jag hade tillfälle känna en besynnerlig darrning på främre delen af hufvudskålen. Alla fibrerna af occipito-frontal musklernas aponevros tycktes under min hand vara i en darrande rörelse. Maggrop och fingerspetsar uppfyllde ej mer sinneverksamhetens kall. Jag trodde mig böra väcka den sjuka och andades derföre på spetsen af hennes näsa, under det jag lade min ena hand på hennes panna och den andra öfver hennes maggrop. Med allt mitt bemödande kunde ingenting annat uträttas, än att den sjuka blef lugnare och försatt ur det konvulsiva i det katalaptiska tillståndet. Hela hennes kropp blef åter böjlig, hufvudets värmegrad minskades till likhet med den öfriga kroppens, och derjemte förflyttades sinnena tillbaka till maggropen.

Utom de redan anförda försök, hvilka jag till bekräftelse upprepade, gjorde jag några nya, som förtjena att omnämnas. Jag frågade den sjuka på ofvannämde sätt, hvad hennes värdinna, som var i ett annat, tillstängdt rum, nu gjorde? Den sjuka svarade: *hon arbetar.* — Hvad arbetar hon? *På något hvitt.* — Hvad gör M:ll Ernestine! *Hon läser.* — Värdinnan arbetade verkligen på ett hvitt sängtäcke, och hennes dotter läste. — Man frågade den sjuka, hvar hennes man nu var? *Han är i en liten Stad i Spanien.* — Hvad gör han i detta ögonblick? *Han spisar hos Generalen.* — Hos hvilken General? *Molien eller Moulin.* (Det var svårt att förstå den sjukas svaga stämma, hvarföre också stadens namn, der hennes man skulle vara, alldeles icke, och Generalens endast ganska otydligt kunde fattas.) — Tänker han på er? *Han ej allenast tänker på mig, utan han visar till och med mitt porträtt.* — Får han snart Regemente? *Ja om ett år.* — Infanteri eller Kavalleri? *Först blir han placerad på ett Infanteri-, och sedermera på ett Kavalleri-Regemente.* — Kommer ni att blifva länge qvar i Mainz? *Ännu ett år.* — Hvar kommer ni att uppehålla er, då ni lemnar Mainz. *I en liten stad i Frankrike.* —

Jag hoppas mina läsare ej må tro, att jag

ansåg dessa svar för profetior. Nej, de äro ej annat än åter framkallade bilder af fordnas drömmar. Derföre inlät jag mig ej heller i undersökning, om den sjukas man verkligen hade den 18 April spisat hos en General i Spanien o. s. v., hvarom vi lätt skulle kunnat erhålla underrättelse; utan förklarade saken för de närvarande, för hvad den var, — och hvarföre skulle väl ej kataleptiska kunna drömma under sina anfall? —

Ofvannämde svar gaf den sjuka med så svag stämma, att man nästan måste lägga örat på hennes mun för att höra dem. Något därefter syntes hon plågas, och lindriga ryckningar inställde sig. Jag lugnade den sjuka derigenom att jag andades mot spetsen af hennes näsa. Derpå inträdde det kataleptiska tillståndet åter i sin fulla kraft, och hon svarade ånyo med ren och tydlig stämma på de särskilta frågor, man gjorde henne på fingerspetsarne. Jag märkte dervid, att den sjuka ej allenast hörde på fingerspetsarne, utan på hela handryggen ända till handleden. Jag upprepade försöket med skoen, och det lyckades fullkomligt. Den sjuka hörde mig likaledes, då jag talade mot nässpetsen af den person, som stod i förbindelse med hennes maggrop; men ej, då jag talade mot dess knä, ja, detta tycktes tvertom plåga henne.

För att utröna, om den sjuka äfven vid föremål, som voro för *henne* mindre viktiga, skulle rådfråga sina drömmar, såsom hon hade gjort i anseende till frågorna, som rörde hennes älskade man, eller om hon vid slika tillfällen tilläfventyrs begagnade sin omdömeskraft, frågade jag *henne* på fingerspetsarne, hvilka numror skulle komma ut på Lotteriet? *Det vet jag ej.* — Hvilka numror bör man taga för att vinna? *Inga.* — Hvarföre icke taga några? *Emedan ni skulle förlora,* hvilket hon, vid samma frågas förnyande, ännu en gång och med eftertryck bekräftade. — Ett bevis att den sjuka i sitt sanslösa, skendödslika tillstånd kunde tänka och dömma.

Äfven kände hon de ting, som omgäfvade *henne*, bättre än vi med våra friska sinnen. Jag frågade *henne*: huru mycket pengar har den främmande Herren hos sig? *Något öfver 2 Gulden.* — I hvilka myntsorter? *En liten Ecu, och det öfriga i småmynt.* — Vi undersökte strax denne Herres penning-pung och funno 2 Vierzigkreuzer-stycken, som utgjorde den lilla Ecuen, och resten småpengar, till ett sammanräknadt belopp af 2 Gulden 13 Kreuzer. — Då den sjuka tilläfventyrs kunde känna penningpungens tillstånd hos denne Herre, sedan spelpartiet före-

gående aftonen, så bad jag honom fråga henne om de penningar jag hade hos mig, hvarom hon omöjligen kunde äga ringaste kännedom, helst jag vanligtvis ej sjelf vet, huru mycket pengar jag har i fickan. Han frågade den sjuka på hennes fingerspetsar: huru mycket pengar har Doktorn hos sig? *Öfver 3 Gulden.* — I hvilka myntsorter? *En stor Ecu, och det öfriga i mindre mynt, ibland annat 6 Kreuzer.* — Jag uttömde min vestficka och fann till min förvåning en Brabandsk Riksdaler, en Sechsbätzner, en Groschen och 3 små Kreuzer, som tillsammans utgjorde 3 Gulden 12 Kreuzer.

Derpå frågade man den sjuka, huru många nycklar jag hade hos mig, hvarom hon äfven omöjligen kunde vara underrättad. Hon svarade: *två*; och på frågan huru stora de voro, erforo vi, att den ena var liten och den andra något större, hvilket också var fullkomligt sant. Jag lade henne en Brabandsk Riksdaler på den med lintyget och lifstycket betäckta maggropen, och frågade, efter några ögonblick, hvad som låg på hennes mage? *Penningar.* — Hvad för penningar? *En Riksdaler.* — Hvad för en Riksdaler? *En Brabandsk.* — Af hvilket årtal? *Det vet jag ej.* — Äfven så riktigt igenkände hon en Sechsbätzner och

ett Zweipfennig-stycke, som man lagt öfver maggropen.

Jag förglömde ej heller att fråga den sjuka, huru länge detta anfall skulle räcka, och om det skulle blifva det sista? *Mitt anfall*, svarade hon, *kommer att räcka till kl. inemot 8; kl. 10 får jag det sista, som räcker 2 timmar och blir ganska häftigt.* — På flere andra frågor rörande hennes sjukdom, erhöles följande svar: *Min menstruation återkommer om 2 dagar; jag förblifver sjuk ända till nästa Torsdag; men hela sjukdomen kommer ej att bestå i annat än svaghet.* — Beträffande Blodiglar, som jag ville låta sätta henne på fötterna, samt åderlåtning på foten, som jag föreslog henne, fann hon båda delarne för sig otjenliga. *Läkaren måste blott, sade hon ånyo, hafva afseende på mitt svaghets tillstånd; och min svaghet består endast i brist på kraft.*

Jag uttog ett kort ur en kortlek och lade det öfver den sjukas maggrop, samt frågade: hvad som låg på hennes mage? Hon svarade, *ett kort.* — Hvad för ett kort? *Spader Ess*, hvilket det ock var. — Äfven igenkände hon genast socker, som jag hade lagt öfver hennes maggrop. — Nu klappade någon på dörren, och Herr Z * * trädde in. Jag frågade den kataleptiska, *hvem som kommit in? Det är*

Z * *. Huru mycket pengar har han på sig? *Tolf Francs*, svarade den sjuka. — I hvilka myntsorter? *Det är 2 Franska Ecuës*. Hvilket befans ganska riktigt. Dessutom visste hon alltid bestämdt, huru många och hvilka personer, som voro i rummet.

Jag lade ett i papper inveckladt kort i maggropen på den sjuka, och frågade hvad som låg der? *Papper*. — Hvad är då i papperet? *Ett kort*. — Hvad för ett kort? *Det vet jag ej*, sade hon suckande, och anfallet, hvars förlopp jag nu berättat, slutades med några andra djupa suckar inemot kl. 8; det sista börjades kl. 10, och slutades efter 2 timmar. Jag var ej närvarande, men har hört af alla dem som voro tillstädes, att man beständigt hade upprepat de samma försöken med lika framgång. Äfven i anseende till häftigheten af paroxysmen, hade den sjuka spått sant. Det kom ej heller något anfall mer.

Den 19 befann den sjuka sig utomordentligt svag, och hade häftiga smärtor i hufvudet och högra armen. Eftermiddagen sprang hon, efter flera timmars lugn sömn, plötsligt ur sängen, och lopp hastigt till fönstret, genom hvilket hon, enligt sin egen högljudda yttran, ville kasta sig ut. Hennes vänner fasttogo och tilltalade henne. Men i stället att svara på deras tal, upprepade hon, med stor snabbhet,

hvarje ord, i samma ögonblick de uttalade det. De råkade öfver detta oförmodade uppträde i skratt, hvilket äfven den sjuka genast upprepade.

I anseende till behandlingen, lät jag den sjuka fortfara med den krampstillande medicinen, som jag i början hade föreskrifvit. Man gaf henne för öfrigt ingenting annat än kött-soppa, och vatten färgadt med vin. — Ännu måste jag anföra följande försök, som jag gjorde i dag bittida. Jag höll nemligen spetsen af mitt pekfinger på något afstånd från den sjukas panna. Efter några ögonblick kände hon liksom en blåst komma ifrån mitt finger mot sin panna, och fick en skakning i hela kroppen.

Den 20 om morgonen klagade den sjuka öfver så utomordentlig svaghet, att man lät kalla mig kl. 7. Hon kunde knappt tala. Med afbruten stämma begärde hon att få njuta friska luften. Det sköna vädret tillät det. Jag lät derföre kläda henne tunt och sätta henne vid det öppna fönstret, samt såg, huru hennes krafter och röst tilltogo med hvarje inandning af den svala och rena morgonluften, som flägtade emot oss ifrån nästgränsande trädgårdar och vinplanteringar. Hon befann sig häraf ganska väl, och fortsatte detta luftbad hela dagen, med lika förtjusning. —

Spetsen af mitt pekfinger gjorde ännu samma intryck på den sjukas panna. — Menstruationen infann sig åter för några timmar, såsom hon hade förutsagt det.

Den 21 kände den sjuka sig mycket starkare och hämtade sig till den 23 så, att hon kunde åka ut. Den 24 förbättrades allting ännu mer, den sjuka klagade blott öfver bristande matlust och smärtor i högra benet. Jag lät henne gnida det nedföre med flata handen, hvarigenom smärtorna så aftogo, att hon om *Torsdagen*, den 25 var, enligt sin förutsägelse, fullkomligt återställd, och kunde företaga en spatsergång utanför Staden. — —

Slutligen måste jag bifoga den anmärkning, att den sjuka är upphöjd öfver allt be-
drägeri, och aldrig tillförne talat med mig
eller några andra om dylika tillfällen, ej hel-
ler läst något derom.

RENARD.

1 ett sednare tillägg d), dateradt den 6

d) Detta tillägg var, i anseende till första sjukdomshändelsen, åtföljdt af ett egenhändigt intyg af (Protestantiske Presterna) Hrr NONWEILER och WESTHOFEN, samt (Chirurgen och Tanddoktor) Herr GALLETTE, och dessutom försedt med Öfverborgmästaren Friherre VON JUNGENSELD's påteckning och Stadens insegel.

HUFELAND.

Dec. 1814, anför Hr RENARD ytterligare bevis för händelsernas trovärdighet, hvilken till och med af vittnen bestyrkes.

Märkvärdig berättelse

om en af sig sjelf uppkommen

MAGNETISK SOMNAMBULISM

med så kallad Clairvoyance,

Observerad af

Herr Hof Medicus och Med. Råd

DR. KLEIN i Stuttgardt e).

W * * en spenslig, retlig, men för öfrigt okonstlad flicka, 21 år gammal, förkylde sig

e) Denna, i sjelfva verket högst märkvärdiga, och i sitt slag enda händelse af en, till sin högsta grad stigen, och så länge fortfarande *Somnambulismus spontaneus*, med en derunder uppväckt förvånande divinations-gåfva, öfverträffar (säger den Tyska Jurnalens utgifvare) vida den (nyligen illa beryktade) *Strombeckska* historien i graden af den magnetiska exalteringen, i fullkomligheten af crisis, och i mångfaldigheten af de förevarande själs och kropps lidanden. Jag skulle visserligen, just för det vidunderliga och till otrolighet gränsande, som den innehåller, hafva tvekat att genom denna Jurnal göra den bekant, om ej den berömde Forfattarens, min vördade väns namn, som bjuder aktning och förtroende; om ej den helt och hållet omisskännliga, yttersta noggrannhet och opartiskhet af sjelfva iakttagelsen, samt den (af min vän skriftligen mig särskilt försäkrade) genom de viktigaste vittnen be-

på en spatsergång, hvarvid hon tillika blef mycket förskräckt d. 14 Juni 1812, just samma dag hon erhållit sin menstruation. Denne afstannade plötsligt; likväl kände hon inga obehagliga följder deraf, ända till den 17 Juni. Men den dagen föll hon, under middagsmåltiden, mot sin vilja i en sömn, som räckte till kl. 7 om aftonen, och återkom de följande dagarne, på vissa tider.

Hennes ögon stodo städse öppna, stirrande åt höjden, hon talade beständigt om allahanda faror, som hon hade att frukta, såg på spetsen af ett högt berg en Eremit, som förelade henne svåra prof, hvilka voro nästan omöjliga att genomgå, gret häftigt, och slutade dermed: «Ack gode Gubbe! du uppenbarar mig en förskräcklig framtid.»

Af dem som besökte den sjuka, voro flere för henne mer eller mindre motbjudande, hvilket

kräftade kännedomen om händelsen i Stuttgart, på det fullkomligaste bestyrkte dess trovärdighet, och förtoge hvarje misstanka om förvillelse. I anseende till det stora intresse, som denna händelse ej allenast har för flere ansedda personer i Stuttgart, utan äfven skall få för hvar och en sakkunnig läsare, beklagar jag högligen, att yttre omständigheter hindrat mig att förr kunna meddela Allmänheten denna sjukdomsberättelse, hvilken Hrr Med. Rådet KLEIN tillsände mig redan för $\frac{3}{4}$ år sedan, och hvarföre jag tillika ber den värde Herr Författaren om vänskaplig tillgift.

HARLES.

hvilket hon tillkännagaf redan innan en sådan person inträdt i rummet, dels genom rynkning på näsan, dels genom ett eget drag på munnen, med ord, samt stundom till och med genom ökade hysteriska krämpor.

Kommo personer, som voro henne angenäma, så smålog hon på ett eget sätt, och detta leende steg i förhållande till angenämheden. Mest påfallande var detta vid min vän *St * ** (ej Läkare), som besökte henne efter några dagars förlopp. — Hon yttrade, att från honom utgingo öfverallt guld-strålar, han vore hennes skyddsande, han allena kunde rädda henne från undergång.

Hon fick ofta häftig tandvärk; han måste då stoppa en pipa och lemna henne att röka, hvarpå hon alltid insomnade. Han måste sätta sig hos henne, hvarunder hon höll i hans rock; hon begärde hans näsduk, eller tog den snarare sjelf ur hans ficka, sade honom hvarje gång förut, om och huru länge hon skulle sofva; hvilket äfven inträffade, så vida hon ej stördes af buller eller oangenäma personer.

Oaktadt hon alltid låg vänd med hufvudet åt väggen, viste hon dock allt hvad som skedde dels hos sig, dels med andra, eller hvad som inom någon tid skulle ske. Dock, det gifves för många dylika historier, att jag

skulle behöfva uppehålla mig med en närmare uppgift på det, som emedlertid föreföll; och i fortgången af denna sällsamma sjukdom skola i alla fall ganska märkvärdiga ting förekomma.

Hon viste bestämdt förut, hvad Läkaren (som härom ej erhållit ringaste underrättelse) de följande dagarne skulle förordna för henne, och hvilken kur-plan han hade; och viste äfvenså bestämdt hvad som förordnades för personer, på flera mils afstånd o. s. v.

Då hon skulle uppvakna, sträckte hon sig så starkt, att det knakade i lederna, derefter gned hon sig i ögonen, blef derpå plötsligt försatt ur den högre sferen i den vanliga, och dermed voro alla spår till intryck af det föregångna försvunna.

Från den 24 Juni blir hennes historia mera märkvärdig. Hon talade beständigt om en tafla, som hängde vid taket i kammaren, och hvilken man skulle gifva henne för att derpå uppteckna hvilka medel hon borde bruka. Man gaf henne en skiffertafla, men hon vägrade att mottaga den, med tillkännagifvande, att den tillhörde ett barn nedre i huset (hvilket så förhöll sig, men hvarom hon alldeles icke kunde hafva någon kunskap); man skulle återlemna den.

Den 25 Juni eftermidd. var min vän bju-

den till henne; men han, hvilken liksom litet som någon annan af dem som omgäfvat henne, förstod det ringaste af sjelfva saken, förledrog ett annat sällskap, och lät göra sin ursäkt hos henne, under förevändning af tillstötta göremål. Under förmiddags-sömnen, bad hon honom enträget att komma på eftermiddagen, emedan hon då hade viktiga saker att säga honom. Då han nu ej kom, blef hon i sin andra sömn allt mer och mer ängslig. Hon talade blott om att dö, om sina framlidna släktingar, om d. 11 Augusti, hon såg sin salig far, och utropade på en gång häftigt: «Jag kommer» — samt blef stel, så att alla kringstående höllo henne för död.

Sedan man $\frac{1}{2}$ timme användt vederqvickningsmedel, började hon åter gifva tecken till lif, och efter mer än en timme började hon tala högst matt, beklagade sig att hennes skyddsande hade lemnat henne; hon hade väl hört allt hvad som hade föregått omkring sig, men hade ej kunnat genom något tecken gifva sig tillkänna; för öfrigt hade hon gerna velat dö o. s. v.

Ändtligen kom min vän till henne, innan hon ännu hade hämtat sig; hon berättade honom hela händelsen med den betygan: «hade du» (ty så nämde hon honom då hon sof, men såsom vaken kallade hon honom *ni*)

«varit hos mig, så hade jag ej blifvit så dålig m. m.»

Under hela tiden såg hon ett skönt kristall-bord, på hvilket var graveradt d. 11 *Augusti*, och medlet till hennes räddning; hon hade velat uppgifva för honom möjligheten att erhålla det, men han hade ej kommit, och derföre hade hon fruktat, att hon måste dö.

Den 27 Juni erhöll jag af min vän, hvilken jag först sedan några veckor stundom, tillförene *aldrig* träffade, på en tillfällig spatsarfart underrättelse om den af alla misskända händelsen.

Nog kände jag åtskilliga dylika historier; jag hade äfven sjelf redan sett flera personer, som jag försatt i ett sådant tillstånd genom magnetism; men aldrig än sett någon, som *af sig sjelf* kommit deruti. Jag bad honom derföre fråga flickan, om jag, som ej sett henne sedan hon var barn, ej kunde få besöka henne, och gjorde honom emedlertid bekant med sakens vikt. Han lemnade mig det svar, att hon, på frågan, om det vore henne angenämt att jag komme, hade med ett förnöjdt småleende svarat: «*oh ja!*» men att han måste sjelf komma med etc.

Den 28 Juni kl. 11 såg jag henne för första gången. Hon hade vid min ankomst redan sofvit $\frac{1}{2}$ timme; jag var henne ganska ange-

näm och måste sätta mig hos henne; hon tog (med bortvändt hufvud) min guld-urkedja, drog uret ur fickan och lade det än på hufvudet, än på halsen, och bad, att jag ville låta henne behålla det en stund. Kl. 5 e. m. skulle jag komma tillbaka, då hon ville underrätta mig, huru jag borde behandla henne. — En magnetiserad guldring utan infattning af hår eller sten, bör läggas i ett magnetiseradt glas rödt vin, och detta gifvas henne att dricka.

Då jag om eftermiddagen kom, fann jag henne redan sofvande: hon begärde strax vinet, drack ut det med välbehag, och behöll ringen länge i munnen; derpå satte hon honom på sitt pekfinger, lade mitt ur på sitt hufvud och sade: «jag uppvaknar om jag återlemnar er detta.»

Resultatet af denna högst viktiga afton är i korthet följande: hon svarade mig blott då jag kallade henne *du*, hvilket äfven framgent inträffade. Att hon vid uppvaknandet alltid var förundrad att se mig, talade med mig ganska höfligt och kallade mig *ni*, anmärker jag en gång för alla; äfvensom att jag ej vill förlänga berättelsen genom anförande af frågor och svar, utan endast i korthet och summariskt meddela hennes historia. På kristallbordet stod tydligt *den 11 Augusti*, och derunder, *Klein*.

«Eremiten, (fortfor hon,) sade mig, att jag skulle dö den 11 Augusti, blott du (KLEIN) kunde rädda mig; men om du ej behandlade mig riktigt, så måste jag i alla fall dö. Detta ville jag då berätta din vän, ty blott för *honom* kunde jag göra det; han kom ej, — jag ville skriva det, man förstod mig ej, — deraf uppkom min dödsångest. Men *han* måste medverka likaså väl som *du*.»

I detta afseende är denna Clairvoyante en af de märkvärdigaste; jag känner åtminstone ingen dylik historia, hvarest 2 menniskor måste verka gemensamt; hvarest fysisk och medicinsk behandling så noga grep in i hvarandra; och hvarest ett menniskolif så mycket berodde på ett begånget fel på ena eller andra sidan. St * * måste derföre hädanefter beständigt sitta på hennes säng, och blifva qvar till dess hon uppvaknade, helst hon under hela tiden höll fast honom i rocken. Jag kunde få gå min väg mycket tidigare, och behöfde endast sitta bredvid henne, samt blott intaga hans plats, om han för någon orsaks skull nödgades på en stund aflägsna sig. Redan då förutsåg hon, hvad ännu ingen, ej en gång min vän, tänkte eller kunde tänka, huru mycket neml. han skulle åtaga sig henne i ekonomiskt afseende; huru mycket han, utan att veta det, i psychiskt afseende skulle un-

derstödja min psycho-medicinska behandling. Bestämdt viste hon redan då, huru mycket min väns värderade Fru och älskvärda okonstlade dotter, skulle understödja vår behandling. Ty dessa voro just de, som nästan ensamt, eller åtminstone hufvudsakligen voro henne angenäma.

Visserligen verkade min vän, efter min undervisning, starkt på henne, äfven jag ensam (så att hon sade, att ur min hand utgick en ofantlig kraft); men då vi, såsom det gemenligen skedde, voro tillsammans, var verkan obeskriflig: det hände stundom, att en utan den andra knappt förmådde någonting.

Vidare berättade hon samma gång: att hennes närvarande Läkare skulle öfvermorgon förordna henne ett Laxermedel (hvilket också inträffade), men att hon måste nyttja ståldroppar med vin, taga 6 svafvelbad, emedan rörelse vore henne nyttig (en sådan badinrättning är belägen $\frac{1}{4}$ mil härifrån); derefter taga 12 jernhaltiga bad, och invertes nyttja jern med kaskarill, quassia och kanel med vin. — Nu först märkte jag, att hon viste mina tankar; ty just denna behandling *tänkte* jag mig.

Hon berättade, att man första gången ej skulle låta henne gå ensam, emedan hon

skulle få en dåning, (såsom man nedanförel skall finna, att det äfven skedde;) menstruationen skulle först elter 6 veckor inställa sig (d. 10 Aug.), emedlertid måste hon alldeles icke äta kött ej heller kersbär; ehuru mycket hon än skulle längta derefter, så bad hon, att man för Guds skull ej ville uppfylla hennes önskan. Det är hennes favoritmat; men afhållsamheten derifrån hörde till de prof, som blifvit henne förelagda.

Gammalt godt vin måste hon dricka ymnigt, men man finge alldeles icke låta henne arbeta, allraminst *sticka, sy, stryka, koka* (det skall framdeles visa sig, att hon ej kunde fördraga jern). Den 10 Aug. skulle hon blifva menstruerad, 3 dagar förut måste jag gifva henne några gran flores Benzoës med svafvel, 3 gånger om dagen, men aldrig något afförande, hvilket skulle vara henne högst skadligt. Hon kommer ännu blott att sofva några gånger, från kl. 11 f. m. till 2; men jag skulle likväl komma bestämdt, emedlertid magnetisera åt henne en flaska vatten, och omveckla den med min näsduk. Kl. 1 om natten skulle man väcka henne, och gifva henne af vattnet att dricka. Detta skedde; hon bant då näsduken om sitt hufvud och sof ganska godt.

Den 30 Juni kom jag före kl. 11; hon sof ännu icke, och talade med mig som med

en främmande. Kl. 11 insomnade hon hastigt, men svarade mig ej förr än min vän kom. Nu började hon genast otillfrågad tala med en, efter vanligheten vänlig min, äfven var rösten alltid mera välljudande, ansigtet rödare och liksom förklaradt, ögonen större och klarare, merendels stirrande uppåt. I min närvaro sof hon sammanräknadt 8 gånger före d. 11 Augusti. Jag hade dervid intet annat att göra, än lägga min flata hand på hennes panna, ju hårdare jag tryckte den, desto mer välgörande var det för henne; mest om jag lade min panna ofvanpå min hand. Desto hårdare jag tryckte min hand mot hennes ögonbryn, ju mer beroende blef hon af min vilja. I ett ögonblick kunde jag försätta henne ur en ängslig sinnesstämning i en glad, derigenom att jag blott *ville* det. Hvarje gång måste jag lemna henne mitt ur, och merendels lemna min näsduk qvar, på hvilken hon sof om natten. Hon, som eljest aldrig drack vin, tog nu under denna ovanliga sömn, af de starkaste sorterna betydliga portioner, och jag måste dessutom alltid först magnetisera det, hvarigenom det blir ännu mycket starkare. — —

Hon hade förbjudit sig *kött* och *kersbär* under de 6 veckorna, och man afhöll henne i möjligaste måtto från båda delarne. Men en

gång stal hon sig ett kersbär, och fick den häftigaste magkramp och kräkning, som först efter $\frac{1}{2}$ timme slutades med kersbärets uppkräkning. På samma sätt gick det med en liten portion kött, som hon en gång åt.

En gång strök hon, och fick en häftig kramp i halsen — Jag måste taga af mig rocken för nycklarnas skull som lågo i fickan, hvilket jag först då begrep, när de skramlade mot stolen, på hvilken jag upphängde honom. Hennes syster stickade vid fotstammen af sängen, och måste, för att få stå qvar, bortlägga stickarbetet (som hon ej kunde se).

Den 30 Juni svarade hon på min fråga: Om N. N. skall komma i barnsäng, med hvad, och om jag dervid får något att göra? — «N. skall *d. 20 Juli med lätthet föda en gosse, men efteråt måste ni noga taga er i akt.*» — N. N. födde d. 20 Juli en gosse med största lätthet; i anseende till Placenta incystata, en äfventyrlig blödstörtning och täta dånningar, var jag hela förmiddagen mycket sysselsatt med henne.

(Fortsättning e. a. g.)

I.

(Fortsättning från sid. 34.)

Innevarande år (1815) blef M:ll N. magnetiserad d. 18 och 24 Januari, samt d. 2, 8 och 10 Febr. — Vissa omständigheter vill jag här anmärka, som merendels städse, och visserligen äfven i det föregående inträffade. — Sålunda syntes, i synnerhet under det fullkomligare Somnambuliska tillståndet, ögonen vara, under de hårdt tillslutna ögonlocken, i en beständig och nästan halfcirkelformig rörelse; och i sjelfva ögonlocken samt ögonbrynen syntes en rörelse, liksom vid blinkande, men utan att ögonlocken någonsin till det ringaste åtskildes. — Stundom tycktes en vanlig sömn förena sig med den magnetiska, hvarunder hon ej sällan drömde. Om jag då tilltalade henne, så beklagade hon sig gemenskapen, att jag väckte henne; oaktadt jag blott återförde henne till sitt Somnambuliska medvetande — Nästan hvarje gång låg hon och lekte med min urkedja, samt tog slutligen sjelfva uret, hvilket, äfvensom min Carniolsring, gjorde henne särdeles nöje. Ofta låtsade hon vilja förstöra dessa saker, och gjorde det så naturligt, att jag stundom trodde mig höra smyga dem ifrån henne. Men hon yttra-

de då, ej sällan med tårar, så innerlig smärta deröfver, att jag kunnat misstänka henne vilja skada något, som tillhörde mig, och återfordrade dem med sådan enträgenhet, att jag omöjligen kunde afslå hennes begäran. Också gjorde hon dem aldrig den ringaste skada, och återlemnade dem slutligen sjelfmant. — Under väckningen, och inemot hon skulle uppvakna, var hon alltid mån om att sätta sitt hår i ordning, tillfästa sina kläder, som under sömnen tillfälligtvis måst lossas, och sökte på allt sätt försätta sig fullkomligt i samma yttre tillstånd, hvori hon var, då magnetiseringen börjades; liksom hade hon velat betaga, om jag så får säga, sitt *vakande Jag* all anledning till förundran öfver den befundna förändringen, samt till oro och obehagligt eftersinnande öfver hvad som kunnat under detta medvetandets frånvaro tilldraga sig. Då hon först började magnetiseras, iakttog hon ej denna försigtighet; och efter uppvaknandet blef hon då, vid åsynen af minsta förändring i sin klädsel, alltid misslynt, dyster och nedslagen. — Af samma anledning hade jag äfven tillsagt, att ingen måtte för henne omtala något af det, som under sömnen hade föregått. — Min blick, som hon under magnetiseringen aldrig kunde uthärda, sökte hon sorgfälligt att undvika; och om hon någon

gång mötte den, fick hon darrning, rysning och ångest, samt sade sig tycka, att jag såg tverigenom henne.

En gång gick jag under det hon sof, med hennes tillåtelse, bort till ett ställe i grannskapet. Men snart fick jag bud efter mig, emedan hon plågades af en så förskräcklig hosta med fruktlösa kräkningar, att lifvet tycktes nästan vara i fara. Min närvaro och vidrörelse återgåfvo henne strax lugn; och hon bad mig på det mest rörande sätt, att aldrig mer lemna henne så ensam. Dessutom sade hon sig nog på förhand hafva fruktat obehagliga följder af min bortgång; men att hon, i hopp att de möjligtvis skolat kunna uteblifva, ej hade velat hindra mig ifrån att gå.

Öfver hennes bröst och underlif utbredde jag en gång helt oförmärkt en silkesnäsduk, hvarefter hon genast började beklaga sig öfver tyngd och tryckning på bröstet, ångest, samt fördunkling af det från maggropen utgående skenet, med benägenhet att uppvakna; hvarföre hon ock, efter att hafva bortryckt näsduken, förde min hand flera gånger öfver sitt ansigte nedåt, för att, som hon sade, förstärka sömnen. — Detta försök upprepade jag ännu en gång med samma påföljd; och måste då lofva henne att aldrig mer återtaga det.

En närvarande person trodde, att det vore ett *främmande* väsende, som talade genom den Sofvandes organer; och bad mig till den ändan fråga henne, huru M:ll N. mår. Jag gjorde så: men i stället för svar, yttrade hon med skratt sin förundran, att jag kunde göra henne en så enfaldig fråga, liksom hade jag glömt, att hon sjelf just vore den samma. — Jag vill härvid anmärka, att om än svaret hade blifvit sådant, som den andra hade väntat och önskat, så hade likväl ej något bevis deraf kunnat hämtas för hans påstående: ty en Somnambul, hvars medvetande är så helt och hållet skildt ifrån vakande tillståndets, kan alltför väl, utan främmande åtgärd, antingen af egen drift, eller genom Magnetisörens förvållande, tala om sitt vakande *Jag*, såsom vore det en annan person.

Under det fullkomligaste Somnambuliska tillståndet tog hon en gång på min rock-ärm och sade, att jag hade den rocken, då jag (3 år förut) bodde der i huset. — Det förhöll sig verkligen så; men jag motsade henne dock för att erfara, om det kunde vara annat än gissning. Sedan hon ännu en gång, helt flygtigt, hade tagit på samma ställe, bekräftade hon sin utsaga, med tillägg, att hon vore lika säker på sanningen deraf, som på sin egen tillvarelse. — Märkvärdigt är, att rocken ha-

de, sedan den tiden, blifvit vänd, omsydd på annan fason, och försedd med annat slags knappar. — Huru hon kunde veta detta, sade hon sig sjelf alldeles icke förstå.

Nu började äfven hennes naturliga sömn blifva intressant. I drömmar förekom henne nemligen om nätterna allt, hvad som under föregående dagarnes magnetico-somnambuliska tillstånd hade tilldragit sig. Hon berättade ej sällan dessa drömmar, som befunnos vara den noggrannaste tafla af sjelfva händelsen: likväl hade hon sjelf ej ringaste aning, att det möjligtvis så kunde förhålla sig; utan skrattade åt, huru hon kunnat drömma så orimligt som att läsa i mörkret med förbundna ögon o. s. v. — Emedan hon såsom vaken ej gerna ville tillåta några främmande att vara närvarande, så brukade jag nu gemenligen försätta henne i sömn, innan de inkommo, samt ej väcka henne förr än de voro bortgångna. Stundom begärde jag, under det hon sof, ordentlig tillåtelse att till nästa gång få bjuda den eller den. Hon gjorde då sjelf gemenligen det förbehåll, att den främmande ej måtte komma in, förr än hon vore insomnad. Oaktadt hon således efter uppvaknandet alldeles icke viste, huruvida någon varit närvarande, så målade sig dock allt detta för henne i drömmen så tydligt och omständligt, att hon enligt den

samma kunde ej allenast beskrifva och namngifva de personer, som hade varit tillstädes, utan till och med anföra hvarje småsak som förefallit. — En gång hade en mycket förnäm Herre kommit, då hon redan sofvit $\frac{1}{2}$ timme, och efter 2 timmars uppehåll hos henne, farit bort ungefär 1 timme innan hon vaknade. Han kom, utan ringaste åtgärd af konsten, till henne i en så förunderlig *Rapport*, att hon, som visat *Antipati* mot alla, till och med sina närmaste och eljest älskade anhörige, blef med honom nästan liksom förtrolig som med mig, och att hans närvaro tycktes vara henne inemot äfvenså angenäm och välgörande som min. — I förbigående vill jag anmärka, att hon i sitt förtroliga tamtal med honom, aldrig gaf honom sin tittel, utan kallade honom beständigt *Han*, oaktadt hon tydligen lät förstå, att hon viste hvem han var. — Såsom exempel på dumheten af sina drömmar, berättade hon dagarne derefter, huru hon tyckt den förnämne Herren, som hon nämde vid namn, hafva varit närvarande vid en magnetisk sömn, och att hon hade behandlat honom med en sådan frihet och djerfhet, att hon, som är af naturen ganska blyg, sade sig ej kunna begripa, huru en slik tilltagsenhet kunnat, till och med i en blott dröm, falla henne in. —

En

En gång lemnade jag henne, under Somnambuliska tillståndet, ett Riksdalersstycke, som jag mottagit af hennes Bror, men hvilket han åter hade oförmärkt erhållit af en närvarande vän. Efter att hafva bestämdt sagt, hvems bild derpå var preglad, bortkastade hon penningen, med förtrytsamhet öfver, att den ej tillhörde mig; utan påstod att Brodern hade fått den af en person borti vrån bakom henne, hvaråt hon med bortvändt ansigte pekade. Sedan vi länge sökt penningen förgäfves, beskref hon stället, der han låg, så noga, att man till och med i mörkret skolat kunna finna honom. — Allt detta förekom henne en af de följande nätterna i en dröm, och då såg hon äfven bestämdt, samt namngaf hvem det var, som hade lemnat Brodern Riksdalern.

Alla dessa drömmar ansåg hon sjelf blott för ett gyckelspel af sin fantasi. — Men huru förvånad blef hon ej, då hon märkte ting, som i drömmen synts henne skola hända, verkligen inträffa. Med uttryck nästan af missnöje berättade hon derföre, huru sanndrömd hon fann sig nu på en tid hafva blifvit. Hennes anhöriga, för hvilka hon stundom genast berättade dessa drömmar, blefvo fullkomligt öfvertygade om riktigheten af hennes anmärkning. Säkert är åtminstone, att hvarje gång

jag kom, på ganska obestämda dagar, var man beredd på min ankomst, emedan min patient redan om morgonen förkunnat den, tillfölje af hvad hon drömt om natten.

En dag då hon, under sin magnetiska sömn, var vid särdeles godt lynne, kommo de besynnerliga rysningar, som hos henne plägade åtfölja den högre synförmågan, ganska tätt på hvarandra, hvarvid hon blef ängslig och orolig. På min tillfrågan om orsaken härtill, svarade hon: att hennes inre kroppsdelar visade sig för henne; men att denna syn vore högst obehaglig och plågsam. Hon ville ej länge fästa sin uppmärksamhet på dessa föremål; utan beskref blott lungornas marmorerade utseende, med tillägg, att den ena vore alldeles frisk, men att i den andra ännu funnos flera oordningar. Hon ålade mig derföre att ej upphöra med magnetiseringen förr än hon blifvit fullkomligt återställd, emedan hon eljest kunde få recidiv. — Nästa gång (d. 8 Febr.) besvärades hon åter med åsynen af sina inre kroppsdelar, i förening med svår hosta. Likasom hon nästan alltid undervisade mig, huru jag, vid olika tillfällen, borde göra för att hjälpa henne, så bad hon mig nu oupphörligt tala med sig; troligtvis för att vända hennes uppmärksamhet åt andra föremål. Vid minsta uppehåll, som jag

gjorde, påminte hon mig genast att tala vidare. Sedan jag, genom $\frac{1}{2}$ timmes oafbrutit talande, hade lyckats att åter lugna henne, ville jag söka utforska, hvori den högre synförmågan kunde hafva sin grund, eller hvad förändringar dervid föregingo inom henne. I anledning af mina i detta afseende gjorda frågor, yttrade hon: att läsningen med magen beledsagades af *lungornas cmvridning, hjertats sammankrampning*, och en besynnerlig *krälning i underlifvet*, liksom af myror, hvilka sprungit i rader åt alla håll. — Emedan hon nu ogerna talade öfver detta ämne, och det dessutom var sent på aftonen, så beslöt jag att uppskjuta saken till nästa gång. — Men ack, det var mig ej förbehållet att då erhålla de upplysningar jag sökte! — Sedan jag neml. andra dagen derefter hade bragt henne till sömn, utan att sjelf då ana, att det skett för sista gången, låg hon först öfver 1 timme liksom död. Med ytterst matt och svag röst undanbad hon sig derefter allt talande, och var så sluten inom sig, att hon för första gången ej tycktes märka då Brodern närmade sig, och yttrade först då sin otålighet, när han sakta vidrörde henne. Med uttryck af en djup smärta lät hon uti afbrutna meningar ej otydligt förstå sin fruktan, att jag nu ej mer skulle magnetisera henne.

Kort efter sedan hon hade insomnat, blef hon en gång mycket orolig och påstod att en främmande skulle komma, för hvilken hon yttrade en särdeles Antipati. Oaktadt både hennes Bror och jag försäkrade, att vi ej väntade någon, förblef hon likväl fast vid sitt påstående. Vi lofvade henne att stänga yttra dörren och ej släppa någon in, det måtte vara hvem som helst: men äfven härigenom kunde vi dock ej ställa henne till freds, eller betaga henne fruktan för den främmande. Hon började nu häröfver jemra sig allt mer och mer, med några minuters uppehåll emellan hvarje utbrott. — I det samma öppnas dörren från ett sidorum, hvilket hörde till dem, som Modern bebodde, och hvilka hade en egen, ganska aflägsen ingång. Den tyst öppnade dörren stannar framföre den ändan af soffan, der den sofande, som var vänd åt väggen, låg med hufvudet; och till min förundran insmyger sig ett för mig obekant fruntimmer, som just i ögonblicket hade kommit till Modern på visit, och yttrat sin åstundan att se den sjuka. Den främmande vinkar att ej vilja blifva förrådd, och tager sin plats bakom den öppnade dörren, samt ställer, för större säkerhets skull, en hög stol framför sig, bakom hvilken hon lutande döljer sig. — I ögonblicket då den främmande inträdde, fick

den sofvande en af sina vanliga, betydningfulla frossrysningar, och förebrådde oss bittert vårt förmodade bedrägeri, med stolthet öfver sin förutsägelses fullbordan. Sedan jag med möda hade skingrat hennes oro och förtryksamhet, frågade jag, om hon viste hvem som inkommit. Af antipati mot den ankomna damen kunde hon alldeles icke förmås att tala högt i dess närvaro: utan sade helt tyst, med en viss bitterhet, att hon nog *såg*, hvar det främmande frumtimret satt. Efter mycket öfvertalande lät hon slutligen beqväma sig att hviskande säga mig dess namn.

För att ej gifva min Somnambul idé om blotta möjligheten af en förnimmelse-förmåga, oberoende af de vanliga rums- och tidsförhållanden, hade jag tagit för princip, att aldrig fråga efter någonting *frånvarande, tillkommande*, eller sådant *förflutet*, som för henne vore obekant. Jag ville se, om hon sjelfmant skulle förråda något dylikt: och går nu att anföra, hvad jag i detta ämne haft tillfälle att erfara. — Efter att i början af en magnetisk sömn hafva legat en god stund helt tyst och stilla, frågade hon en gång, om jag ej väntade någon. Jakande härtill frågade jag tillbaka, om hon viste hvem. — Hon svarade då, att det vore en gammal, fet, munter och hygglig Läkare med Vasa Orden. — En

man, på hvilken denna beskrifning fullkomligt passade, hade verkligen lofvat mig att komma; och jag *tänkte* med ledsnad på hans uteblifvande. Men emedan jag anser den första Regeln för Naturforskningen vara den, att aldrig tro det obegripliga så länge ännu någon rimlig undanflykt fins för det tviflande förnuftet; så kunde denna händelse så mycket mindre fängsla min öfvertygelse, som Brodern, för hvilken jag redan ett par dagar förut hade berättat hvilken jag bjudit, möjligtvis skulle kunnat hafva underrättat henne derom, oaktadt han, som tilläfventyrs kunnat platt förgäta det, heligt försäkrade mig om motsatsen. På samma grund fann jag mig ej heller öfvertygad deraf, att hon samma gång ganska riktigt nämde en person, som Brodern skulle hafva bjudit. — En annan gång berättade hon, enligt hvad hon drömt om natten, nästan ord från ord ett enskilt samtal, som jag några dagar förut haft med den förut omtalta förnäma Herren, hemma i hans hus. Men äfven häraf kunde jag ej blifva fullkomligt öfvertygad. Händelsen var nemligen följande. Herren hade vid sin bortgång yttrat den önskan att en annan gång återkomma med sin Fru. Häremot yttrade efteråt den, af hvilken den sjuka berodde, möjligtvis så att hon kunnat höra det, många be-

tänkligheter; och vägrade slutligen alldeles att dertill samtycka, af fruktan för en obehaglig ryktbarhet. Min patient kunde således förmoda, att jag härom skulle underrätta ofvannämde Herre; och följaktligen kunde den sålunda erhållna idéen allt för väl i en vanlig dröm återuppväckas och vidare utvecklas. — Samma gång berättade hon mig äfven innehållet af ett samtal rörande mig sjelf, som jag vid ett annat tillfälle haft med samma Herre. Hon påstod sig vara säker om att det vore sant; emedan hon noga kände, hvilka drömmar voro trovärdiga eller ej: — tilläggande med betydningsfulla åtbörder, att hon viste mycket, som hon ej ville yppa. — Ehuru otroligt det visserligen synes, att hon härom skolat kunna erhålla något slags idé; så är likväl blotta möjligheten tillräcklig att hindra mig försäkra, det hon verkligen ägde denna högre grad af Clairvoyance.

Ju mer välgörande, intressanta och förunderliga Anim. Magnetis verknningar på M:ll N. med hvarje dag blefvo, desto mer smärtande var för mig den oväntade underrättelsen, att ej mer kunna få magnetisera henne. Med grämselse såg jag mig nu tvungen att afbryta kuren under Reconvalescencen, utan att kunna

verkligen fullända den; samt att uppgifva mitt ljufvaste hopp om kända sanningars bekräftande och nys upptäckande. Jag befarade till och med, att sjukdomen skulle åter utbryta, och Smädarne derigenom få tillfälle att gäcka Animala Magnetismens medicinska nytta. — Men min fruktan i detta sednare afseende har blifvit förvandlad i glädje: ty om jag såsom Naturforskare hade den bedröfvelsen att förlora ett sällsynt tillfälle att tillfredsställa min vettgirighet; så äger jag åtminstone såsom Läkare den hugnad att se min patient, *endast genom Animal Magnetism*, hafva återvunnit helsan. — Alla sjukdoms symptomerna hafva försvunnit. Af stygnet i bröstet och hostan, har hon blott tillfälligtvis någon enda gång haft en obetydlig känning; och hon fortfar ännu (den 8 September) att befinna sig väl.

2.

(Tillägg till sid. 45).

För min skyldighet anser jag att tillkännagifva, det den förbättring, som M:ll Ö. rönte af Animala Magnetismen, långt ifrån att efteråt tilltaga, ej en gång blifvit fullkomligt beståndande. Småningom började nemligen värken åter att försvåras, och efter några

månaders förlopp, äfven matlusten att minskas, samt bullet att sammansmälta. Likväl var hennes tillstånd vid Juli månads början, då hon återvände till sin hemort, och jag således för sista gången såg henne, i alla afseenden drägligare än då hon först började blifva magnetiserad. — Några dagar förut magnetiserade jag henne ännu en gång. Sömnen var ej ovanligt djup, men ganska mild och ljuf, samt åtföljd af lindring i värken. — Men anmärkningsvärdt anser jag, att matlusten var, efter denna enda magnetisering, de följande dagarne bättre.

3.

(Fortsättning från sid. 64.)

I Mars månad blef M:ll H. magnetiserad 28 gånger; nemligen alla dagar utom den 6, 9 och 28. — Efter nyss öfverstånden menstruation fortfor den magnetiska sömnen i början af månaden att vara ganska enformigt lugn och angenäm, ända till den 8:de, då en ny rad af tätt på hvarandra följande förändringar börjades. Den dagen, äfven som beständigt sedermera, räckte den magnetiska sömnen $2\frac{1}{2}$ timme, och var dessutom ovanligt

tung, samt beledsagad af så svåra spänningar i hufvudet med yrsel, att den sjuka, ännu en stund efter uppvaknandet, var besynnerlig, yr och förvirrad. Pulsen var dervid så långsam, att han knappt gjorde 56 slag i minuten. — Nästa gång hon blef magnetiserad, var sömnen ännu djupare, och hufvudet derunder i samma förhållande mera besväradt. — Följande dagen, och framgent nästan beständigt, föll hon kl. 11 f. m. i en frivillig magnetisk slummer, som räckte minst en timme. Från den dagen påkom henne efter min bortgång om aftonen gemeuligen städse en ny magnetisk sömn; likväl ej förr än hon hunnit stilla den hunger, hvarmed hon alltid ur den första sömnen uppvaknade. Äfven erhöll hon samma dag den beständigt bibehållna förmågan att under den magnetiska sömnen tala med hvem som helst. Från samma tid daterar sig äfven, enligt Moderns anmärkning, den lyckligaste förändring i patientens själtillstånd. — En af de följande dagarne händede, att hon, efter fullkomligt uppvaknande ur den magnetiska sömnen, alldeles icke kunde öppna ögonlocken; utan att jag måste komma henne, med konstens biträde, till bjelp.

Från den 21 Mars började den magnetiska sömnen åter blifva fullkomligt lugn, men tillika nästan ännu djupare än tillföre. Der-

jemte blef den sjuka nu, mer än förr, känslig för vissa främmande personers närvaro. I synnerhet blef hon orolig, och klagade öfver tryckning på bröstet, qväfning och besynnerliga stickningar i kroppen, om någon, som hyste tvifvelsmål om Magnetismens verklighet, än så tyst och oförmärkt nalkades henne. Jag kunde på detta sätt, nästan med säkerhet, röja äfven sådana Tviflare, som voro artiga nog, för att ej yttra sin mening. Ej sällan nödgades jag derföre, till förekommande af Epileptiskt anfall, bedja dylika personer aflägsna sig ifrån den sofvande. Den kittlande retning i öronen, samt nedåt halsen och bröstet, hvaraf hon, allt sedan den 22 Febr., då och då varit besvärad, blef numera beständig, och så förökad, att den under magnetiska sömnen förorsakade en ledsam hackhosta. — Ögonen voro, under den magnetiska dvalan, djupt indragne i hufvudet, och syntes vid uppvaknandet helt små, rödaktiga och förställda.

I April månad magnetiserades hon den 1, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 20, 22, 26, 28 och 29. — De sista dagarne af förra månaden hade den, för henne vanligen så olycksbådande, månatliga bloduttömningen inställt sig, hvarefter pannan märktes blifva öfverdragen med ett klibbigt,

blänkande ämne. — Den 6 April fick hon, $\frac{1}{2}$ timme efter det hon blifvit magnetiserad, under lugnaste sömnen, ett Epileptiskt anfall; men som var ojemförligt lindrigare än de förre. Då hon, efter öfverståndet anfall, återkommit i sin magnetiska sömn, viste hon ej säkert, om hon nu haft något; och sedan hon uppvaknat, hade hon derom ej ringaste aning. — Jemte det den blänkande fetman på pannan försvann, tilltog nu betydligt retningen i öronen, sträckande sig på sidorna af halsen och ryggraden, nedigenom bröstet och underlifvet, äfvensom nästan öfver allt, der betydligare nerver ligga; men i synnerhet i öron, ansigte, mun, strupe, armar och ben: mest besvärades likväl *tungan*. Denna ökade retning i nerverna, hvilken hon beskref än såsom kliande, kittling, krälning, och än såsom rifning med rifjern, förorsakade under den magnetiska sömnen en ofta återkommande skakning i kroppen, likasom af flygande frossrysningar, men utan ringaste känsla af kyla, hvarvid hon gaf ett hväsande läte ifrån sig, såsom då man dricker någonting hett.

Den 18 April hade hon under den magnetiska sömnen åter ett ganska lindrigt Epileptiskt anfall, hvilket, i likhet med det föregående, ej var åtföljdt af ringaste illamående. Några dagar förut hade hon en afton haft en

hastigt öfvergående yrsel, eller känning af svindel. — Från denna tidpunkt öfvergick den naturliga sömnen, hvarje morgon kl. 4, uti en magnetisk, som räckte ungefär 2 timmar. Aften började insöfningen gå långsammare och fordra omkring 8 minuter. — Allt ifrån månadens början har hon flitigt gått ute, hvilket hon tillföre nästan aldrig kunnat.

I Maj månad magnetiserade jag henne d. 3, 6, 10 och 13. — Vid månadens början var hon, likasom städse, ordentligen menstruerad. — Sedan hon om aftonen d. 2 Maj hade fallit i en frivillig magnetisk sömn, förblefvo ögonlocken tillslutna ända till eft. m. kl. 2 följande dagen, oaktadt hon på vanlig tid, kl. mellan 6 och 7 verkligen uppvaknade. Hon steg till och med opp, klädde sig, åt, och famlade munter och glad omkring i rummet, till dess förhänget för ögonen slutligen behagade upplyfta sig. Redan den 30 April hade hon på samma sätt ej kunnat öppna ögonlocken förr än kl. 9 f. m. —

Några dagar hade heta röda kulor visat sig i huden omkring halsen och på skuldrorna, då hon under den magnetiska sömnen den 13 Maj fick ett Epileptiskt anfall, åtminstone likaså häftigt som det af d. 13 Februari. Då hon derunder öppnade ögonen och bör-

jade jemra sig öfver de grufliga plågorna, ledot tungan och de omkring luströrshufvudet liggande delar, tydligen af kramp. Med yttersta svårighet kunde hon röra tungan, hvarigenom uttalet blef otydligt och lallande; och slutligen drogs den så djupt ned åt halsen, att den knappt syntes i den vidt uppspärrade munnen. I samma ögonblick tungan sålunda hunnit fullkomligt tilltäppa luströret, inställde sig de egentliga konvulsionerna, hvilka försvunno åter, då den eftergifvande tungan omsider lemnade luften tillträde till lungorna. Mig syntes konvulsionerna blott vara en följd af den hotande qväfningen. — Der- efter började hjertat häftigt klappa, oaktadt på en lång stund ingen puls kunde kännas.

Med ousäglig smärta såg jag nu sjukdomen, som jag hade ansett åtminstone betydligt förmildrad, åter utbryta i sin förra häftighet. Jag beslöt derföre att ej längre fortfara med ett medel, som tycktes vara otillräckligt att öfvervinna denna rysliga sjukdom; och tröstade mig emedlertid dermed, att patientens tillstånd hade i alla andra afseenden blifvit så betydligt förbättradt. Hon hade nemligen nu mera förträfflig matlust och sömn, inga plågor i bröstet, och kunde gå ute samt förrätta alla vanliga fruntimmers göremål. Och allt detta kunde så mycket säkrare

tillskrifvas *endast Magnetiseringen*, som hon, under hela denna tid, ej nyttjat det allraringaste annat Läkemedel.

(Fortsättning e. a. g.)

4.

Herr W. 30 år gammal, har allt sedan en svår Pleuresi, som han för flera år sedan genomgick, haft ett svagt bröst, och lidit af ofta påkommande små stygn, samt en nästan beständig ymnig upphostning af en purulent materia. Stundom, isynnerhet höst och vår, blifva tillfällena i bröstet svårare, med feber, torr hosta och andtäppa. Dylika anfall slutas gemenligen, efter några dagar, med en så plötslig och ymnig varlik upphostning, att man knappt kan tvifla, det en tuberkel i lungan gått till bulnad och Brustit. Derefter följer en betydlig svaghet och krämpighet, som först efter flera veckor försvinner.

Ett sådant svårare anfall hade han nyligen uthärdat, och var derefter ännu ganska svag, då jag, den 10 Februari detta år, yttrade min förmodan, att hans tillstånd möjligtvis skulle genom Animal Magnetism kunna förbättras. — Som hans yttre ställning ej tillät

att då företaga en egentlig kur, ville jag blott försöka, om han hade någon mottaglighet för Magnetism. — Han somnade inom 10 minuter ganska djupt och svarade på de frågor jag gjorde honom; men fick så svåra ryckningar, att jag blott måste sysselsätta mig med deras stillande. Efter $\frac{1}{2}$ timme uppvaknade han; men somnade, med korta mellanskof, 2 särskilda gånger igen, hvarvid konvulsionerna genast inställde sig. — Under sömnen fann han sig oändeligen väl; men efteråt var han något matt, förmodligen såsom följd af ryckningarne. För öfrigt viste han ej det ringaste af hvad som under sömnen hade föregått. — Efter denna enda magnetisering, kände han, enligt sin egen försäkran, under flera veckor, en betydlig lättnad i bröstet. —

Denna händelse har jag velat anföra, egentligen för att betaga de i detta ämne mindre upplysta, den möjliga villomening, att *Animala Magnetismen ej förmår verka på andra än Fruntimmer.*

JOURNAL

FÖR

ANIMAL MAGNETISM,

AF

P. G. CEDERSCHJÖLD,

Medic. Doct. & Magist. Chir.

FÖRSTA BANDET.

III. HÄFTET.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL DELEEN, 1816.

JOURNAL

FOR

ANIMAL MAGNETISM

R. G. CEDERBACHOLD

OF THE

ROYAL

IN

STOCKHOLM

Printed and Sold by

FÖRETAL.

Rec. Hr B. förmenar (Allmänna Journalen N:o 293 år 1815) mig vara tvetalig, då jag beklagar mig öfver att hafva måst afbryta kuren med M:ll N. under Reconvalescencen, och strax derefter likväl fägnar mig öfver, att hon endast genom An. Magnetism återvunnit helsan. — Som denna anmärkning endast synes vara en följd af Rec:s fullkomliga okunnighet i Medicinen, så vill jag till vederbörandes upplysning erinra, att emellan helsa och bestämd sjukdom är alltid ett mellantillstånd af svaghet och opasslighet, hvilket tillstånd vanligen kallas *Opportunité* vid öfvergången från helsa till sjukdom, och *Reconvalescence* vid öfvergången från sjukdom till helsa. Denna *Reconvalescence*, under hvilken den speciella sjukdoms-karakteren är utplånad, fordrar likväl tillbörlig skötsel, så vida helsan *med säkerhet* skall återvinnas och stadgas. I annat fall skall det alltid bero på slumpen, huruvida *Reconvalescencen* öfvergår till helsa, eller återvänder till sjukdom. — Då nu den vid upphörandet med magnetiseringen endast reconvalescenta M:ll N. var lycklig nog att blifva verkligen frisk, hvilket hon alltsedan varit; så synes jag väl berättigad att tillskrifva detta *endast* Magnetismen, helst intet annat Läkmedel emedlertid hade blifvit användt.

Dessutom anser Rec. M:ll N. ej kunna sägas verkligen hafva återvunnit helsan, då hon någon gång tillfälligtvis sedermera haft obetydlig känning af stygnet i bröstet och hostan. — Rec.

synes ej veta, att en kroppsdel, som varit sjuk, lider lätt, äfven efter tillfrisknandet, af tillfälliga förkylningar eller andra sjukdomsorsaker, eller till och med vid väderskiften. Ett läkt benbrot kan sålunda stundom för hela lifstiden då och då låta känna sig. — —

Animala Magnetismen är en sak, hvarom meningarne hos oss ännu äro mycket delade. Emedlertid får jag härmed hembära dem, som äro öfvertygade om dess verklighet, och äga nog ära och mod för att våga högt erkänna det, min hjertligaste tacksamhet för det bistånd de lemna mig och sanningen. — Dem åter som väl äro öfvertygade om sanningen, men låta en feg försigtighet binda sin tunga, dem skänker jag mitt medlidande, och beklagar dem att aldrig kunna erfara den himmelska njutning, som en ädeltkraftfull handlings känker den behjertade mannen. Jag önskar blott, att aldrig Fäderneslandet, aldrig någon nödstäld medmenniska må behöfva grunda sitt hopp på deras, med ringaste skymt af äfventyr eller blott olägenhet beledsagade, bistånd. — De, som i brist af tillräcklig sakkännedom uppskjuta sitt omdöme, skola alltid äga min agtning: och äfven de, som i en dylik ställning äro oförståndiga nog för att förneka och smäda, hvad de icke förstå, skola likväl aldrig af mig röna annat än fördragsamhet och undseende. — Men dem, som tilläfventyrs af ensidiga afsigter, tvertemot en bättre öfvertygelse skamlöst begabba och förfölja An. Magnetismen och dess Bekännare, dem ägnar jag evigt mitt föragt. Jag skulle likväl vilja önska, att An. Magnetismen vore den enda goda sak, som den låga egennyttnan förföljde, och att denna ville på den uttömma allt sitt gift. Men ty verr, gnagar Egoismens, på jorden krypande, ohyra på alla håll roten till samhällets trefnad och hopp.

Slutligen vill jag meddela Allmänheten Svenska Läkare Sällskapets omdöme öfver Magnetismen och mina bemödanden derutinnan, uti dess svar på ett af mig inlemnadt så lydande:

Vördsamt Memorial.

Jag skulle förmodligen göra Svenska Läkare-Sällskapet för mycken orättvisa, om jag ett ögonblick kunde tvifla på dess öfvertygelse om Animala Magnetismens verklighet: helst detta Sällskap, införlifvadt med tidehvarfvets Litteratur, omöjligen lär vilja förklara GMELIN, WIENHOLT, TREVIRANUS, HEINEKEN, PEZOLD, FR. HUFELAND, K. SCHELLING, WOHLFART och öfriga magnetiserande Läkare, hvarken för äreförgätne Bedragare, eller förvillade Svärmare; — ej heller anse C. W. HUFELAND, REIL, AUTENRIETH, LENTIN, HECKER, BURDACH, KLUGE, och alla andra Tysklands berömdaste författare, som yttrat sin öfvertygelse om An. Magnetismen, — för enfaldiga Dårar. — I förlitan derjemte på Svenska Läkaresällskapets oförtrutna bereddvillighet att omfatta hvarje tillfälle att hägna och befrämja sanningen, tager jag mig nu friheten vördsammast anhålla om Sällskapets bestämda yttrande, *huru det anser Animal Magnetism*, — hvilket yttrande jag ämnar införa i min Jurnal, för att genom denna Läkare-Auctoritets vittnesbörd så mycket snarare kunna stadga den, af bristande sakkännedom, tvekande Allmänhetens omdöme. — Skulle åter, mot förmodan, Läkare-Sällskapet förklara sig *mot* An. Magnetism; så skall det åtminstone vara en tillfredsställelse, att till ursäkt för långsamheten af mina bemödandes framgång, kunna visa världen, hvilka stora hinder jag har att öfvervinna. —

P. G. CEDERSCHJÖLD.

*Utdrag af Protokollet, hållit uti Svenska
Läkare-Sällskapets sammankomst den
2 Jan. 1816.*

— — — — —
— — — — —

Sällskapet, som anser Hr Doktor CEDER-
SCHJÖLDS bemödande, att utröna den så kallade
Animala Magnetismens verkningar och dess an-
vändande som läkmedel, berömligt, önskar att
dessa försök måtte af honom och andre Läkare
fortsättas; men finner detta ämne icke ännu vara
så utredt, att sällskapet för närvarande anser sig
derom kunna fälla något yttrande.

Enligt med Protocollet,
CARL TRAFVENFELT.

Sällsk:s Sekret.

Små och nästan omärkliga äro gemenligen de första anledningarne till de viktigaste händelser. En i sig sjelf obetydlig småsak afgör vårt öde för lifstiden, och indrager oss i den hvirvel, hvars lopp vi sedan, nästan ovillkorligt, måste följa. — Så gick det åtminstone med mig i anseende till Animala Magnetismen. En händelse gjorde mig till Magnetisör, och fästade, med oupplösliga band, mitt öde för evigt vid den lära, åt hvars befrämjande hela mitt lif nu måste egnas.

På den historiska öfvertygelse om An. Magnetismens verklighet, som jag, med hvar och en fördomsfri Läkare, som någorlunda följt sin vettenskap, nödvändigt måst vinna, erhöll jag i Köpenhamn, år 1811, af Professor ÖHRSTED, som just då använde Magnetism på ett sjukt barn, ytterligare bekräftelse äfven som en praktisk undervisning i Manipulation, likväl utan att få tillfälle bevista någon egentlig magnetisering. Med honom rådgjorde jag om bästa sättet att införa denna upptäckt i mitt Fädernesland; och stannade i det beslut, att gå till väga med yttersta varsamhet. Jag föresatte mig således att efter

hand meddela Allmänheten strödda, och efter utseendet planlösa underrättelser om An. Magnetismens framgång i Tyskland, för att derigenom oförmärkt gifva sinnena en fördelaktigare stämning; och likasom genom utkastad lockmat och långvarig smekning söka omsider kunna täma den opinions-Hydra, för hvars raseri jag då ännu ej kände någon kallelse att blottställa mig.

Af mellankommande omständigheter hindrades jag att lägga hand vid utförandet af denna min plan, och hade helt och hållet slagit An. Magnetismen ur bågen, då jag, i ett sällskap hos Fru N. den 25 Oct. 1814, träffade en man, som började tala om An. Magnetism, och gjorde, till förment bevis för dess verklighet, de bekanta pendel-försöken med en i en tråd hängande ring, hvilken skulle svänga sig i Elipser, oaktadt handen hölls fullkomligt stilla. Jag tillkännagaf, att oaktadt min tro på An. Magnetismen, kunde jag dock ej underlåta att högeligen betvifla de, dermed ingen gemenskap ägande, pendel-försökens pålitlighet; helst det åtminstone aldrig någon sin hade lyckats mig, att få ringen till att svänga sig, utan min frivilliga åtgärd. Också förblef ringen, då jag höll honom, fullkomligt orörlig. Men då Experimentatorn envisades att vilja öfvertyga mig, och jag, med ut-

tröttadt tålmod, hade gjort åtskilliga fruktlösa försök att leda samtalet på andra ämnen, lät jag, för att blott komma ifrån pendel-försöken, omsider förstå, att jag kände ett bättre sätt att ådagalägga An. Magnetismens verklighet; och erböd mig genast göra det, såframt den sjukliga Missell N. ville tillåta mig att magnetisera sig. Härtill var hon ganska bereddvilig, och operationen blef, i ett särskilt rum, genast företagen, i hennes Brors och Sisters närvaro. — Detta var allraförsta gången jag försökte att magnetisera. Det misstroende till min förmåga, hvarmed jag började operationen, försvann snart vid den öfverraskande åsynen af de förunderligaste verkningar; och jag tillstår upprigtigt, att jag sjelf, äfvensom det, efter insomnandet, inkallade öfriga sällskapet, förvånades och häpnade öfver det tillstånd, hvori den sjuka genom min, till utseendet så obetydliga, åtgärd nu hade blifvit försatt. Den förskräckligaste kramp-hosta och kataleptiska tillfällen m. m. försatte mig i en så mycket utsägligare förlägenhet, som jag ännu ej hade nog utförligt studerat saken, för att rätt kunna bedömma detta tillstånd, och veta, huru jag dervid egentligen borde förhålla mig. Snart förlorade väl de uppkomne symptomerna för mig mycket af sin ryslighet, då jag genast fann, huru lätt

jag, genom handens påläggning, kunde häfva dem: men det oakadt blef jag hjerteligen glad, då jag, efter länge fortsatt väckande magnetisering, omsider såg henne öppna ögonen. — Betagen af det jag sålunda hade erfarit, började jag redan samma afton grundligt studera läran om An. Magnetism, och meddelade följande dagen Fru N. mitt hopp, att möjligtvis kunna bota hennes dotter genom detta osynliga läkemedel. —

Med hvarje magnetisering tilltog nu min förvåning öfver hvad jag erfor, samt min förödmjukelse att nödgas tro på ting, till hvilkas förklaring förnuftet knappt anade någon möjlighet. — De rön jag sålunda hade gjort, ej allenast hos M:ll N., utan äfven hos andra sjuklingar, på hvilka jag hade börjat använda An. Magnetism, ansåg jag för min pligt att ofördröjligen meddela Allmänheten, för att derigenom fästa dess uppmärksamhet på detta så högst viktiga ämne. — Jag tyckte mig liksom kallas till vittne af den, inför verdens domstol, misshandlade Sanningen; och ryste för blotta tanken att ett enda ögonblick onödigtvis uppskjuta med afgifvandet af detta mitt offentliga vittnesbörd. — Den omväg, hvarpå jag tillföre hade ärnat försigtigt söka insmyga An. Magnetismen i mitt Fädernesland, ansåg jag nu för en brottslig feghet att

följa; och tillslutande, med sjelffförsakelse, mitt hjerta för tanken på de enskilda olägenheter, för hvilka jag blottställde mig, beslöt jag att gå rakt fram, till trots för de hinder, som kunde läggas i vägen för mig af fördömen, oförståndet och illviljan.

Skyndsamhet i meddelandet af mina rön ansåg jag så mycket lämpligare, som min oveld derigenom ännu tydligare ådagalades, i det jag började mina berättelser om läkemedlets verkningar, innan nästan någon enda kur ännu var fulländad: hvarigenom jag således ej allenast hoppades afböja misstanken att blott anföra de kurer, som hade lyckats, och fördölja de öfriga; utan satte dessutom tviflaren i tillfälle att så mycket bättre kunna kontrollera mina uppgifter. Med desto mera fog trodde jag mig kunna skynda att meddela mina rön, som jag redan på förhand ansåg mig berättigad till den slutsats, att ett medel, som åstadkommer så betydliga förändringar i den menckliga organismen, måste nödvändigt vara ett kraftigt medikament, ankommande endast på erfarenheten att närmare bestämma *huru och mot hvilka sjukdomar* det egentligen bör användas. Dessutom ansåg jag saken af så stor vikt för Naturforskaren, att den, äfven utan någon medicinsk nytta,

skolat förtjena att närmare kännas, undersökas och utredas.

Så tillfällig var anledningen till allt hvad jag gjort och framgent skall göra för Anima-la Magnetismen. — Att endast ett sjelf-försakande nit för vetenskapen kunde förmå mig att frimodigt yttra min öfvertygelse; och ingalunda, enligt åtskilligas förmodan, lyck-sökeri förleda mig att äreförgätet framlägga för Allmänheten en orimlig dikt; — det bör kunna inhämtas af blotta omöjligheten för en, ej alldeles ursinnig, Läkare, att vilja göra sig till Lögnare för att vinna — *åtlöje och smädelse*.

Nog insåg jag, hvad äfventyr jag i min ställning lopp, att så ensam, och utan allt slags omsvep bekänna mig till en lära, hvilken man vänt sig att anse som galenskap. Men då jag, genomträngd af sanningen, kände mig mächtig att, till dess försvar, trotsa hvarje fara, satte jag emedlertid min förtröstan derpå, att det Publicum, för hvilket jag skref, ej skulle låta sin öfvertygelse längre fjettras af for-dna magtspråk, eller tanklöst gifva Eko till de smädelser och inkast, som redan $\frac{1}{4}$ århundra varit vederlagda. — Följden har också någorlunda rättfärdigat mitt hopp. I flera literära tidningar hafva mina bemödanden blifvit omfattade med utmärkt godhet; och de

mest upplyste och fördomsfriaste af den lässande Allmänheten hafva antingen redan stadgat sin öfvertygelse om Animala Magnetismens verklighet, eller åtminstone uppskjutit sitt omdöme, intilldess de få tillfälle att närmare lära känna detta ämne.

Visserligen gifves det äfven de, som i en hög och afgörande ton ännu ifrå mot Animala Magnetismen. Men af alla dessa är förmodligen ingen enda, som ej antingen saknar tillräcklig kännedom om saken, eller ock i hjer-ta och själ sjelf hyllar den sanning han söker bestrida. Att *förnekandet* af An. Magnetism verkligen måste härflyta, antingen från *okun-nighet*, eller från *förställning*, synes redan troligt af blotta omöjligheten för en fördomsfri och upplyst man, att kunna anse alla de många utmärkt aktningsvärda Läkare och Naturforskare, som intygat sakens verklighet, hvarken för äreförgättna Bedragare, eller svärmande Dårar; men troligheten närmar sig till visshet, då man ger akt på det stridiga och oförenliga i dessa Förnekares egna tal och handlingssätt. — De söka nemligen genom förnuftslut bevisa omöjligheten af vissa uppgifter om An. Magnetismens verkningar: då likväl alla desse män eljest alltid ifrå mot resonnerandet *à priori*, och högtidligen förklara, att de ej erkänna någon annan kunskaps-

grund än *erfarenheten*. — De säga sig omöj-
ligen kunna tro någon ting så obegripligt,
utan att sjelfve hafva sett det: och likväl göra
de ingen svårighet vid att tro på många, för
dem lika obegripliga, kemiska och fysiska Ex-
perimenter, samt till och med på sjelfva Sten-
regnet, utan att kanhända hafva sett det rin-
gaste af allt detta. — De medgifva, att om
det är sant, som berättas om Animala Mag-
netismen; så är den en sak af yttersta vikt,
ej allenast för den praktiska Läkaren och den
lidande menskligheten, utan äfven för Fysio-
logen och Naturforskaren: och likväl göra de
ej det ringaste steg för att utröna, om denna
så viktiga sak då tilläfventyrs ej verkligen är
sann. Ja, man bjuder ej allenast icke till att sjelf
anställa några, till öfvertygelse ledande, lät-
ta Experimenter, ej en gång att förskaffa sig
tillfälle se andra göra dem; utan man försä-
kar till och med, likasom min Rec. Hr B. —
mitt tillbud att bevista någon af mina Magne-
tiseringar: af fruktan förmodligen, antingen
att ej kunna emotstå sanningens magt, och
således blifva tvungen att ändra eller vidgå
sin öfvertygelse; eller ock att af det trotsade
samvetets hämnande röst hindras ifrån att
med erforderlig värme kunna, i Magnetis-
mens förföljande, bevaka sitt enskilda in-
teresse.

Det enskilda interesse, som torde vara egentliga orsaken till de flestas envishet att förneka An. Magnetismen, kan vara mångfaldigt. Exempelvis vill jag derföre anmärka, att mången, som tillvunnit sig anseende af att kunna, på ett slags skol-förnuftigt sätt, förklara allt i naturen, vill hellre, till och med emot sin öfvertygelse, envist bestrida An. Magnetismen, än erkänna, att någonting verkligen finnes, hvars tillräckliga grund han ej kunde uppgifva. Af fruktan, att alla de, som, bländade af den ordprålande vishets-Nimbus, hvarmed han omgifvit sig, hittills knäböjt för hans herrsklystna förnuft, skulle uppsäga sin slafviska undergifvenhet, och störta honom ifrån sitt, på inbildningen om hans ofantliga öfverlägsenhet, grundade välde, om de erforo, att någonting kunde, äfven för honom, vara oförklarbart; söker han, genom ett djerft förnekande, liksom afbugga den Gordiska knut, som han ej ser sig i stånd att upplösa. — Till följe af en, på lycksökeri beräknad, maxim, att slafviskt lämpa sig efter dem, af hvilka någon fördel kan vara att hoppas, förneka troligtvis många karakterslöse Krypare sin verkliga öfvertygelse, och vändande sig liksom väderhanen efter den rådande vinden, begabba de nu, för att ställa sig in med sitt publicum, en sak, om hvilken de, då den ostadiga opi-

nions vinden vändt sig, för ingen del i verlden skola vilja synas hysa ringaste tvifvelsmål. Tvertom skola de då kanhända berömma sig af att, åtminstone i hemlighet, hafva understött mina bemödanden, och kraftigt bidragit till Magnetismens seger. Jag befarrar till och med, att dessa fjeskande Lycksökare skola med tiden, då Magnetism kommer i mod, blifva de mest fantastiska Magnetisörer, och derigenom för vettenskapen långt farligare såsom ursinnigt ifrige Anhängare, än nu såsom vanmäktigt narraktiga Fiender. — Af svaghet i karakteren, och räddhåga för människors oblida omdöme, eller till och med af blotta fruktan för den ögonblickliga möda och tanke-spänning, som ett vetenskapligt samtal kunde medföra, torde åtskillige förmas att instämma i den för tillfället allmännast rådande tonen. — Någon ifrår kanhända mot An Magnetismen blott af harm öfver att ej sjelf hafva varit den *förste*, som sökte införa den i Fäderneslandet.

Somlige, hvilka äga nog urskillning för att inse svårigheten att kunna förklara allt, som berättas om An. Magnetism, för idel osanning; men äro derjemte nog inskränkte för att såsom *omöjligt* förkasta allt, hvilket ej genast faller i ögonen, vid flygtiga betraktandet af naturen, ifrån den lägre ståndpunkt,

öfver hvilken de ej mäktat höja sig: — desse, säger jag, erkänna sin öfvertygelse om An. Magnetismen såsom Naturkraft, men tro sig deremot berättigade att förneka vissa förunderligheter, som derom anföras. — Besynnerligt nog, att då deras öfvertygelse endast grundar sig på Magnetisörernas vittnesbörd, de således kunna i vissa fall tro på män, som de, i andra, anse för bedragare. De tyckas vara antingen oförlåtligt lättrogne, som medgifva *något*, helst förmodligen äfven detta är för dem oförklarbart; eller ock dumdristigt sjelfkloke, som vilja efter godtycke afgöra, hvilka öfverensstämmande uppgifter af nästan alla Magnetisörer, böra såsom otvifvelaktige antagas, eller såsom lögnaktige förkastas.

Dock, vare sig med allt detta huru som helst, så fägnar det mig emedlertid att kunna göra mina Landsmän den rättvisa, att ingen, ehuru okunnig eller hätsk han än varit, ej en gång Hr B. — visat sig till den grad lågt likgilltig för de upplystare Samtidas, och den alltid rättvisa Efterverldens omdöme, att han vågat, medelst sitt namns uttättande, personligen framträda inför Allmänheten, och uti öppen fejd angripa Animala Magnetismen.

En af sig sjelf uppkommen
MAGNETISK SOMNABULISM
med så kallad Clairvoyance.

(Fortsättning från Sid. 106.)

Min bror låg dödligt sjuk i nervfeber, och 3 Läkare gåfvo honom förlorad. Jag *tänkte* på honom; men utan att derom yttra ett ord. «Var lugn» sade min Somnambul strax, «din «bror dör icke; men hans tillfriskning blir «långsam.» — Tre dagar derefter var han i ett sådant tillstånd, att alla 3 Läkarne trodde, att han skulle dö följande natt: — men han repade sig och blef fullkomligt återställd.

Jag skötte en tjenst-piga, som äfven låg i nervfeber. Somnambulen sade mig: «du kommer att tro, att hon dör; också blir hon «bragt till det yttersta: men hon dör ej.» — Några dagar derefter yrade pigan, lemmanne voro kalla, underlifvet uppdrifvet, exkrementerna bortgingo utan medvetande, hon hade en darrande puls, ryckningar i senorna, Hippokratiskt ansigte; kortligen, jag tillkännagaf, att som Läkare måste jag säga bestämdt, att denna piga knappt kunde lefva 2 timmar, och att hvarje Läkare skulle vara af samma mening, — men emedan *W.* — hade yttrat motsatsen, så tror jag säkert, att hon icke

dör. — Samma natt bröt sjukdomen sig, och pigan är nu fullkomligt frisk.

Mindre exempel på hennes sällsamma Clairvoyance, — såsom att hon viste, att jag skulle komma att äta kräftor, (hvilket jag då ej sjelf kände) hvaraf hon utbad sig att få med: — att jag skulle besöka en sjuk innan jag gick hem: — att jag just höll på skrifva ett Recept, och nog kunnat taga några gran mindre, hvilket likväl ej skadade, (jag förskref 6 gran Moschus, att taga i 2 afdelningar på en timme) — o. s. v. — höra till de mindre förunderliga och bekantare. Jag förbigår derför en mängd dylika händelser, ehuru frappanta de än voro, emedan hufvudsaken är tillräckligen bevist.

Ju mer för öfrigt jag eller min vän sysselsatte oss med en sak, desto tydligare utredde hon den. Hon spekulerade 2 timmar på en viss salva för en af mina bästa vänner, så att ångstsvetten rann öfver ansigtet, emedan hon ej kunde få reda på en af beståndsdelarne; och blef obeskrifligt glad, då jag, efter långt besinnande, omsider hittade på den.

Jag bad henne säga mig, hvilken nummer skulle vinna på Lotteriet, på det jag då kunde taga den. — Hon besinnade sig länge, och förklarade slutligen, att det var henne alldeles omöjligt; så mycket mer, som jag ärnade

skänka henne lottsedeln. — Det var verkligen min plan. — I allmänhet yttrade hon sig aldrig öfver sig sjelf, utan blott så vida det rörde hennes helso-tillstånd.

Beständigt såg hon på min vän guldstrålar utströmma från hufvudet; från mig utgingo fingerslånga guldpilar, hvilka hon, äfven med bortvändt ansigte, tydligen såg falla från mina fingrar i vinet, då jag magnetiserade det.

Så ofta något oangenämt hände henne, fick hon en, i samma förhållande häftig, tandvärk, som några gånger gränsade till raseri, och endast kunde stillas derigenom, att hon rökte med en tobakspipa, som min vän eller jag hade stoppat, eller ock genom påläggningen af min hand. — Tillfälligtvis blef pipan en gång stoppad af en person, som eljest var henne angenäm, men som genom ett oförsigtigt yttrande hade mycket uppretat henne, och derigenom uppväckt svår tandvärk. Ju mer hon rökte, desto häftigare blef värken, så att hon slutligen började tala om sjelfmord. — Mest omtålig var hon för ringaste tvifvelsmål af mig på hennes yttranden; och derigenom förorsakade jag, mot min vilja, åtskilliga gånger ganska starka konvulsioner.

Redan tillförne, men isynnerhet sista gången jag såg henne sofva, 8 dagar före den 11

Aug. förutsade hon allt, hvad som den dagen skulle hända henne: svagheten skulle emedlertid beständigt tilltaga: hon skulle sofva mycket, men isynnerhet från kl. 10 om aftonen den 10:de, till kl. 10 f. m. den 11 Aug. så framt hon eljest ej dog dessförinnan: från kl. 10 om aftonen den 10:de skulle hon till kl. 5 följande morgon upprepa allt, hvad hon hittills hade sagt: kl. 5 skulle hon få en häftig bröstkramp, hvarföre man då genast borde lägga en Senapsdeg på bröstet, hvarigenom lindring väl skulle erhållas, men anfallet det oaktadt räcka till kl. 7: kl. 12 skulle hon falla i en 2 timmars lång dåning, hvarunder alla skulle anse henne för död, men om hon dog, skedde det först mot aftonen, mellan kl. 7 och 8; — om man ej kan hålla henne varm, så är det ett tecken att hon dör: — kl. 7 får hon de allrabäftigaste konvulsioner: om hon ej dör, så uppvaknar hon kl. 10 om aftonen.

Emedlertid tog hon Stålvinet ordentligt, äfvensom baden; fick, enligt sin förutsägelse, efter det första badet en stark dåning, som ännu en gång återkom, emedan en person, som hon ej väl kunde fördraga, höll henne. En gång strök hon, och fick häftig tandvärk: en annan gång gick hon ut i regnväder, med samma påföljd. — Emedan hon, i huset der

hon hittills bodde, var utsatt för täta led-samheter, derigenom att flere personer vista-des der, som förorsakade henne tandvärk, och det dessutom var alltför bullersamt; så mottog min vän henne i sitt hus, och drog all möjlig omsorg för stillhet och lugn, för att, så vidt det berodde på honom och hans familj, af alla krafter bidra till, att hon måtte öfverlefva den 11 Augusti.

Allting gick nu såsom hon hade förut-sagt. — Från den 6 Aug. måste hon bestän-digt hålla sig mera vid sängen, blef städse svagare, och sof mera. I en sådan sömn den 7 Aug. for hon en gång plötsligt opp: «min «Gud» ropade hon, «de» (neml. vi) «tro, att «jag först den 12 Aug. skall blifva Reglerad, «och det är likväl *uppskrifvet*, att det skall «ske den 10. — Jag måste i dag börja med «mitt pulver: han» (neml. jag) «vill tillsätta «något afförande; men det måste han under-«låta.» — Det förhöll sig verkligen så. Vi trodde bestämdt, att hon skulle blifva men-struerad den 12 Aug.; men då vi sågo efter i anteckningarne, (ty allt, åtminstone något vig-tigare, blef genast upptecknad,) så befanns den 10 Aug. vara den utsatta dagen; äfven hade jag ärnat tillsätta något Aloe till Benzoe-pulverna, hvilket jag nu underlät.

Den

Den 10 Aug. inställde sig, enligt förutsägelsen, hennes menstruation, sedan hon tagit 8 pulver: och oaktadt man, allt ifrån kl. 9 om aftonen sökte uppmuntra henne med lustiga samtal, och sålunda föra henne förbi den långt förut utsatta timmen, kl. 10; så föll hon dock, just vid den tiden, in i sin magnetiska sömn, och tycktes försänkt i ett djupt eftersinnande, i det hon lade högra pekfingeret på näsan, och höll ögonen stirrande åt höjden. I denna ställning förblef hon 40 minuter, utan att röra ögon eller ögonlock. Det herrskade den djupaste tystnad: ingen talade ett ord. Ändteligen vände hon sig sjelfmant åt mig, utan att jag hade vidrört henne: «Du förundrar dig öfver mitt långa begrundande? — Men jag har också rätt mycket att berätta! — Tag hit vin!» — (Hon drack på detta dygn en ofantlig mängd.) — «Hvad jag under denna sömn ärnar säga, är ganska bestämdt.»

Nu upprepade hon allt, ända till — af hvar och en längesedan förgättna — småsaker, som hon, allt sedan den 10 Juni hade sagt, och beständigt med den tillsatsen: «Var detta ej så? Skedde ej detta? Ni må således tro, att det ock skall inträffa, hvad jag säger om morgondagen: ty blott derföre upprepar jag allt.»

Jag frågade henne, om jag mot henne hade uppfyllt min pligt såsom Läkare? Och hade den glädjen att få till svar: «Oh ja.» och med den henne, i detta tillstånd, egna vänliga min: «du har gjort allt, hvad du hade att göra.» — Har äfven min vän gjort allt hvad som ålåg honom? Visserligen kom det samma välljudande «Oh ja!» men hastigt tillade hon, med en allvarsam, bestraffande och tillika förlåtande blick, samt en qväfd röst: «Dock hade han kunnat förbindra mycket: likväl faller mesta skulden på mig sjelf, emedan jag ej omtalat allt; ty då hade man förr skolat taga mig i detta hus, och bindrat mig från flera fel. Men hade för öfrigt han ej kommit, och om han ej hade hämtat dig, så hade jag ganska säkert dött. — Han har gjort mer för mig, än någon annan skolat göra.»

«Till i morgon afton kl. 7» (fortfor hon långsamt och högtidligt) «skall det således afgöras. — Blir jag kall under dåningen i morgon kl. 12, så är det ett tecken, att jag skall dö kl. 8 om aftonen. — J fån ej låta mig kallna. — Du måste föreskrifva mig ett ofantligen starkt Läkmedel, och deraf gifva mig kl. 10 minuter öfver 11. — I morgon bittida kl. 5 blir jag betagen af ångest; men du behöfver ej oroa dig, ty det går öfver:

«glöm blott ej att genast pålägga senapsdegen.
«Din vän får ej aflägsna sig från min säng, ty
«jag har 2 dödar att frukta, som öka mitt li-
«dande: men är *han* tillstädes, så kunna de
«ej nalkas mig. Från kl. 5 måste du magneti-
«sera allt hvad jag dricker, och jag bör ej äta
«annat än Sego.»

Nu berättade hon, enligt sin förutsä-
gelse, ord från ord allt hvad som hade före-
fallit, ända till de minsta småsaker. — Så
tillbragtes natten, och före kl. 5 om morgo-
nen den 11 Augusti började hon att hosta,
andedrägten blef allt mer och mer beklämd,
och hon fick anfall af qväfning, hvilka, — då
senapsdegen ej drog, emedan den blifvit til-
lagad af en person, som ej var henne full-
komligt angenäm, och verkan först erhöles
af en ny, som blifvit tillagad af en annan,
— ej upphörde förr än, efter förutsägelsen,
kl. 7, och voro betydliga nog, för att väc-
ka oro, om hon ej sjelf förut hade tröstat
oss.

Nu sof hon till kl. 12. — Som vi viste,
att den starka dåningen då skulle komma,
hvarunder hon ej finge kallna, hvarpå så
mycket berodde, och att hon då skulle taga
sitt starka läkmedel; så ville vi förekomma
det onda, och gäfvo henne på förmiddagen
en hel butelj gammalt vin, lade 7 krus fyll-

da med hett vatten omkring henne, värmde dynor och serveter, som vi lade på bröstet och underlifvet, samt gáfvo henne af läkmedlet (Aqu. Cinnam. spirit. \mathfrak{z}^v Naphth. vit. Balsami vit. Hoffm. $\bar{a}\bar{a}$ $\mathfrak{z}^{ii}\mathfrak{ss}$ Syrupi Cinnam. \mathfrak{z}^i) enligt föreskriften, en god matsked hvar fjerdedels timme.

Kl. 12 fick hon en dåning, hvilken måste göra hvar och en så mycket mer bekymrad för hennes lif, som den räckte 2 timmar. Men då hon på förhand hade bestämt, att ingen fara vore, allenast hon icke blefve kall; så fäste vi vår uppmärksamhet i synnerhet derpå. Utom yttre värme, vin och läkmedel, höllo vi hennes händer i våra, andades på dem, och jag tryckte min hand och panna mot hennes panna. Också vunno vi vår afsigt; — hon blef ej ett ögonblick kall.

Vårt hopp tilltog. Men då hon efter uppvaknandet beständigt talade om kalla händer, som foro henne öfver ansigtet: om svartklädda menniskor, som begreto henne: om två dödar, som stodo bredvid sängen: då hon bad mig öppna sig, om hon dog, samt anhöll hos min vän, att han ville påminna mig om detta mitt löfte: då hon städse försäkrade, att de svåraste konvulsioner skulle komma kl. 7, och räcka — till — hon vet ej, om hon öfverlefver dem: då hon talade om ett slags

testamente, och tänkte så allvarligt på döden; så blefvo vi alla oroliga.

Äfven hon gjorde hvad hon kunde, för att mildra sin strid. — Hon drack på eftermiddagen en butelj gammalt vin, och två satser af Mixturen, hvilken måste om aftonen hämtas å nyo för tredje gången. — Hon stack på hvarje finger en guld- eller briljants-ring (hvaribland en som tillhörde mig), och mitt ur spelade sin vanliga roll.

Kl. 7 började hon få så häftiga konvulsioner, att jag redan efter $\frac{1}{4}$ timme blef orolig och frågade henne, om detta ej snart skulle gå öfver? Hvarpå jag erhöll den dåliga trösten: «det blir ännu mycket svårare.» Under mer än 20 år har jag haft särdeles tillfälle att se kramp af alla slag, i synnerhet *Tetanus* i de skiljaktigaste grader: men jag tillstår, att jag aldrig såg en *Opisthotonus* sådan, som den jag nu måste med dödsångest åskåda en hel timme; med full visshet att ej kunna uträtta någon ting; med den öfvertygelsen, att hon måste dö, om det så fortfor; och med den, genom hennes yttranden föranledde, aning, att hon verkligen skulle dö. — Hon for plötsligt i vädret, och hvilade vid nedfallandet endast med nacken och hälarne på sängen, under det hela kroppen bildade en stark båge, i hvilken ställning hon förblef

5 till 8 minuter utan att andas; då sönk hon hastigt ned, gjorde ett andedrag, och spratt åter plötsligt i vädret. Hela hennes kropp var blek, som på en död, pulsen knappt märkbar och darrande, ansigtet blef på en gång vanständt och Hippokratiskt; och så fortfor, under beständigt tilltagande, detta obeskrifliga, rysliga uppträde till kl. 55 minuter på 8.

Jag gaf henne förlorad, och vet bestämdt, att hvar och en Läkare skulle hafva gjort det samma. Man kan således lätt föreställa sig, huru vi alla voro till mods. — Utom min vän och jag, hvilka voro de enda, som hon hade igenkänt, voro min väns Fru och Dotter, samt W—s tvenne systrar närvarande. Vi sörjde alla att förlora denna goda flicka, och det på ett så förskräckligt sätt, — då vi hastigt blefvo på det ljufligaste och mest öfverraskande sätt belönade för vår ängslan.

Fem minuter återstodo ännu, på hvilka hon, enligt hvad hon så ofta förutsagt, kunde dö, och det under så förskräckligt lidande, då den ofantliga Opisthotonus hastigt gaf efter, och hon med hänryckning utropade: «Ack min gode Gubbe! — Jag ser eder båda «glänsande hos mig, som sjelf är nedanföre, «men J hållen mig i händerna» — Nu blef hon ganska lugn: dödsblekheten försvann hastigt, hon fick en liflig färg, och hela hennes

väsande förändrades på ett alldeles obeskrifligt sätt. — Hon hade utseende af en förklarad; — tog min väns och min hand korsvis i sina; drog alla ringarne af sig, gaf dem åt min vän med den hjertligaste handtryckning; drog derefter min ring långsamt af sitt finger och kysste den med öm häftighet; tog mitt ur från sin hals, strök sig dermed i ansigtet, och återlemnade det med den innerligaste känsla; samt tog sin näsduk, och gret häftigt.

Nu blef hon lugn; — hade fullkomligt utseende af en som eftertänker djupt; — sammanknäppte sina händer på ett sätt, som jag aldrig har sett; — såg uppåt himlen mera uttrycksfullt än någon förklarad Johannes; — och förblef så till kl. 9. Detta uppträde kan jag ej afmåla; också skulle det vara en dårskap att vilja göra ingrepp i Läsarens egna känsla: allt nog att hon förblef i detta lycksaliga tillstånd åtminstone $\frac{1}{2}$ timme. Vi kände, att hon ville tacka oss. — Aldrig har jag öfverlevvat en förskräckligare stund, än från kl. 7 till 8: och aldrig någon ljufvare, än från kl. 8 till 10.

Ändtligen uppvaknade hon; — viste af ingenting; förundrade sig att se oss alla samlade; kände sig högst matt, dånade eller fick konvulsioner vid minsta buller; och tillbragte följande dygnet i matthet och beständiga

förskräckelser, med omvexlande konvulsio-
ner och dåningar.

Eftermidd. den 11 Augusti hade hon, bland annat, yttrat, att i fall hon kom sig, skulle min vän ej lemna henne på tre dagar, och jag låta henne fortfara med samma läk-
medel. — Båda delarne hade vi förglömt att an-
teckna, och den häftiga storm, som följde
derpå, utplånade det ur vår hågkomst. Jag
lät derföre väl fortfara med medicinen; men
emedan den syntes mig alltför stark, lät jag
taga den, utspädd med vatten, endast hvar-
annan timme; och min vän fann för godt att,
2 dagar derefter, gå bort till en aftonmåltid,
hvarest han, bland lustiga bröder, helt och
hållet förglömde den sjuka. Om natten blef
hon högst orolig, fick sin tandvärk, hvilken
beständigt tilltog, och mot kl. 2 om morgo-
nen återkommo de förskräckligaste kramp-
tillfällen. Min vän blef hämtad och måste nu
umgälla sin lättsinnighet med dödsångest. Allt
hvad han än ville företaga, var förgäfves. Han
lät derföre hastigt kalla mig, helst han fruk-
tade, att jag knappt mer skulle träffa henne
levvande. Också tillstår jag, att jag blef illa
till mods, då jag fann henne i samma Opi-
sthotonus, som d. 11 Aug. så förskräckligt hade
utmattat henne, att hon syntes omöjligen kun-
na, så strax efter, uthärda ett nytt anfall.

Genast tryckte jag min hand mot hennes panna; och med förnöjelse sågo vi, att krampen gaf efter i ögonblicket, samt återkom blott 2 gånger helt lindrigt. Men nu föll hon i den vanliga magnetiska sömnen, och började strax göra oss allvarsamma förebråelser; mig, för det jag gifvit henne vatten; och min vän, för det han hade öfvergifvit henne. Äfven bestämde hon nu, att hon inalles måste dricka 5 buteljer Stålvín, och spatsera mycket; bada i Caulstadt åtminstone 2 gånger; de första åtta dagarne äta kött, blott till middagarne; i början arbeta litet, och hvarken äta plummon eller kersbär.

Emedan hon nu var i en Magnetisk sömn, som skulle räcka en timme, så föll det mig in att fråga henne, huru det hängde ihop med den Gubbe, som hon vid slutet af sin rysliga sjukdom åter hade sett, och hvarpå det rörande uppträdet hade följt? — Härpå berättade hon oss (utom jag och min vän, voro äfven hans fru och dotter, samt den sjukas systrar närvarande) följande historia, hvilken *Spiess* ej kunnat uppfinna skönare.

Men förut måste jag erinra, att denna flicka alldeles icke hör till de känslofulla, och har läst ganska litet Romaner: och att jag sätter min ära i borgen för sannfärdighe-

ten, så väl af föregående sjukdoms historia, som af allt det följande. Hon berättade allt med ett uttryck och ett förklaradt ansigte, hvilket likaså litet kan skildras, som hennes sköna ordfogningar kunna fullkomligt efter-skrifvas. — Hon berättade sålunda:

«Jag kände mig ganska sjuk. Dödsångest
«dref mig ut. Fördjupad i de sorgligaste tan-
«kar — ack jag hade så gerna velat lefva län-
«gre, jag hade ju knappt inträdt i verlden —
«gick jag vilse. Snart befann jag mig på ett rys-
«ligt ställe. Öfverallt voro moras, brådjup,
«klippor, forsande vattenfall. Ju mer jag sök-
«te att komma undan, desto rysligare blef
«trakten. Slutligen upptäckte jag en Eremit-
«koja. Mödosamt arbetade jag mig fram till
«den, och blef, på spetsen af ett högt berg,
«varse en vänlig Gubbe, som vinkade åt mig
«att komma opp till sig.»

«Med ledsnad förklarade jag honom, att
«jag dertill vore alltför matt. — Nu kom han
«för att hjälpa mig opp; och så när hade han,
«tillika med mig, nedfallit i det forsande vatt-
«net. Han förde mig opp till ett altar, som
«var höljdt med ett svart täckelse. — «Du
««måste»» «sade han högtidligt,» ««dö kl. 8 om
««aftonen den 11 Augusti.»»

«Betagen af dödsångest frågade jag suc-
«kande, om då alldeles ingen räddning fun-

«nes; jag ville ännu så gerna lefva? — Han
«tog täckelset från altaret, öfver hvars glans jag
«häpnade; det var beströdt med briljanter. —
«På en sida blef jag varse en härlig målning,
«föreställande *Hoppet*; på en annan, namnen
«*St.* (min väns) och *Klein*, skiljda åt med ett
«stort streck; — på de öfriga öfverallt *Klein*.
««Dessa båda»» «sade gubben», ««kunna rädda
««dig, — men det kostar dig ett hårdt prof.
««— Blott desse kunna rädda dig: *blott des-*
««*se, med och genom hvarandra.* — Men skall
««du kunna räddas, så är det oundgängligen
««nödvändigt, att båda, utan ringaste vink
««från dig, hvar och en för sig, utan att an-
««modas af den andra, åtaga sig dig med he-
««la sin håg, till och med dödsångest, och
««det fullkomligt af fri vilja. Begge skulle
««göra det med nöje, om du dertill uppfor-
««drade dem: men det må du ej göra. Om du
««det gjorde, blefve det dem omöjligt att räd-
««da dig.»»

«Jag gret bitterligen och sade: gode Gub-
«be! du förelägger mig hårda prof, och up-
«penbarar mig en ryslig framtid. — Han visa-
«de mig ännu en kristall-tafla, på hvilken man
«tydligt kunde läsa: *den 11 Augusti*, och
«derunder *ditt namn*. Nu försvann han, och
«med honom hela den rysliga synen,»

«Jag befann mig åter i min säng, och

«plågades af obeskrifliga Kramp-tillfällen.
 «Jag kände vägen till min räddning, och
 «fick ej vandra honom. Min belägenhet var
 «ryslig. Men huru blef jag ej till mods, då
 «St. efter några dagar sjelfmant besökte mig.
 «— Visserligen umgicks han stundom i huset;
 «men på lång tid hade jag ej sett honom. Or-
 «saken till hans besök var medlidande öfver
 «mitt förunderliga lidande, som han hade
 «hört omtalas.»

«Huru betagen blef jag ej, då jag såg
 «hans hufvud omgifvet med guldstrålar; och
 «då han med största beredvillighet, oombuden,
 «åtog sig mig på ett sätt, att jag aldrig nog kan
 «tacka honom därför. — Jag började hoppas.
 «Dagligen såg jag honom flera gånger: såg hu-
 «ru hans deltagande beständigt tilltog, och
 «huru märkligt mina smärtor vid hvarje be-
 «sök minskades.»

«Men *du* fattades ännu, — och *ditt*
 «namn stod likväl på taflan, jemte den olyck-
 «lige 11 Augusti. — Jag stod alldeles icke i
 «något förhållande med dig, och hade aldrig
 «än sett dig, undantagandes på berget, der
 «jag för första gången såg dig, och du syntes
 «ganska vänlig. Jag såg ej ringaste möjlighet
 «att få se dig hos mig, utan att kalla dig. — Jag
 «beslöt derföre att för din vän *skrifva*, ej sä-
 «ga, att *du* vore oumbärlig. Men just den da-

«gen kom han ej, vare sig af en händelse, el-
«der af en Försyn. — Jag fick de förskräckliga-
«ste konvulsioner, fruktade att ej kunna räd-
«das, och gjorde honom efteråt de bittraste
«förebråelser, för det han hellre hade varit
«på ett lustparti, än kommit till mig, för
«hvilket jag nu har all orsak att tacka honom.»

«Men huru stor var ej min förvåning,
«huru obeskriflig min glädje, då din vän da-
«gen derefter frågade mig, om jag ville tillåta
«dig att besöka mig, emedan du önskade se
«min sjukdom. Med största förnöjelse utro-
«pade jag, — *oh ja! oh ja!* — och han hade
«bort kunna se på mig, huru jag hänrycktes
«af glädje.»

«Nu trodde jag mig bestämdt räddad,
«då han förde dig till mig; då briljantera-
«de guld pilar syntes utfara ifrån dig på mig,
«och då briljanter äfven syntes på hans guld-
«strålar: — då jag såg er begge, utan att sjelf-
«ve veta det, bemöda er att uppfylla de vill-
«kor, som Gubben hade utsatt. — Tillfälligt-
«vis resten J tillsammans åt landet: tillfälligt-
«vis berättade han dig mitt lidande: — utan
«att vara anmodad, önskade du att se mig!»

«Jag hade nu åter fullt mod, och hop-
«pades, att den *11 Augusti* skulle hafva för-
«lorat sin betydelse: men flere småsaker, som
«under de, emedlertid återstående, 6 veckorna,

«undfallit vår uppmärksamhet, gjorde likväl
«den 11 Augusti förskräcklig, och jag kom,
«genom det rysligaste lidande, döden ganska
«nära.»

«J beggen gåfven er all upptänklig mö-
«da att rädda mig, och uthärdaden för mig
«dödsångest! — Då fick jag plötsligt se min
«Gubbe åter vid det glänsande Altaret; han
«lade mina händer i edra, med de högtidliga
«orden:» — ««Desse äro dina räddare: —
««knäböj och tacka dem!»» — «Då nedsönk
»jag framför altaret och bad för eder.» —

Hvad intryck denna, liksom af en ande
framförda berättelse, gjorde på oss alla, lär
hvarje menniska med känsla sjelf finna. —
Hon förblef ännu en stund i sin bedjande
ställning; gned sig då i ögonen; uppvaknade
och var högst förundrad att se oss alla gråtande
omkring sig. Hon kände sig ovanligt stärkt,
var högst munter och berättade, att hon ej
på länge funnit sig så väl.

Så snart det blef mig möjligt att lemna
henne, skyndade jag hem och upptecknade
denna berättelse, så vidt min sinnesförfatt-
ning medgaf. — Om aftonen besökte jag hen-
ne åter, och fann henne ganska munter; rädd-
håga, kramp och konvulsioner voro nästan all-
deles försvunna; vi skämtade och skrattade.
Förslaget att till justering om natten upplä-

sa den berättelse jag uppsatt, blef af alla, men i synnerhet af den sjuka, med nöje antaget, helst hon ej viste det ringaste deraf.

Nu upplefde vi åter ett himmelskt uppträde. — Då jag slutade berättelsen, gjorde den sjukas tystnad oss uppmärksamma, och vid efterseende funno vi henne försatt i sitt exstatiska tillstånd med pekfinger på näsan, ögonen riktade åt höjden, och hela utseendet af en förklarad. — Vi häpnade; — ingen talade ett ord. — Så försänkt i djupaste eftertanke, förblef hon 40 minuter, utan att röra ögonlocken. Då sammanknäppte hon händerna, och sade, efter några ögonblick, helt långsamt och med djup ton: «Knäfall och tacka dem, det var hans sista ord! — — Jag knäböjer och tackar eder!» — Det sista sade hon med en obeskriflig känsla, och förblef nu öfver $\frac{1}{4}$ timme, med sammanknäppta händer, i denna förklarade ställning.

Om jag dock, sade jag, hade N. — (en förträfflig Målare) här, han skulle se, hvad ingen människa ännu sett, och hvad ingen målare med den största inbildningskraft skulle kunna uppfinna!

Nu lät hon händerna sjunka och utropade: «Huru lätt kan jag nu ej gå! — Hvad «lättnad känner jag ej! — Hvilken präktig «Allé! — Det har så lyckligen händt mig, att

«just vid detta Altar kunna tacka dem. Visser-
 «ligen tackade jag dem samma dag; men jag
 «kan aldrig göra det för mycket! — Huru
 «lätt kan jag nu ej gå! — På hvarje steg såg
 «jag döden: — det var också hårda prof. —
 «Der komma de båda Alléen uppföre; — se,
 «de äro belt vänliga; snart äro de här; —
 «hvilket skimmer! Hvad briljanter! — Den
 «der har papperet i handen; — de komma
 «beständigt närmare; — der äro de!» —

Vid dessa ord sträckte hon sig efter van-
 ligheten, gned sig i ögonen, såg sig förvånad
 omkring och sade: «Nu har jag likväl sofvit
 «bort slutet af historien!» — Ej heller bör jag
 förgäta att hon sade: «Han önskar, att jag än-
 «nu en gång kommer i detta tillstånd;» (det
 var just i detsamma jag tänkte på målaren)
 — «rätt gerna; — om *han* önskar det, så
 «måste jag göra det.»

Två dagar derefter sof hon åter, och då
 frågade jag henne, på hvad sätt jag skulle kun-
 na försätta henne i detta tillstånd? Hon sva-
 rade: «Du behöfver blott uppläsa hvad du
 «skrifvit. Jag vet väl, att du så vill låta måla
 «mig. — Jag gör det rätt gerna: du måste
 «blott dröja till dess jag hinner återfå mera
 «krafter.»

(Fortsättning e. a. g.)

De

3.

(Fortsättning från sid. 127.)

De kritiska förändringar eller utvecklingar, som Magnetismen förorsakat hos den sjuka, tyckas hafva hållit ungefär samma ordning som i början (sid. 62). Men anmärka bör jag, att de hufvudsaklige förändringarne aldrig kommit på en gång, utan gemenligen varit förebådade af andra mindre betydliga.

— Den 8 Mars, eller 13 magnetiseringen sedan föregående krisis (den 22 Febr.), var otvifvelaktigt en kritisk dag. Den djupare sömnen, spänningarne i hufvudet, yrseln, samt det hotande Epileptiska anfallet äro omedelbara yttringar af denna kritiska Revolution; och såsom följer deraf finner man förmågan att under sömnen tala med hvem som helst, samt förståndets tilltagande utveckling. — Nästa krisis tyckes hafva infallit, då hon för 12 gången derefter magnetiserades, den 21 Mars. Denna var den minst utmärkta, och yttrade sig blott med en ännu djupare, men i synnerhet lugnare sömn, samt en ökad känslighet och retlighet. — Den 6 April inträffade följande krisis; och hade hon under denna mellantid, blifvit magnetiserad 13 gånger. Den var utmärkt genom ett Epileptiskt anfall,

och beledsagad af en ännu ytterligare ökad retlighet, eller snarare retning i nerverna. — Redan efter 9 magnetiseringar inföll åter en krisis den 18 April. Den yttrade sig äfven med ett Epileptiskt anfall, och åtföljdes af frivillig magnetisk morgonsömn, samt minskad mottaglighet för Magnetismen o. s. v. — Det Epileptiska anfallet den 13 Maj, inföll slutligen under 9:de magnetiseringen efter sista krisis. —

Den 7 Juni påkom den sjuka, under den, merendels dagligen då ännu sjelfmant återkommande, magnetiska eftermiddagssömn, ett Epileptiskt anfall, som skall hafva varit högst lindrigt och kort, samt förebådadt af de vanliga kulorna i huden på hals, skuldror och händer. Den 29 Juni, då sömnigheten på förmiddagen redan börjat blifva mindre beständig, magnetiserade jag henne kl. 11 f. m. — På eftermiddagen hade hon 2 särskilda, fast temligen lindriga, anfall af Fallandesoten.

Nu mera såg jag den sjuka ganska sällan; och, i anseende till hennes flyttning till en aflägsen del af staden, alldeles icke ända ifrån början af September till den 1 Nov. — Jag hade emedlertid tillsagt henne, att dagligen anteckna sitt tillstånd; och det är dessa anteckningar, som sätta mig i tillfälle att med

någorlunda utförlighet fortsätta hennes sjukdomshistoria. — Hon hade neml. haft Epileptiska anfall den 6 Juli, 2 och 11 Aug. samt 1 och 31 Oktober. Blott en menstruationsperiod hade aflupit utan några obehagliga tillfällen; och hennes helsa hade dagligen försämrats. Till en skoftals påkommande oro, hufvudvärk och hjertklappning, förenade sig efter hand snufva, hosta, samt stygn och sveda i bröstet, hvarpå slutligen följde feberkänningar, obehaglig surrning i hufvudet, samt sorl i bröstet med ömrig och stinkande upphostning. Hon hade magrat, och omsider blifvit så svag, att hon nu med möda kunde lemna sängen. — Hon var således nära i samma tillstånd som före magnetiseringen: blott med den skillnad, att matlusten var ännu någorlunda bibehållen; att hon om nätterna kunde njuta den *liggande* ställningens, och den temligen lugna sömnens hvila; och slutligen att hon ej besvärades af mörkret.

Jag såg nu ingen annan utväg att förlänga hennes, med hastig upplösning hotande, lif, än att återtaga Magnetismen, som tillföre hade bekommit henne så förunderligen väl. Hennes yngre syster, en frisk och stark 17årig flicka, åtog sig den besvärliga magnetiseringen; och det lyckades henne genast att åstadkomma sömn. Den sjuka fann

verkningarne af systemns magnetisering något svagare än af min; men deremot mycket mildare. Hon besvärades under sömnen numera ej af de våldsamma skakningarne, utan sof ganska stilla och lugnt. — Hon begärde sjelf att blifva magnetiserad blott hvarannan dag, och alldeles icke under påstående menstruation; äfven som att ej blifva tilltalad under den magnetiska sömnen.

Helsan förbättrades nu åter ganska hastigt, och efter att hafva haft ett lindrigt anfall den 6 Nov. mådde hon det bästa hon någonsin gjort, ända till den 15 Dec., då hon på eft. m. fick 2 Epileptiska anfall. Under denna tid hade andtäppan, smärtorna i bröstet, den stinkande upphostningen, och öfriga sjukdoms-tillfällen nästan alldeles försvunnit: men från nyssnämde dag började de småningom återkomma. — Den 21 Dec. började hon neml. efter föregånget illamående, skåftals plågas af värk genom bröstet utåt ryggen. Den 29 tillkom svår andtäppa. Den 6 Jan. innevarande år, inställde sig håll i högra sidan med hosta; hvilket onda var förebådadt af värk i hela kroppen, och tilläfventyrs föranledt af förkylning. Hållet och hostan, tillika med andtäppan tilltogo till den grad, att den sjuka måste den 9 hålla sig vid sängen. Följande natt voro hennes plågor stora, med

oro och ångest. Sömnlös måste hon sitta i en framlutande ställning, ända till kl. ungefär 12, då hon, betagen af en svag magnetisk slummer, tyckte sig känna ett sagta slag på venstra axeln, hvarifrån liksom ett bredt band tycktes, under de ljufvaste känslor, dragas, inom en minut, genom hela kroppen ned åt fötterna. Derefter tyckte hon sig, under ett par minuter, se ett strålande sken kring maggropen. — I ögonblicket voro håll, andtäppa, oro och ångest fullkomligt försvunna, och många af de öfriga lidanden lindrade. Hon kunde genast lägga sig, och sof godt ända till sent på morgonen. Hosta och matthet voro ännu qvar: den sednare minskades likväl efter hand. — Den 10 och 12 kunde ingen sömn åstadkommas genom magnetiseringen: den 13 blef hon menstruerad. — Nu inställde sig värk i högra sidan med slemaktig upphostning. Den 29 upphostades något blod. Hostan är i synnerhet elak på morgonstunden, och retar ofta till kräkning. — Den 31 Jan. kändes håll i högra sidan med feber. Hållet fortfor några dagar, hvarefter en varlik upphostning inställde sig den 4 Febr. — Dagen före menstruationens utbrott infann sig ett Epileptiskt anfall den 17, och ännu ett den 27 Febr.; men hvilka båda voro ganska lindriga. — Den 11 Mars fick hon stygn i venstra sidan, och den, nästan dagligen

påkommande febern försvårades. Den 17 började åter en ömnigare upphostning, hvilken med dagliga feberkänningar ännu fortfor vid månadens slut. — Utom denna mängd af afvexlande sjukdoms-tillfällen, har den sjuka äfven mellanåt varit besvärad af svår magsyra med halsbränna.

Den 28 sistledne Febr. tillstyrkte jag henne för första gången att nyttja medikamenter. Jag förordnade neml. piller af *Myrrha*, *Kermes minerale* och *Syrupus Scill.*, samt Beckplåster att nyttja mellan skuldrorna. Dessutom skulle hon mot instundande menstruation 4 eller 5 dagar taga en tésked *Valeriana*-pulver hvarannan timme; samt efter menstruationens slut börja å nyo, och dermed fortfara 8 eller 10 dagar, i hopp att kunna understödja Magnetismens kraft att alldeles förekomma utbrottet af Epilepsien, som vid den tidpunkten vanligast plär inträffa. — Pillerna tyckas hafva lättat upphostningen. Under bruket af *Valerianan* var den sjuka het och orolig med starkare feber. Beckplåstret måste, för den oöfverlideliga klåda det vållade, innan kort borttagas. — Intet Epileptiskt anfall infann sig hela Mars månad; men också ingen menstruation. — Krafterna äro beklagligen nu, i början af April, mycket medtagna, såsom man lätt kan föreställa sig, i anseende till den

ömniga upphostningen, den dagliga febern, och den af hosta störda nattron. — Efter hvarje magnetisering finner hon sig alltid bättre; tryckning för bröstet, oro, smärtor och andra tillfälliga lidanden lindras derigenom åtminstone för några timmar. — Matlusten fortfar att vara någorlunda god. —

(Fortsättning e. a. g.)

5.

Mamsell S. — 16 år gammal, starkt brunnett, samt af en fast och fyllig kroppsbyggnad, började redan vid 12 års ålder blifva menstruerad, likväl under de 2 första åren endast ganska sällan. För $1\frac{1}{2}$ år sedan, då menstruationen redan $\frac{1}{2}$ år varit fullkomligt ordentlig, började hon alltför hastigt växa, och anfölls derunder af det slags konvulsioner, som vanligen kallas S:t Vits Dans (*Chorea S:ti Viti*). Sjukdomen öfvervanns slutligen för den gången genom bruket af Laxermedel hvarannan dag under 7 veckor, hvarefter nyttjades styrkande medikamenter. — Ett helt år var hon frisk; men för 14 dagar sedan hade, i stället för menstruation, som just då borde hafva inträffat, den förra sjukdomen återkom-

mit med fördubblad häftighet, då patientens Läkare, en upplyst, fördomfri och utmärkt aktad man, i början af Nov. 1814 tillfrågade mig, om jag ej trodde, att Magnetism här skulle vara nyttig; och i sådant fall ville åtaga mig den sjuka. — Som jag ansåg denna patient särdeles egnad för Magnetism, så antog jag tillbudet med nöje. — Sjukdomen angrep nu isynnerhet högra sidan, och var våldsammast om nätterna, som för det mesta voro sömnlösa. — Flera slags medikamenter, som redan blifvit försökta, hade snarare tyckts bekomma henne illa. Senast hade ofvannämde Läkare förordnat piller af *Asa foetida*, *Extractum Aloës*, *Æthiops martialis* och *Fel tauri*. Häraf hade hon väl ej rönt någon märkbar nytta, men också inga obehagligheter. Jag lät henne derföre fortfara med detta förträffliga läkmedel under den magnetiska kuren, som börjades d. 10 Nov. —

Sju gånger magnetiserade jag sjelf den sjuka, neml. den 10, 11, 13, 14, 15, 17, och 23 Nov. — Operationen företogs alltid kl. 5 eft. m. och fortsattes öfver en timme. Väl blef den sjuka under magnetiseringen varm och svettig, samt tung och yr i hufvudet, så att hon stundom måste luta sig mot soffdynorna: men aldrig kom det till verklig sömn. Deremot uppkom alltid ett högst för-

underligen starkt arbete i underlifvet. Det svälldes opp, kokade och bullrade med knipningar och starka vaderspänningar, i synnerhet då jag förde mina fingrar, till och med påafstånd, öfver detsamma. Efterslutad operation infunno sig alltid 2 eller 3 stolgångar. Sista gången jag magnetiserade henne, utbröt menstruationen under sjelfva operationen. — Redan efter 2:dra magnetiseringen började nattro erhållas. För öfrigt var patienten, de sista dagarne före menstruationens utbrott, särdeles dålig, led mycket af ryckningarne, och var i ett slags febertillstånd. —

Då jag af göromål hindrades att sjelf fullfölja denna kur, var jag lycklig nog att äga en vän, som ville åtaga sig att utföra den. Denne vän var den, beklagligen redan framlidne, och af alla sina bekanta ömt saknade Dr TROBECK, hvars namn jag, af aktning för hans minne, anser för en ljuf skyldighet att här utsätta; till ett bevis på hans fördomsfrihet, och sjelfständigheten af hans karakter. — Han magnetiserade den sjuka omkring 3 månader hvarannan dag; och fick den glädjen att se henne helt och hållit återvinna helsan, till belöning för sitt mod att hafva vågat följa sin öfvertygelse, och för sin oförtrutna ihärdighet att så länge fortsätta en behandling, som i anseende till de synbara yttringarnes

enformiga obetydlighet, var så oändligen led-
sam. — Under hela denna kur voro neml. ytt-
ringarne vid sjelfva magnetiseringen inga an-
dra än dem jag redan anført: till bevis att
Magnetismen kan verka välgörande, utan att
ens åstadkomma sömn.

6.

Mamsell N—n, 26 år gammal, ljuslagd,
af ett fast och fylligt bull, och med en uppåt
mycket nedtryckt panna, hade för ungefär 2
år sedan börjat plågas af en beständigt uthål-
lande, ganska svår, hufvudvärk, enligt hen-
nes känsla, liksom af någon vext inom huf-
vudskålen öfver hjessan, hvarjemte rycknin-
gar i ansigtet, hvilka ej sällan beledsagades
af kräkning, skåftals påkommo, stundom flere
gångar om dagen, men svårast vid inträffande
stolgång. Genom medicin öfvervanns hufvud-
värken och känslan af vexten under hufvud-
skålen, för omkring ett år sedan; men i dess
ställe började synen då att fördunklas. Sex
månader derefter började menstruationen u-
teblifva, och synen aftog nu allt mer och mer,
så att den, redan för 3 månader sedan var så

fullkomligt förlorad, att ej en gång natt och starkaste solsken kunde åtskiljas.

Den 11 Febr. 1815 blef jag rådfrågad, sedan den sjuka förgäfves nyttjat de kraftigaste läkmedel, enligt de skickligaste Läkares föreskrifter. Hennes utseende var småfjolligt; munnen vanställd till följe af de täta ryckningarne; i ögonen, hvilkas pupiller stodo orörligt utvidgade, var svarta starren omisskännelig. — Menstruationen hade ännu ej återkommit; för det ena ögat tyckte patienten liksom en lampa beständigt brinna både natt och dag, hvilket besvärade henne mycket; ryckningarne, som nu mera ej inskränkte sig blott till ansigtet, utan äfven sträckte sig till andra kroppsdelar och i synnerhet armarne, kommo som oftast och ganska plötsligt, samt åtföljdes af yrsel och svindel. —

Jag ansåg An. Magnetismen här böra försökas. — Men som patienten bodde så ytterst aflägsset, att jag omöjligen kunde besöka henne; så lät jag henne komma till mig, så ofta det var henne möjligt. Af denna anledning blef hon i Febr. månad blott magnetiserad d. 11, 15, 22, 25 och 28. Första gången erfor hon under $\frac{3}{4}$ timmes magnetisering, endast en liten rörelse i kroppen, och obetydlig tyngd öfver ögonen. Verkningarne blefvo nu med hvarje gång starkare, så att vid 4:de magnetise-

ring en en lätt slummer inställde sig. — Redan efter 2 gångers magnetisering försvunno ryckningarne och det besvärliga lampskenet, och den sjuka påstod, att hon vissa ögonblick kunde skönja med högra ögat. Efter 4:de magnetiseringen erhöll hon sin så länge uteblefna menstruation; men i och med det samma försvann åter, för någon tid, den förmenta skymtningen.

I Mars månad blef hon magnetiserad endast 3 gånger, neml. d. 8, 13 och 18. — Slummern blef nu något djupare; likväl öppnades alltid ögonen då jag tilltalte henne. Under operationen runno stundom ögonen mycket, och smärtade något. — Patienten påstod envist, och modern intygade, att hon vissa ögonblick verkligen kunde skönja med högra ögat: detta inträffade likväl aldrig då jag såg henne. —

Så väl af Riksdagsgöromål som af en långvarig opasslighet hindrades jag nu att sjelf fortsätta kuren; utan lät merendels alltid operationen förrättas af ett ungt fruntimmer, som förmådde på denna patient frambringa nästan större synbara verkningar än jag. — I April magnetiserades hon d. 12, 13, 14 och 27. — Mot slutet af månaden började, vid inträffande menstruation, de vanlige ryckningarne åter visa sig, samt den sjuka dessu-

tom besväras af ett slags hönsdåning, med ögonblicklig vanmagt, under bibehållet medvetande. —

Sex gånger blef hon magnetiserad i Maj månad, neml. d. 1, 19, 20, 22, 28 och 30; utan att likväl kunna någon gång bringas till egentlig sömn. — På samma sätt förhöll det sig äfven d. 2, 5, 9, 11, 15, 18, 21 och 26 Juni. Hon blef väl tung och föll in i en lätt slummer; men längre kom det aldrig. — Helsen hade emedlertid blifvit mycket förbättrad; blott ögonen voro oförändrade. Det fjolliga utseendet var försvunnet; minen var lugn och icke mera vanställd; hon besvärades ej af ryckningar eller hönsdåningar; menstruationen var ordentlig. — Kuren slutades, dels i anseende till min misströstan om synens återfående; och dels i anseende till patientens låg att försöka brunnsdrickning.

Slutligen får jag anmärka, att jag trodde mig här böra understödja Magnetismen med Apteks-saker. Jag föreskref derföre, samma dag kuren börjades, piller af *Asa foet.* *Æthiop mart. Extr. Aloës* och *Fel tauri*. Dessa kunde hon likväl ej fördraga; utan måste strax upphöra med deras bruk. Menstruationens återkomst tyckes således ej kunna skrivas på deras räkning. — Sedan hon börjat tala om ögats förbättring, lät jag henne taga piller af

Conium i stigande dosis; men utan ringaste nytta. — Den 1 Maj satte jag hank i nacken, hvilken kanhända bidrog att häfva de nyss-förut tillkomne hönsdåningarne. —

7.

År 1815, söndagen den 25 Juni, blef jag kl. omkring 11 f. m. anmodad att skyndsamt besöka ett fruntimmer, som sjuknat i kyrkan, och blifvit infördt i ett hus i grannskapet. — Vid min ankomst fann jag ett starkt brunett, temligen fetlagdt, fruntimmersanslöst liggande utsträckt på sängen, med tillslutna ögon och nästan omärklig andedrägt. De 4 eller 5 personer, som fört henne ur kyrkan, och af hvilka ingen viste hvem hon var, fortforo ännu med fruktlösa användandet af vanliga medel, för att bringa henne till lifs: såsom ansigtets baddning med ättika, bestänkning med kallt vatten o. d. — Då jag fann ansigtsfärgen naturlig, äfvensom pulsen, ansåg jag tillståndet för Hysteriskt, och förklarade det vara utan all fara. — Sedan jag lossat den sjukas hårdt åtspända kläder, ville jag ytterligare försäkra mig, till hvad grad hon vore känslolös för yttre intryck. Kallt vatten

stänktes i ansigtet, och på den blottade halsen: flygtigt Lutsalt hölls under näsan: jag ropade i öronen: jag nöp och skakade henne; men allt utan att hon på något sätt förrådde ringaste känsla. — Härunder fick hon ryckningar i venstra armen. Nu gjorde jag en enda strykning med mina sammanlagda fingerspetsar från pannan, öfver sidan af halsen, ned åt armen, och satte min tumme i berörelse med den sjukas: hvarvid ryckningarne i ögonblicket försvunno. Derpå ställde jag mina fingerspetsar öfver hennes, med kläderna betäckta maggrop, och tilltalade henne motsamma ställe, på nära håll, så tyst, att de kringstående knappt kunde höra något ord. Till min fögnad, och alla de öfrigas förvåning, gaf hon nu på alla mina särskilta frågor, med tydlig röst, bestämda svar. Hon sade mig neml. hvem hon var: hvarest hon vistades: att hon var 21 år gammal: att hon ett års tid då och då varit besvärad af dylika anfall, isynnerhet då hon varit *snörd*: att hon under anfallen har svåra plågor kring hjertat, men hvilka mina pålagda händer nu lindrade, hvarföre hon också qvarhöll dem, och bad mig ej borttaga dem: och slutligen att detta anfall snart skulle af sig sjelf upphöra. — Efter en liten stund gjorde hon några djupa andedrag och suckningar, sträckte sig, och gned sig i ögonen,

hvarpå hon plötsligt uppvaknade. — Med förvåning såg hon sig omkring; frågade hvar hon var, och huru hon kommit dit; beklagade sig öfver att man öppnat hennes kläder och blött ner henne; — samt var fullkomligt okunnig om allt hvad som under detta tillstånd hade tilldragit sig. — Efteråt erfor jag, att allt hvad hon nu hade berättat var fullkomligt sant. —

8.

Herr Z. —, 43 år gammal, mörklagd, af en stark kroppsbyggnad, med ett utmärkt godt hufvud, och ett melankoliskt lynne, skall redan vid 14—15 års ålder varit besvärad af svårmodighet, näsblod och hjertklappning; hvarför man då använde täta åderlåtningar. Vid 17 eller 18 års ålder sjuknade han af förkylning: — från hvilken tid han aldrig varit riktigt frisk. Denna långvariga sjuklighet har vanligen yttrat sig med hetta i hufvudet; oordentliga feberkänningar, med brånad i huden, hvilken stundom blott intagit vissa kroppsdelar, under det kalla rysningar öfvergått de öfriga; ristning i nerverna; stramning i lederna;

na; susning för öronen; smärtor i rygg och underlif, samt väderspänningar. Stolgången har gemenligen varit alitför lös, som oftast diarréaktig, och ej sällan med svåra krystningar (*Tenesmi*). — Dessa krämpor hafva varit dragligare midt om sommaren, och under den rena kalla vintern; men höst och vår hafva oordentliga feberrörelser nödgat honom att flera veckor hålla sig inne. Under sommaren, som merendels blifvit tillbragt vid brunnar eller på resor, hafva krafterna hastigt och betydligt tilltagit. — Om våren 1813 utbröt sjukdomen i Frossa, hvilken genast hämmades medelst Kina. Sedan frossan flere gånger recidiverat, och alltid strax blifvit stängd på samma sätt, ville den likväl, för 4:de gången återkommen, i Aug. månad ej gifva vika för vanliga medlet. — Då anlätades en Gumma, som förklarade sjukdomen för Älta, och åtog sig att bota den, men ej på kortare tid än 9 veckor. Hennes kur bestod i en daglig (*uppsifrån nedåt* anställd) ingnidning af någon smörja på ryggen, magen och handlederna; samt invertes bruk af Hjorthorns och Terpentinolja, Castoreum m. m. vid frossans förväntade anfall. — På 9:de veckan skall frossan verkligen hafva upphört; och på någon nervsvaghet när, var helsan temligen god, ända

till följande höst, då de gamla krämporna åter började infinna sig.

I Maj månad 1815 återkom frossan, och hämmades, efter 3 anfall, medelst Kina, hvars bruk derefter fortsattes 3 veckor. — Efter beständigt illamående på det vanliga sättet, bröt frossan åter ut 2 månader derefter, då jag för första gången rådfrågades. — Jag ansåg frossfebern för ett välgörande bemödande af naturen att återställa den så länge störda jemnvigten i kroppens functioner, och beslöt derföre att ej för hastigt söka hämma den. Emedan derföre tungan var slemmig och tjock, samt underlifvet uppdrifvet och ömt, gaf jag blott lösande medel, neml. Salmiak och Rhabarber med tillsats af Valeriana. Frossan, som varsärdeles oordentlig, minskades härunder betydligt, och försvann slutligen alldeles under bruket af *Nux vomica*. — Det dröjde likväl ej mer än några veckor, förr än frossan återkom, hvilken Patienten nu skyndade sig att häfva med Kina, emedan han måste resa åt landet. — Vid återkomsten till Stockholm var sjukdomen på sin gamla fot. — Sedan jag med föga nytta hade använt *Asa foetida* med *Fel tauri*, *Nux vomica* med *Calomel* och *Kerm. miner. m. m.* föreslog jag Animal Magnetism, hvartill den Sjuke sjelf yttrade särdeles benägenhet.

Den 9 Nov. börjades den magnetiska kuren, och fortsattes till sistledne Jan. månads slut, under hvilken tid den Sjuka blifvit magnetiserad 45 gånger. Operationen företogs alltid omkring kl. 5 eft. m. och fortsattes minst $\frac{1}{2}$ timme. De förste gångerna yttrade Magnetismen sin verkan på patienten genom en betydlig hetta, i synnerhet i händerna; hastig och djup andedrägt; krypning i lemmarne; en viss känsla i bröst och underlif, liksom då man hastigt kommer i vatten; samt tyngd i hufvudet, i synnerhet öfver ögonen. — Efter 3 gångers magnetisering började hettan upplösas i svettning. — Från 5:te magnetiseringen infunno sig under hettan, små skåf af rysningar, ända till dess verkningarne af Magnetismen, 14:de gången den användes, utbildades till ett slags feber, utan att sedan egentligen förändras. — Hvarje sådant feberanfall genomlopp sina 3 stadier, neml. rysningarnes, hettans och svettningens; af hvilka hvartdera räckte ungefär 10 min. — Rysningarne följde i synnerhet loppet af mina händer, oaktadt jag förde dem på $\frac{1}{2}$ qvarters afstånd, eller längre, från den Sjuka. Den derpå följande feberhettan var betydlig, hvarunder den Sjuka kände besynnerliga dallringar och sprittningar i kroppen. En ömnig svett slutade detta konstgjorda feberanfall. Un-

der nästan hela Manipulationen kände patienten besynnerliga rörelser och krypningar i synnerhet i underlifvet och lemmarna. På hufvudet och ögonen förblefvo Magnetismens verkningar ända till slut lika obetydliga, som från början. —

Patientens puls undergick märkliga förändringar, så väl under de skiljaktiga stadierna af hvarje särskilt feberanfall, som i anseende till de olika perioderna af sjelfva kuren. — I Nov. var patientens puls, vid operationens början, omkring 72 slag i minuten; steg under feberhettan till 80; och föll slutligen tillbaka till sitt förra. — I Dec. höll pulsen sig beständigt fullare, starkare och hastigare. Han gjorde, vid operationens början, merendels ungefär 80 slag i min.; blef under feberhettan obetydligt hastigare; och sänk under svettningen gemenligen till omkring 75. — I Jan. hade retningen i pulsen åter aftagit, så att dess hastighet merendels var omkring 75 slag i minuten. —

Patientens helsa var vid kurens slut det bästa den någonsin varit. Magen var ordentlig, och alla öfriga krämpor hade försvunnit. Förr har Pat. alltid varit frusen, och ytterst ömtålig för köld: nu var han deremot snarare för varm, och hade i sina rum så svalt, att främmande beklagade sig öfver kyla. — Då dessutom Mag-

netismen nu började verka mindre starkt, förmodligen just till följe af helsans förbättring, så beslöts att sluta kuren; med föresats likväl att framdeles återtaga den, i händelse så skulle behövas. Vid Mars månads slut var hel-
san emedlertid ännu god. —

9.

Grefvinnan —r—, ljuslagd, af ett fylligt men mindre fast hull, 27 år gammal, skall hafva ägt en god helsa ända till dess hon, under sitt sista hafvande tillstånd, för 5 år sedan, fick en särdeles svår och envis frossa, hvilken, efter nyss öfverstånden barnsäng, ej väl var häfven genom ett ömnigare bruk af Opium, förr än den förskräckligaste kikhosta inställde sig. Sedan denna länge hade motstått alla använda medel, och uttömt patientens redan förut medtagna krafter, försvann den slutligen plötsligt, vid utbrottet af en stark och långvarig blodhostning. Genom alla dessa försvagningar, jemte tärande sinnesoro blef, under en betydlig rubbning i nästan alla kroppens förrättningar, nervsystemet i hög grad retligt, och det tillstånd utbildadt, som man gemmenligen kallar Hysteri. Nedslagenhet; otidig ängslan; skrämsel af minsta buller; ryckningar;

konvulsift skratt och gråt; krämpor i underlifvet, med ojemn matlust samt trög och oordentlig stolgång; oregelbunden plågsam, med hättighet utbrytande, men på det hela likväl allför sparsam Menstruation; en besynnerlig retlighet i huden, med snart öfvergående Skarlakansaktigt utslag vid en kallare lufts påverkning; — dessa voro de hufvudsakligaste tillfällen, hvarmed sjukligheten, åtföljd af en svag, klen, haltande och i alla afseenden oordentlig puls, i synnerhet yttrade sig, då jag för första gången såg den Sjuka, den 7 Dec. 1815. — Hon önskadesjelf att blifva magnetiserad; helst hon sade sig, genom fruktlöst bruk af vanlig medicin, hafva förlorat hoppet om möjligheten att på annat sätt kunna vinna någon förbättring.

Magnetiseringen företogs genast, och sedan nästan dagligen, kl. 11 f. m, — samt fortsattes hvarje gång ungefär $\frac{1}{2}$ timme. Magnetismen yttrade här sina verkningar blott genom domning och tyngd i kroppen, i synnerhet öfver ögonen; små ryckningar i armar, hals och ansigte; tryckning på bröstet med en hastigare, djupare och flåsande andedrägt; en besynnerlig känsla under bröstet: — hvilket allt ökades, då jag vidrörde den Sjukas tummar, eller blott på afstånd utsträckte mina händer mot hennes panna eller maggrop. Ö-

gonen tillslötos efter omkring 10 min:s magnetisering: öppnades de 4 första dagarne som oftast med en blink; men förblefvo efter den tiden gemenligen oafbrutet tillslutna omkring $\frac{1}{4}$ timme. — Till egentlig sömn hann det aldrig; utan var den Sjuka blott försatt i ett slags dvala. — I början af kuren var den Sjuka, under denna dvala eller slummer, högst retlig, och fick vid minsta buller, i synnerhet vid vissa finare toner af klockspelet i kyrkornet, betydliga ryckningar: men denna retlighet aftog efterhand, och slutligen syntes aldrig några ryckningar. — En tid besvärades den Sjuka af små feberkänningar, som tycktes vara välgörande verkningar af Magnetismen. —

Den Sjukas puls undergick, vid hvarje magnetisering, betydliga förändringar. Den blef fullare, jemnare och mjukare. Till hastigheten förändrades den äfven, 8 till 12 slag i minuten: likväl ej på bestämdt sätt, utan blef han stundom hastigare, stundom långsammare. Någon allmän lag, hvarefter denna förändring skedde, kunde jag ej utleta. — Längre hade jag tyckt mig märka, att förändringar föregingo äfven hos mig under magnetiseringen: och derföre hade jag nu börjat gifva akt på min egen puls. Den förändrades verkligen betydligt, och i anseende till hastig-

heten nästan vanligast i motsatt förhållande med patientens; men utan att jag af denna min erfarenhet ännu kan draga någon allmän sats.

Emedlertid förbättrades helsan allt mer och mer, i förhållande hvarmed Magnetismens verkningar också blefvo svagare. Efter 58 magnetiseringar slutades kuren d. 16 Febr. Lynnet var då jemnare och lugnare. Lätt-skrämdheten, ömtåligheten för köld, och ryckningarne hade försvunnit. Menstruationen var förbättrad, samt matlust, stolgång och sömn naturliga. —

IO.

Den 27 Januari detta år, blef jag, kl. 9 f. m. anmodad att skyndsamt besöka ett Fruntimmer, som hastigt sjuknat efter barn-säng. Vid min ankomst fann jag den Sjuka med blekt ansigte, tillslutna ögonlock, samt högst svag puls och andedrägt, betagen af små, men nästan oupphörliga ryckningar. I sådant tillstånd sades hon sanlös haf-va legat hela natten och morgonen. På flera timmar hade hon ej ett ögonblick tyckts för-

stå hvad som taltes, eller mottagit hvad som böds henne. — Förlossningen hade skett för 4 dagar sedan, ganska lyckligt. Inga obehagligheter hade inträffat, förr än i går afton, då mjölkfebern inställde sig. — Orsaken till detta onda tillskref jag en okunnig Barnmorskas oförsvarliga beställsamhet att söka hindra mjölk-afsöndringen i bröstet, medelst påläggning af krydd-påsar med Kamfer o. d. —

Sedan jag flere gånger hade tilltalat och skakat den Sjuka, utan att hon tycktes märka det, beslöt jag att försöka Animal Magnetism. Inom 2 minuter hade jag genom detta medel, till de kringståendes förundran, fullkomligen borttagit ryckningarne och återställt sansen. Hon besvarade med redighet alla mina frågor rörande hennes sjukdoms tillstånd, och mottog den dryck jag bød henne. — Hon beklagade sig öfver svår hufvudvärk och smärtor djupt ner i underlifvet. Jag befordrade på vanligt sätt mjölkens afsöndring i bröstet, samt förordnade hvad jag, i anseende till underlifvets tillstånd, kunde anse nödigt; och såg henne innan kort alldeles frisk, utan att hafva behöft magnetisera henne mer än denna enda gång. —

I I.

Fru O. 24 år gammal, cendrée, af ett i högsta grad lifligt och retligt (*Koleriskt*) temperament, en klen kroppsbyggnad och exalterad själsbildning, samt en romantiskt svärmande fantasi, i förening med ett ganska ljust och odladt förstånd, och det ädlaste hjerta, hade, oaktadt en förtidig själs- och kropps-utveckling, städse varit, ända till sitt 16 år, frisk, frodig och stark. Vid denna ålder var hon, år 1807, händelsevis nästan ensam närvarande hos en döende husfar, hvilket högtidliga uppträdde så upprörde hennes lifliga känslor, att hon, efter riktigt återvunnen sans, kände liksom en stopp och plågande tryckning i bröstet; hvilka tillfällen sedan återkommo vid hvarje obetydlig förskräckelse, oro eller ledsnad. — Hennes oskyldigt lifliga känslor förstodos ej, utan mistyddes kan hända af dem, som omgäfvade henne, hvarföre hon började göra våld på sig sjelf, för att, om ej omskapa, åtminstone dölja sig för dem, hvilkas bifall var henne dyrbart. Denna strid med sig sjelf fortsattes på helsans bekostnad. Vid likgilltigare tillfällen lyckades det henne att hejda sin känsla: men var intrycket starkt, så bröt den likväl fram i all sin liflighet. Vid den derpå följande ångern och förtrytelsen

öfver förnuftets oförmögenhet att tygla känslan, kändes yrsel och förvirring i hufvudet, smärtor i bröstet, och hela kroppen skakades af häftiga ryckningar.

Helsan försämrades allt mer och mer, och den försvagade kroppen led isynnerhet af hvarje kyligare fläkt, under det ryckningarne emedlertid öfvergått till mer egentliga Konvulsioner. År 1809 nyttjades derföre brunnsdrickning och bad, hvilket i början tycktes bekomma väl; men ny sinnes-oro gäckade och tillintetgjorde snart hoppet om förbättring, och försatte den sjuka, vid brunnskurens slut, i ett tillstånd, sämre än förut. — Den nu ökade retligheten måste för tillfället dämpas medelst stillande läkmedel, i synnerhet Opium. — I Mars månad år 1810 blef hon sängliggande af en svår och långvarig frossa. — Om sommaren flyttade hon på landet, och jemte kall Douche nyttjades nu spenvarm mjölk, i anseende till en hackhosta, som hade räckt hela vintern. — Sommaren var dräglig; men vid hösten började tillståndet åter förvärras. Tryckningen och lidandet i bröstet, samt Konvulsionerna utbröto nu i häftigare anfall, under det kroppen betydligt försvagades. Hela vintern var den Sjuka för det mesta sängliggande, i täta recidiv af den elaka frossan.

År 1811 tillbragtes sommaren åter på landet, hvarest först nyttjades körvel-vassla med mjölk, och derefter Stålkula, i hopp att dermed hjälpa den försvagade magen, som i synnerhet led af förstopning. — Om hösten tillkom den grufvigaste tandvärk, som spred sig till halfva hufvudet, kom i paroxysmer, gemenligen på bestämda tider, och aftvang den Sjuka de häftigaste skrik. Den fortfor $1\frac{1}{2}$ år, under hvilken tid flere tänder skadades. — I början af år 1812 insjuknade hon i en tärande feber, som höll henne vid sängen nära 4 månader. Sommaren tillbragtes på landet och med brunnsdrickning, i synnerhet för magens skull, som var särdeles dålig. — Tillståndet blef nu något förbättradt; och följande året, 1813, var någorlunda drägligt.

Det onda började, år 1814, åter tilltaga, men på annat sätt. Utbrotten kommo mera sällan, men under en jemn opasslighet. — Om sommaren dracks, äfvensom förra året, Spåa-vatten. Nu infann sig en besynnerlig känsla af sugning i venstra sidan (*Hypochondrium*), hvilket onda, under vintern, så tilltog, att den Sjuka tärdes deraf beständigt, oaktadt lidandet ej var särdeles våldsamt. — Sommaren år 1815 vistades den Sjuka äfven på landet: men utan att dricka brunn. Det onda, som emedlertid, i förening med en, tid efter annan påkommande, blodhostning, under förnyade anledningar till sinnes-oro, allt mer och mer tilltagit, och hvilket den Sjuka, så vidt själen deri deltog, bemödat sig att emotstå och undertrycka, utbröt ändtligen, strax efter sedan hon blifvit gift, i slutet af November sistnämde år, med en beständig känsla af frätning i sidan, hvilken plåga stundom steg till den höjd, att sans och medvetande förgingo. — Den sjuka blef nu åter sängliggande. Krafterna aftogo dagligen, oaktadt tillståndet föröfrigt var feberfritt. Vid Jultiden visade sig detta onda i utbrott af allmän kramp (*Tetanus*), med grufliga plågor. Jemte den vanliga frätningen och bränningen i sidan, tyckte den Sjuka under an-

fallen sina inelfvor våldsamt sammandragas, med häftiga spänningar i sidan, strupen och hufvudet, hvarunder andedräkten för flere minuter i sönder uteblef. Under dessa förskräckliga anfall, som gemenligen räckte hela 2 timmarne, marterades kroppen af omvexlande Kramp och Konvulsioner. Denna ögonblicket voro konvulsionerna så våldsamma, att man med möda kunde hålla den Sjuka kvar i sängen: ögonblicket derefter sammandrogs kroppen så, att hufvudet låg fram emellan knäna (*Emprosthotonos*); en annan gång böjdes den bakåt, så att kroppen, i form af en stark båge, endast hvilade på nacke och hälar (*Opisthotonos*). Ansigtet blef vanstäldt och uppsvälldt mellanåt (under qväfningen?) ganska starkt tillika med halsen. Ögonen voro gemenligen tillslutna och lemmarne iskalla. Under dessa anfall, hvarvid den Sjuka, i anseende till andedräktens uteblifvande, ansågs för afdånad, hörde hon likväl hvad som talades omkring sig. Efter öfverståndet anfall kände hon en sugande tomhet i sidan, hvilken hon tyckte fyllas genom ätning af mjukt bröd. Derefter inföll hon, vanmäktig, i en dvala, som sällan öfvergick till verklig sömn. Inbildningskraften var derunder högst exalterad, och ehuru feberfri, tyckte den Sjuka sig, i en salig njutning, se de sällsammaste bilder kringsväfva sig.

Äfven har det under den Sjukas bättre melantider händt, att då hon hört någon rätt uppbygglig predikan af en viss ganska förträfflig man, hon vid hemkomtsen från kyrkan fallit in i en ljuf dvala, till beskaffenheten ungefär lik den, som genom Magnetism åstadkommes. — Men den Man, hvars predikningar hade denna verkan, äger, till en sällsynt fullkomlighet, och i den lyckligaste förening, allt hvad som fordras för att ingifva andakt och röra hjertat. Ett ädelt utseende, med stämpel af den renaste själ, och uttryck af en ljuf melankoli; en enkelt poetisk spänning i tanken; och en obeskrifligt väljudande styrka i stämman: se der, de egenskaper, som satte ho-

nom i stånd att blott genom omedelbar verkning på själen, förtsätta denna retliga Sjukling i ett verkligen magnetiskt tillstånd.

Den Sjukas vän och Läkare, en man med vidsträckt beläsenhet och fördomsfri nitälskan för vettenskapen, sade sig, efter så mångårigt fruktlöst bemödande, alldeles misströsta om möjligheten att här kunna åstadkomma någon egentlig kur genom vanliga Medikamenter; utan ansåg Anim. Magnetismen böra såsom yttersta tillflykten försökas. — På hans anmodan och i hans sällskap såg jag den Sjuka för första gången den 3 Febr. detta år. De 4 sista dagarne hade den olideliga frätningen i sidan någorlunda mildrats, samt den Sjuka börjat kunna sitta uppe: likväl tyckte hon sig känna, att detta lugn endast var ett föräddiskt förebåd till ett våldsammare utbrott. För öfrigt var hon ofantligt matt och afmagrad, hyen gråaktig, och de djupt insjunkna ögonen förrådade en, till krafterna i omvänt förhållande stående retlighet. Pulsen var liten, hastig och spänd. — Under alla de år sjukdomen räckt, har magen städse varit i oordning, och besvärad af förstoppning. På flere månader har öppning ingen gång erhållits utan konstens biträde: och till slut började äfven den att ofullkomligt svara mot ändamålet. — Utan egentlig matlust åt den Sjuka nästan mer än hon skolat göra om hon varit frisk, emedan hon tyckte, att sugningen och svedan i sidan derigenom döfvades. Hela kroppen, men i synnerhet de med lappsor försedda fötterna, voro beständigt kalla, och händerna öfvergjutna med en kall och klibbig svett.

Den kur jag företog med denna, af vanmakt och lidande djupt nedböjda, Sjukling, har i vettenskapligt afseende blifvit för mig så märkvärdig och lärorik, att jag tror mig böra, i hela sin utförlighet, meddela den jurnal jag deröfver fört. — Jag anser mig för öfrigt böra erinra, att Fru O. hade om Anim. Magnetismen blott det allra ytligaste och allmännaste begrepp; och att jag

sorgfälligt undvek, likasom städse hos mina Patienter, att deröfver på något sätt yttra mig. Jag har alltid ansett denna försigtighet, jemte den ej så lätta konsten att städse så ställa sitt tal med den Sofvande, att ej af sjelfva frågan en vink erhålles till sättet att besvara den, af yttersta vigt, så vida man eljest vill erhålla en någorlunda ren och pålitlig erfarenhet: och har trott, att ett motsatt förfarande varit den hufvudsakligaste orsaken, hvarföre magnetiserade Somnambuler gemenligen kläda sina utsagor i den dräkt, som öfverensstämmer med Magnetisörens förutfattade Teori, ehuru orimlig den stundom än kan vara. — Det har för mig varit så mycket lättare att följa denna princip, som jag ännu ej hyllade någon viss Teori; eller kände någon, enligt hvilken jag ansåg fenomenen någorlunda nöjaktigt kunna förklaras. —

Den 4 Febr. företogs magnetiseringen, à *grands courans*, kl. 4 eft. m. hvilken tid jag framgent ärnade, så noga som möjligt iakttaga. Efter några minuter blei andedrägten hastig, ögonlocken tillslötos, och den Sjuka sänk ned mot soffan, i en halfliggande ställning, med en min och ett alldeles obeskrifligt uttryck af sällhet. Stundom, helst då jag vidrörde hennes panna, fingerspetsar eller maggrop, tycktes hon, under en kiknande flåsning, öfverväldigas af sin sällhets-känsla, och med ett eget, nästan skrattande, ljud uttrycka liksom ett slags behagligt hisnande vid den plötsliga öfvergången från smärtor till nöje. —

I en skriftlig berättelse, som den Sjuka sjelf uppsatt, yttrar hon sig häröfver sålunda: «Första intrycket af magnetiseringen var mindre behagligt. Men snart infann sig domning, hufvudet blef tungt, och ögonlocken tillslötos: dock lefde tanken ännu. Jag fattade alla föremål omkring mig, ehuru jag kände mig alldeles skild från allt och alla, som omgäfvade mig. I venstrasidan erfor jag en starkare verkan, i synnerhet

«kring hjertat, äfven midt i bröstet (maggropen);
«hufvudet var något yrt, men ej lidande; och i
«den mån bröstplågan lindrades, spreds en be-
«haglig värme genom hela den afköld förut dom-
«nade varelsen, som härigenom lyftes ur plågas
«fängsel, och erfor en njutning, som tanken ej
«kan fatta, och som derföre ej heller kan beskrif-
«vas, endast kännas.»

I Venstra armen fick hon små ryckningar, som genast gånge vika för calmering. — Ögonlocken förblefvo ungefär $\frac{1}{4}$ timme oafbrutet till slutne; men derefter öppnades de stundom, oaktadt dvalan fortfor omkring $\frac{3}{4}$ timme. Hon svarade så väl på mina, som hennes nu tillstädes varande förre Läkares frågor rörande sitt tillstånd; men med svag röst, och särdeles långsamt, enstafvigt och stammande, ungefär sålunda: «Ja—a—a.» — «Ne—e—ej.» Hon sade sig hafva alldeles obeskrifliga känningar och liksom krypningar i hela venstra sidan, som äfven alltid mest lidit af krampen och ryckningarne; men i synnerhet under bröstet, hvarest hon tyckte allting angenämt omvridas. — Sedan den Sjuka åter hade rest sig opp, och verkningarne börjat aftaga, fick hon en besvärlig retning till hosta; hvilken likväl alltid genast stillades derigenom, att jag andades på hennes bröst och pålade min hand. Detta måste ofta upprepas. — Flere gånger började hon, under återtagandet af denna operation, falla in i sin angenäma hänryckning. — Under slummern tilltog kroppens värme betydligt: likväl saktade pulsen sig från 112 till 100 slag i minuten, men blef fullare och mjukare. — Kl. nära 6 lemnade jag den Sjuka, sedan alla känningar af Magnetismen försvunnit; och efter att hafva tillsagt, att all Medicin skulle från denna stund åsidosättas. —

(Fortsättning e. a. g.)

JOURNAL
FÖR
ANIMAL MAGNETISM,

AF

P. G. CEDERSCHJÖLD,

Medic. Doct. & Magist. Chir.

FÖRSTA BANDET.

IV. & V. HÄFTET.

STOCKHOLM, 1817.

Tryckt i HEDMANSKA Boktryckeriet.

Reg. Gatan, Qv. Västan, Huset N:o 4.

KONUNGENS

HÖGTBETRODDE MAN,

GENERAL-LIEUTENANT, ÖFVERSTE-KAMMARJUNKARE,
ENVOYÉ EXTRAORDINAIRE OCH PLENIPOTENT. MINI-
STER VID KEJSERLIGA RYSKA HOFVET, UNDER-CANZ-
LER VID KONGL. MAJ:TS ORDEN, COMMENDEUR AF
KONGL. NORDSTJERNE ORDEN, RIDDARE AF KONGL.
SVERDS ORDEN, RIDDARE AF KEJSERLIGA RYSKA
S:T ANNAE ORDENS I:STA OCH S:T GEORGS ORDENS
4:DE KLASS, RIDDARE AF KONGL. PREUSSISKA RÖDA
ÖRNS ORDENS I:STA KLASS, COMMENDEUR AF S:T
JOHANNIS AF JERUSALEMS ORDEN,

HÖGVÄLBORNE HERR GREFVE

CARL LÖFVENHJELM

TILLEGNAS DETTA HÄFTE

I DJUPASTE ÖDMJUKHET

AF

FÖRFATTAREN.

FÖRETAL.

Ju lifligare mitt begär var att gagna menskligheten, genom utöfvandet och befrämjandet af Animala Magnetismen, desto innerligare kände jag saknaden af praktisk undervising deri, och svårigheten att helt och hållet nödgas bilda mig sjelf, med äfventyr att förfela, eller åtminstone blott allt för ofullkomligt kunna vinna mitt ändamål. Min högsta önskan hade derföre, allt sedan jag började utöfva Magnetismen, städse varit den, att kunna göra en resa, åtminstone till Berlin, för att se, huru konsten utöfvades af MESMERS berömtade elev, Professor WOLFART. Men långt ifrån att nära denna önskan med ringaste hopp, hade jag städse sökt bortvisa den ifrån min tanke, för att ej ännu mer förbittra saknaden af det, som ej kunde erhållas; och den slumrade ännu outvecklad i min själ, då jag outsägligen liuft öfverraskades af dess uppfyllande. En Man, som nitälskade för vettenskapen, utförde hvad jag aldrig skolat våga begära. Han utverkade nemligen hos Kongl. Majestät, att jag, genom H. K. H. Kronprinsens nådiga försorg, blef satt i stånd att företaga den resa, som så länge hade utgjort målet för min hopplösa och hemliga önskan. — Om förloppet af denna resa, anser jag lempligast att underrätta Allmänheten, genom meddelandet af den underdåniga berättelse derom, som jag till Kongl. Maj:st i underdånighet afgifvit, af följande innehåll:

Stormächtigste Allernådigste Konung!

Eders Majestät, som genom Sin Nådiga frikosighet täcktes förledet är sätta mig i tillfälle att

resa till Berlin, för att inhämta en fullständig kännedom om Animala Magnetismens, der i särdeles flor varande tillstånd, och isynnerhet om den Mersmeska method att till skjudomars botande använda detta medel, som der blifvit införd, och i stort utöfvas af Professor WOLFART, — och hvilken Nådebevisning var för mitt, af underdånig tacksamhet djupt rörda, hjerta så mycket dyrbarare, som jag tillika vågade i underdånighet anse den, för ett Nådigt vedermäle af min Konungs Nådiga välbehag öfver det nit, hvarmed jag sökt arbeta i en sak, som låfvar att blifva af lika oberäkneligt värde för den *tänkande*, som för den *lidande* menskligheten, — värdes i Nåder tillåta mig, i underdånighet nu få anföra, hvad anmärkningsvärdt jag på denna resa kunnat erfara.

Den 1:ste September ankom jag till Berlin, och gjorde genast bekantskap med Professoren Doktor WOLFART, som antagit MERSMERS lära i hela sin vidd, och utgifvit den af trycket, under tittell af *Mesmerismus*, och håller offentliga föreläsningar deröfver på Universitetet, samt använder den till sjukdomars botande på följande sätt:

I en sal, hvarest finnas 2 så kallade Backéers (*Baquets*), hvilka stå i förbindelse med en, midt i rummet hängande, inuti folierad glaskula, samlas hos WOLFART, måndagar och torsdagar, manspersoner, samt tisdagar och fredagar, fruntimmer, om morgonen mellan kl. 8 och 10, till ett antal alla 50 eller 60, hvilka han särskilt vidrör med en liten glas- eller jern-stång; men hvarje person blott en half eller högst 1 minut. — Af denna behandling såg jag ej någon omedelbar verkan eller Reaktion, mer än blott hos ett eller två särdeles nervsvaga fruntimmer: — men oaktadt den dessutom ej användes mer än högst 2 gånger i veckan på hvarje sjukling, och ofta ej mer än hvar 14:de dag; så påstodo dock nästan alla, att deras helsa dagligen förbättrades. Onsdags och lördagsmornarna samlades Sjuklingar kring Backéerna och äfven åtskilliga (isynnerhet Barn) för att qe

handlas lika som de öfrige dagarne, medelst personlig vidrörelse. — Kl. 10. far WOLFART ut i sin vidsträckt enskilda praktik, hvarvid jag ofta var honom följaktig, och såg honom, under några minuters vanlig magnetisering, frambringa betydliga verkningar, såsom ryckningar, sömn o. d. — Alla eftermiddagar, utom söndagen, infinna sig, mellan kl. 4 och 7, vid Backéerna, efter hand omkring 40 personer af båda könen, hvaribland flera voro ganska Förnåma. Åtskilliga af karlarna, deribland en Medicinæ-Professor, sade sig erfara betydliga känningar af Magnetismen; men ingen såg jag somna, utom en 14- eller 15-årig gosse. Deremot blefvo de flesta fruntimren mer eller mindre synbart angripna, och monga inföllo i magnetisk sömn. Så snart sömn infann sig, eller ryckningar, eller något dylikt symptom af betydlig Reaktion, fördes Patienten genast af sides, bakom en isolerande siddenskärm, eller in i ett annat rum. Dessa försigtighetsmått voro kan hända orsaken, hvarföre ryckningar ej syntes meddela sig från en Patient till det öfriga sällskapet, såsom man stundom vid Backéer vill hafva funnit. — Af dem som behandlades vid Backéen, kommo ganska få dagligen, och monga endast hvar 8:de eller 14:de dag, eller ännu mera sällan. — Dessutom använder WOLFART, utom de äldre medlen, nemligen magnetiseradt vatten att dricka, och små runda magnetiserade glasskifvor att hänga på bröstet, — äfven magnetiserade flaskor, fyllda med ull och jernfilspån, till hvilka han sätter så stort förtroende, att han ej sällan skickar dem till Patienter i sitt ställe, för att, medelst vidrörning eller påläggning, stilla smärtor, åstadkomma sömn o. d. — Dessa flaskor må föröfrigt vara så verksamma som helst, så kunde jag dock aldrig utan ledsnad se dem stämplade (jag vill förmoda, tillfälligtvis) liksom med Mysticismens och Signeriets insegel, bestående i ett visst antal lackfläckar, t. ex. en på korken, två på motsatta sidor, och tre under botten, i form af en liksidig triangel.

Hos WOLFART, som, i liket med MESMER, tror, att alla slags Sjukdomar, (med undantag kan hända af vissa smittor, t. ex. Syphilis) så väl acuta som kroniska, kunna botas medelst Magnetism, understödd efter behof af tjenliga uttömningar, hade jag tillfälle se detta medel användas i de skiljaktigaste sjukdoms-former. Af dessa förtjena isynnerhet nämnas: kronisk hufvudvärk och tandvärk, svart starr, grå starr, grön starr (*Glaucoma*), fläckar och fördunklingar i hornhinnan (*Leucoma*), hinna på ögat (*Pterygium*), hornhinnans framträngning (*Staphyloma*), tårlistel, smärtsam ansigtskramp (*Tic douloureux*), döfhet, andtäppa, bröstvattensot, blodhostning, lungsot, magkramp, stockningar och andra fel i lefren, i mjelten, i tarmarne o. d., menstruationens oordningar, hvit fluss (*Leucorrhoea*), skirrösa och andra svulster i lifmodren och dess tillhörande delar, skrofler, Rachitis, kramp, ryckningar och fallandesot, lamhet, ledstyfhet (*Anchylosis*), rheumatism, gikt, bensår, inflammationer isynnerhet i ögonen, feber m. m. — Under mitt vistande i Berlin, voro likväl febrar der särdeles sällsynta; hvarföre jag också i WOLFARTS praktik ej fick tillfälle att se mer än en eller två sjuklingar af detta slag, och hos hvilka sjukdomen dessutom var nog obetydlig.

Det tillfälle, som här böd sig, att utröna Magnetismens medicinska nytta, sökte jag efter yttersta förmåga att begagna. Men härvid insåg jag, lätt, med huru stor försigtighet jag måste gå till väga, för att undgå att bländas af skenet. Då jag derföre rundt omkring mig hörde nästan alla WOLFARTS monga Patienter försäkra, att deras helsa, under den magnetiska behandlingen, med hvarje dag förbättrades; så trodde jag mig ej böra stadga mitt omdöme, förr än efter att hafva anställt följande betraktelser:

1:o Af den mängd Sjuklingar, hvilkas enskilda ställning och förhållanden ej en gång WOLFART alltid kunde känna, skulle möjligtvis några kunna finna sin fördel i att för en tid låtsas sig vara sjuka,

och slutligen på samma sätt låtsas tillfriskna: och på detta sätt vore det så mycket möjligare att blifva bedragen, som monga sjukomar gifvas, hvilka Läkaren endast kan känna af Patientens berättelse, t. ex. döfhet, värk o. d.

2:o Monga så kallade Sjukdomar, äro blott Symtommer af naturens bemödanden att tillvägabringa någon betydlig utveckling i Organismen, i synnerhet hos barn, ynglingar och fruntimmer; hvilka symtommer försvinna af sig sjelfva, så snart utvecklingen skett.

3:o Ofta äro Acuta sjukdomar så godartade, att de, för att öfvervinnas, fordra på sin höjd blott en någorlunda förståndig Regim. Så förhåller det sig med de flesta vår-frossor, lindriga utslags- och andra hetsiga febrar, mindre betydliga inflammationer o. d.

4:o Åtskilliga slags sjukdomar upphöra efter någon tid, till följe af sin natur, t. ex. gikt-anfall: stundom upphör likväl den sjukliga Aktionen ej förr än den liksom uttömmat sig i locala Desorganisationer, t. ex. skrofler, Coxalgia, Rhachitis m. m.

5:o För den, som af melankoli eller hypokondri undflytt hvarje sällskap, för att ostörd hunna sysselsätta sig med betraktandet af sin olyckliga ställning, och just derigenom gjort sin sjukdom obotlig: för den, säger jag, kan blott den förströelse, som han finner vid Backéen, jemte hoppet o. d. blifva en verklig kur, oberoende af allt magnetiskt inflytande.

6:o Ej sällan kan, under kuren, förändring hafva föregått i Patientens fysiska och moraliska ställning, t. ex. i hans bonings- och lefnads-sätt, i hans utsigte för framtiden o. d. — hvilket varit egentliga orsaken till den vundna förbättringen.

7:o Slutligen gifves det monga, (isynnerhet Förnämare,) som äro sjuka egentligen blott af öfverflödigt och otjentligt medicinerande, och hvilka krämpor eller rättare sagt *Medicaments-sjukdomar* försvinna efter hand, endast naturen får,

under åsidosättande af den skadliga medicinen, tid på sig att sjelf återställa helsan.

Men efter att hafva gjort alla de abstractioner, hvartill dessa och dylika betraktelser kunde föranleda, samt noga besinnat, på ena sidan, att kuren här, äfvensom i den vanliga Medicinen, ej alltid kan med visshet tillskrifvas det medel, under hvars bruk helsan återvunnits: men tillika, på den andra, att man ej med obillighet alltid bör frändömma Magnetismen allt deltagande i kuren, och skriva hela äran deraf blott på naturens räkning, under det man i den egentliga medicinen gemenligen begår ett motsatt fel, och tillegnar det sist brukta läkmedlet allt, och naturen allsintet, lika som vore den i ena fallet alldeles förlamad, och i det andra kraftig nog, att städse hjälpa sig sjelf; — så syntes det mig otvifvelaktigt, att åtminstone många af de goda verkningarne ju måste ensamt tillagnas Magnetismen. I synnerhet tyckte jag mig finna den tydligaste nyttan deraf, i de sjukdomar, som hafva sin grund i nervsystemets oordentliga verksamhet, eller i stockningar, t. ex. kramp, ryckningar, fallandesot; ofullkomlig lamhet, svart starr och döfhet; visså bröstets, digestionsorganernas och lifmoder-systemets lidanden; fördunklingar i hornhinnan o. d.

Att Magnetismen kan verka såsom läkmedel vid de tillfällen, då den (såsom det ofta sker vid Backéen, och i synnerhet under en tillräckligen länge fortsatt personlig behandling) förorsakar de betydligaste förändringar i sjelfva organismens grundväsen, nemligen i Nerv- och Omlopps-systemerna, synes redan på förhand otvifvelaktigt: men att den, enligt WOLFARTS mening, skulle kunna omedelbarligen verka på sjelfva sjukdoms-grunden och upphäfva den, utan att behöfva åstadkomma något slags Reaktion i Organismen, och det under en så flyktig, och sällan förnyad vidrörelse; det, säger jag, är en sak, vid hvars pröfning jag trodde mig böra använda fördubblad försiktighet. Jag fästade därför min synnerliga uppmärksamhet på de sjuk-

lingar, som kommo till WOLFART om morgonen. För att vinna så mycket större säkerhet i mitt omdöme, utsökte jag genast öfver 20 Patienter, alla behäftade med synbara fel, t. ex. Cataracta, Glaucoma, Pterygium, Leucoma o. d., hvilkas sjukdomshistoria jag upptecknade, och hvilkas tillstånd jag sökte måla med den noggrannhet, att jag skulle kunna märka hvarje, ehuru långsamt än skeende, förändring. — Af alla dessa kunde jag ej med säkerhet märka någon tydlig förbättring på mer än en enda, som var en mansperson, 27 år gammal, hvilken skall ett par år hafva varit alldeles blind af stafylomatös desorganisation och fullkomlig fördunkling af hornhinnorna, såsom följd efter en Ophthalmi, föranledd af en svår blessur på hufvudet. Efter ett års magnetisering, 2 gånger i veckan, hade hans ögon småningom så vida förbättrats, att han, redan vid min ankomst till Berlin, kunde vägleda sig, och igenkänna föremål i en viss riktning, som svarade mot en uppklädnad fläck i hornhinnan af det ena ögat. Under mitt vistande i Berlin, eller till den 15:de November, utvidgade sig denna uppklädnade fläck ej obetydligt, genom absorption af den mellan hornhinnans lameller coagulerade lymphan; hvilken absorption tycktes befrämjas af en, tid efter annan uppkommande, lindrig inflammation. — Denna enda händelse kan väl ej anses såsom fullkomligt bevis på medicinska nyttan af detta behandlingssätt; helst de välgörande inflammationerna möjligtvis kunnat komma af andra orsaker: men så kunna också af de öfriga fallen, der ingen tydlig verkan märktes, så mycket mindre hemtas några bevis deremot, som alla dessa sjukdomar voro af den beskaffenhet, att de förmodligen genom ingen medicin skolat kunna botas. — För öfrigt voro visserligen monga med invertes sjukdomar, t. ex. fallandesot, döfhet, Amaurosis o. d., som försäkrade, att deras tillstånd förbättrads, under det de ej nyttjade annat än Magnetism. — Om jag således, af det jag hade tillfälle att erfara, väl ej kunde fullkomligt öfver-

tyga mig om verksamheten af detta behandlings-sätt; så vågar jag likväl ej bestrida dess möjlighet: utan anser tvertom detta ämne förtjena att, genom noggranna experimenter, pröfvas och undersökas. — Att det likväl ej kan vara tjenligt, eller ens rådligt, att använda Magnetismen vid alla möjliga sjukdomsfall, hann jag tillräckligen öfvertyga mig; helst jag såg åtskilliga cataracter, ophtalmier, skrofeltillfällen, bensår o. d. som genom den, på mer än 2000 års erfarenhet sig stödjande, konstens åtgärder, syntes kunnat botas, oftast inom några veckor, — under flera månaders magnetisk behandling, ej sällan tydligen förvärras. Jag har således ej funnit skäl att ändra den öfvertygelse jag haft, nemligen: att Magnetismen, åtminstone till dess vi lära känna dess verkningsätt fullkomligare, endast bör användas i de sjukdomsfall, der man ej har något billigt hopp, att på annat säkrare och lättare sätt återställa helsan: och att den Magnetisör skulle vara att anse föga bättre än en mördare, som, med åsidosättande af en tillförlitlig medicin, ville använda endast den, af erfarenheten, ännu allt för litet bepröfvade Magnetismen, i sådana fall, der mennisko-lif är i så stor fara, att ögonblickets försummelse, tilläfventyrs genom inga medel, sedan kan godtgöras.

Utom WOLFART gifves det i Berlin minst 5 eller 6 andra Läkare, som utöfva Magnetismen ungefär efter samma metod. Bland dessa tror jag mig ej böra underlåta att nämna Doktor SCHWEITZER, såsom den, hvilken tyckes i det Allmänna ega mesta och bäst förtjenta förtroendet. — I Potsdam har en Apotekare äfven inrättat en Backé, och praktiserar under en Läkares inseende. Alla äro öfverhopade med göromål, och Magnetisörernas antal är ännu i tilltagande. — Då man betänker, att nästan alla dessa använda Magnetismen för alla möjliga sjukdomar, och derigenom, kan hända utan att sjelfve besinna det, arbeta på den vettenskapliga Medicinens utrotande; så bör man ej finna underligt, att

att Berlins upplystaste Läkare, af hvilka de fleste hyllat och ännu hylla *Magnetismen*, uppresas sig mot *Mesmerismen*: och att Magnetismens klokare vänner anse *Mesmerismen* lik ett brinnande fartyg, som man måste söka skjuta i sank, för att rädda den öfriga flottan.

En stor fördel af min resa tror jag mig hafva vunnit, genom tillfället att personligen lära känna flera namnkunniga Vettenskapsmän och Författare, hvilkas skrifter derigenom fått för mig ett mera bestämdt värde. — Det gifves i alla språk en mängd ord, som ej hafva någon bestämd betydelse, utan användas olika, efter hvar och en människas särskilda känsla och omdöme: t. ex. alla som beteckna Relativa begrepp och obestämda storheter, nästan alla Epiteter o. s. v. — Det är insynnerhet denna nödvändiga obestämdhet i språket, som sätter Själen i stånd att, enligt den olika styrka och hastighet, hvarmed han rör sig eller liksom vibrerar annorlunda hos särskilda människor, uttrycka sig, om jag så får säga, i olika Toner och Oktaver, hos somliga med en hänförande och hyperbolisk öfverspänning, och hos andra med en motbjudande och förringande slapphet. Hvar och en har derföre sin egen mundart, eller på visst sätt sitt eget språk: hvarföre också Läsaren alltid har svårast att förstå en Författare i början, innan han ännu hunnit blifva förtrolig med dess skrifsätt. Säkrast och fullkomligast lär man likväl att förstå en annans individuella språk, samt att öfversätta det på sitt eget, genom tillfället att, under personligt umgänge, jemföra dess uttryck med de betecknade föremålen. Derigenom får man nästan i ett ögonblick liksom Klaven till den Språk-musik, hvori dess själ uttrycker sig. — Men insynnerhet fann jag det för mig viktigt, att genom personliga umgänget lära känna vissa Magnetisörers forskningsanda, och derigenom få en måttstock och skala för värdet af deras uppgifna iakttagelser. Åtskilligt af det jag i detta afseende

hade tillfälle att erfara, tjente likväl endat att lifligt öfvertyga mig: att Snille och Lärdom ej alltid äro förenade med den lugna sorgfällighet vid betraktandet, den kritiska noggrannhet vid undersökningen, och den varsamma återhållsamhet i slutsatser och tillämpningar, som ängna den sanne Naturforskaren. Härpå torde följande kunna tjena som exempel:

En viss Fru var så beryktad för Clairvoyance, att till och med Personer af högsta anseende rådfrågade henne för sin helsa, och följde hennes föreskrifter med en ängslig noggrannhet. Hennes Magnetisör, som försäkrade, att han i sin vidsträckt erfarenhet knappt hade sett någon fullkomligare, märkvärdigare och pålitligare Somnambul, förde mig till henne, och satte mig, efter verkställd magnetisering, i Rapport med henne. Emedan hon var van att rådfrågas i Medicinen, bad jag henne säga mig, hvad hon trodde om min helsa? Efter ett kort besinnande sade hon "sig, hos mig se ett sjukdoms-ämne omkring mjelten, hvilket skulle föranleda till farliga stockningar o. d. om det ej genom snar hjälp förekom. Detta hade sitt upphof från en, för några år sedan tillbakadrifven, snufva, och hade sedan ökat genom tillkommna Rheumatismen o. s. v. Den enda möjliga, men också osvikliga, kur bestod i ett visst antal svafvel-bad, derefter salt-bad, magnetisering vid Backéen, venstra sidans dagliga frottering med flygtigt Liniment m. m." — Emedan jag verkligen ett par år haft täta, fast mindre betydliga, känningar af ett besynnerlit illamående, (hvarom jag ett par dagar förut hade underrättat Magnetisören,) hvilket jag nu trodde så mycket rimligare kunna tillskrifvas Katarraliskt ursprung, och deraf följande sjuklig retlighet i hudorganet och slemhinnorna, som ej allenast de öfriga symptomerna deraf syntes kunna förklaras, utan jag äfven nu påminnte mig, att jag på några år haft någon afsöndring på ena sidan i näsan: och emedan jag föröfrigt ansåg föreskriften, åta-

minstone hvad baden beträffar, i alla fall passande för mig; så beslöt jag att till alla delar följa det råd jag erhållit. — Redan hade jag tagit 2 svafvelbad, och i allt noga följt den erhållna föreskriften, samt, förmodligen till följe af de starka ingnidningarne i sidan, och den forskande uppmärksamhetens beständiga fästade på mjelten, verkligen tyckt mig känna en obehaglig bekräftelse äfven på utsagan om detta Organs hemliga lidande, då jag, efter 8 dagars förlopp, åter blef satt i Rapport med samma Somnambul. Hennes glädje deröfver, att jag så noga följt den gifna föreskriften, framlyste på ett sätt, som, i förening med den, i sig sjelf obetydliga, omständigheten, att Magnetisören sprang ifrån mig på trappan, för att förmodligen, innan min ankomst, kunna säga någon ting till Patienten, till äfventyrs att jag var fångad, väckte mig till, kan hända obillig, misstänksamhet. Hon syntes liksom redan på förhand fagna sig åt, att kunna göra af mig, hvad hon behagade; och göra sig säker, att i alla afseenden hos mig finna blindt förtroende och ovilkorlig lydnad. Hon tycktes, med en förunderlig pratsamhet, vilja så oförmärkt göra mig till Proselyt af Mesmerismen, i det hon sade: "att jag hade missförstått hennes mening om svafvelbad. Det borde ej vara vanliga Hepatiska bad; utan jag borde endast inknyta litet Svafvel i en lapp och lägga i karet: det vore nemligen blott den finare kraften af Svaflet, som skulle verka på magnetiskt sätt. Dessutom borde jag taga med mig i badet en magnetiserad flaska, fylld med ull och jern-filspån, samt en af Backéens jern-ledare." — Redan hade jag nu fattat mitt beslut att ej längre blottställa mig för möjligheten att vara människors gäck: men sökte likväl ännu hålla god min. — Patienten gjorde sig mycken möda för att förklara Mesmerismen, och bevisa dess förträfflighet, samt uppmanade mig "att i hela sin vidd fatta denna lära, och riktigt lära känna min magt, samt veta, att min, medelst

"handen yttrade, vilja att bota sjukdomar, hade ingen annan gräns, än naturen sjelf o. s. v." — Stundom sade hon sig se vissa Personer i Stockholm, som intresserade sig för mig och Magnetismen, och beskref dem; likväl som oftast ganska origtigt. Genom sina, till större delen högst vidlöftiga och obestämda, svar på de frågor jag gjorde för att fånga eller, rättare sagt, pröfva henne, lät hon tillfälligtvis förstå, att hon hört mycket talas om mig och mina förhållanden m. m. — Öfver allt hvad hon sade, yttrade Magnetisören sin beundran; och tycktes ej en gång hafva idé om möjligheten att misstro denna Somnambuls utsagor, eller någonsin hafva trott sig behöfva genom Experimenter sätta dess trovärdighet på prof. — Slutligen frågade jag: hvad följden skulle blifva, om jag nu underlät den föreskrefne Regimen? Härpå svarade hon: "att jag skulle blifva opasslig hela vintren, och att nästkommande Mars eller April en svår och högst farlig feber skulle utbryta;" — för hvilken hon åter förmanade mig: "att ej blottställa mitt, för menskligheten och vettenskapen, viktiga lif" o. s. v. — Då jag sedan träffade Magnetisören, förvånade jag honom med den yttran: att jag fast beslutit alldeles icke följa den Regim, som blifvit mig föreskrifven, eller eljest bruka det ringaste för min helse, för att pröfva detta hans Orakels trovärdighet. — Intresset för sanningen utträngde plötsligt den förut rådande ängsliga omtanken om min helse; och i ögonblicket försvann, likasom genom ett trollslag, all känsla af, förmodligen inbillad, sjukdom. Allt sedan den tiden har jag funnit mig ovanligt frisk, och genom resan blifvit botad från min verkliga opasslighet, samt fortfar ännu (då detta tryckes d. 15 Maj) att njuta den utesägligen ljufva känslan af en fullkomlig helse. — Hade hos mig funnits någon, under askan glimmande, gnista af farhåga för den olyckliga spådomens möjliga uppfyllelse; så hade Experimentet i alla fall icke blifvit pålitligt: emedan blott min inbildning kunnat

vara tillräcklig att på den utsatta tiden framalstra febern. Men jag var i detta afseende så mycket vissare på mig sjelf, som jag icke ens ansåg denna Fru för verklig Somnambul; helst hennes yttrade förmåga att kunna af egen kraft uppvakna och åter insomna när hon behagar, hennes pratsamhet och öfriga förhållande, samt hennes fullkomligt oförändrade medvetande m. m., stadgade hos mig den öfvertygelse, att hon på sin höjd blott inbillade sig vara Somnambul, och blifvit van att anse sin exalterade Fantasis flygtiga bilder, och sitt Förstånds öfverlagda omdömmen, för yttringar af en, för Somnambulismen egen, högre fattningsförmåga.

Samme Magnetisör berättade mig en gång, i ännu en annan Magnetisörs närvaro: "att han hade en Patient, hos hvilken, under de förskräckligaste krampaktiga kriser, in i hufvudet uppkom ett sådant arbete, att sjelfva *pannbenet* (!) *sköts ut, i form af böglor*, hvilka efteråt genast åter försvinna." Förvånad öfver hvad jag hörde, tvekade jag länge, om jag skulle anse det för *enfalldigt alfvar*, eller för *listigt skämt* för att pröfva min lättrogenhet. Jag anmärkte derföre: att sjelfva *benet* väl ej kunde på sådant sätt förändras till sin form; utan att hela fenomenet naturligtvis var blott en uppdrifning af pannans mjuka delar. Derpå yttrade båda Magnetisörerna med fullt alfvar: "att man allt för väl kunde föreställa sig, huru den, likasom eld, inom hufvudskålen verkande, kraften kunde uppmjukna och utvidga benet, likasom den egentliga elden, det ännu hårdare jernet." Jag fann förklaringen ej förtjena att vidare omtvistas: utan begärde blott att sjelf få se denna vidunderlighet, — hvilken önskan genast blef uppfylld. — Patienten var en Fröken, 19 år gammal, som i 8 år lidit af en så förskräcklig hufvudvärk, att man fruktat för hennes förstånd; och för hvilken flera Somnambuler längesedan skola hafva förkunnat de nu inträffade kriserna såsom nödvändiga till sjuk-

domens botande. Under magnetiseringen fick hon nu flera skof af de rysligaste kramp-anfall, hvarunder hon vändades och jemrade sig förskräckligt. Hon tycktes ej egentligen sofva; utan öppnade ögonen som oftast. För smärtor tryckte hon, med fingrarne, ögonen djupt in i hufvudet, och gned, i ångsten, pannan starkt, dels med händerna, och dels mot den temligen hårda soffan, så att huden blef röd och uppdrifven. Dessutom sammandrogos krampaktigt de muskulösa delarne i pannan och öfver ögonbrynen tydligt, samt rörde sig ögonskenligt. Härpå gjorde nu Magnetisören, med en triumferande min, mig uppmärksam, såsom på den förmenta *benutvidgningen*. — Då jag nu förstummad såg, huru förblindad och lättrogen denne Magnetisör var, och huru han antog allt, som passade för hans Teori och öfriga interesse, utan ringaste pröfning, likasom af fruktan, att de skenbara vidunderligheterna skulle, på samma sätt som Spöken, gå förlorade vid en närmare undersökning; kände jag lifligt, huru stort misstroende man bör hafva både till Andra och till Sig sjelf, om man vill hoppas att undgå förvillelse: och huru nödvändigt det är för en Magnetisör, att i berättelsen om fenomenen, tillika omständligt uppgifva, under hvilka särskilta förhållanden, och med hvilka biomständigheter, de uppkommit; huru han gått till väga vid deras undersökning; o. s. v. så vida han verkligen vill gagna sin vetenskap, och påtrycka sin enskilda erfarenhet den objektivt gällande sanningens oförgängliga insegel.

Sedan Animala Magnetismen hunnit hemta sig efter det mordslag, som den hade erhållit af de, till dess undersökning i Frankrike (1784) nedsatte Kommitéerna, samt ådragit sig Tyska Läkares bevågna uppmärksamhet, började den äfven att i Berlin med utmärkt nytta användas till vissa särdeles svåra sjukdomars botande, isynnerhet af Professor WOLFART. En Kommité, bestående af de berömdaste Läkare och Naturforskare, organiserades för att underkasta den liksom pånyttfödd

Magnetismen en ny pröfning. Men snart erhöill WOLFART, hvilken var nästan den enda Ledamot af Kommitéen, som ännu hade någon praktisk kännedom af ämnet, och lifvades af verksamt nit för det samma, den underrättelsen, att MESMER ännu lefde, och beslöt att genast (år 1812) resa till Sveitz för att besöka honom, och derigenom att han sökte tillvinna sig dess förtroende, till äfventyrs kunna erhålla del af dess mångåriga, och kan hända för verlden ännu obekanta erfarenhet, samt sålunda rädda den från förgängelsen. Efter WOLFARTS bortresa, afstannade Kommitéens åtgärder efter hand, och den upplöstes, utan att underrätta verlden om frukten af sitt arbete, förr än förledet år, då Stats-Råd HUFELAND, som äfven sjelf med framgång utöfvat Magnetism, (och hvilkens Bror gör det ännu,) tillkännagifver (Auszug und Anzeige der Schrift des Herrn Leibmedikus STIEGLITZ über den thierischen Magnetismus. Berlin, 1816. pag. 93): "att Kommitéen," hvars Ordförande han var, "såsom Resultat af sina forskningar, öfvertygat sig: att det gifves en Animal Magnetism, eller en, under denna form, hittils obekant verkan af ett lefvande individ på ett annat, hvarigenom hos det sednare frambringas egna, och i detta Causal förhållande tillförne okända Nerv-fenomen: att derigenom det sjukliga, och af Naturen sjelf, utan all magnetisering, ej sällan utvecklade Nerv-tillstånd, som man gemenligen kallar *Somnambulism* och *Katalepsi*, stundom kan, genom bestämd och vilkorlig verkan utifrån, uppväckas, och efter godtycke åter upphävas: att fantasien väl tager en stor del i de magnetiska fenomenens modifiering; men att alla ingalunda låta blott deraf förklara sig; tvertom synes ett fysiskt *Agens* dertill erfordras, hvilket likväl, likaså litet som det flygtiga smittämnet, kan åstadkomma märkbara förändringar i liflösa ting, och följaktligen ej heller genom fysiska och kemiska Reagentia sinnligt framvisas: att Magnetismen kan blifva ett stort läkmedel,

"isynnerhet för nerv-sjukdomar, till och med
 "sådana, som emotstått de kraftigaste medikamen-
 "ter; men att den äfven kan" (likasom hvarje
 annat, i otid användt, kraftigt medel) "verka
 "skadligt, — och ingalunda anses såsom Univer-
 "sal-medel; utan fordrar, — såsom varande till
 "sina verkningar ännu ej tillräckligen bekant, och
 "kunnande möjligtvis hafva farliga följder, — stor
 "försigtighet hos Läkaren, äfven som behörig upp-
 "sigt, till förekommande af missbruk." o. s. v.

I anledning af HUFELANDS slutliga yttran, om
 nödvändigheten att ställa Magnetismen under tjen-
 lig uppsigt, torde få anföras, att redan den 23:dje
 Maj 1812 utfärdades ett Kongl. Preussiskt Publi-
 candum, hvori stadgas: "att Animal Magnetism
 "endast får utöfvas af legitimerade Läkare, eller
 "af dem, för hvilkas handlingar någon Läkare
 "ansvarar: att praktiserande Läkare i Landsorter-
 "na skola till vederbörande Distrikts-Läkare af-
 "gifva berättelse om sina företag med Magnetism"
 o. s. v.

Såsom exempel, huru envist somliga af Mag-
 netismens Förnekare förstocka sitt hjerta för san-
 ningens röst, och huru sorgfällit de undfly hvarje
 tillfälle till upplysning, af fruktan att öfverväl-
 digas af dess hänförande magt, samt liksom bort-
 vända hufvudet, på det ej ljuset må besvara dem
 igenom deras med flit tillslutna ögonlock, torde
 följande förtjena att anföras:

En Professor vid Universitetet i Berlin, Ge-
 heime-Råd och Läkare vid en stor Sjuk-inrätt-
 ning, och som hade varit Ledamot af åfvannämndas
 Kommité, sade mig i en mängd Studerandes och
 unga Läkares närvaro: "att Magnetismen var
 "blott Charlataneri; dess förmenta verkningar en-
 "dast inbildning; och att de Magnetisörer, som ej
 "med flit ville bedraga världen, blefvo sjelfve
 "bedragne af sina Patienter, hvilkas sömn, ryck-
 "ningar m. m. endast voro förställning" o. s. v.

Härtill

Härtill svarade jag: att det gifves verkningar af Magnetismen, som ej kunna misstänkas vara tillgjorda, och hvilka således hafva en omotståndlig bevisningskraft, t. ex. pulsens förändringar. Då Geheime-Rådet nu sade sig vilja tro på Magnetismen, om jag genom den kunde åstadkomma puls-förändringar hos 2 patienter ibland 10; så tog jag honom på orden, och tillböd mig att genast företaga detta försök, med tillkännagifvande af mitt hopp att, om ej just första dagen, åtminstone innan kort kunna, genom uppfyllandet af det bestämda villkoret för hans öfvertygande, betaga en aktningssvärd och sanningsälskande man sin olyckliga villfarelse. — Efter en stunds fruktlös väntan på svar, förnyade jag min begära, att genast i hans Sjukhus få utvälja dem, på hvilka försöken skulle kunna anställas. Till min förundran afslog han min begäran; "emedan," såsom han nu yttrade sig, "pulsförändringar ingenting bevisa; helst man äfven med ett glas bränvin kan höja pulsen." (!)

En stund derefter omtalte samma Geheime-Råd "en på Lazarettet liggande 18-årig flicka, som, efter menstruationens uteblifvande, hade, utom andra Spasmodiska tillfällen, omkring 6 veckor lidit af de rysligaste kräkningar, som genom ingenting kunnat stillas; och hvaraf hon, redan mycket aftynad, nödvändigt måste dö, emedan helt visst stora desorganisationer in-vertes göra all kur omöjlig." — På min fråga: om han ej ville tillåta, att försök med Magnetism anställdes åtminstone på denna så fullkomligt öfvergifna Sjukling? svarade han med synbar förägenhet: "att man länge nog anställt onyttiga försök; han hade ej lust att se flera." — Patienten dog verkligen 14 dagar derefter: men oakadt till den möda man gjorde sig vid liköppningen, för att uppsöka de förmodade desorganisationerna; så kunde man dock ej upptäcka annat än, i lif-nodren ett ungefär 4 månaders foster, och i

matstrupen några små hudlösheter, troligtvis *följ-*
der af kräkningarne.

På min begäran anställde Professor WOLFART en gång ett experiment, som jag hade mycket hört omtalas, hvarigenom han tror sig kunna visa sitt fingers Dynamiska verkan på magnetnålen, och således på ett rent fysiskt sätt ådagalägga Animala Magnetismens tillvarelse och mäktiga inflytande äfven på de liflösa tingen. — Han ställde nemligen en liten kompass på ett bord, och förde först en stark magnet rundtomkring, dels för att visa, huru liflig kompassen var, och dels för att, såsom han sade, "borttaga den främmande kraft, som tilläfventyrs kunde verka på nålen". Derefter lade han magneten så långt bort, att den ej mer verkade på kompassen: fattade denna med två fingrar af ena handen, och strök med pekfin-gret af den andra, först rundtomkring på glaset, samt derefter längsät öfver magnetnålen, beständigt åt samma håll, hvarvid nålen med den ändan, hvaråt strykningen skedde, föll liksom af en Elek-trisk stöt nertill botten af kompassen, och bleff der, för en stund, så fastbunden, att den stora mag-neten måste föras helt nära innan den kunde lossa henne, genom öfvervinnandet af den kraft, hvar-med hon bands vid botten. Ju oftare detta försök omgjordes, desto bättre lyckades det, så att WOLFART slutligen kunde, ej sällan blott med en enda strykning, få hvilken ända af nålen han ville att stötas till botten. Då en pol sålunda var fäst vid botten, och han nu ville nedtrycka den andra; så måste han merendels först stryka med fingret rundtomkring på glaset, för att upphäfva den förra kraftfördelningen.

Jag misstänkte först, att dessa verkningar tilläfventyrs kunde bero på någon tillfällig egenhet i denna kompass, och undersöka honom derföre noga, samt fann honom af följande beskaffenhet: — Han låg i ett med siden invändigt klädt fodern och var ungefär 2 och ett fjerdedels tum i diame-ter; dosan var af metall, och inre botten emal-

jerad; den på kant liggande nålen var belägen helt nära det flata och slipade glaset. På ena sidan hade kompassen ett handtag med bögel, likasom på ett fickur, och derunder var en liten knapp, genom hvars påtryckning nålen kunde läsas. — Så snart jag fick se lås-inrättningen, och tillika, att bögelhvilade mot knappen; så misstänkte jag, att WOLFART, som gemenligen höll ena fingret på bögelhvilan för att hålla fast kompassen, möjligtvis kunnat, utan att själf ana det, på mekaniskt sätt tillvägabringa fenomenet. — Jag tog därför kompassen ur sitt foder, och ställde den på bordet, samt böjde bögelhvilan uppåt: hvarefter experimentet visserligen lyckades mindre fullkomligt (kanhända till följe af det isolerande silkets borttagning); men likväl tillräckligt, för att upphäfva min misstänka. — Äfven sade WOLFART sig, genom fingrets förande åt ena sidan, kunna leda magnetnålen åt hvilket håll han behagar: men detta ville nu ej riktigt lyckas, enligt hans mening, "emedan han ej"burit kompassen nog länge hos sig, och derigenom kommit i Rapport med honom", hvilket han vill hafva funnit härtill erforderligt. — För att ytterligare öfvertyga mig, att detta fenomen ej berodde på någon särskilt, och för WOLFART själf obekant inrättning i kompassen, som han hade fått af MESMER; skaffade jag mig en annan, af för öfrigt samma utseende, och bad WOLFART experimentera med den. Han gjorde det: och äfven på denna kompass var verkningskraften otvifvelaktig; dockadt mindre fullkomlig än på hans egen (tilläfvad emedan nålen låg något längre från glaset).

Mig synes detta fenomen bero på en Elektrisk kraftfördelning och spänning i kompass-glasets; och det af följande skäl:

- 1:o Sjelfva hastigheten och styrkan, hvarmed magnetnålen stöttes till botten, tycktes förråda Elektriskt inflytande.
- 2:o Då kompassen låg i sitt isolerande foder, lyckades experimentet bättre, än då han stod på blotta bordet:

- 3:o Fingret, hvarmed frotteringen skedde, tycktes böra vara ganska torrt, för att kunna åstadkomma den betsämda verkan: min handsvett torde derföre vara orsaken, hvarföre detta experiment ej så ville lyckas för mig.
- 4:o Desto starkare glaset frotterades, ju betydligare var den åstadkomna verkan; och utan att vidröra det, verkade fingret alldeles intet på magnetnålen. Och
- 5:o En berömd Fysiker i Berlin frambragte samma fenomen derigenom, att han vidrörde glaset af den väl isolerade kompassen, med en gniden lackstång.
-

I hemvägen från Berlin for jag till Köpenhamn, för att närmare underrätta mig om Animala Magnetismens tillstånd derstädes. — Redan för 5 eller 6 år sedan, hade Kemie Professoren ÖHRSTEDT gjort lyckliga försök med Magnetismen på ett sjukt barn: men under hans, kort derpå företagna, resor utrikes, kom saken åter i glömska; och efter sin återkomst var han för mycket sysselsatt med andra göromål, för att dermed kunna befatta sig. För 2 eller 3 år sedan började Doktor WENDT, Öfver-Läkare vid Allmänna Hospitalet, att magnetisera. Obetydligheten af Magnetismens omedelbara verkningar på denna hans första patient, samt kurens långsamhet, betogo honom tålmodet att fullfölja den, och afskräckte honom från att företaga någon ny. Likväl har han, sannoliktvis mer än han kanhända sjelf föreställer sig, bidragit till ett aktningsvärdt Fruntimmers räddning. Händelsen var följande:

Biskoppinnan M. hade för flera år sedan, under mjölkens plötsliga försvinnande ur bröstet, fått en sjukdom i hjernan (*mjölk-kastning*), med fixa idéer, ledsnad vid lifvet, och sträfvande att söka afhända sig det. Slutligen kom hon i ett hektiskt tillstånd, som tycktes hastigt närma henne till målet för sina önsknningar. På Stats - Rådet

HUFELANDS tillstyrkan beslöts att försöka Magnetism; likväl skedde det ej förr, än Köpenhamns skickligaste Läkare ej allenast uppgifvit hoppet att kunna återställa helsan, utan ansågo till och med döden vara nära för hand. — WENDT började kuren: och utom den vanliga behandlingen, satte han den Sjuka i beständig förbindelse med ett magnetiseradt Lagerträd. — Efter någon tid ledsnade WENDT, hvarefter magnetiseringen fortsattes, dels af Biskoppen sjelf, och dels af ett Fruntimmer, som var den Sjukas synnerliga vän, sammanräknadt omkring 8 månader. — Biskoppinnan somnade aldrig under magnetiseringen, men kände likväl betydliga verkningar i kroppen, samt plågades under loppet af kuren mycket af häftiga (förmodligen kritiska) smärtor, i synnerhet i armarne. — Slutligen upphördes med magnetiserandet, vid hvilken tid en besynnerlig sömnighet infann sig, så att den Sjuka låg nästan i en beständig (troligtvis äfven kritisk) dvala, ett par eller tre veckor. Från denna tid tilltog förbättringen med stora steg; så att Biskoppinnan, inom 2 månader efter upphörandet med magnetiseringen, var fullkomligt frisk, och har alltsedan ej haft ringaste känning af sin förra sjukdom.

Men den som i Danmark egentligen gjorde epok i Magnetismens historia, är den för snille, för lärdom, och praktisk skicklighet så allmänt bekante Läkare-Veteranen, Stats-Rådet, Archiater BRANDIS. Den första Patient han magnetiserade, var en Fröken v. DER M. — Hon hade redan i flere år lidit af en oöfvervinnerlig, och för obotlig ansedd, sammandragning i synnerhet af nedre Extremiteterne, då BRANDIS lyckades att blott genom Psychiska medel, såsom föreställningar, hotelser, m. m. återgifva henne sina lemmars bruk. — Men länge dröjde det dock ej, innan Fröken v. DER M. återföll i samma tillstånd som förut: och för andra gången ville nu de Psychiska medlen icke lyckas. BRANDIS tog därför sin tillflykt till Animala Magnetismen, genom hvilken Fröken

V. DER M. blef gjord till en högst märkvärdig Somnambul, och fullkomligt återställd till helsan, som tyckes låfva att blifva varaktig. — BRANDIS har sedan, äfven med särdeles framgång, behandlat flera Sjuklingar medelst Magnetism; och jag hoppas, att han snart vill rikta vettenskapen med sina egna berättelser derom, och betraktelser öfver de rön han gjort. — Mätte blott hans princip, att ej tillåta någon, ej en gång Patientens närmaste anhöriga, vara tillstädes vid magnetiseringen, aldrig ådraga honom sjelf, eller de unga män som biträda honom, eller Patienterna några ledsamheter; eller hos en till förtal benägen Allmänhet, kasta skugga till och med på sjelfva saken!

Men Magnetismen var ej det enda, hvarpå jag, under mitt vistande utrikes, fästade min uppmärksamhet: jag besökte äfven de allmänna Sjukinrättningarne, hvaräst föreföll åtskilligt, som syntes mig anmärkningsvärdt, och hvaraf följande är det hufvudsakligaste.

En ung Preussare hade i sista felttoget, genom ett fiendtligt sabelhugg, förlorat hela den broskaktiga delen af näsan. Han hade förut en Fästmö, som nu mera ej ville gifta sig med honom, så framt han ej kunde skaffa sig en ny näsa. I sin förtviflan klagade han sin nöd hos Geheime-Rådet, Doktor GRAEFE i Berlin, som omsider låfvade att göra ett försök, enligt TAGLIACOTIS metod. — Två parallella inskärningar gjordes genom huden, på inre och främre sidan af venstra öfver-armen (öfver *Musc. Biceps*), ungefär 4 tum långa, och på 2 tums afstånd från hvarandra. Den mellanliggande huden lossades från underliggande delar, och hölls derifrån afskild genom en inskjuten och utbredd linnelapp, till uppväckande af suppuration. Efter någon tid lossades hudlappen vid öfre ändan, och hölls på tjenligt sätt afskild från såret, på det den ej åter måtte

fastläkas. Efter hand drog hudlappen sig tillsammans till ungefär en tredjedel af sin ursprungliga storlek; men blef tillika tjock, på Epidermissidan skrynklig, och på köttssidan nästan broskaktig. Sedan den vid armen, med nedre ändan, ännu fasthängande hudlappen på hela sin sårade yta blifvit läkt, skars den till en passande form, och fästes med blodiga häftor vid näsan, hvars ränder genom inskärning nu äfven blifvit förvandlade till friskt sår. Härvid måste armen naturligtvis böjas mycket starkt, och blef med ett ganska stadigt förband fästad vid hufvudet. I denna, öfver all föreställning, rysligt obehärliga ställning uthärdade Patienten med förunderligt tålamod, 13 dygn; hvarefter lappen, som emedlertid hade växt fast vid näsan, bortskars från armen, några dagar före min afresa. Det oformliga *näsämnet* inbäddades i bomull o. d. för att hållas varmt, och derigenom befordra dess organisering. Armen var i början styf och nästan Anchyloserad; men började, under tjenlig behandling, snart återfå sin rörlighet. — Huruvida denna klump verkligen kan komma att likna någon näsa, eller ens blifva kvarsittande, skall framtiden utvisa: äfvensom huruvida Patienten kommer att anse sin, förmodligen på sin höjd, ganska vanskapliga och högst tvetydiga näsa såsom tillräcklig ersättning för plågorna af operationen, och för de möjliga olägenheterna af den stora hudförlusten på armen. Men på förhand synes man kunna förmoda, att en slik operation åtminstone skulle lyckas bättre, om hudlappen blef tagen *oppifrån*, hvarigenom den erhöle mer lifskraft och föda af pulsådror och nerver.

På Charitéén hade en karl inkommit med stort Pulsåder-bråk (*Aneurisma*) tätt ofvanför knäet, på inre sidan. Det var omöjligt förmå honom låta operera sig: han gick sin, af Läkarne förkunnade, död med lugn, eller snarare med liknöjdhet till mötes. — Svulsten inflammerades, gick till gangrén och föll ut, hvarvid den till svulsten gående

pulsådern blef synbar och genast underbunden. — Såret läktes långsamt, men lyckligt.

Bland de Kirurgiska Operationer, som oftast hafva misslyckats, är förmodligen den, *till bildande af konstig Pupill*. GRAEFE gör denna operation på ett (egentligen ej nytt) ganska lätt, och med föga fara, förknippadt sätt, samt har dertill uppfunnit ett eget Instrument, bestående af ett slags förborgad hake. — Sjelfva operationen, hvarigenom pupillen alltid bildas vid kanten af Iris, verkställes på följande sätt: Hornhinnan genomskäres tätt invid den kant, som är längst aflägsen från det ställe, der man vill hafva Pupillen. Haken införes tillsluten bakom hornhinnan (i *Camera anterior*), öppnas, fästes i Iris vid yttre kanten, tillslutes åter, och drages tillbaka, så att Iris lösrifves från sitt fäste (*Ligam. cil.*). Sedan man sålunda bragt den lösrifna kanten af Iris i öppningen af hornhinnan, lossas haken, och denna artificiella Prolapsus Iridis skötes efter konstens regler.

På dårhuset i Charitéen såg jag ett Fruntimmer, hos hvilket vansinnighet afvexlade med lamhet i nedra delen af kroppen (*Paraplegia*). Den ena stunden var hon fullkomligt klok, men alldeles lam i benen: en annan stund gjorde benen sin tjänst, men hufvudet icke.

I Berlin har Professor RUST infört LOUVRIER'S metod att använda Merkur, ej blott mot högst inrotad och genom annan behandling obotlig Syphilis, utan äfven mot nästan alla slags elakartade sår. Denna metod består deruti: att Patienten, efter en viss förberedelse, och under iakttagande af egentlig svältkurs-diét med Kina-rots dekokt, ingnider en betydlig mängd Merkurial-salfva, efter ett bestämdt formulär, så väl för tiden, då hvarje Friction i sin ordning skall ske, som för stället på kroppen, der den skall verkställas. Under hela kuren får ej badas eller ömsas linne. Genom denna behandling uppväckes snart den rysligaste Merkurial-retning,
af

hvilken man likväl ej får låta skrämman sig att göra något uppehåll i bruket af merkuren; helst merkurial-retningen skall, sedan den hunnit till en viss höjd, bryta sig på en gång af sig sjelf, äfven under fortsatta merkurial-friktioner. — Detta fann jag sjelf till min förundran bekräftadt af erfarenheten. Jag såg nemligen på Charitéen en man, som i många år lidit af en elak reform i ansigtet, genomgå denna kur, efter att förgäfves hafva försökt nästan allt annat. Merkurens verkningar på munnen blefvo förskräckliga; den utflytande saliven var blodig, och besteg sig till 5 qvarter om dygnet: tungan var uppsvälld, och kunde ej mer riktigt rymmas i munnen, som sjelf var full af smärtsamma spåtsår: hals och ansigte voro uppdrifna: andedräkten var högst besvärlig. Jag ryste, då jag såg denne Usling smörjas än ytterligare: men föll 2 dagar derefter i en angenäm förundran, då jag såg honom så obegripligen förbättrad, att jag knapt kunde känna honom igen. Merkurial-retningen var nästan alldeles försvunnen och reformen likaså. Ansigte, hals, tunga, mun, allt var förändradt: och under fortsatt merkurial-behandling, syntes med hvarje dag salivationen aftaga, såren läkas, och krafterna återkomma. — Alltid lär det likväl ej lyckas att så fresta naturen; och jag hörde anföras några exempel på sjuklingar, som dött under merkurial-sjukdomens krisis.

Men hvad som ådrog sig min synnerliga uppmärksamhet, var en ryslig Ögonsjukdom, som allt sedan kriget fortfar att hemsöka Preussiska arméen. Den är i Berlin så allmän, att blott på Garnisons-Lazarettet funnos ej sällan öfver 100 personer, som deraf voro angripna; och af detta antal stundom nära en fjerdedel blind, utan hopp om räddning. Sjukdomen tycktes vara ett slags Catharrhalisk Ophthalmi, som hade sitt säte, ursprungligen, blott i den hinna, som bekläder ögat och insidan af ögonlocken (*Adnata*), och sträckte

sig först i sin fortgång till djupare belägne delar. — Plågorna voro gemenligen detydliga, ej blott i sjelfva ögat, som var högst ömtåligt för ljuset, rinnande och inflammeradt; utan stundom äfven i kringliggande delar. Ögonlocken voro svullna och tillslutna, och emellan dem framvällde en frätande ström af heta tårar, eller stundom af ett var-liket ämne, liksom i *Ophthalmia blennorrhoeica*. Stundom var sjukdomen så häftig, att ögat kunde gå förlorat inom 24 timmar: en annan gång behöfde den flera månaders tid, för att upphinna samma olyckliga mål. — Då utgången blef olycklig, upplöstes hornhinnan gemenligen som en svamp, desorganiserades, sammanväxte med Iris, fördunklades, eller framträngdes i form af Stafylom: stundom förstördes ögat alldeles. När utgången deremot var lycklig, blef likväl ej sällan en Amaurotisk svaghet qvar, som kunde räcka flera månader, innan den kunde öfvervinnas. — I anseende till kuren, hade man rönt bästa verkan af tidiga och ganska starka åderlåtningar, blodiglar, laxermedel, framför allt Calomel ända till salivation, emollierande fomentationer, spanska flugor, Opium utvertes, och slutligen röd Præcipitat-salva. — Några ögon såg jag gå förlorade, som tycktes kan hända kunnat räddas genom djerfva Skarifikationer, öppning af hornhinnan, och dylika kirurgiska åtgärder. — Man hade fullkomligt öfvertygat sig om sjukdomens smittsamhet, och tyckt sig finna, att den meddelades ej blott genom gemensamt bruk af tvättvatten, handdukar o. d. utan äfven *in distans*: hvarföre man också hade funnit nödigt, att medelst vakt och lås afskilja, på Sjukhuset, detta slags Patienter från de öfriga. — Äfven hade man anmärkt, att ej alla Truppar lika angrepos af denna sjukdom: Kavalleriet nästan alldeles intet: Granadörerna obetydligt; utan nästan endast de egentliga Musköttärerna, och isynnerhet Regimentet Kejsar Alexander. —

Af samma slags Ophthalmi har, isynnerhet under de sednare krigen, nästan hvarje armé varit

förföljd. Emedan derföre i Egypten en dylik Ögonsjukdom är likasom hemmastadd (*Endemisk*); så hafva somliga beskyllt NAPOLEON för att hafva hemfört den till Europa, hvarest den allt sedan bibehållit sig. — Men då man besinnar, att nästan hvar och en sjukdom, isynnerhet den, som åtföljes af någon *egen afsöndring och uttömning*, kan under olyckliga omständigheter, helst i en Armé och i tronga Felt-Lazarettor, antaga en smittsam natur; så kan man lätt föreställa sig, huru den, till följe af gemensamma mödor, tillfällen till förkylningar m. m. hos en mängd Soldater på samma tid uppkomma enahanda Ophtalmien, kunnat blifva Epidemisk, och äfven smittsam, utan att till sitt ursprung behöfva härledas från främmande verldsdelar. — Samma orsaker, som kunna åstadkomma sjukdomen, neml. öfverdrifna mödor, förkylningar o. d., kunna äfven, i händelse de ej ensamt förmå fullkomligt utbilda sjukdomen, åtminstone gifva kroppen den olyckliga förberedelse, som fordras, för att kunna mottaga smittan. Häraf finner man lätt, att Kavalleristerna böra i samma förhållande vara mer freddade för sjukdomen, som de vanligtvis slita mindre ondt än Fotfolket, och äro mindre blottställda för plötsliga afvexlingar i kroppens temperatur o. d. —

Men för att möjligtvis utröna, hvarföre bland sjelfva fotfolket, i en och samma Garnison, vissa trupper mer än andra lida af denna ögonsjukdom; jemförde jag deras klädsel, mundering o. d. i förmodan, att endast i någon väsendtlig skiljaktighet härutinnan, kunna finna egentliga orsaken till den olika sjukligheten. Vid denna jemförelse tyckte jag mig finna, att de trupper, som mest lida af ögonsjukdomar, voro just de, som hade de olämpligaste *Mössorna*, och hvilkas föröfrigt nästan rakade hufvuden voro sämst betäckta. Mössan, hvars skärm låg på näsan, och mattade ögat genom synkretsens allt för stora inskränkning, låg nemligen endast på främre delen af hjessen, och lem-

nade således nästan hela det ömtåliga hufvudet alldeles blottställdt för alla väderlekens omskiten och skadliga åverkningar. Jag trodde mig med så mycket mer fog kunna anse denna mössornas beskäffenhet för en väsendtlig orsak till dessa truppars större fallenhet för ögonsjukomar, som deras beklädning syntes i allt annat ungefär lika de öfrigas. — Dessutom är sannoliktvis sjelfva håret af mer vigt för den menckliga Organismen, än man i sednare tider tyckes föreställa sig. Det tjenar förmodligen ej blott till nödig betäckning, utan är troligtvis äfven sjelf ett viktigt Organ: och synes således, af en dubbel anledning, ej ostraftadt kunna allt för nära afskäras. Till äfven-tyrs hafva derföre ögonsjukomar blitvit mer gängse vid Arméerna efter NAPOLEONS tåg till Egypten, till en del, emedan man ungefär vid den tiden började afklippa Soldatens hår. — Huruvida föröfrigt *underlifvets alltför hårda åtspänning*, såsom det nu är brukligt bland Preussiska Militären, kan, genom Circulationens hämmande i underlifvet, och blodens prässning åt hufvudet, möjligtvis bidraga till fallenhet för ögonsjukdomar, torde vara svårt att afgöra: men om den ock härutinnan skulle vara oskyldig; så synes den dock, åtminstone hos människor, som ej dervid äro uppfödda, i andra afseenden böra vara lika så otvifvelaktigt skadlig för helsan, som en måttlig sammantryckning af underlifvet kan i vissa fall vara nyttig och välgörande till krafternas uppehållande, isynnerhet under hunger, köld och långvariga bemödanden.

Hvad slutligen angår sjelfva den allmänna Sjukvården, och dertill hörande Inrättningar i Berlin; så fann jag af deras betraktande visserligen angenämt underhåll för min lärgirighet: men fick dervid också ej sällan ljufva påminnelser om mitt Fäderneslands, äfven i detta afseende egande värde.

Med all undersåttlig vördnad, trohet och nit framhärda &c. &c.

Stockholm den 22

Februari 1817.

P. G. CEDERSCHJÖLD.

Ofvanstående underdåniga berättelse till Kongl. Majestät om förloppet af min resa, var beledsgad af följande underdåniga hemställan om ned-sättandet af en Komité för Animala Magnetismens undersökning:

Stormächtigste Allernådigste Konung!

Animala Magnetismen, om hvilken dess För-svarare anföra de största förunderligheter, och af hvil-ken de lofva menskligheten oberäkneliga fördelar, synes mer än något annat vettenskapligt ämne för-tjena att noga prövas och undersökas. Hade den blott ett vettenskapligt värde; så kunde och borde dess pröfning öfverlämnas åt den enskilda Natur-forskaren, i den öfvertygelse, att sanningen af sig sjelf med tiden skulle utvecklas och mogna: men den har tillika för stor gemenskap med all-männa helsevården, för att ej förtjena en offentlig undersökning. Sedan derföre allmänheten öfver 40 år hört Animala Magnetismen af monga lofsjungas som det osvikligaste medel mot nästan alla mensk-liga lidanden: och af andra begabbas såsom den löjligaste af alla menskliga dårskaper och förvillel-ser; så tyckes den med billighet kunna vänta att omsider blifva, på ett högtidligt och afgörande sätt, betagen sin villrådighet, samt upplyst, huru vida detta medel kan förtjena att till lifvets räddning försökas eller icke, i de fall, der den vanliga me-dicinen lämnar den olycklige utan hopp. Har Magne-tismen verklighet, och är den verksam till botande äfven af vissa sådana sjukdomar, som genom de bäst valda och kraftigaste läkemedel ej kunna öfver-vinnas; så tyckes menskligheten högt påkalla ett skyndsamt vidtagande af tjenliga åtgärder, för att göra den så allmänt gagnelig, som möjligt; — och Magnetisören synes då äfven berättigad till det hopp, att åtminstone kunna undgå hån och smädelse der-före, att han, med åsidosästande af sin enskilda fördel, använder sin tid och sina krafter på naturens betraktande, och olyckliga medmänniskors rädd-

ning: — är Magnetismen åter blott ett tankspöke; så har den redan förlänge förvillat världen, och bör då denna i mörkret spökande skugga genast med upplysningens fackla förjagas, till ett förödmjukande och varnande vedermäle af mensklige svagheten.

Till Eders Majestäts visa pröfning vågar jag derföre i underdånighet hemställa: om ej Eders Majestät skulle i nåder finna lämpligt att låta nedsätta en Komité, för att undersöka Animala Magnetismen, så väl till dess fysiska beskaffenhet och verkningar, som till dess medicinska nytta. Denna Komité torde Edres Majestät i nåder finna tjenligt att sammansätta af Ledamöter af Kongl. Sundhets Collegium, af Kongl. Vettenskaps Academiens till äfventyrs fysiska klass, och kan hända af Svenska Läkare Sällskapet: t. ex. 3. af Kongl. Vettenskaps Akademien, och 2 af hvardera af de medicinska Auktoriteterna. — Men innan denna Komité företoge sjelfva undersökningen, vore förmodligen bäst, att den uppgjorde en bestämd plan, enligt hvilken arbetet, till ändamålets säkra vinnande, lämpligast borde inrättas. Såsom allmänna grunder för en slik plan, och särskilta ämnen för Komitéens mogna öfvervägande, vågar jag i underdånighet anföra följande:

- 1:o. Komitéen bör vid valet af Föremål för sina försök, hafva tillbörligt afseende på deras moraliska karakter, och städse söka erhålla sådana, som äro upphöjda öfver misstanken om möjligt bedrägeri.
- 2:o. Med yttersta sorgfällighet bör man, isynnerhet vid början af kuren, söka hålla Patientens själ och sinne så lugnt som möjligt, och framför allt dess fantasi; helst Magnetismens verkningar eljest kunna vanställas, eller till och med alldeles förhindras. — Ju mer man dertfore kunde dölja för Patienten, att han vore ett föremål för en offentlig undersökning; desto fullkomligare skulle Komitéen lyckas i sitt förehafvande, och desto renare den vunna erfarenheten blifva.

3:o. Sjuklingen, som går att i Magnetismen försöka kan hända det sista medlet för sin räddning, har vid detta, för honom högtidliga, tillfälle, ett billigt anspråk på den skonsamhet af Herrar Komiterade, att de ej, i hans närvaro, på något sätt förråda den fördom, som de till äfventyrs kunna hafva mot det medel, hvarpå han grundar hela sitt hopp.

4:o. Då man besinnar, att hvar och en lefvande mennisko-kropp är till en viss grad olik alla andra, samt till och med, från den ena tiden till den andra, olik med sig sjelf; så inser man lätt, att ett och samma Inflytande måste, hos särskilta Individer, samt till och med hos samma Individ på särskilta tider, frambringa olika Reactioner. Då derföre hvart och ett (*liflöst*) läkemedel verkar olika vid särskilta tillfällen; så måste Magnetismens verkningar vara så mycket skiljaktigare, som här den *verkande* äfven såväl som den *motverkande* kroppen är *levvande*, och följakteligen underkastad lika oändliga skiljaktigheter och förändringar. — Längre och tröget måste derföre Komitéen fortsätta sitt arbete, om den vill hoppas att erhålla en någorlunda fullständig praktisk kunskap blott om Magnetismens vanligast förekommande verkningar. Sorgfälligt och med sanningsälskande ovel pröfve och undersöka således Komitéen de fenomen, som kunna förekomma, samt gifve deröfver ett frimodigt omdömme, och ett sådant, som höfves fördomsfria, och öfver alla personliga åsikter upphöjda, Vettenskapsmän och Naturforskare: men ingalunda må den hoppas att vinna, hvad förmodligen ej en gång är menskligheten förunnadt, en fulländad erfaranhet; och någonsin kunna utstaka gränsen för Magnetismens möjliga, och efter individuella förhållanden föränderliga, verkningar.

5:o. Emedan formen af Magnetismens verkningar tyckes bero på Sjuklingens (och kan hända till en del äfven på Magnetisörens) individuella, men

till sin natur obekanta, tillstånd; så kan man ej på förhand bestämma, hvilka fenomen skola inställa sig, eller efter godtycke framkalla dem. De förunderligare verkningarne af Magnetismen, nemligen Somnambulism och Katalepsi, förekomma i synnerhet nog sällan, och fordra ett eget anlag för att kunna genom den, blott såsom yttre väckelse verkande magnetiseringen, framlockas och utvecklas. — Komitéen bör därför ej vänta eller fordra mer af Magnetismen och Magnetisören, än som kan åstadkommas.

6:o. Många af de såsom verkningar af Magnetismen förekommande fenomen, äro så beskaffade, att man om deras verklighet väl kan erhålla en Subjektiv öfvertygelse: men knappt genom några experimenter göra den samma Objektif gällande. Så förhåller det sig med alla ryckningar, som påkomma under magnetiseringen, så med själfva sömnen m. m. hvilket allt skulle möjligtvis kunna vara tillgjordt och endast bedrägeri. — Deremot gifves det vissa fenomen, om hvilkas verklighet man fullkomligt kan öfvertyga både sig sjelf och andra. Så kunna t. ex. pulsens förändringar, som under magnetiseringen temligen allmänt förekomma, af ingen misstänkas för att vara tillgjorde: och, med afräkning af dem, som möjligtvis kunna härröra af andra, och ofta ganska obetydliga, orsaker, anses för ett af de tillförlitligare bevisen för Magnetismens verklighet. — Men emedan de under den fullkomligare Somnambulismen och Katalepsien sig företeende fenomen, och i synnerhet den af yttre sinnenas biträde oberoende åskådningsförmågan, likväl äro de, hvilkas så mycket betviflade verklighet lättast kan pröfvas och utrönas; så vore önskligt, att Komitéen ej upplöstes förr än det lyckats henne att träffa en eller flera Patienter, hos hvilka detta tillstånd kunnat utvecklas. —

7:o. Det fordras vana för att förstå bedömma
en

en magnetiserad Persons olika tillstånd, och veta att derefter behandla den. Man bör nemligen med yttersta varsamhet, och endast på ett indirekt sätt, söka utröna Somnambulens förmåga, t. ex. att känna sitt sjukdomstillstånd och genomskåda sin kropp; att utan de vanliga Sinnenas biträde omedelbarligen åskåda tingen omkring sig o. s. v. för att ej i otid väcka idéen om en slik förmåga, och derigenom möjligtvis exaltera Patientens fantasi. Bäst gör man förmodeligen, att i dylika ämnen aldrig tillfråga Patienten, förr än han sjelfmant förrådt, att denna omedelbara åskådningsförmåga hos honom verkligen blifvit utvecklad. — Högst nödigt är derföre, att Komitéens Ledamöter aldrig anställa något slags experiment med en Somnambul, eller med den inlåta sig i något samtal, utan i samråd med Magnetisören, och med hans samtycke. Detta är så mycket angelägnare, som Patienten måste i detta tillstånd behandlas med största grannlagenhet, så vida han ej skall blottställas för de obehagligaste påföljder. Naturligtvis bör likväl Komitéen härigenom ej betagas tillfälle att noga undersöka Patientes tillstånd och de fenomen, som kunna förete sig: och Magnetisören skall visserligen ej underlåta att med bereddvillighet härvid uppfylla alla Komitéens billiga önskningar; isynnerhet som det bör vara honom lika så angeläget som Komitéen, att genom tjenliga experimenter m. m. gifva sanningen en omotståndlig bevisningskraft, samt betaga hvarje förståndig menniska alla möjliga anledningar till tvifvelsmål.

8:o Sedan Komitéen tilläfsventyrs hunnit öfvertyga sig om Animala Magnetismens verklighet, eller om en viss, under bestämda vilkor märkbar, dynamisk vexelverkan mellan menskliga Organismer, blir Komitéens andra åliggande att utröna den sålunda verklig befunna Magnetismens medicinska nytta. Men härvid kan

meningen ingalunda vara den, att Komitéén skulle kunna afgöra, hvilka särskilda sjukdomar derigenom kunna botas eller icke; dertill torde fordras seklers erfarenhet: utan Komitéén bör förmodligen åtnöja sig med att bestämma, huruvida Animala Magnetismen *kan* begagnas såsom Läkmedel; eller med andra ord: huruvida sådana förändringar kunna genom den i Organismen åstadkommas, genom hvilka verkliga sjukdomar möjligtvis kunna häfvas och öfvervinnas: — samt utröna, huruvida detta medels användande kan vara förknippadt med särdeles fara o. s. v.

I underdånighet vågar jag emedlertid hoppas, att Eders Konglig Majestät åtminstone ej onådigt anser det steg jag nu tagit, för att få Animala Magnetismens öde afgjort. Jag för min del kan väl ej tvifla på dess verklighet: men jag känner tillika för väl, huru svårt det är, och kan hända omöjligt för människan, att i sin erfarenhet vinna absolut visshet; huru inskränkt det menskliga förståndet är; och huru lätt våra sinnen kunna bländas och förvillas, — för att ej vara beredd villig att ändra min öfvertygelse, så framt det kan lyckas mer öfvade Naturforskare att upptäcka förvillelsen. Med innerlig tacksamhet skulle jag väl signa dem, som kunde upplysa och visa mig, att det sken, som i mörkret tjent mig till ledare, vore blott ett olyckligt Irrbloss, som, till förvillelse för Vandraren, svälfvar öfver ett ödsligt träsk. Jag skulle vörda dem såsom mina Lärare och sanna Vägörare; emedan de satte mig i tillfälle att egna hela min verknings-förmåga åt redbarare ämnen. — Men, om Animala Magnetismen, såsom jag i underdånighet förmodar, skulle blifva bestående vid denna Komités noggranna pröfning; så vågar jag tillika i underdånighet hoppas, att i Sverge, under en Vis och Nådig Regering, Hvars uppmärksamhet ingenting undgår som har ringaste sammanhang med Folkets Väl, och Hvilken lifvas af ädel kraft att utföra hvad Visheten gillat, samt

hos ett Folk, som sjelf af ålder är vant att öfverlägga med lugn och handla med värdighet, skall öfver detta vigtiga ämne spridas ett oförgängligt ljus, som från Norden skall föreläsa den öfriga Verlden.

Med all undersätlig vördnad, trohet och nit framhärda,

Stormäktigste Allernådigste Konung!

E d e r s K o n g l . M a j e s t ä t s

Stockholm d. 22
Febr. 1817.

Allerunderdånigste och Tropligtigste
Tjenare och Undersåte

P. G. CEDERSCHJÖLD.

Dessa mina underdåniga skrivelser, tacktes Kongl. Maj:t i Nåder remittera till Sitt Sundhets-Collegium, och deröfver infordra dess underdåniga utlåtande; och derefter, sedan detta utlåtande inkommit, i Nåder till samma Kongliga Collegium skriva, som följer:

Afskrift.

C A R L &c. &c.

Vår Ynnest och Nådiga Benägenhet &c. Vi hafve i Nåder låtit Oss föredragas Edert uti skrifvelse af den 10:de i denne månad afgifne underdåniga utlåtande, öfver så väl den af Medicinæ-Doctorn P. G. CEDERSCHJÖLD till Oss ingifne underdåniga Berättelse om hans resa till Berlin, för att inhemta fullständig kännedom om Animala Magnetismens därvarande tillstånd och isynnerhet den Mesmerska metoden att till sjukdomars botande använda detta medel, som den af bemälte Doctor

gjorde underdåniga hemställan om tillförordnande af en Komité, till undersökande af Magnetismens verkningar; hvarvid J underdånigst anmält, det J funnit CEDERSCHJÖLDS väl sammansatta Berättelse vittna, att han under sitt utrikes vistande användt berömlig uppmärksamhet och bemödande till utrönande och bestämmande af nämde Magnetisms verkningar och dess användande såsom Läkemedel, samt derjemte begagnat sig af alla tillfällen att iakttaga andra till Läkare-Vetenskapen hörande föremål; hvarföre J ock ansett den afgifne Berättelsen förtjena att införas i Svenska Läkare-Sällskapets Handlingar, för att komma till Allmänna kännedom; Och som Animala Magnetismens användande såsom Läkemedel fordrade urskillning och försigtighet, samt ännu mycket syntes återstå att uti detta ämne utreda och bestämma, hafven J underdånigst ansett det vara nödigt och nyttigt, att till undersökande af Animala Magnetismen och dess verkningar en Komité tillförordnades, hvilken, enligt hvad Doctor CEDERSCHJÖLD i underdånighet föeslagit, skulle utgöras af 3:ne Ledamöter ifrån Vetenskaps-Academiens Physiska Klass, 2:ne Ledamöter hos Eder, samt 2:ne af Svenska Läkare-Sällskapet; hemställande J, att Ledamöterna uti denna Komité måtte utses och väljas på hvardera ställe, hvar för sig, samt att Valen i nämde afseende till Vår Nådiga Stadfästelse underställas; äfvensom att sedan Komitéen blifvit organiserad, det åt densamma må öfverlämnas, att öfverenskomma om den plan och de grunder, som kunna anses tjenligast för dess bestämmande och ändamålets vinnande; hvarförutan Doctor CEDERSCHJÖLDS förslag till Komitéens inrättande och berättelsen om hans resa borde upplysningsvis Komiterade meddelas.

Häruppå gifve Vi Eder till Nådigt Svar och underdånig efter rättelse, det Vi till hvad af Eder härvid i underdånighet blifvit hemstäldt och anfördt, lämnat Vårt Nådiga Bifall, med det tillägg, att Komiterade måge äga att adjungera sig kunnige personer, hvilka till ändamålets vinnande

kunna bidraga; ägande J, att i afseende på omför-
mälte Val, Läkare-Sällskapet förståndiga; Och låte
Vi nu härom särskilt Nådig Skrifvelse till Vår
Vettenskaps-Academi afgå; Befallandes Eder Gud
Alsmächtig Nådeligen. Stochholms Slott den 27
Mars 1817.

C A R L.

NILS VON ROSENSTEIN.

Till Sundhets-Collegium, angående en Komités
tillförordnande, till utrönande af Animala Magne-
tismen och dess verkingar.

Likheten med Höga Originalen intygar

THURE BAUMGARTEN.

Notarie i K. Sundh. Coll.

Slutligen anser jag för min skyldighet un-
derrätta Allmänheten, att till Ledamöter i ofvan-
nämnda Komité hafva blifvit valde: i Kongl. Vet-
tenskaps-Academien, Presidenten Baron EDELCRANTZ,
Kongl. Lifmedicus PONTIN, och Professor BERZELIUS:
i Kongl. Sundhets-Collegium, Kongl. Förste Lif-
medicus AF BJERKÉN, och Assessor CARLANDER; samt
i Svenska Läkare-Sällskapet, Professorerne GISTRÉN
och GADELIUS: — hvilka val Kongl. Maj:t, genom
ett sednare bref till Sitt Sundhets-Collegium af
den 14 Maj, i Nåder tackts gilla och stadfästa. —
De sålunda utsedde Ledamöternas blotta namn äro
en tillräcklig borgen för det nit, den fördomsfri-
het, den ovelld, den skarpsinnighet, den grundlig-
het, hvarmed Animala Magnetismen nu skall blif-
va pröfvad och undersökt; och för det välgörande
ljus, som derigenom skall spridas öfver vetten-
skapen. — För mig skall det emedlertid vara en

glädje, om jag omsider kunnat lyckas att öfvertyga världen om renheten af mina afsigter; och ådagalägga, att jag i mina bemödanden för Animala Magnetismen endast ledes af nit för Sanningen. — Om också Animala Magnetismen skulle befinnas vara blott ett tankspöke, och magnetiseringen ingalunda stå i något direkt och verksamt förhållande till de fenomen, som derunder så ofta inställa sig: och jag således, under mitt ifriga, samt med så stor uppoffring och sjelfförsakelse förknippade, sökande efter Sanningen, på visst sätt skulle i misstag och förvilleiser ovetande hafva hemburit menskligheten en gärd, som jag så sorgfälligt sökt undandraga mig; så skall det dock vara min tröst att hafva kunnat, just genom dessa misstag och dessa förvilleiser, gifva anlednig till utrotandet af en allmän villfarelse, — och likasom till förstörandet af den Irrgång, genom hvilken man i sednare tider sökt finna en genväg till Sanningens tempel.

En af sig sjelf uppkommen
MAGNETISK SOMNAMBULISM
med så kallad Clairvoyance.

(Fortsättning från Sid. 160.)

Den 14 Augusti fick hon, till följe af en stor förskräckelse, åter den häftiga tandvärken. Föröfrigt tilltog hon i styrka och munterhet, och erhöll slutligen, efter 8 dagar, för första gången åter öppning. Två aftnar i rad sof hon nu en timme; hvarvid ingenting nytt föreföll, utom det, att hon tyckte en bägare, som var till hälften fylld med vin, genom magnetisering fyllas, samt till och med flöda öfver.

Märkvärdigt var, att min vän, som med hennes samtycke hade rest åt landet, fattades för att göra sömnen för henne vederqvickande, och för att sätta henne i stånd att tydligt och bestämdt besvara mina frågor. Han föll derföre, under denna sömn, i hennes onåd; hans gyllene strålar förvandlades till stygga, rostiga spikar, på hvilka, i stället för briljanter, smutsiga vattendroppar hängde. Men jag var deremot så mycket mer

glänsande, och mina pilar så mycket skönare.

Hon tog ett stycke bröd, som jag ville äta, ur munnen på mig; samt glaset, då jag hade börjat att dricka. — Någon ting hårdsmält, som hon i liten mängd ätit om aftonen, besvärade hennes mage mycket: men då jag lade handen på den, gick matsämlningen för sig, hvarvid jag ganska tydligt kände magens sammandragningar; — innan kort var allting stilla.

Den 18 om aftonen sof hon åter. — Snart kom hon i sin eftertänksamma ställning, hvori hon förblef en half timme. Därefter gjorde hon bön, utan att säga ett ord, likasom hon hade gjort 2 gånger förut; blott med den skillnad, att hon denna gång lade, på ett eget sätt, högra handen på bröstet, och den venstra på näsan. Slutligen sammanknäppte hon händerna och sade med ett obeskrifligt trånande: "Jag tackar" — och vaknade derpå efter vanligheten.

Allt detta är visserligen märkvärdigt: men märkvärdigare är, att äfven jag blef exalterad af detta ömma bortsmägtandet (*Hinsterben*). Dagligen angreps jag af detta uppträde; det är därför ej underligt, om jag slutligen blef deraf betagen. Härtill kommer: att jag den sista natten ej sof, i anseende till en förrättad barnförlossning; om dagen gjorde en betydlig kirurgisk operation; samt utom min

vanliga vin-portion till middagen, drack om aftonen blott *ett* glas vin. — Nog: jag såg henne på det egna sättet lägga sin hand på bröstet, kl. 7 om aftonen, — och vaknade i min säng följande morgon kl. 6, hvilken melantid var för mig liksom hade jag varit död. — Redan på stället kände jag mig liksom rusig, och skall derpå hafva fallit utföre trap-porna. Man höll mig för drucken. Måla-ren N. som händelsevis kom, förde mig hem, och måste, på min vacklande gång, äfven hållit mig för rusig. Min hustru måste tro detsamma, då hon såg mig falla af stolen. — Men huru förvånad blef hon ej, då jag, från kl. 8 om aftonen till kl. 3 om morgonen, höll ögonen stirrande åt högden, och händerna beständigt sammanknäppta, just såsom jag redan hade berättat för henne om den Sjuka; — talade oupphörligt om den sällhet jag njöt; — föll mot kl. 3 i en häftig gråt, lät armarne sjunka, och kom då först i en egentlig sömn! — Allt detta berättade mig min hustru dagen derpå. — Skada, att jag ej blef *observerad* och *befrågad* af någon annan! — Följande dagen var jag högst svag både till kropp och själ; isynnerhet voro ögonen så angripna, att jag nästan ej kunde se det ringaste. Af armarna kunde jag knappt betjena mig, och darrande med möda skrifva ett Recept o. s. v. — Jag kände under hela uppträdet hos den Sjuka, mina

krafter förunderligen medtagas, oaktadt jag gemenligen ej hade annat att göra, än att sitta hos henne vid sängen, och på sin högd, i en beqväm ställning lägga min hand på hennes panna, eller hålla hennes hand i min.

Från denna stund var hon frisk, men somnade likväl, om jag blott kom inom dörren, hvarföre jag nödgades alldeles blifva borta: hon gick att spatsera, reste ut o. s. v. menstruerades ordentligt, hvarvid hon sof några gånger, men utan att vara Clairvoyante: och utom stål-kuren, som nu skulle slutas, behöfde hon ingen ting mer.

Mot all förmodan inföll hon åter i sömn den 9 Sept. kl. 11 f. m. just då hennes menstruation på ordentlig tid inställde sig. Då yttrade hon den önskan, att jag skulle besöka henne kl. 7 om aftonen. Sömnen räckte till kl. 12 på dagen, och vid uppvaknandet viste hon, efter vanligheten, ej det ringaste af hvad som emedlertid hade tilldragit sig. Hon blef förundrad öfver min ankomst kl. 7 om aftonen; men insomnade genast, och svarade på min fråga: huru det kommer sig, att hon likväl sofver omigen, oaktadt hon längesedan hade så bestämdt yttrat, att hon aldrig mer skulle sofva på detta sätt, så framt jag ej önskade det? — "Du är ej nöjd med *ett* svar, som jag då gaf dig, och tror att jag bedragit dig: — derföre måste jag sofva 3 gånger, för att betaga dig misstanken om mig. —

"Du skall - -!" — I ögonblicket uppkom samma Opisthotonos, som den 11; och detta uppträde räckte inemot en timme, hvarefter hon högst afmattad uppvaknade. Detta besynnerliga tillfälle syntes alldeles oförklarbart.

Följande afton inträffade samma uppträde; dock tillkännagaf hon förut: "att emedan jag ej hade funnit hennes utsaga bekräftad, och tillskref det hennes okunnighet; så måste hon sofva ännu en gång: och mitt misstroende till hennes utsagor vållade, att hon måste dö följande dagen, kl. 8 om aftonen. — Hon tyckte sig redan hafva gifvit mig förmonga bevis, för att se mig ännu kunna tvifla på hennes trovärdighet. — Du skall - -!" Och nu börjades åter gårdagens uppträde.

Hvarken i går eller i dag förmådde jag genom något slags Calmering verka på henne. Hon insomnade utan all åverkning, bekom de rysligaste konvulsioner, och uppvaknade åter, antingen jag vidrörde henne eller ej. — I dag yttrade hon föröfrigt: "att jag tillförne hade frågat henne om den sjukes N—s tillstånd, hvilket af henne då afgifna svar ej hade inträffat, hvarföre jag tviflade på allt hvad hon hade sagt" (hvilket äfven så förhöll sig): "och hon kunde ej på annat sätt öfvertyga mig, att allt hvad hon sagt vore sant, än derigenom att hon dog i morgon afton kl. 8. — Då skulle jag tro henne."

Detta bevis på en Clairvoyantes förunderligen exalterade tillstånd frapperade mig visserligen mycket: äfven kunde jag föreställa mig möjligheten af hennes utsagas uppfyllande, helst jag ej syntes kunna verka på henne under denna Crisis. Då emedlertid hennes ömtålighet var så sårad af en i sig sjelf likgiltig sak, (hon hade neml. förkunnat, att en operation, som jag ärnade företaga, skulle lyckas, om jag gjorde den; då likväl patienten dog af en genom förkylning oförsigtigt ådragen nervfeber) och hon förklarade: "att hon ej kunnat förutse detta felsteg, och att *jag* dessutom ej hade förrättat operationen;" — så höll jag för rådligast att bedraga henne på tiden, då döden skulle inträffa.

Utan att känna, om någon förfarit på samma sätt, gaf jag henne, i delade och tätta på hvarandra följande doses, 60 droppar *Tinctura Opii Eckhardi*, och vann min afsigt fullkomligt. Hon inföll i en artificiell sömn, försof den uppgifna tiden, och uppvaknade först följande middag, högst dufven och förundrad. Under denna sömn talade hon föröfrigt åtskilligt, och försäkrade mig, att det var ett klokt påfund med Opiatet. "Nu kan jag utan dödsångest säga dig, att *Du* ej skall tvifla på hvad jag säger; du tror ej, huru ondt det gör mig; — jag skulle hafva dött för att bevisa dig det!" —

Under de få gånger hon nu sof, frågade jag henne åtskilligt, som ej rörde henne *f*).

f) Jag torde här böra tillkännagifva, att denna Somnambul är den samma, om hvilken Herr v. ESCHENMAYER berättar (*Archiv für den thierischen Magnetismus, von v. Eschenmayer, Kieser und Nasse. 1. B. 1. St. 1817*): att hon 1812 förkunnat en Hög Herres död, såsom skölande, på ett ovanligt sätt, inträffa i (April eller) October år 1816. I början af sistnämnda år skall en annan Somnambul hafva yttrat det samma; men dervid bestämt dödstiden inom sista tredjedelen af October. Döden inträffade verkligen i slutet af October månad, efter blott några dagars opasslighet. — Dessa profetior hade redan från början varit temligen allmänt bekanta, och gjort så mycket uppseende, att till och med Vad höllos i för-litande på deras uppfyllelse, och vunnos. — Oaktadt denna iakttagelse kan hända är den märkvärdigaste i sitt slag, och visserligen torde förtjena att anses såsom ett *bidrag till bevis* för möjligheten att under Somnambulism förutse äfven sådana händelser, till hvilka man sjelf ej står i något direkt förhållande, och till hvilka, såsom beroende af yttre omständigheter, samt till och med af andra människors fria vilja, omöjligen kan slutas af det närvarande; så synes likväl Hr v. E. något hafva förhastat sig, då han velat gifva denna *enda* händelse ensam fullkomligt afgörande bevisningskraft i en sak, der det gäckade förnuftet yrkar yttersta varsamhet. — Jag för min del vill derföre härvid blott göra följande anmärkingar:

1:o Att den sednare Somnambulen kunde upprepa den Förras spådom, bör ej synas underligt, då man besinnar, att den redan 3 år hade varit ett hvisk-ämne för sällskaps-kretsarna.

2:o Att den Høge Herren dog på utsatt tid,

Jag underrättade mig om förhållandet emellan Magnetisören och den Magnetiserade; och, emedan hon hade yttrat, "att då jag tryckte min hand emot hennes ögonbryn, *måste* hon göra allt hvad jag ville," — frågade jag, om hon då i *allt* måste efterkomma min vilja? — Hon förstod mig, fick häftig tandvärk och svarade, sedan jag Calmerat henne: "att hon måste göra *allt*, så vida det jag ville vore *ädelt och godt!* men att hon skulle få de förskräckligaste konvulsioner, om jag begärde något otillbörligt." — — Att detta var mig ganska tröstande till Magnetismens vidare försvar, lär hvar och en inse, hvilken detta kraftiga medel ligger rätt om hjertat;

skulle möjligtvis kunna hafva härrört, antingen (kan hända troligast) af en tillfällighet, likasom en Lotterivinst; eller ock deraf, att profetiorna olyckligtvis kommit till Hans kunskap, och genom uppväckt fruktan *vållat* döden.

3:o Snarare än att anse denna händelse för fullt bevis på möjligheten för en Dödlig att genomskåda framtidens förhänge, hvars ogenomtränglighet hittills utgjort grunden för vårt lugn, vårt hopp och vår sällhet, synes man berättigad till den misstanken, att en Giftblandare möjligtvis kunnat begagna detta tillfälle, i hopp att brott ej skulle misstänkas vid en död, som var *väntad*; och den häpna vantrons stirrande blick vara oskicklig att upptäcka det: — åtminstone synes man i nödfall få hysa denna misstanke, ända till dess man får närmare uppgift om dödssättet. —

CEDERSCHJÖLD.

äfven som att det bestyrker, hvad KLUGE, WIENHOLT, PEZOLD och andra sagt derom, men hvilket man, ty värr, ej vill tro. —

På en tid af 25 år, (fortfar Herr KLEIN) har jag läst mycket om den för mig alltid intressanta Animala Magnetismen; sett mycket obegripligt, och sjelf åstadkommit mycket obegripligt: men äfvan anförda händelse hör likväl till de märkvärdigaste.

Systemen till denna patient hade äfven några år förut varit Clairvoyante, och ganska märkvärdig — dock utan denna romantiska flykt. Hon hade städse, enligt sin förutsägelse, först medelst magnetisering måst försättas i detta tillstånd. — Hon läste förseglade bref, som lades på hennes mage; hon viste hvad för henne oangenämt man skref i nästa rum, till någon annan. —

Ännu ett märkvärdigt bevis på hennes upphöjda anings-känsla måste jag anföra. — I anseende dertill, att hon redan långt förut bestämt sin dödsdag, hade en af hennes systrar blifvit hämtad härifrån till L. --, hvar-est den Sjuka vistades. Under de första timmarne af hennes dygnslånga sömn, (så lång bestämde hon den, i händelse hon upplefde slutet) talade systemen i en vrå af rummet, ganska tyst med Magnetisören, om sättet huru hon skulle komma hem. Genast svarade den Sofvande: "Var obekymrad! I

"morgon skall Hofmedicus KLEIN taga dig med sig. Han har plats för dig." — Alla förvånades, helst ingen kunde begripa, huru jag skulle komma dit.

Om natten fick jag bud från dervarande Öfver-Amtmannen att skyndsamt besöka hans sjuka Fru, på begäran af hennes Läkare — (ej Magnetisören, för hvilken allt detta var alldeles obekant). Jag reste tidigt om morgonen dit, och tog med mig Öfver-Amtmannens Svägerska med dess dotter. Under vägen träffade vi ett fruntimmer till fots, som vi upptogo i vagnen. Sålunda foro vi vid middagstiden förbi den Sjukas hus. "I sanning" (ropade Systemen, som ännu ej viste något om min ankomst) "der far 'KLEIN! Men han har ej plats för mig: han 'har 3 personer med sig."

Om allt detta viste jag ej ett enda ord; uträttade mitt ärende hos Öfver-Amtmannen; åt hos honom; Svägerskan blef qvar tillika med sin dotter, i anseende till Fruns dödliga sjukdom; det främmande fruntimret fortsatte sin väg. Då jag efter måltiden skulle fara, sade Öfver-Amtmannen: "Ni kunde göra N. "ett stort nöje, om ni ville taga henne med "er tillbaka" — Rätt gerna, svarade jag. Plats har jag tillräckligt. Skicka dit och hör, om hon vill följa med mig.

Man kan lätt tänka sig allas förvåning, då allt inträffade och måste så underligt fo-

ga sig; samt vi nu erforo, hvad den Sjuka hade förkunnat. — Hennes Clairvoyance är nu förbi, och hon vet ej det ringaste af hvad som förefallit.

KLEIN.

Dessa iakttagelser af RENARD och KLEIN synas tillräckligen ådagalägga, att det tillstånd som man kallar *Clairvoyance*, eller det, hvaruti hos människan utvecklas en förmåga att liksom genomskåda sin egen kropp, och utan de vanliga sinne-organernas biträde fatta tingen omkring sig m. m. ingalunda har att tacka Magnetismen för sin möjlighet; utan är i sjelfva verket blott ett symtom af Somnambulism och Katalepsi, hvilka i alla tider funnits såsom egna sjukdoms-former. Magnetisören kan derföre ej åstadkomma Clairvoyance, utan blott så vida det kan lyckas honom att utveckla det sjukdomstillstånd, hvaraf denna omedelbara åskådningsförmåga är ett oskiljaktigt symtom. Allt hvad man derföre anført om Clairvoyancens förmenta orimlighet, såsom bevis på Magnetisörernas förblindelse, tjänar följaktligen blott att ådagalägga, huru litet man känt den af naturens eget bemödande sjelfmant utvecklade Somnambulismen. — Till ytterligare bevis, att den naturliga Somnambulismen är fullkomligt likartad med den, som genom magnetisering kan uppväckas, och följaktligen äfven förenad med Clairvoyance,

kunde jag visserligen anföra mångfaldiga högst viktiga iakttagelser af PETETIN, STROMBECK, m. fl.; men jag förbigår dem här, af fruktan, att man skulle vilja jäfva dessa författare äfven som kan hända ofvannämnde KLEIN och RENARD, under förevänning, att alla dessa möjligtvis sjelfve kunnat vara förblindade Magnetisörer; och vill nu endast anföra sådana för trovärdigheet allmänt aktade män, som skrivit före MESMERS tid. Men som man genom möjligheten att medelst magnetisering uppväcka Somnambulism, eller rättare sagt utveckla anlaget dertill, och isynnerhet till följe af PUYSEGURS och PETETINS viktiga upptäckter, först i sednare tider närmare lärt känna naturen af detta förunderliga tillstånd, och dervid börjat fästa en större uppmärksamhet; så inser man lätt, att de Äldres iakttagelser och beskrifningar måste vara ytligare och ofullständigare än nyare Magnetisörers. Så länge neml. naturen hade den hemligheten sig ensam förbehållen att frambringa Somnambulism, och man ännu var okunnig om sättet att för-
 må den Kataleptiska Somnambulen yttra hvad som föregick inom honom; var Somnambulismen, likasom den plötsligt förbigående meteoren, blott ett föremål för den öfverraskade åskådarens förundran, och man hade derom en likaså ytlig kunskap, som våra Förfäder om åskan. Men nu deremot, sedan man lärt sig att med konst uppväcka Somnambulism,

och att efter godtycke liksom hålla fast fenomenet för att kunna skärskåda det, och genom experimenter tvinga Naturen att förråda sina förborgade hemligheter; så har man också vunnit en utförligare kännedom om beskaffenheten af detta tillstånd: likasom vi hafva att tacka den lyckliga uppfinningen att i kam-maren eftergöra åskan, för allt hvad vi, mer än våra Förfäder, veta om dess natur och verkningsätt. — Hos de Författare jag nu är-nar anförä, må man således ej vänta sig att finna annat än blott ett groft utkast till Som-nambulismens bild: men det är för min af-sigt nog, blott man i dessa åldriga tecknin-gar kan igenkänna samma hufvuddrag, som i Magnetisörernas, med naturliga färger ut-förda, målning.

KATALEPSI I FÖRENING MED SOMNAMBULISM,
iakttagen af

FR. DE SAUVAGES g).

Man har åtskilliga berättelser om tillfällen af Katalepsi och Somnambulism: men som jag hos en person sett förenadt allt hvad den ena och andra sjukdomen har mest förunderligt; så har jag trott mig till sanningens bekräftande, derpå böra afgifva en omständlig beskrifning.

MAGDALENA VALLETA, en tjenstpiga, 20 år gammal, fick i början af år 1737, till följe af förargelse, anfall af Katalepsi, hvarföre hon, då sjukdomen allt mer och mer förvärrades, i början af Mars månad tog sin tillflykt till allmänna Lazarettet i Montpellier. I

g) Detta är samme SAUVAGES, som gjort sig så namnkunnig genom sin *Nosologia methodica*, hvar-est denna händelse i korthet anföres i 2:dra Tomens 2:dra Del. — Utförlig berättelse derom afgaf SAUVAGES till *Vettenskaps Sällskapet i Upsala*, och till *Vettenskaps-Academien i Paris*. Dessa berättelser äro särskilt utarbetade, och i vissa delar olika omständliga: i den ena beskrifves anfallet af den 5 April: i den andra, det af den 9:de: de utgöra således båda tillsammans ett helt. Jag har derföre vid öfversättningen sökt sammansmälta båda berättelserna; och således måst följa än det Latinska, än det Franska Originalen. — *Acta Soc. reg. Scient. Upsal. An. 1742* — *Histoire de l'Acad. royale des Sciences. An. 1742.*

CEDERSCHJÖLD.

egenskap af Lazarets-Läkare såg jag den Sjuka dagligen, ett helt år, som hon vistades på Lazarettet; och hvarunder jag städse gjorde sjukbesöket vid den tid på dagen, då anfallet vanligast plägade komma. Hon var bleklagd, beständigt kall om händer och fötter, blyg och högst ömtålig för minsta förolämpning, sparsamt men eljest ordentligt menstruerad; hon plågades af hufvudvärk med stark hetta i pannan, matlusten var dålig, pulsen klen och så långsam, att han knappt gjorde 50 slag i minuten: för öfrigt var hon nedslagen och bedröfvad öfver att hindras af denna åkomma ifrån att tjena. Katalepsi anföll henne nu i början 2 gånger dagligen; men sedermera blott en gång om dagen, och slutligen endast en gång i veckan, samt blef derjemte mindre ordentlig. Utbrottet förebådades af en större tyngd i hufvudet med ångest, som ej kunde häfvas genom någon ting annat än sjelfva anfallet, hvilket räckte från 6 eller 8 minuter, ända till hela 3 eller 4 timmarne.

Beskaffenheten af denna Katalepsi var följande:

1:o Anfallet kom plötsligt, och öfverraskade den Sjuka stundom då hon låg, stundom då hon gick i trappor, eller förrättade andra göromål: hände det då hon låg, så kunde man ej märka det på något annat, än att hon ej mer svarade, då man tilltalade henne, och att andedrägten tycktes vara

afstannad; äfven pulsen blef långsammare och svagare.

2:o Den Sjuka bibehöll samma ställning, som hon hade vid anfallets utbrott: var hon stående, så stod hon stilla: gick hon i trappor, så blef hon under hela anfallet stående med den ena foten upplyft.

3:o Om man under detta tillstånd upplyfte en af hennes armar, böjde hennes hufvud, ställde henne på en fot med utsträckta armar, eller i hvilken annan ställning som helst, blott kroppens jemnvigt var bibehållen; så förblef hon till anfallets slut orörlig i den ställning man sist hade gifvit henne.

4:o Ställde man henne upprätt och sköt på henne, så gick hon ej såsom den Katalepsiska, som FERNEL omtalar: utan hon släpade, som hade man skjutit en bild.

5:o All märkbar rörelse tycktes hafva afstannat, utom i hjertat och pulsådrorna; och äfven deras var ganska svag: hon svalde ej en gång spotten, såsom en vanligt sofande eljest plägar göra.

6:o Som det är genom åtbörder eller rösten man yttrar smärta, så gaf denna flicka, som nu var beröfvad all rörelse, ej ringaste tecken till känsla: ropande, stickning, kittling under fötterna, ljus som hölls tätt framför hennes öppna ögon, ingen ting var i stånd att framtvinga en skymt af känslighet.

7:o Slut-

7:o Slutligen upphörde af sig sjelf detta anfall, som ej genom något medel kunde förkortas: vid uppvaknandet gäspade hon, sträckte armarne, och ägde ej ringaste hågkomst af hvad som hade föregått, utom det, att stickningarne och lemmarnes besvärliga ställningar förorsakade smärtor och trötthet.

Jag har velat omständligt skildra dessa anfall, emedan Författarne i allmänhet ej beskrifva dem med tillräcklig noggrannhet; och emedan för öfrigt denna Katalepsi var bland de mest fullkomliga, så väl i anseende till sömnens djuphet, som lemmarnes beständighet att oförändradt bibehålla sin ställning.

Sålunda fortfor sjukdomen oförändrad, oaktadt de skiljaktiga försök man gjorde till dess botande. Vid de åderlåtningar som några gånger anställdes, så väl på arm som fot, var blodet ganska tjockt, och utflöt endast droppvis. De starkaste Laxer-medel gjorde blott obetydlig och sen verkan. Ljumma bad lycktes göra anfallen fullkomligare. Anti-epileptiska medel förvärrade hufvudvärken.

Följande månad tillkom ett nytt symptom, hvarigenom hvarje särskilt anfall afdelades i stadier; neml. början och slut utgjordes af fvanbeskrefna Katalepsi, och midtuti fullomnade Somnambulism, som stundom kunde äcka hela dagen, detta förunderliga och löjliga

uppträde. I April och Maj hade hon öfver 50 slika Kataleptico-Somnambuliska anfall. Sköterskorna kallade Katalepsien för *den döda åkomman* (*Accident mort*), och Somnambulismen för *den lifliga* (*Accident vif*).

De fenomen jag nu går att beskrifva, skulle jag sjelf ansett för tillgjorda, om jag ej hade öfvertygat mig genom tusen försök, hvartill tillfälle så ofta erböd sig: och denna öfvertygelse kostade blott den Sjuka några obetydliga smärtor efter uppvaknandet. — Ur Katalepsien såg man henne nemligen liksom uppvakna (till Somnambulism), och förrätta handlingar, som jag ej hade föreställt mig kunna verkställas utan af en verkligt vaken, och med yttre sinnenas biträde. Hr LAZERME, hvars råd jag hade begärt i anseende till behandlingen, och en mängd Nyfikne voro vittne till följande anfall, hvars förlopp jag exempelvis vill berätta, helst alla voro i hufvudsaken lika.

Då jag den 5:te April 1737, kl. 10 f. m. besökte Lazarettet, fann jag den Sjuka ligande för matthet och hufvudvärk. Hon hade just nu fått ett katalepsiskt anfall, som upphörde efter 5 eller 6 minuter, hvilket man förnam deraf, att hon gäspade, satte sig opp, och beredde sig till följande uppträde, hvilket Sköterskorna redan flere gånger hade iakttagit. Hon började neml. tala med en liflighet och en qvickhet, som man ej fann

hos henne utan under detta tillstånd. Hon förändrade stundom talämne, och tycktes tala till flera af sina vänner, som samlades omkring henne. Det som hon sade, hade något sammanhang med hvad hon sagt under gårdagsanfallet, då hon hade ord från ord upp. repat ett stycke ur katekesen, som hon hört dagen förut, hvaraf hon gjorde bittra moraliska tillämpningar till några af husets folk, hvilka hon tydligt utpekade under diktade namn, samt beledsagade detta sitt tal med åtbörder, rörelser med de öppna ögonen, och andra åthäfvor, alldeles som hade hon varit vaken. Att hon likväl under allt detta sof ganska djupt, var redan tillräckligen bestyrkt, och ingen tviflade mer derpå: men emedan jag fann, att jag aldrig kunde våga försäkra det, utan att hafva gjort formliga försök; så genomgick jag, på följande sätt, alla hennes sinnen.

1:o Emedan hon höll ögonen öppna, så trodde jag, att förställning omöjligen skulle kunna hålla stånd mot ett plötsligt slag med handen i ansigtet; men vid detta försök, flere gånger upprepadt, gjorde hon ej minsta grimas eller uppehåll i sitt tal. Därefter förde jag fingret hastigt mot ögat, och höll ett brinnande ljus så nära, att ögonhåren afbrändes; men man såg henne dervid ej en gång blinka.

2:o En undandold person ropade hastigt med hårdaste röst mot den Sjukas öra, och slog med en sten mot hennes sängstam; men hon, som vid hvarje annat tillfalle skulle hafva darrat af förskräckelse, förblef fullkomligt orörlig.

3:o Jag hällde i hennes ögon och mun brännvin och Salmiak-spiritus; jag vidrörde hennes ögon på sjelfva hornhinnan, först med en fjäder, och sedan med fingret: allt utan ringaste verkan. Man inblåste Spanskt snus i hennes näsa, stack henne med en nål, klämde hennes finger, utan att hon någonsin gaf minsta tecken till känslighet.

Medan detta förehades, började hon tala med en lifligare och muntrare ton, hvarföre man förkunnade oss, att uppträdet, enligt vanligheten, snart skulle slutas med sång och dans. Strax derpå började hon verkligen sjunga, skrattade högt, och sprang opp ur sängen, under hoppande och glädje-skrik. Jag väntade att se henne stöta emot sängarne, men hon passerade riktigt gången framåt mellan sin säng och den som stod närmast, vek af på rätt ställe, undvek alla stolar m. m. och efter att hafva gjordt ett slag omkring rummet, sprang hon, utan att trefva sig före, tillbaka till sin säng, lade sig, höljde på sig täcket, och blef kort derpå Kataleptisk. Inom en fjerdedels timme slutades Katalepsien, då den Sjuka liksom uppvaknade ur en djup

sömn. Af de kringståendes min fann hon, att hon haft anfall, hvaröfver hon skändes och gret hela den öfriga dagen. För öfrigt hade hon ej ringaste minne af hvad som händt under anfallet.

Den 9:de i samma månad, kl. 10 f. m. såg jag henne åter under sitt anfall. Så snart hon, efter slutad katalepsi, liksom uppvaknade, (vid öfvergången till 2:dra stadium) satte hon sig, med armarnes tillhjälp, opp i sängen, och började berätta för sina kamrater mycket, som hon sade sig hafva drömt om natten; men hvilket tycktes snarare vara qvickt uttänkt, för att bestraffa några af Sköterskorna, hvilka hon (liksom den 5:te) utmärkte med så qvicka och skymfliga öknamn, att hon uppväckte alla kringståendes löje och förundran. Derefter talade hon mellanåt med högre röst om allvarsammare ämnen, t. ex. om Guds oändlighet, hvarvid hon berättade, huru den helige AUGUSTIN en gång då han, fördjupad i betraktelser, spatserade på hafs-stranden, träffade en gosse, som sade sig villja med handen utösa hafvet i en liten grop, han gräft i sanden; under hvilken berättelse hon en gång tystnade, gned sig med handen på pannan, och sade, att hon irrade sig; men strax fann hon, hvad hon ville säga, hvaröfver hon med handklappning och löje uttryckte sin glädje, och fullföljde sin berättelse. Under allt detta var hon sittande, höll ögonen öppna,

och blinkade som oftast, samt beledsagade sitt tal med åtbörder, miner, röstens förändringar, alldeles på samma sätt som en annan, men som af naturen hade varit *mycket qvickare*, skulle hafva gjort såsom vaken. Derpå sade hon sig villja sjunga, för att roa sällskapet, hvilket hon också verkställde med temmelig skicklighet: och emedan sång uppmuntrar till dans, ville hon äfven springa ur sängen och dansa. Oaktadt hon ofta hade gjort det förr, fruktade likväl de kringstående, att hon antingen kunde hoppa ut genom fönstren, eller bryta benen af sig mot väggar och sängar, hvarföre de höllo henne med våld qvar i sängen. Men jag tillsade, att man skulle stänga fönsterna, och sedan lämna henne sin frihet; hvarpå hon strax med skratt och hvissling uttryckte sin glädje, sprang barfotad opp ur sängen och dansade omkring, hvarvid hon så väl hoppade öfver pallar, som undvek dörrar och sängar, hvilkas ställning var oförändrad; ja hon undvek äfven de kringstående, *som på försök ställde sig i vägen för henne*. Efter slutad dans återvände hon till sin säng, hvarest hon genast föll in i en hastigt öfvergående Katalepsi.

Under detta uppträde vågade jag, tillika med några af mina vänner, som voro närvarande, knappt tro våra ögon, och undersökte på allt sätt, (liksom den 5:te) om hon verkligen ej såg eller kände; samt funno alla

hennes yttre sinnen fullkomligt overksamma. Då anfallet var förbi, fick hon, vid åsynen af de kringstående, ett slags aning om det föregående anfallet, och klagade öfver smärtor i fingret och ögonen, samt gret bitterligt af blygsel och bedröfvelse.

Mot slutet af Maj samma år, försvunno alla dessa tillfällen, sannoliktvis oberoende af de brukta läkemedlen. Hon hade blifvit åderlåten en gång på armen, flere gånger på foten, 7 gånger på halsen; hon hade laxerat 6 eller 7 gånger, och dessemellan tagit lösande dekokter; derefter hade hon nyttjat ett magstyrkande medel, som bland annat innehöll Kina och Cinnober; under den vackrare årstiden tog hon omkring 20 stycken bad, som voro snarare kalla än ljumma. Sedan jag slutligen hade rådt henne att bruka jernhaltiga medel, såg jag henne ej förr än den 10 Febr. 1745 *h*), under hvilken tid jag trott, att hon var fullkomligt frisk: men nu erfor jag, att hon ej var det; hon har alla vintrar haft anfall af Somnambulism, men med den

h) Det synes visserligen underligt, att i en Uppsatts, införd i litterära handlingar för år 1742, finna anfördt hvad som tilldrog sig 3 år sednare: men som Franska Vettenskaps-Academiens handlingar för åfvannämde år, hvarest detta anföres, ej utgåfvos förr än 1745; så måtte Författaren hafva fått tillåtelse, att vid aftryckningen inrycka en fortsättning af den sjukdomshistoria, han 3 år förut hade inlämnat.

CEDERSCHJÖLD.

skillnad, att Katalepsien ej alltid föregår, och att känslan derunder ej nu mera är så fullkomligt förlorad: ty en gång träffade man henne under anfallet på en bro, hvarest hon talade till sin bild, som hon såg i vattnet; under sistledne jul-helg hade hon under anfallet en dunkel föreställning af en person bredvid sig; hon har äfven efteråt något minne af det som föregått under anfallet, och tillskrifver det långa bruket af jern-medel denna förändring.

Märkvärdigt är i denna händelse, (fortfar Herr SAUVAGES) att Somnambulismen inföll äfven om dagen; och att den Sjuka, som var fullkomligt beröfvad allt bruk af sina yttre sinnen, likväl kunde förrätta de lämpligaste och mest afpassade rörelser, samt tala mycket qvickare, än man kunnat vänta af en blyg och nedslagen tjenstpiga. — Obegripligt är, huru alla sinnenas verksamhet så plötsligt och så fullkomligt kan inställas, och slutligen liksom plötsligt återkomma. Huru skall för öfrigt denna känslolöshet kunna förlikas med denna frihet i inbildningskraften, denna liflighet i tanken, och denna färdighet att verkställa alla frivilliga rörelser? — Att förklara dessa fenomen öfverlämnar jag åt lyckligare Snillen. — Katalepsi synes emedlertid till sin natur vara föga skild från Somnambulism. — Kalla bad, som Författarne anse så nyttiga i detta slags sjukdom, voro vid detta tillfälle

overksamma, och uträttade här lika så litet, som på den Somnambul, som ADRIANUS ALEMANUS omtalar, hvilken under sitt anfall samm öfver Seine-floden.

För öfrigt har denna Flicka nu blifvit mera härdad mot sin sjukdom, och plågas nu mera ej af att tala derom: aldrig har hon likväl varit orolig deröfver, eller ansett den för farlig; hon har blott blygts öfver den. Hon är nu mera ej så blek, som tillförene. Hon känner ännu samma tyngd och hetta i hufvudet före anfallet, och väckes vid anfallets slut, af sveda i maggropen (*Cardialgia*). —

SAUVAGES,

3.

(Förtsättning från sid. 167).

Mamsell H. började från April 1816 med snabba steg skynda sin förvandling till mötes; isynnerhet sedan magnetiseringen, som ända hittills hade ensamt kunnat skaffa någon lindring i plågorna, nu måst åsidosättas, emedan den, tvert emot sin förra verkan, uppretade hostan, samt ökte tröttheten och olustigheten. Upphostningen samt smärtorna i bröstet tilltogo, och sömnen minskades. — I Maj månad började den Sjuka ej mer kunna lämna sängen, och måste åter tillbringa nätterna i en sittande ställning, liksom för ett och ett halft år sedan, innan kuren företogs. Matlusten blef oordentlig: stundom saknades den alldeles; stundom var den åter alltför häftig, beledsagad af magsyra. Sällan fick likväl maten behållas, emedan hostan uppväckte kräkning. Upphostningen blef allt mer och mer stinkande, blodblandad och förunderligen ömnig. Svullnad intog fötterna, och sträckte sig stundom ända opp åt underlifvet. — Sedan Februari månad infann sig, förmodeligen till följe af den tilltagande svagheten, aldrig någon Menstruation: och Epilepsien hade, från samma tid, äfven uteblifvit, ända till början af Juli, då hon deraf åter fick ett ganska starkt anfall. Den 29:de i samma månad slutade hon, under

framstörtning af blodvar genom näsa och mun, sitt af oupphörliga lidanden utmärkta lif.

II.

(Fortsättning från Sid. 192.)

D. 5 Febr. 1816. (2:dra magnetiseringen.)

Den Sjuka har sedan magnetiseringen i går befunnit sig ovanligt väl, och sofvit godt i natt. — Magnetismen verkade i dag mycket starkare; men likväl intet annat slags sömn än i går: ögonen öppnades som oftast. — En gång försökte jag att knäppa med pekfin-gret mot den Sjukas maggrop på en half alns afstånd; men hon flög till, och beklagade sig, att det verkade alldeles för våldsamt. Hon sade, att det flög igenom henne såsom det förfärligaste elektriska slag: men att känslan ej var obehaglig utan blott i anseende till sin häftighet. Under det hennes ögon voro tillslutna, försökte jag mångfaldiga gånger, att på minst 1 alns afstånd, och ifrån olika håll, utsträcka ett finger emot henne helt oförmärkt, och utan att dervid ens upplyfta handen, eller på något sätt förändra dess tillfälliga ställning; men detta verkade föga svagare än knäppningen: beständigt skrek hon till, öppnade ögonen, och viste så nogga, i hvilken riktning fingret hölls, att hon med samma blink som ögonen under rysning

öppnades, genast fäste dem på fingret, utan att det allraringaste behöfva söka det, och oaktadt jag stundom höll handen så undandold, att blott ändan af fingret var synlig. Ryckte jag handen bort, innan ögonen hunnit öppnes, hvilket likväl, i anseende till verkningens hastighet, ej var så lätt; så fäste hon dock ögonen på det ställe, der fingret hade varit. — Hon sade sig känna liksom en eld-pil komma från fingret och fara igenom sig. Detta gick slutligen så långt, att jag med yttersta sorgfällighet måste undvika att äfven tillfälligtvis vända fingerspetsarne åt henne. Hon kunde bestämma, hurumånga fingrar jag utsträckte mot henne, på antalet af de pilar, hvaraf hon kände sig genomträngas. — Min blick hade äfven ett besynnerligt inflytande på den Sjuka: hon fann ett särdeles välbehag i att möta den; men hon förmodade ej uthärda den mer än ett ögonblick, förr än hon blef betagen liksom af hisning, och nödgades, under en viss angenäm rysning, vända sig bort. Min blick tycktes likväl ej alltid hafva denna kraft, utan endast då jag med ett vänligt leende riktade hela min uppmärksamhet på den Sjuka: var jag tankspridd, verkade min blick nästan intet. — Då någon annan nalkades den Sjuka, och isynnerhet om den utsträckte sin hand och fingrar emot henne, hände hon en högst obehaglig *frånstötning*; verkningarne af mig beskref hon

deremot såsom ett slags *dragning*. — Jag lät henne på försök utsträcka sina egna fingrar emot sin maggrop; och äfven af dem kände hon en angenäm, oaktadt ganska svag, verkan. — (Männe ej på alla menniskor kraft utströmmar städse ur fingrarne, liksom ur Expansiv-polen på en Magnet? Och männe ej den så kallade *Backéens* verksamhet, åtminstone till en stor del, består i ett slags sjelf-magnetisering?) — Så ofta jag suckade, om än aldrig så tyst, måste hon beständigt göra detsamma. — I dag infann sig ingen retning till hosta. — Hennes puls var vid operationens början 100 slag i minuten, men sagtade sig till 80, under det en ömnig, jemn och varm svett utbröt, som räckte tills alla verkningar af Magnetismen voro förbi, kl. innemot 7.

I sin skriftliga berättelse, säger Fru O.: "Den 5:te var verkan af Magnetismen starkare, men ej så ljuf: den varmande kraften "spred sig ej så genom hela kroppen; den "träffade mera ensamt bröstet, der den kändes nästan brännande. Hufvudet var mindre "upphettadt, men tyngden var större än dagen förut: ögonen tillslötos, och jag kände "mig för några ögonblick försänkt i en nästan fullkomlig dvala. Jag var derefter lugn, "isynnerhet så länge C. var mig nära; men "vid hans tillfälliga aflägsnande, kände jag en "tomhet, som nära gränsade till saknad, och

"hvilken något mildrades, då jag hörde honom tala. — Af de särskilta sätten att magnetisera, voro de starkaste verkningarne af *andandet* på maggropen, hvilket liksom eld, varmde i början, men brände slutligen. Nästan på samma sätt verkade den *spända blicken*: den träffade känslan, utan att hafva mött ögonen; och mottogs den först af dessa, så svartnade det för dem, och i bröstet uppkommo starka skakningar. *Pekning* och *knäppande* med fingret förorsakade en ryckning på det ställe, hvaråt rigtningen skedde. Den mesta lindring erkölles, då handen lades öfver det lidade stället, eller då hufvudet vidrördes." —

Den 6:te Febr. (3) Förleden natt sof Fru O. mindre än den föregående, och plågades af hetta i bröstet. Hon tycker sig likväl redan hafva blifvit något starkare. — Till följe af min plan, att noga gifva akt på hvarje minsta förändring hos mig sjelf, för att utröna, om ej en vexelverkan uppstår emellan Magnetisören och Patienten, tror jag mig här böra anmärka, att jag sjelf, som städse fått njuta en lugn och stadig sömn, sof i natt högst oroligt, och vaknade i otid, samt har både i går och i dag, nästan för första gången i min lifstid, besvärats af förstoppning.

Verkningarne af Magnetismen voro i dag ännu starkare än de förre gångerna, och deras olikhet på olika tid, så utmärkt, att

de syntes lämpeligen kunna indelas i 2 stadier: *domningens* och *exaltationens*. Under förra stadium, som räckte en half timme, och hvarunder jag magnetiserade utan uppehåll, voro ögonen fastare tillslutna, och den Sjuka syntes mer allvarsam och dystert sluten inom sig, än i går: samt under det sednare mindre känslig för min blick, åtpekning och knäppning. — Under det sednare stadium *måste* den Sjuka göra mig sällskap ej allenast att sucka, utan äfven att svälja (spotten). Detta sednare besvärade henne mycket, hvarföre hon bad mig ej svälja för ofta. För att se, hvad verkan det skulle hafva, gaf jag henne en gång en skarp och allvarsam blick; hon blef deraf liksom förkrossad, och mådde illa en lång stund. Jag tog en silke-vante på mig, och knäppte mot den Sjuka, för att utröna, om silket är fullkomlig oledare för den magnetiska kraften: — hon kände verkan, men högst svag. — En stund tyckte hon sig, med öppna ögon, vara en Ande, och upphöjd öfver denna jord: hvarvid *Jag* förekom henne vid påseendet, såsom en bekant, och af lika natur med henne sjelf; men de öfriga helt främmande, och såsom blott menniskor. — Af det onda i sidan kände hon under hela det magnetiska tillståndet ej det ringaste. — Den Sjukas puls sagade sig från 88 slag i minuten till 80. Min puls gjorde i början 100 slag (kan hända

till följe af den starka kölden, som i dag var 24 grader), men föll till 82.

Fru O. har själf bekrifvit sitt tillstånd på följande sätt: "Onsdagen mådde jag bättre, "och ärfor de behagligaste intryck. Snart inföll jag i en lätt slummer, hvarunder jag ej "allenast kände all plåga försvinna, utan äfven slappheten och oron. Jag emottog så "småningom, under slummern, ett nytt lif: "jag kände mig så stark, så liflig; och likväl "så lugn, så stilla. Jag var endast Själ; alla "andra förhållanden hade försvunnit; jag var "lycklig i den sällaste njutning; jag var en "Ande, som sväfvade öfver den lidande jorden, och önskade att bistå och skydda de "der qvarlemnade kära föremålen; nästa ögonblick nalkades jag mitt Ursprung, en "helig känsla intog mig, jag bad, bönhördes "och njöt. Under allt detta kände jag den "lifligaste tacksamhet för den kraft, som så "lycksaligt verkade, och af hvilken jag omgafs, "som af den renaste luft. Med hvarje andedrag mottog jag känsla och sällhet. Vid "uppvaknandet var jag stärkt, och mådde ovanligt väl." —

Den 7:de Febr. (4) I går afton hade Fru O. för första gången, åtminstone på flera månader, naturlig stolgång. — I natt har hon sofvit obetydligt, och befunnit sig mindre väl. — Äfven jag vaknade kl. 2, och, sof sedan
nästan

nästan intet. Jemte obstructionen, som ännu fortfar, har jag börjat besväras af plågsamma falska anmaningar till stolgång (*Tenesmi*). — Det förra stadium af det magnetiska tillståndet räckte i dag ungefär tre fjerdedels timme, hvarunder Patienten lutade sig, i en halfliggande ställning, mot soffan, och höll ögonlocken nästan jemt tillslutna, med nästan fullkomlig känslolöshet för min åtpekning och knäppning. Under sednare stadium sitter hon upprätt, och håller ögonen nästan beständigt öppna. Hon var härunder ännu mindre känslig än i går, för verkan af mina på afstånd utsträckta händer: men deremot påstod hon sig, äfven med tillslutna ögon, hafva känsla af min blick. Jag försökte flera gånger, då hon minst förmodade det, att se skarpt och alfvarsamt på henne: hon fick dervid alltid darrning, och öppnade ögonen med förskräckelse, samt bad mig slutligen aldrig mer göra dylika försök. — Hon hade, isynnerhet under sednare stadium, smärtor i venstra Hypochondrium, hvilka likväl lindrades genom påläggning af min hand, och isynnerhet genom Calmering. — Patientens puls sagtade sig, under det magnetiska tillståndet, från 96 till 88: och hennes förre Läkare, som nu var närvarande, fann den tillika ovanligt mjuk. — Min puls sagtade sig, under samma tid, från 96 till 76 slag i minuten.

Sjelf har Fru O. skrifvit: "Torsdagen mådde "jag mindre bra. Slummern var ej så djup, och "stördes af ryckningar samt frätning i sidan, "— jemte mycken oro. Jag blef till slut likväl "lugnad."

Den 8:de Febr. (5) Min mage fortfar att vara i oordning: stolgången är högst obetydlig, med så svåra Tenesmer, att jag nödgats nyttja Lavemang och invertes medicin. Fru O. har deremot både i går och i dag haft naturlig stolgång. Föröfrigt hafva både hon och jag i natt sofvit mindre roligt. — Magnetiska tillståndet var ungefär lika som i går: dock var slummern mycket djupare, och i sidan kändes högst obetydliga smärtor. — Vid operationens början var Patientens puls 98, föll under slummern till 80; men hade vid min bortgång åter höjt sig till 92. Min puls undersökte jag blott då jag kom, och då jag skulle gå: han var båda gångerna 82 slag i minuten. — Fru O. berättade, att hon med förundran finner sig knappt kunna tänka på något annat än mig, och det ej blott under det magnetiska tillståndet, utan hela dygnet igenom: äfven under nattens sömnlöshet har jag sväfvat för hennes tankar. Detta har förtruttit henne, och hon har försökt att aflägsna mig: men bemödandet har varit fruktlöst och högst plågsamt, samt förorsakat henne hetta och oro; tanken på mig har deremot tyckts verka lugnande och angenämt.

"Slummern var i dag" enl. Fru O:s beskrifning, "djupare än den ännu varit. — Själ-
len sträfvade att höja sig; men qvarhölls
"liksom af ett band i den sjuka sidan."

Den 9:de Febr. (6) Fru O. har i dag lidit
af kramp, och smärtor i sidan: den förra var
redan vid min ankomst förbi, och de sednare
lindrades hastigt, samt förskingrades slutligen
alldeles, genom påläggning af min hand, och
genom Calmering. — Under sednare stadium af
det magnetiska tillståndet, tyckte Fru O. sig, en
stund, omgifvas af osynliga väsenden, som för-
rådde sin närvaro liksom blott genom en an-
genäm och vederqvickande fläkt. Med för-
skande blick och öra tycktes hon vilja upp-
täckta dem; hvilket förekom mig så löjligt,
att jag ej kunde afhålla mig från att skrat-
ta. Men detta mitt löje förorsakade henne
så obeskrifliga plågor, att hon under de häf-
tigaste rysningar bad mig, med en bestraffan-
de och tillika bedjande blick, att aldrig skrat-
ta åt henne, emedan det sönderslet både kropp
och själ. — Hennes puls var vid operatio-
nens början, och under hela förra stadium,
likasom min, 84 slag i min.: men under sed-
nare stadium föll hennes puls till 74, och
när till 72.

"J dag", så lyder Fru O:s dagbok, "var
den magnetiska sömnen ännu djupare, och
jag drömde för första gången under detta till-
stånd. Efter en stunds så djup sömn, att all

"tanke var domnad, och känslan nästan äf-
 "venså, vaknade jag till ett nytt lif. Det för-
 "sta föremål jag tyckte mig se, var C.,
 "som omgafs af en mängd ohyggliga figurer,
 "hvilka förgäfves och vanmäktigt önskade att
 "förgöra honom. Han stod obeväpnad, men
 "lugn och oförfärad midt ibland dem; och i
 "hans blick røjdes endast bedröfvelse och
 "medömkan. Jag led mycket af denna syn,
 "fruktade för de Ondas magt, och kände
 "det lifligaste begär att genomtränga framtiden,
 "och upptäcka föjderna af onskans uppsåt:
 "men bilderna försvunno, och en besynner-
 "lig tomhet intog för några ögonblick fruk-
 "tans ställe, till dess jag nu åter vaknade till
 "ett bättre lif. Monga tider tyckte jag hade
 "försvunnit, sedan jag erfor något intryck: jag
 "hade liksom gjort ett hopp öfver tidehvarf-
 "ven. Den skönaste syn förtjuste min tack-
 "samma själ. På en högd såg jag neml. ett präk-
 "tigt tempel o. s. v. — Slutligen blef söm-
 "nen mindre djup. Utan att kunna öppna
 "ögonen förmådde jag likväl tala, och kände
 "ett omotståndligt behof att meddela mina
 "*känslor*; jag skulle äfven vilja tillägga *tan-*
 "*kar*, om det ej förekom mig likasom tänkte
 "jag i det tillståndet endast med hjertat. —
 "Till helsan känner jag mig redan oändligt
 "lindrad, till och med förbättrad. Jag äger
 "lif, och en ej obehaglig känsla deraf. Jag äter
 "med smak, sofver mycket bättre, och, —
 "hvilket under! behöfver ej laxer-medel."

Den 10:de Febr. (7) Förleden natt har Fru O. sofvit något bättre. — På förmidd. hafva små krampstillfällen infunnit sig; men på ett dygn ingen öppning. Min mage har deremot åter blifvit ordentlig. — Vid början af sednare stadium pläga ögonlocken öppna sig: men i dag beklagade Fru O. sig öfver omöjlighet att få opp dem, hvilket ej lyckades henne förr än efter några minuters ifrigt bemödande. — En gång fäste jag på henne en blick, i hvilken jag, med själens spända kraft, sökte uttrycka mitt innerliga deltagande för hennes plågor, och min hjertliga önskan att kunna lindra dem. Häraf blef hon förunderligen betagen, nästan såsom det berättas om ormtjusning. Hon blef orolig och yr, samt beklagade sig att hvarken kunna uthärda min blick, emedan det svartnade för hennes syn, ej heller bortvända sina ögon. Ändtligen gjorde hon, med ett kiknande ansfri, en konvulsifvisk rörelse med hufvudet; och lyckades på detta sätt att liksom slita sina ögon lösa. — Äfven i dag tyckte hon sig, till min ledsnad, en stund omgifvas af ett osynligt väsende. Ehuru mycket jag än fruktade, att hennes svärmande fantasi skulde urarta till andeskådning; så blef jag likväl fast vid mitt beslut, att ej söka, om jag så får säga, uppfostra den blifvande Somnambulen efter mina egna åsigter, utan enlast se, huru naturen sjelf skulle utveckla

och bilda den. Jag sökte derföre sorgfälligt dölja min ledsnad öfver dessa drömmar. — Patientens puls, som vid operationens början gjorde 100 slag i minuten, sagtade sig i sednare stadiet till 88. Min puls föll från 90 till 80.

I Fru O:s dagbok, som de tilltagande krafterna först i går tilläto henne att ur minnet påbörja, heter det: "Första sömnen var nästan djupare än i går. Jag drömde äfven i dag; men nästan endast om mig sjelf. — Trött och förfrusen till kropp och själ kände jag mig, likasom vid stranden af plågor-nas och förgängelsens hem, uppvärmas och vederqvickas af en fläckt från ett bättre land. — Detta var en sann bild af Magnetismen."

Den 11:te Febr. (8) Fru O:s mage har fullgjort sin skyldighet. — Det magnetiska tillståndets förra stadium var i dag mindre lugnt, och dvalan derunder mindre djup än vanligt: det sednare var äfven mindre angenämt. — Fru O. tyckte sig erhålla olika intryck af de olika fingrar, hvarmed jag på afstånd pekade åt henne: "tummen", påstod hon, "verkade starkast; men mildare och angenämare, än de andre fingrarne, samt likasom på ett helt annat sätt: af de öfriga verkade mellanfingret svagast, och pekfingret starkast; men tillika obehagligt, skarpt och brännande." — I dag undergingo våra pulsar ingen förändring till hastig-

heten: den Sjukas gjorde 86 slag i minuten och min 80.

"Jag mådde," skrifver Fru O., "ej fullkomligt väl vid magnetiseringens början. — Jag lyftes i en liflig dröm, nästan i ett ögonblick, från känslan af kroppen; själen verkade ensam. Verlden och alla detta lifvets förbindelser hade försvunnit. Jag var ensam med mina gerningar och mina uppsåt: känslan af dessa sednare var en ljuftröst vid åsynen af de förras ofullkomlighet. En jemförelse och afräkning ägde rum, under hvilken tid den oroligt fruktande själen irrade mellan himmel och jord. Men omöjligt skulle det vara att uttrycka den saliga känsla jag erfor, då, efter slutad granskning, den af svaghet mycket felaktiga, men likväl benådade själen, med blixstens hastighet, ilade genom rymderna och mottogs i min Fars sköte." —

Den 12:te Febr. (9) I går, efter min bortgång, föllo den Sjukas ögonlock så fast tillsammans, att hon på en timme ej förmådde öppna dem, oaktadt inga andra tecken till sömn voro tillstädes. — Stolgången fortfar att vara naturlig. — På förmiddagen har ett anfall af de vanliga ryckningarne infunnit sig, tillika med smärtor i sidan. — Den magnetiska sömnen var i dag särdeles lugn och djup. — Patientens puls föll i sednare stadium från 86 till 80: min der-

emot, steg från 80 till 86, och återföll till 80, först sedan jag en stund varit ur Rapport med den Sjuka.

Den 13:de Febr. (10) Vid min ankomst, något öfver 1 timme sednare än vanligt, fann jag den Sjuka sanslös i ryckningar och de förskräckligaste plågor. — Hennes förre Läkare, som ofta är närvarande för att se Magnetismens verkningar, hade kommit nyss före mig. — Så snart jag nalkades den Sjuka, och började Calmera henne, försvann plötsligt allt ondt; hon återkom till sansning, med en djup och lätt inandning; öppnade ögonen, och utgöt sig i de mest rörande tacksamhetsbetygelser öfver den himmelska njutning, hvori jag hade förvandlat hennes förskräckliga plågor. Hon förvånades öfver den plötsliga öfvergången, och ville på en stund ej insöfvas, för att vaken kunna njuta sin sällhet. — Efter ett skof af ökade smärtor i den sjuka sidan, hade, på förmiddagen, ett slags magnetisk sömn sjelfmant inställt sig. — Den genom magnetisering omsider åstadkomna sömnen, blef ganska ljuf och lugn, samt fullkomligt fri från plågor. I sednare stad, beklagade den Sjuka sig en gång öfver oförmögenhet att upplyfta ögonlocken: *i mina tankar* befallde jag henne att öppna dem; och de flögo i ögonblicket opp.

Den 14:de Febr. (11) Fru O. har 2 dagar varit obstruerad, — och äfven i dag, på förmiddagen, infallit i magnetisk sömn, lika-

som i går. — Den magnetiska sömnen blef mindre djup än vanligt, och beledsagad af plågor, oro, ångest, och sådan känslolöshet för magnetisering, att hvarken Calmering eller handens påläggning o. d. förmådde åstadkomma någon lindring. Slutligen försökte jag att knäppa (*Spargera*) mot ögon, maggrop, och den smärtande sidan. Häraf kände den Sjuka sig, under sprittande åtbörder, och ett slags hväsande såsom vid kittling och hisning, angenämt skakas till kropp och själ, hvarvid smärtorna förskingrades, tillika med all oro och sorgliga föreställningar. Knäppningen verkade visserligen nu mindre starkt än tillförne; men så mycket angenämare. Fru O. beskref känslan deraf såsom "en strålande hetta och "kittlande krälning genom hela kroppen, men "isynnerhet i maggropen och den sjuka sidan," — på hvilket sistnämnda ställe hon slutligen sade sig känna likasom "ett angenämt "rinnande, som börjades och slutades med "droppning." — I början gjorde Patientens puls 92 slag i minuten, och min 86. I sednare stadium vexlade våra pulsar hastighet, så att hennes föll till 86, under det min steg till 92. Slutligen återtogo bådas våra pulsar sin ursprungliga hastighet.

Enligt Fru O:s anteckning "voro de tre "i ordningen följande dagarne (12—14) ungefär lika. — Någon förändring har föregått i "det magnetiska tillståndet, och jag känner

"mina kroppskrafter tilltaga. — Den magnetiska sömnen har dessa dagar varit djupare än tillförne; men jag har derunder varit mindre lycklig, emedan min själ blifvit qvarhållen och hindrad att i drömmen lyfta sig till den högre verlden." —

Den 15:de Febr. (12) I går hade Fru O. öppning strax efter min bortgång om aftonen, på hvilken tid detta hvarje gång inträffat, allt sedan kurens början. — Magnetisk sömn tyckes alla förmiddagar sjelfmant villja inställa sig: i dag var den ganska lugn, och ej föregången af plågor. — Magnetismen verkade i dag ganska starkt. Under förra stadium af det magnetiska tillståndet, eller *domningens*, lutar den Sjuka sig gemenligen mot en kudde i hörnet af soffan, och är nästan alldeles oförmögen att tala, hvilket åtminstone sker högst långsamt och svagt. Hon ger derunder merendels blott med åtbörder tillkänna sina svar på frågor. I sednare stadium, eller *exaltationens*, sitter hon deremot upprätt, öppnar ögonen som oftast, är munter och språksam, samt förråder en förunderlig känslighet. Allt detta yttrade sig i dag i en nästan ännu högre grad än tillförne. — Flere dagar hade jag tyckt mig finna, att Fru O., under sednare stadium, hade känsla af min blick, samt till och med af mina tankar. I dag anställde jag, i afsigt att närmare utreda detta förhållande, mångfall-

diga experimenter, hvaraf utgången var följande: ganska ofta fäste jag min blick på den Sjuka, som med tillslutna ögon satt på 3 eller 4 alnars afstånd ifrån mig, och befallde henne i mina tankar att öppna ögonen, att vrida hufvudet åt mig, som satt på sidan om henne, och se på mig, o. d.; och hvarje gång, utan undantag, blef jag åtlydd. Yttrade min villja sig blott såsom en begäran eller önskan; så uppfylldes den långsammare, men enligt den Sjukas försäkran, på ett för henne angenämare sätt: var deremot bestämningen af min villja, en sträng befallning; så skedde lydnaden med en nästan konvulsifvisk rörelse, men Patienten beklagade sig dervid öfver en obehaglig känsla af tvång. Utan att underrätta Fru O. om min afsigt, bad jag henne tänka på ett kort, och säga mig hvilket det var: hon nämnde verkligen *det*, som jag i mina tankar hade bestämt. Jag omgjorde detta experiment; men då misslyckades det: kan hända just derföre, att jag oförsigtigtvis hade underrättat Patienten om vigten och förunderligheten af det försök, som jag nyss hade gjort, och derigenom till äfventyrs uppväckt hos henne ett för utgången oroligt bemödande, som störde och förvillade den inre känslan. Emedan det nu hade misslyckats, ville hon alldeles icke låta bekväma sig till att omgöra samma försök. — Befallningar, som angingo mera sammansatta handlingar, lydde

Patienten ej: men blef deraf endast orolig, och sade sig stundom känna, att jag ville någon ting, utan att likväl kunna urskilja hvad det vore. Sålunda befallde jag henne förgäfves att taga min klocka, som låg bredvid henne på soffan, o. d. — Under båda stadierna mådde Fru O. ovanligt väl, och kände alldeles inga smärtor i sidan. — Vid operationens början, efter vanligheten, kl. 4, gjorde Patientens puls 88 slag i minuten, och min 84. I slutet af förra stadium hade hennes puls stigit till 92: och då jag gick, kl. 6, hade min fallit till 72, och hennes tillbaka till 88. —

Den 16:de Febr. (13) I går afton somnade Fru O. magnetiskt omigen efter min bortgång: — och hade efter uppvaknandet öppning. — Nattsömnen fortfar att vara för den Sjuka, likasom för mig, nog obetydlig, i synnerhet efter midnatten. — Äfven i dag inställde sig frivillig magnetisk sömn, först ungefär kl. 11, och sedan kl. 1, som räckte hvarje gång tre fjerdedels timme. Sömnen var båda gångerna ljuf och lugn; men beskrifves af Patienten blott såsom en skugga af det tillstånd, hvori hon är under min närvaro. Under det hon sof den sednare gången, inkom en af hennes förtroligaste Fruntimmersvänner, med hvilken hon talade obehindradt, men beklagade sig att, till följe af en viss aning, ej kunna öppna ögonen förr än kl.

tre qvart till 2, ehuru gerna hon än genast skulle vilja göra det. På det utsatta klockslaget öppnades ögonen verkligen. — Det genom konst åstadkomna magnetiska tillståndet var, under förra stadium, ganska lugnt och behagligt: men Fru O. kunde derunder knappt uttala ett enda ord, af svårighet att röra munnen, hviken var likasom lam. Hon hade nu äfven en dröm, hvilken af hennes miner och åtbörder syntes vara särdeles liflig; och hvilken hon i sednare stadium berättade. Den innehöll ett slags Allegori öfver mitt och Magnetismens förestående öde. Mot slutet af sednare stadium blef hon orolig, liksom af en dunkel aning om någon mig förestående ledsamhet. — (Troligtvis var denna aning blott en följd af den föregående drömmen, enligt hvilken jag ännu hade monga ledsamheter att genomgå.) — Verkan af mina tankar på Patienten var mindre bestämd och tydlig än i går. — Fru O:s puls var i dag hastig och svag, — 104 slag i minuten: han föll i sednare stadium till 96; men steg slutligen åter till 104. Min puls föll i sednare stadium från 86 till 76.

Den 17:de Febr. (14) I går afton hade Fru O. öppning. — I dag har hon, emellan kl. 11 och 1 åter sofvit 2 gånger. — Insöfningen har allt ifrån början gått mycket fort; och det dröjer nu ej 2 eller 3 minuter förr än ögonen tillslutas. Magnetiseringen fortsattes likväl 20 à 30 minuter, merendels utan vidrörelse. —

Det magnetiska tillståndet var i dag utmärkt med ett nytt och 3:dje stadium, neml. emellan de 2:ne förre. Sedan 1:sta stadium, hvarunder Fru O. alltid orörlig hvilar mot en kudde i hörnet af soffan, efter vanligheten slutats med gäspning och andra åtbörder såsom vid uppvakning, reste hon sig opp, öppnade ögonen med en blink, men tillslöt dem strax, och förblef i detta tillstånd, med obehindrad tal-förmåga, ungefär 1 timme. Hon ville sjelf ej medgifva, att hon hade öppnat ögonen, och påstod, att hon åtminstone ej hade sett det ringaste. Äfven under detta stadium sade hon sig njuta en hvilande sömn, som ej stördes af hennes talande. Hon var nu munter och glad, kände sig stark, och lefde, såsom hon sjelf yttrade, ett fullkomligare lif. — Slutligen blef hon otålig liksom ett qvalsöft barn, axlade och jemrade sig öfver att ej få sofva längre, — hvarpå ögonen öppnade sig, och 3:dje stadium inträdde, neml. det samma, som tillförne utgjort det sednare. Detta stadium var i dag mindre märkvärdigt än förut; och min vilja verkade derunder ännu svagare och otydligare på Patienten än i går. — Fru O:s puls föll mot slutet af 2:dra stadium från 92 till 84: min puls, som under sjelfva behandlingen och i början af 2:dra stadium varit oförändrad, 84 slag i minuten, föll, på samma tid som Patientens, till 76.

Den 18:de Febr. (15) Magnetisk sömn på förmiddagen, och stolgång om aftonen

äro nu så vanliga, att jag hädanefter blott vill anmärka, då de uteblifva. — Det magnetiska tillståndets stadier förhöllo sig alldeles som i går. Då ögonlocken vid öfvergången från 1:sta till 2:dra stadium öppnade sig, stodo ögonen kataleptiskt så starkt vridna uppåt, att blott nedre randen af iris var synlig: Fru O. sade sig nu endast hafva skymtat dagsljus, men inga egentliga föremål. — Fru O:s puls föll, först efter ingången af 3:dje stadium, från 92 till 86: vid samma tid föll min från 100 till 92. (Orsaken hvarföre min puls var så hastig, torde vara den, att jag på ett aflägsset ställe varit på kalas till middagen, och strax efter slutad måltid gått ganska häftigt, för att ej låta Patienten förlänge vänta på mig.)

Den 19:de Febr. (16) Under 1:sta stadium var det Fru O. omöjligt att tala, och högst besvärligt att svälja. Jag vidrörde därför hennes läppar, och strök ned åt halsen; hvarigenom hon genast återfick kraft att tala utan besvär, och att svälja med lätthet. — En timme efter 2:dra stadiets slut, knäppte jag, för att skingra Patientens uppkomna ängslan, på afstånd mot dess hufvud. Hon tyckte sig härvid känna likasom pilar genomflyga hufvudet i den rigtning, som knäppningen skedde; och derefter ett besynnerligt invärtes arbete och omvridning: knäppningen verkade för öfrigt angenämt, hvilket den Sjuka förrådde genom ofrivilliga åtbörder, nästan som vid kitt-

ling, hvilket fortfor långt efter sedan jag hade upphört. Hon sade, "att hufvudet, under känsla af ett slags rusighet, då lefde "ett fullkomligare lif, men på den öfriga "kroppen bekostnad, hvilken tycktes nästan "liksom dö bort." — Ögonlocken tillslötos härvid ganska fast, och plötsligt oförmögen att tala, gaf hon med tecken tillkänna sin önskan, att jag skulle vidröra hennes mun och hals, hvaraf hon förut hade rönt så god verkan. Jag gjorde det: och hon återfick genast tal-förmågan. — Då jag slutligen knäppte mot bröstet, började der arbeta likasom förut i hufvudet. — Stundom tyckte hon sig liksom flyga, och förrådde dervid, med en obeskrifligt ljuft leende mine, samt en konvulsiviskt skiftande andedrägt, den häftighet, hvarmed hennes väsende, enligt hennes egen utsaga, "genomströmmades af lif och "lycksalighet." — Patientens puls förhöll sig likasom i går: min föll vid samma tid, från 96 till 92.

Den 20:de Febr. (17) I går afton önskade jag, vid afskedstagandet, Fru O. en rolig natt, och bad henne, på skämt, drömma om mig. I dag berättade hon mig, att hon verkligen hade drömt om mig, hvilket aldrig förr hade händt. — I dag använde jag, under hela den magnetiska behandlingen, då och då knäppningar på afstånd mot panna och maggrop. Sömnen blef ganska djup; men Patient

enten var, isynnerhet mot slutet, dyster och sorghunden, samt yttrade fruktan att aldrig kunna botas, emedan ej ensamt kroppen, utan äfven själen vore sjuk. — Hvardera af de 2:ne första stadierna räckte ungefär tre fjerdedels timme, och slutades plötsligt, med tydligen utmärkt öfvergång till det följande. Öfvergången från 1:sta stadium till det 2:dra beledsagades af små ryckningar, eller liksom ett slags rysning. Vid slutet af 2:dra stadium blef den Sjuka orolig, och yttrade sin fruktan att ej längre få såfva, hvarvid ögonlocken genast flögo konvulsiviskt opp. — Under 1:sta stadium måste jag, genom vidrörandet af den Sjukas läppar och strupe, flera gånger återgifva henne den förlorade tal-förmågan. — Ända till tre fjerdedels timme efter 3:dje stadiets ingång, förblefvo båda våras pulsar oförändrade, — Patientens 88, och min 92: men då sänk hastigt hennes till 76, och min till 78. — Vid min bortgång bad jag åter Fru O. drömma om mig.

Den 21:ste Febr. (18) Äfven i natt har Fru O:s själ, enligt min tillsägelse, i en dröm sysselsatt sig med mig. — Jag magnetiserade lika som i går; och sömnen förhöll sig äfven ungefär på lika sätt. — Den ängslan och fruktan, hvaraf Patienten i går hade lidit, återkom i dag med fördubblad styrka, och utbröt i tårar. Jag sökte i ett rörande och

förtroligt samtal starkt skaka hennes själ; och lyckades att på detta sätt återställa lugnet. — I dag förändrades, mot vanligheten, pulsarnes hastighet redan under loppet af 1:sta stadium: Patientens föll från 100 till 88; och min steg deremot från 84 till 88. I 3:dje stadiet föll hennes puls ytterligare till 74, och min nedsänk till 78 slag i minuten.

Den 22:dre Febr. (19) Allt sedan min bortgång i går har Fru O. varit vid särdeles godt lynne, och befunnit sig så väl, att hon tycker sig knappt någonsin hafva varit så frisk som hon nu känner sig. Denna lyckliga förändring tillskrifver hon sjelf det tröstande samtal jag hade med henne i går. — I dag var hon på förmiddagen visserligen tung; men det kom ej till verlig sömn. — Insöfningen sker nu på mindre än en minut. Sömnen blef i dag det djupaste han ännu varit, och Patienten förmådde ej sitta upprätt förr än mot slutet af 2:dra stadium: deremot kunde hon, äfven i det 1:sta, tala temligen obehindradt. — Utan att yttra mitt missnöje öfver de till Andeskådning sig närmande drömmar, hvori Fru O:s lifliga fantasi så gerna ville, under sömnen, sverma ut, hade jag nu några dagar företagit mig att söka förekomma dem, derigenom att jag, medelst samtal, vände hennes uppmärksamhet på henne sjelf och sitt tillstånd. Om jag någon längre stund underlät att tilltala henne; så lopp jag alltid fara att

genast finna hennes själ, i en dröm, hvaraf merendels hela kroppen angenämt skakades, sverma omkring i fantasiens grenslösa rymder. Detta mitt bemödande har visserligen temligen lyckats: men just från detta förhindrande af själens friaste verksamhet, torde kan hända dess betydliga slapphet och förstämning härröra, som de sednare dagarne yttrat sig med ängslan, fruktan och oro. Då jag därför i går såg, huru välgörande den skakning verkade, hvari jag genom mitt tal försatte Patientens nedtryckta själ; så beslöt jag, att såsom en psychisk medicin stundom låta hennes själ skaka sig sjelf, och, medelst den i drömmen arbetande fantasien, *inifrån* spänna lifskraften till en ökad verksamhet. Jag bestämde mig så mycket hellre härtill, som jag gerna ville erfara, hvad vänning naturen sjelf skulle gifva det magnetiska tillståndet. — Till följe af den frihet jag sålunda lämnade den Sjuka, tyckte hon sig nu, under åtbörder af en himmelsk njutning, flere gånger sväfva, i en ljus och varm sky, högt öfver jorden. En gång då hon tyckte skyen lyfta sig allt för högt, hisnade hon till, hvarvid ögonen öppnades, mötte min blick, och tillslötos åter. Hon sade sig nu hafva sett mina ögon. — Vid slutliga uppvaknandet ur 2:dra stadium, kl. 6, såg hon sig förvånad omkring, och tycktes liksom vilja påminna sig hvem och hvarest hon var. —

Kl. 7 försökte jag att magnetitera Fru O. på 6 eller 7 alnars afstånd. Det tycktes verka ganska starkt, men enligt hennes egen utsaga, "nog obehagligt, med besynnerliga omhvälfningar i bröstet, och utan den vanligen åtföljande behagliga varmen." Hufvudet blef likväl tungt, och ögonlocken tillslötos, oakadt jag blott 2 gånger utsträckte mina händer mot hennes hufvud, och förde dem långsamt nedåt. — Patientens puls gjorde i början 86 slag i minuten, började redan i 1:sta stadium att falla något, och hann slutligen, i 3:dje stadium, ned till 76. Min puls föll under 3:dje stadium, nästan på en gång, från 96 till 75.

Den 23:dje Febr. (20) Naturens bemödande att, såsom det nu en tid skett, alla förmiddagar sjelfmant åstadkomma magnetisk sömn, tyckes nu åter hafva upphört: i dag har åtminstone ej tecken dertill visat sig. — Fru O. har i dag visserligen mått ganska väl; likväl ej fullkomligt så, som i går. — Magnetiska sömnen blef nu mycket djup. Under 1:sta stadium måste jag, genom de ytlige tal-organernas vidrörande på det förr beskrefna sättet, åfergifva den Sjuka den förlorade tal-förmågan. Hittills har jag beständigt talt med Patienten, under dess sömn, helt tyst och nästan hviskande. I dag försökte jag att tala med vanlig stämma: men hon kände deraf en alldeles olideligt plågsam brusning, bult-

ning och omvridning i hufvudet. — Vid öfvergången till 2:dra stadium, öppnades ögonlocken, under åtbörder af hisning, nästan konvulsiviskt, och stodo ungefär en half minut kataleptiskt vridna uppåt: efteråt sade Patienten sig dervid ej hafva sett annat än blott dagsljuset. — Mot slutet af 2:dra stadium blef Fru O., till följe af en ryslig dröm, hastigt betagen af ångest, och började gråta bitterligt. Det lugn, som jag genom Calmering o. d. kunde åstadkomma, stördes snart åter genom nya olycks-aningar, till följe hvaraf den Sjuka uppvaknade tidigare än vanligt, kl. en qvart till 6. — Sedan Fru O., i det nu inträdda 3:dje stadium, åter hunnit blifva fullkomligt lugn, började jag göra några små experimenter, hvarigenom jag dessutom hoppades säkrast kunna förströ henne. Jag lät henne neml. hålla en kopparpenning emellan fingrarne, och frågade, om hon kände någon ting ovanligt? Hon började, efter en liten stund, rynka ögonbrynen, och beklaga sig öfver en obehaglig hetta hela armen uppföre, samt en besynnerlig oro i kroppen. Derefter lät jag henne hålla guld (nemligen mitt ur tillika med kedjan) i handen. Hastigt utplånades rynkorna mellan ögonbrynen, minen uttryckte välbehag, och Patienten sade sig känna ett angenämt lugn spridas genom hela kroppen, nästan så som vid Calmering. — På unge-

fär 6 alnars afstånd från den Sjuka, hängde en stor spegel, framför hvilken jag ställde mig, utsträckte mina händer mot hennes bild, och förde dem nedåt, likasom hade jag velat magnetisera den samma. Den Sjuka sade sig blifva angenämt tung, och snart tillslötos verkligen ögonlocken. Knäppning mot bilden i spegeln fann fru O. verka ungefär lika som på nära håll mot henne sjelf, blott mindre varmt. — För att utröna, om ej allt detta till äfventyrs var blott en verkan af den Sjukas lifliga inbillning, oberoende af yttre inflytande, utbad jag mig att få binda för hennes ögon, under det jag återtog experimentet. Jag låtsade nu gå till spegeln; men ställde mig långt utom den linea, i hvilken den Sjukas bild syntes, och vände mig alldeles bort. Det oaktadt började den Sjuka strax nicka; och snart inställde sig det vanliga flåsandet och kiknandet såsom vid knäppning åt den Sjuka, hvarvid hon sönk ned mot soff-kudden. Hon försäkrade, att hon känt betydliga verkningar, och påstod, att jag måtte hafva knäppt mot hennes hufvud. — Utan att ännu upplysa henne om sitt misstag, band jag, efter en stund, åter för hennes ögon, och satte mig på en stol framför henne, på ungefär 3 el. 4 alnars afstånd, samt sade mig vilja utröna, hvad hverkan hon skulle känna af det, som jag nu ärnade göra. Jag vände mig bort, och fäste dessutom mina

tankar på helt andra ämnen. Snart började likväl den Sjuka äfven nu blifva sömnig och tung, likasom vid magnetisering. Jag knäppte (men så att det kunde höras) först åt ett motsatt håll, och sedan åt den Sjuka. Af alla knäppningarna sade hon sig känna verkan: likväl starkare af de siste (som hade varit riktade åt henne), än af de andre. — Då jag nu underrättade den Sjuka om verkliga sammanhanget med dessa försök; så förundrade hon sig deröfver, att så betydliga förändringar i kroppen hade kunnat uppkomma utan någon yttre anledning. — Af dessa experimenter, som tyckas ådagalägga själens mäktiga inflytande på kroppen, lärde jag, huru noga man måste vara på sin vagt, för att undgå förvillelser; och att ej alla de förändringar, som uppkomma under den magnetiska behandlingen, få anses såsom verknin- gar af Magnetisörens omedelbara inflytande. — Patientens puls föll småningom från 96 till 82: och min från 90 till 68.

Den 24:de Febr. (21) I går afton blef Fru O. menstruerad. — Hennes krafter fortfara att med hvarje dag tilltaga. — Under det 1:sta stadiets djupa sömn bibehöll den Sjuka sin tal-förmåga oafbrutet. Vid öfvergången till 2:dra stadium, öppnades ögonlocken konvulsiviskt, men blott med en blink, 2 särskilda gånger. Under 2:dra stadium, då den Sjukas ögonlock, efter vanligheten,

voro fullkomligt tillslutna, försökte jag åter att peka och helt sagta knäppa åt henne, på minst en alns afstånd, och utan att hafva låtit henne förstå, att jag nu ville anställa något slags experiment. Verkan syntes otvifvelaktigt. Hvarje gång förrådde den Sjuka sina känningar deraf med flåsande, små ryckningar, och andra åtbörder, samt tillkännagaf dem äfven med ord. — Jag anställde ytterligare försök med särskilda metaller; hvilka försök dock voro alltför ofullkomliga, af brist på tillräckliga massor af lika storlek och form. Den Sjuka viste neml. alltid förut, hvad det var för en metall, hon vidrörde; hvarföre ock hennes föreställning derom möjligtvis kunnat ensam frambringa känslan af de olika intryck, som hon trodde sig erhålla af det yttre föremålet. Den Sjuka fann verkningarne af guld och koppar likasom vid de förre försöken. Hon sade: "att fingrarne" "ovilkorligt ville öppna sig, och liksom vägra att hålla fast kopparn; genom bemödande kunde den likväl qvarhållas, och den obehagliga känslan af dess verkan förslöades efter hand. — Silfver förorsakade först några små stötar; men verkade sedan behagligt, dock mindre än guldets." — Enligt vanligheten uppvaknade den Sjuka (ur 2:dra stadiet, hvarmed den magnetiska sömnen egentligen upphör) kl. 6. — Vid operationens början hade våra pulsar varit lika, — neml. 84 slag i minuten.

Min föll efter hand till 66: Patientens började deremot ej sagta sig förr än i 3:dje stadium; men föll då ganska hastigt till 74.

Den 25:te Febr. (22) I går sfton bad jag åter Fru O. till natten drömma om mig: hvilket hon också verkligen skall hafva gjort. Tre gånger har jag nu gjort detta försök; och just dessa 3 gånger, men eljest aldrig, har jag varit ett föremål för den Sjukas nattliga drömmar — I början af 2:dra stadium blef Patienten förskräckt af ett plötsligt buller med dörren, hvarvid ögonen öppnades med en blink. Efter 2 timmars lugn sömn, bad Patienten mig öppna hennes ögon, på det hon måtte få se en bekant, som emellertid hade inkommit. Jag ville begagna detta tillfälle, för att experimentera med väckning, och utröna, om uppvaknandet föranleddes af mig eller af Patienten sjelf. Jag afslög därför hennes begäran, under det jag, på ungefär ett quarters afstånd, förde fingerpetsarne af min ena hand öfver den Sjukas bröst, hals och ansigte. Knappt hade jag hunnit förbi ögonen, förr än de, under ett slags hisning, hastigt öppnades. — I början gjorde Patientens puls 96, och min 90 slag i minuten: mot slutet af 2:dra stadium var pulsen lika hastig hos oss båda, neml. 80 slag i minuten.

Den 26: Febr. (23) Fru O. har på flere dagar ej känt några smärtor i sidan: endast

vid en hastigare rörelse kan det, för ett ögonblick, hugga litet till. — De sednare gångerna men isynnerhet i dag, syntes kroppen vara mindre fjettrad af den ännu djupare magnetiska sömnen: den Sjuka kunde, till och med under 1:sta stadium, tala obehindradt, och, om hon hade velat, äfven sitta upprätt. Detta gör grens-skillnaden emellan de tvenne förste stadierna mindre tydlig, hvilken i dag var utmärkt blott genom en konvulsivisk blink. — Under 1:sta stadium inkom Fru O:s förre Läkare, ganska tyst, utan att med helsning, tal eller dylikt, gifva sin närvaro tillkänna. Det oaktadt märkte Fru O. strax, att han var der, och nämnde honom vid namn. — Under 2:dra stadium beklagade hon sig öfver att ej på länge hafva fått drömma, och bad mig nu om tillåtelse dertill. Jag svarade: att jag ej ville hindra henne derifrån; och höll mig derföre fullkomligt stilla, utan att på något sätt störa henne. Innan kort började andedrägtens flåsande häftighet, ansigtets uppklarnande, munnens ljufva leende, och de vanliga kittlings-kikningarne förråda en särdeles angenäm dröm. På min tillfrågan, sade hon: "att hon var bortrest;" en stund derefter, "att hon var på hemvägen;" och slutligen, "att hon var hemkommen." Hon sade sig likväl ej kunna beskrifva, hvad hon på denna resa hade erfarit. — Hon ville nödvändigt stiga opp och gå. Jag led-

de henne. Hon gick nu först till sin förre Läkare, och helsade på honom; sedan till sin Mor. Midt för spegeln ville hon stanna för att erfara, om hon af den skulle känna någon särskilt verkan. Jag förhöll mig härvid alldeles overksam. Inom några ögonblick kände hon sig blifva tung och vanmäktig, lät hufvudet nedsjunka mot min axel, och hade skolat falla, om jag ej hållit henne oppe. Derefter gick hon till bordet, slog sjelf i dricka, och drack. Slutligen återvände hon till sin plats på soffan. — Jag gjorde några försök med metaller: men hvilka ingåfvo mig misstroende till hennes mottaglighet för deras dynamiska intryck. Hon tyckte neml. kopparn nu verka angenämare än silfret, tvärt emot hvad hon yttrat de förre gångerna. — kl. half 6 bad hon mig väcka sig. Af samma skäl som i går, vägrade jag, och sade mig vilja dröja ännu en half timme. Men under det jag så talade, gjorde jag samma väckningsmagnetisering som i går. Då jag för andra gången förde fingerspetsarne öfver den Sjukas ögon, flögo ögonlocken opp, under almänna, konvulsiviska skakningar, beledsagade af ett skrik, som uttryckte en blanning af häpnad, glädje, hisning och smärta. Hon sade: "att striden mellan mina ord och min handling verkade obehagligt, och gjorde uppvaknandet mindre angenämt;" samt bad mig därför aldrig mer göra så. — Oaktadt den magnetiska sömnen visserligen är gan-

ska djup; så har likväl Fru O. efteråt ännu fullkomligt minne af det, som derunder tilldragit sig. — Patientens puls föll blott från 100 till 96; min deremot från 84 till 72.

Med denna dag slutades Fru O:s anteckningar öfver den magnetiska behandlingens verkningar. Hon har deri skrifvit bland annat: "Allt sedan den 14:de har jag befunnit mig särdeles bra, och isynnerhet hafva mina krafter tilltagit. — Den magnetiska sömnen har blifvit djupare; men derunder känner jag mig äga en ännu större styrka än i vakande tillståndet. — Då själen ej får sysselsätta sig med drömmar, känner jag nästan ett behof af kroppslig rörelse. — I dag fick jag drömma; oaktadt ej så lifligt, som de förr e gångerna." — (I denna dröm, som kan hända skulle vara ett slags allegori på Magnetismens verkningar, tyckte den Sjuka, att jag, från ett ödsligt land, der köld och mörker oafbrutet utbredde stelhets och fasa, förde henne öfver till en skön och lycklig ö, som hon gaf namn af: "*Själaföreningens*." —)

Den 27:de Febr. (24) Fru O. är sig nu icke mera lik och hennes helsa har blifvit alldeles förunderligen förbättrad. — I dag sammanflöto 1:sta och 2:dra stadierna helt och hållet, och ögonlocken förblefvo derunder oafbrutet tillslutna. En af Fru O:s förtroligaste vänner, Mamsell E. inkom helt tyst, utan att på minsta sätt förråda sin ankomst. Det o-

aktadt helsade den Sofvande henne genast, och nämnde henne vid namn. På min tillfrågan, huru hon hunde veta, att någon främmande hade kommit, och hvem det var? sade hon sig "känna det i hjertat." Huru hon kunde känna t. ex. Professor G. åtskild från M:ll E. kunde hon sjelf ej utreda. — Äfven i dag steg Fru O. opp under sömnen, och gick omkring i rummet. Hon stannade och uppehöll sig länge framför spegeln, och sade sig der känna liksom en angenäm återstudsning af den magnetiska kraften. — M:ll E. spelade på klaver, i yttre rummet, ett rörande stycke; hvilket verkade ganska starkt och angenämt på den Sofvande. — De för öfrigt friska ögonen voro under sömnen så ömtåliga för ljuset, att Fru O. fann sig besvärad af skenet genom ögonlocken. — Tal-förmågan var fullkomligt obehindrad. — Sömnen räckte 2 och en fjerdedels timme. — Pulsen förhöll sig fullkomligt lika hos både Patienten och mig: den sagtade sig blott från 88 till 84.

Den 28:de Febr. (25) Fru O. börjar nu sofva bättre om nätterna: och äfven jag har återfått min djupa och stadiga sömn. Allt sedan jag började magnetisera Fru O., har jag nästan ingen natt kunnat sofva längre än till kl. 2 eller 3; utan sedan blott legat i ett slags dväl, och ofta fullkomligt vaken. Denna sömnlöshet var likväl ej förenad med hetta eller oro,

ej heller kände jag mig deraf försvagas. — Kl. emellan 12 och 1 inföll Fru O. i dag själfmant i en djup magnetisk sömn, som räckte en half timme: uppvaknandet var beledsagadt af vända. — Den sömn, som följde på magnetiseringen, var hufvudsakligen likartad med gårdagens; men den räckte ännu längre, neml. nära 3 timmar, under hvilken tid ögonen ingen enda gång öppnades. — Äfven i dag gick Fru O., under sömnen, fram till spegeln, af hvilken hon fann lika så angenäm verkan som i går. — Redan under själfva magnetiseringen, hördes i dag starkt buller (*Borborygmi*) under bröstet, till följe af hysteriska krampaktigheter i magen och tarmarne. Äfven i går hade samma slags buller, likväl helt svagt, låtit höra sig; men då ansåg jag det för en tillfällighet. Nu fortfor det deremot nästan beständigt, och tilltog stundtals så häftigt, att man tyckte sig höra, huru alla inelfvor omvredos, isynnerhet under det Patienten drömde, eller då jag, genom spargering o. d., verkade starkt på henne. Mot slutet af sömnen blefvo desse *Borborygmi* allt mer och mer våldsamma, och strupen började äfven angripas af kramp. Nu inkom en främmande af Fru O:s bekanta, som, med hennes samtycke, satte sig bredvid henne, och höll henne i handen. — Efter en liten stund uppvaknade hon, och började strax efter blifva orolig, vändas och klaga öfver plågor i si-

dan, hvarjemte häftigt tilltagande kramp (och väderspänning?) i strupen (*Globus hystericus*) hotade med qväfning. — Efter att hafva låtit den främmande aflägsna sig, måste jag länge Calmera, och isynnerhet andas på halsen, innan det onda kunde öfvervinnas, och lugnet fullkomligt återställas. — Patientens puls hade kort före uppvaknandet fallit från 96 till 76, då min ännu var oförändrad 88: men sedan Patienten uppvaknat, (och min egentliga Rapport med henne var upphäfven) föll min puls innan kort till 80 slag i minuten.

Den 29:de Febr. (26) Sedan Fru O. en hel timme njutit den lugnaste magnetiska sömn, infann sig, under en liflig dröm, hvarunder ögonen något litet öppnade sig, åter det hysteriska bullret i lifvet, hvaraf kramp-tillfällena skola under sista sjukdomen ofta hafva varit beledsagade, och blef nu alldeles förskräckligt. Det liknade ett skällande, och höll ett slags takt, så att man tycktes tydligt kunna höra, att det härrörde från en, konvulsiviskt ofantligen ökad, och förmodligen i samma förhållande oordentlig, verksamhet i magens och tarmkanalens, i olika riktningar liggande, och vexelvis sig sammandragande, muskelfibrer. En gång steg, enligt hvad den Sjuka sade, det onda åt hufvudet, hvarvid konvulsioner voro nära att utbryta. Genom Calmering, handens pålägg-

ning och påandning, lyckades det mig att dämpa denna förskräckliga storm, och att omsider fullkomligt återställa lugnet. — En half timme derefter, el. kl. half till 6, tog Fru O. mitt ur, hvilket under sömnen städse tyckts göra henne ett särdeles nöje, och höll det framför sina tillslutna ögon. Efter en liten stund yttrade hon sin farhoga, att det eljest så angenämt verkande uret förjagade sömnen: strax vaknade hon verkligen. Jag söfde henne åter, och förnyade experimentet, med samma påföljd. På hennes begäran insöfde jag henne ännu en gång, hvarefter hon sof ganska lugnt, och sade sig ej kunna vakna, förr än jag ginge bort. Jag dröjde til kl. 7: just då jag höll på att gå derifrån, vaknade verkligen Fru O. — Under de 2 första timmarne var pulsen oförändrad hos oss båda: men derefter föll Patientens från 88 till 76; och min från 80 till 74.

Den 1:ste Mars. (27) Magnetiska sömnen var ganska djup och angenäm. Patienten hade derunder en liflig dröm, som länge sysselsatte henne, och hvarvid hon, med en flåsande andedrägt, flere gånger utbröt i sina vanliga hisningslika glädje-skrik. — M:ll E., som nu var närvarande, önskade att blifva magnetiserad, för att erfara, om hon deraf skulle röna lika så angenäma verkningar som sin vän. Fru O. önskade äfven att få se,
huru

huru det såg ut, då man somnade; och ville derföre nu uppvakna, sedan hon sofvit en och en half timme. Hon tog i denna afsigt min klocka och höll framför ögonen, hvilka, lika som i går, genast öppnades. Hennes puls hade då fallit från 88 till 76. — Strax började jag magnetisera M:ll E., som inföll ganska hastigt i en djup sömn, hvilken var åtföljd af nästan fullkomlig oförmögenhet att röra sig eller tala; men hvarunder ansigtet uttryckte nöje och välbehag. Hon sof öfver en half timme, och befann sig vid uppvaknandet oändligen väl. — Under hela denna tid hade Fru O. varit mycket uppmärksam och dyster: men nu blef hon plötsligt betagen af svåra plågor och en förskräcklig oro, hvarunder hon åter insomnade. Under denna sömn var hon mot mig kall och främmande, tycktes knappt känna mig igen, och kallade mig "Herre," då hon likväl nu på en tid, under sömnen, städse pläгат kalla mig "Du." (Hon har alltid, äfven som vaken, gerna kallat sina förtroligare vänner för "Du", utan afseende på kön.) — Efter långvarig Calmering o. d. lyckades det mig väl att häfva det kroppsliga lidandet; men oron i själen förmådde jag ej fullkomligt att skingra. — Hon sade, att en stor förändring föregick inom henne. — Då jag gick kl. 8, hade min puls blott fallit från 88 till 84.

Den 2:dre Mars. (28) Fru O. har sedan i går afton befunnit sig mindre väl, isynnerhet

i anseende till själen: och på f. m. har hon sofvit magnetiskt, en half timme.— Magnetiseringen åtföljdes af en ganska djup och oändligen ljuf sömn, hvarunder Fru O. ännu mer uppmuntrades af de lifligaste drömmar. — Hon medgaf, att åsynen af M:ll E:s magnetisering hade förorsakat hos henne ett slags missnöje, som nästan liknade afund; men hvari tanken dock ej hade ringaste del. — Sedan hon sofvit en och en half timme, uppvaknade hon och förrådde, under 3:dje stadium, en högst exalterad nerv-retlighet, med täta skof af angenäma sprittningar, hisningar o. d.. — Då hon höll mitt ur i handen och betraktade det, erfor hon en så angenämt tilltagande krypning, kittling, darrning och sprittning i hela kroppen, men mest i den sjuka sidan och under bröstet, att hon slutligen måste lägga bort uret, af fruktan att det omåttliga nöjet skulle öfvergå till konvulsioner. — En gång betraktade hon sig sjelf med forskande förundran, och sade: "att hon ej "kände sig igen; *foderalet* förekom henne "främmande" — Efter föregången känsla af ett slags omhvälfning i den sjuka sidan, erfor Fru O., nu för andra gången, liksom ett besynnerligt *rinnande* derstädes, framifrån bakåt, som slutades med krypning, hvarpå följde en angenäm varme, med känsla af lif i det sjuka stället. Detta ställe hade före den magnetiska kurens början, enligt

Patientens yttran, "känts såsom en tomhet: "efter ungefär 8 dagars magnetisering, tycktes "tomheten fyllas: nu tycktes fyllningen få lif." — Smärtorna i sidan hade från början känts längre bakåt; men den sednaste tiden flyttat sig mera midt i lifvet. Rinnandet tycktes ske från det sednare stället, till det förra. — Fru O. fann sig så oändligen säll, att hon sade sig "ej kunna begripa, huru man kunde "njuta en så himmelsk känsla, utan att dö." Hon trodde, att sidan aldrig mer kunde blifva dålig, — och hembar, i en tyst men andäktig bön, till himmelen sina tacksägelser för den redan vunna förbättringen. — Hennes puls var i början 102, och min 92: till slut var pulsen hos oss båda lika hastig, nemligen 76 slag i minuten.

Den 3:dje Mars. (29) I 2 dagar har Fru O. varit obstruerad; hvarföre lavement, utan min vetskap, blifvit på förmiddagen användt. — Jag kom en timme sednare än vanligt: den Sjuka hade emedlertid väl varit sömnig och tung, men likväl ej kunnat insomna. — Den magnetiska sömnen var ungefär lika som i går, djupare än den tillförne varit, angenäm, och uppblandad med lifliga drömmar: den räckte en och en half timme, hvarefter Fru O. uppvaknade till sitt magnetiska tillstånd 3:dje stadium. Mitt ur syntes verka på Patienten lika som i går; — men blott, *då tafflan var vänd åt ögonen*: ty vändes andra

sidan öppat, så röntes Fru O., af dess betraktande, blott en svagt Calmerande verkan. — En gång, då ögonen hade en stund varit ganska fast tillslutna, ville Fru O. försöka att öppna dem blott med sin viljas kraft, hvilket hon funnit ofta lyckas, under detta stadium; — och på dragningarne i pannan och ögonbrynen, tycktes man kunna se, att hon verkligen ifrigt bemödade sig. Jag *ville* i mina tankar, att ögonen skulle förblifva tillslutna. Efter åtskilliga fåfänga försök, utropade Patienten med ett slags missnöje: "kanske jag ej *får* "öppna dem?" Jag gjorde mig derefter likgiltig; och snart lyckades det henne, likväl med svårighet, att öppna ögonen. — En gång förlorade hon målet, till följe af ett slags lamhet i tal-organerne: jag strök några gånger från öronen fram under hakan, samt på sidorna af luftröret ned åt bröstet, hvarefter målet åter inställde sig. — Patientens puls föll från 88 till 82; och min från 86 till 82.

Allt sedan den 27:de Febr. har det magnetiska tillståndet varit helt annorlunda än förut. Det 1:sta stadium är nu mindre utmärkt af tyngd och bortdomning, och synes närma sig beskaffenheten af det 2:dra, med hvilket det liksom sammansmält. I 2:dra stadium har, om jag så får säga, *Sömnvakandet* (Somnambulismen) blifvit mera utveckladt, oakadt det visserligen ännu är nog ofullkomligt: men derunder framskymtar tillika den *exal-*

tation, (ej blott i fantasien och själens öfriga högre intellectuella förmögenheter, utan isynnerhet i *känsligheten*,) som förut mera ensamt tillhörde 3:dje stadium. Det 3:dje stadium har egentligen undergått den minsta förändringen: likväl tyckes det hafva antagit en allvarsammare karakter, och närma sig utseendet af en verklig, men ofta afbruten, magnetisk sömn, och hvarunder Patienten mindre häftigt skakas af de särskilta intrycken. Man skulle således nästan kunna säga, att de båda yttersta stadierna hafva blifvit likasom sammantryckta, hvarigenom det mellersta erhållit en större Intensitet, och det magnetiska tillståndet, eller hela raden af de, medelst magnetiseringen föranledde utvecklingarne, blifvit, genom stadiernas sammangjutning, till sin beskaffenhet, från början till slut, mindre skiljaktigt.

Den 4:de Mars. (30) Efter 2 timmars angenäm magnetisk sömn, ville Fru O. vakna; och höll derföre mitt ur framför ögonen. Jag *ville* i mina tankar, att hon ej skulle vakna: det oaktadt öppnades ögonlocken; men långsamt, och ej utan plåga. — En främmande persons ur verkade blott såsom guld. — Under 3:dje stadiet ställde Fru O. sig framför spegeln, på ungefär 2 alnars afstånd, och sade sig känna all magnetisk verkan, t. ex. af min åt bilden riktade blick, pekning eller till och med af min blotta närvaro, en half gång starkare än eljest, utan spegelns biträ-

de. — Äfven i dag förlorades och återvanns målet, på samma sätt som i går. — Patientens puls föll från 88 till 80; och min från 86 till 74.

Den 5:te Mars. (31) Allt sedan i går af-
ton, har Fru O. lidit af oro i själen. — Magne-
tiseringen fortsattes i dag ej mer än 10 minu-
ter, emedan den Sjuka fruktade att öfverväl-
digas af ett nytt slags oändligt djup, men min-
dre behaglig, sömn, som hon kände vara i
annalkande. För att ännu säkrare undgå den,
började hon dessutom genast att tala. Flera
gångar inföll hon likväl i denna djupare sömn,
hvarvid hon nästan alldeles förlorade med-
vetandet, jemte talförmågan. — Emedan
ingen öppning erhållits, sedan sista Lave-
ment, i förgårs; så sökte jag, genom spargering
o. d. verka isynnerhet på underlifvet, för
att väcka tarmarne till vederbörlig verksam-
het. Härvid hördes, hvarje gång denna be-
handling upprepades, ett betydligt buller i
lifvet: men hvilket väsendtligen skilde sig från
det förr beskrefna hysteriska, derigenom, att
det var mindre häftigt, ej så afbrutet i stötar,
utan mera jemt uthållande, samt tycktes deri-
genom blott förråda en ökad naturlig rörelse
i tarmarne (*Motus peristalticus*). — Sedan
Patienten sofvit 2 och en half timme, kände
hon, under den djupaste sömnen, tyngden
plötsligt aftaga; och i ögonblicket uppvakna-
de hon. — Under det nu inträdda 3:dje sta-

dium, inföll hon flera gånger i den djupare sömnen, hvarvid målet förlorades. Denna obehagliga, och med mållöshet beledsagade, tyngd förjagades säkrast genom halsens och bröstets magnetisering. Dessemellan tyckte Patienten sig, så snart ögonen för en stund tillslötos, flyga eller sväfva i luften, hvilket vållade det angenäma hisnandet: i samma ögonblick hon tyckte sig nedfalla på jorden, öppnades alltid ögonen. — Fru O:s puls sagade sig från 96 till 76; och min från 88 till 72.

Den 6:te Mars. (32) På förmiddagen har Fru O. haft naturlig stolgång. — Den magnetiska sömnen var i början ganska djup och angenäm; men snart blef patienten orolig, och uppvaknade, efter en timmes förlopp. Hon påstod: "att jag med *mina tankar* hade "stört hennes sömn, och brändt henne i hjertat; samt att jag, under dylika omständigheter aldrig mer skulle kunna insöfva henne, "eller ens stilla hennes oro och plågor." Jag tillstod, att jag nu verkligen hade anställt ett experiment med mina tankar, som jag några gånger förut hade upprepat; samt lofvade, att dermed ej vidare oroa henne. Dessa experimenter, hvilka jag ej velat särskilt anföra, och hvarom jag ej tror mig behöfva afgifva någon utförligare berättelse, hafva nästan alltid utfallit på ett sätt, som tyckts bevisa sannolikheten af ett Psychiskt inflytande; samt bekräfta den sats, att Magnetisörens

sinnliga och omoraliska tankar verka skadligt på Patienten, och upphäfva den magnetiska förbindelsen. — Jag Calmerade Fru O., hvar på hon åter insomnade, och sof ganska lugnt inemot en timme. Efter slutliga uppvaknandet var hon i 3:dje stadium mindre exalterad än de förre dagarne. — Vid operationens början, var Patientens puls 96, och min 86; till slut blefvo våra pulsar lika hastiga, neml. 76 slag i minuten.

Den 7:de Mars. (33) Fru O:s stolgång har åter blifvit naturlig. — På förmiddagen hade hon försökt att sjelf magnetisera ett friskt 50-årigt fruntimmer; och var stolt öfver att hafva kunnat bringa det till sömn. Hon hade sjelf dervid ej erfarit annat än blott en ökad varme. — Då jag började magnetisera Fru O., blef hon genast betagen af kyla, med fross-rysningar och svåra skakningar: allt detta mildrades, i det jag lade min ena hand på hennes panna, och den andra på hennes maggrop; samt försvann alldeles efter en fjerdedels timme. Sömnen blef bättre än i går; men ej så djup som i förgårs. — Fru O. drömde något; men mindre angenämt, och så oredigt, att hon ej kunde berätta det. Till följe af någon förskräckelse i drömmen, öppnades ögonlocken efter 1 och en fjerdedels timmes sömn; men de tillslötos åter genast, och sömnen fortfor ytterligare en half timme. Fru O. var dyster och sorgbunden,

men för öfrigt lugn. — Vid uppvaknandet var hon nästan känslolös för min blick, pekning o. d. — Jag förde henne fram till spegeln, för att se, om den i detta tillstånd kunde öka mitt inflytande på henne. Knäppning, pekning, o. d. åt bilden i spegeln, beledsagades af angenäma skakningar, hvarigenom sinnet föunderligen lättades och all ängslan förskingrades. Derefter lät jag henne hålla mitt ur i handen: det verkade som vanligt. Orsaken, hvarföre den ena sidan af uret verkade så starkt, och den andra nästan alldeles intet, misstänkte jag kunde möjligtvis ligga i sjelfva urglaset, som till äfven-tyrs bättre än metallen bibehöll den magnetiska kraft, som det af mig hade mottagit. Jag tog derföre bort glaset, utan att Patienten märkte det: hvarefter uret verkade oändligen svagt, och nästan blott lugnade såsom guld. Derefter lade jag urglaset ensamt i Patientens hand; hvarpå följde så starka stötar och skakningar i armen, att jag genast måste borttaga det. Patienten tyckte: "att då "glaset satt qvar i uret, mildrade guldets häf- "tigheten af dess verkan, hvarigenom intryc- "ket blef angenämare, utan att betydligt för- "svagas." — Patientens puls förblef oförändrad 80 slag i minuten; min föll från 80 till 62.

Den 8:de Mars. (34) Fru O. är nu så förbättrad, att man knappt kan känna henne igen. Hennes gång är stadig och säker; ta-

let lifligt och välljudande; ögonen stråla af glädje; de redan fylligare kinderna prunka med helsans lifliga färg; nattsömnen är stadig och god; matlusten och stolgången naturliga; kroppen har någorlunda återfått sin tillbörliga varme; handsvetten har betydligt minskats; inga smärtor kännas i sidan, åtminstone endast ögonblickligt, och då ganska svagt. — Den magnetiska sömnen räckte 2 timmar, och var mot slutet så djup, att Patienten stundom blef mållös och erfor obehagliga känningar i bröst och hufvud. Derunder försvann jag och allt yttre helt och hållet ur hennes tanke, och hon kunde ej sysselsätta sig med annat än sig sjelf och sitt eget tillstånd. — En gång satte jag mina tummar i förening med Patientens, och förde alla fyra till hennes maggrop: dervid uppkommo så starka rörelser i bröstet, med smärta och hosta, att jag nödgades borttaga tummarne och Calmera. Mina tummar ensamt verkade ej så våldsamt. — Slutligen tycktes hon nu drömma: men under djupaste sömnen, och under påstående mållöshet, uppvaknade hon plötsligt, och blef i en blink försatt ur skuggornas i ljusets verld. Med häpnad och förvåning såg hon sig omkring; kunde obehindrat tala; men viste ej det ringaste af hvad som sednast, el. under den djupaste sömnen, hade tilldragit sig. Detta var första gången, som Fru O. saknade förmågan

att efter uppvaknandet i minnet återkalla de intryck, som erhållits under sömnen. — Under 3:dje stadium var hon mycket känslig för min åtpekning o. d. — Våra pulsar förblefvo oförändrade, ända till dess Patienten uppvaknade, hennes 92, och min 86: derefter sönko de hos oss båda till lika hastighet, 76 slag i minuten.

Den 9:de Mars. (35) Innan magnetiseringen företogs, hade jag i dag varit några timmar i rummet hos Fru O., då hon omsider började må illa: "emedan," såsom hon sjelf mente, "min närvaro sökte henne." — Under magnetiseringen infunno sig, vid insomnandet, små ryckningar, samt smärtor i bröst och hufvud, med mållöshet och stark qväfning. Plötsligt vaknade Fru O., då qväfningen genast upphörde, och målet återkom. Under Calmering förgick det onda alldeles, och genast insomnade Patienten åter, ganska stilla. — Sömnen blef likasom i går, djupare mot slutet, då Fru O. under en liflig och angenäm dröm, en gång utbröt i ett gällt glädjeskrik, liksom hade hon hisnat, om jag så får säga, vid sväfvandet i en himmel af sällhet. — Under den djupare sömnen kan Fru O. alldeles icke tala, och knappt röra sig, åtminstone ej utan med yttersta bemödande. Då hon ville röra armen, märktes deri först en darrning, derpå små ryckningar, och slutligen skedde den bestämda rö-

relsen med konvulsivisk hastighet, men med en viss slängning. — Ögonen förblefvo oafbrutet tillslutna i 2 timmar. Den till slut inträffande djupa sömnen räckte blott en half timme. Fru O., som i dag bibehöll fullkomligt minne af sömn-tillståndet, berättade: "att den djupare sömnen hade varit beledsagad af stark yrsel, krälning, omhvälfning och surring in i hufvudet, susning för öronen, och liksom ett ringformigt krypande ell. sväfvande framför ögonen." Någon ting dylikt sade hon sig aldrig under sin sjukdom hafva erfårit, åtminstone ej till en sådan grad. — Det magnetiska tillståndet genomlöper äfven nu 3 stadier; men af hvilka de 2 förste äro till sin beskaffenhet helt annorlunda än de tillförr beskrefna; endast det 3:dje är ungefär oförändradt. I början af sömnen, eller under 1:sta stadium, är nemligen Fru O. munter och språksam; men mot slutet, eller i 2:dra stadium, blifver sömnen så djup, att hon alldeles icke kan tala, och knappt röra sig. I det nu varande 1:sta stadium tyckes det magnetiska tillståndet vara ungefär det samma, som förut i det 2:dra; och det 2:dra stadiumets tillstånd en ny utveckling. *Domningens* stadium finnes således egentligen icke mer. — Vid uppvaknandet, som äfven i dag skedde mycket plötsligt, kände Fru O. sig matt, och måste lägga sig på soffan. — Hennes puls föll från 92 till 84; min förblef oförändrad 72.

Den 10:de Mars. (36) Det magnetiska tillståndet ungefär lika som i går: illamåendet under det 2:dra stadiets djupare sömn var likväl mindre betydligt. — Patientens puls förändrades ej förr än i 3:dje stadium, och föll då från 92 till 76; vid samma tid föll min från 88 till 76 slag i minuten.

Den 11:te Mars. (37) Fru O:s stolgång, som från början af kuren alltid inträffade om aftonen, har alltsedan den 6 Mars infunnit sig om morgonen. — De sista 2 nätterna har Fru O. känt likasom ett lindrigt håll i högra sidan. — Nattsömnen är god; men Patienten skall derunder, mot sin vana, ligga mycket ostadigt. — Under den djupare sömnen betogos armar och nacke flere gånger af kataleptisk stelhet. Under detta 2:dra stadium insmög sig M:lle L., hvars ankomst alldeles icke var väntad, genom den halföppna dörren. Genast blef Fru O. betagen af glädje och utropade: "L, är här"! — Somliga menniskor, oaktadt de eljest äro lika så bekanta, kan Fru O. ej på detta sätt igenkänna. Hon tror sjelf: "att hon med dem ej står i nog nära (naturligt) magnetiskt förhållande." — Uppvaknandet (till 3:dje stadium) skedde med ett gällt glädjeskrik, till följe af en angenäm dröm. — Under 3:dje stadium, som mest tillbragtes med sömn, tyckte Fru O. sig stundom "vara alldeles borta, och, sväfvande i moln mellan himmel och jord, förgäfvess bemöda

"sig att med sina blickar genomtränga det
 "töcken, som omgaf henne." Härunder för-
 rådde hennes ställning, min och åtbörder,
 förvåning och den mest spända uppmärksam-
 het. Med handen gjorde hon härvid rörelser
 i vädret, likasom hade hon velat säga trefva
 efter något, som hon hade skymtat. — Musik
 verkade nu ej så starkt på henne, som för en
 tid sedan. Såsom orsak härtill, uppgaf hon:
 "att kennes uppmärksamhet vore nu för myc-
 "ket vänd åt henne sjelf, och magnetiska verk-
 "ningarne förstarka i hennes innersta, för att
 "tillåta henne, med samma liflighet som förr,
 "fatta någon ting yttre." — Hennes puls sag-
 tade sig från 96 till 80; och min från 86
 till 64.

Den 12:te Mars. (38) I början af den
 magnetiska sömnen, inställde sig små ryck-
 ningar i armar och rygg, med smärtor under
 bröstet: hvilket allt bäst häfdes genom rygg-
 radens magnetisering, och derigenom, att jag
 lade handen på ryggen, midt emot maggro-
 pen. Sömnen var ganska djup, och tillika
 det lugnaste den någonsin varit. Den Sjuka
 var under hela tiden, alldeles ovanligt mun-
 ter och glad, och förundrade sig, "att hon
 "nu, under den djupare sömnen, ej ett enda
 "ögonblick *var borta*", (neml. i någon dröm);
 "eller på annat ställe än i soffan." — Nu på
 en liten tid hafva händer och ansigte börjat
 under den magnetiska sömnen, svälla opp

och få en större *Turgor vitalis*: men i dag skedde detta till en alldeles förunderlig grad, och sträckte sig äfven till den öfriga kroppen, så att kläderna, som förut sutto helt löst, nu måste lossas. — De 2 första stadierna räckte 2 och en half timme. Vid uppvaknandet kände Fru O. sig ej matt, såsom de sednare dagarne, och behöfde ej lägga sig. — Hennes puls föll från 88 till 76; och min från 86 till 68.

Den 13:de Mars. (39) Några dagar hade Fru O., efter min bortgång om aftnarne, åter infallit i djup magnetisk sömn: men i går var hon alldeles icke sömnig, utan munter och rask. — Emedan jag i dag ej kunde komma till Fru O. på den vanliga tiden, kl. 4, lämnade jag henne på förmiddagen en, i linne insydd, glasskifva, som jag hade burit på bröstet, och hvilken jag ytterligare magnetiserade medelst vidrörelse med fingerspetsarne samt påandning: denna insvepte jag i silke, och tillsade Fru O. att lägga i maggropen kl. 4, neml. sedan silket blifvit borttaget. — Vid min ankomst till Fru O. kl. half 7, uppvaknade hon med ett glädjeskrik, och förblef sedan vaken. — En oro sades hafva påkommit henne kl. inemot 4, hvilken hade skingrats, så snart glasskifvan blifvit använd, hvarefter en lugn magnetisk sömn hade infunnit sig. — Hullet var mindre fylligt och uppsvällt än efter de förre dagarnes magnetiska sömn.

Den 14:de Mars. (40) Fru O. hade i går afton mått mindre väl, och känt sig mindre stark än vanligt, samt sofvit i natt mindre godt. — I dag var magnetiska tillståndet ungefär lika som i förgårs. — Efter första uppvaknandet, kl. 3 qvart till 7, tillslötos ögonen som oftast, för några minuter, då sömnen var nästan djupare än någonsin. Stundom tyckte den Sjuka sig derunder se ett flammande sken framför ögonen. — Hennes puls föll från 100 till 84; och min från 84 till 76.

Den 15:de Mars. (41) Magnetismen syntes i dag verka serdeles starkt, och sömnen blef, redan i början, ovanligt djup. Denna djupare sömn räckte tre fjerdedels timme, hvarunder Fru O. alldeles icke kunde tala, och knappt röra sig. Hennes hufvud tycktes dragas af mina händer, likasom jernet af magneten, och det gled på kudden, med konvulsiviska ryckningar, framåt, då jag, på några tums afstånd, förde mina fingerspetsar öfver ansigtet nedåt. Då hon återfick målet, sade hon sig "hafva känt hufvudet dragas framåt, "likasom med trådar." — Armar, nacke och rygg ledos af små konvulsiviska sprittningar. — Ur denna djupare sömn, hvarunder Patienten var ovanligt varm, och svettades mycket, liksom uppvaknade hon till ett tydligare medvetande: detta skedde under ett skrik såsom då man hisnar, hvilket var föranledt af

en dröm; ögonen öppnades likväl härvid alldeles icke. — Pulsen hade vid öfvergången till det nu inträdda (sömnvakandets) stadium stigit hos Patienten från 88 till 100; och hos mig från 72 till 84. — I detta 2:dra stadium upphörde hettan och svettningen, tillika med känslan af vanmakt; Fru O. satte sig opp, och tyckte sig starkare än någonsin. Lynnet, som hade genom drömmen blifvit nedstämdt, blef nu allt mer och mer glädtigt. — Sedan detta tillstånd räckt en och en fjerdedels timme, började Fru O. tala om ett strålande sken, som hon vissa ögonblick tyckte sig se framför sina ögon. Efter en stund visade hon plötsligt åtbörder af en med förundran spänd uppmärksamhet, och frågade mig: "om hennes ögon hade öppnat sig; emedan hon tyckte sig hafva sett vissa föremål, närmast omkring sig?" Jag hade ej blifvit varse ringaste rörelse i ögonlocken, hvilka dessutom numera aldrig pläga öppna sig under sömnen. Jag började nu passa mycket noga på, om ögonen skulle öppna sig; men kunde ej märka ringaste förändring i dem, under det Patienten likväl flera gånger sade sig för ett ögonblick se närbelägna föremål, oaktadt mindre klart, och liksom insvepta i töcken. Hon påstod: "att ögonlocken helt visst måste hafva öppnat sig, oaktadt hon sjelf ej kunde känna det"; och hon gjorde mongfaldiga, men

fruktlösa försök att öppna dem. För att utröna, om hon verkligen såg, höll jag min hand, på en half alns afstånd, framför ögonen, under det jag hade min blick fästad på ögonlocken, för att kunna iakttaga hvarje minsta rörelse i dem. Efter en liten stund gjorde Fru O., utan att ögonlocken syntes det allraringaste skiljas åt, en hastig ryckning med hufvudet, liksom af förvåning öfver att blifva varse min hand, och grep den genast utan att söka den; men blef dervid så betagen af glädje och bestörtning, att hon uppvaknade, med sina vanliga åtbörder af hisnande. Detta 3:dje stadium räckte blott en fjerdedels timme: derunder tyckte Fru O. "hela den magnetiska verkningen vara på ett "angenämt sätt sammantryckt i hufvudet;" efter uppvaknandet sade hon den sprida sig till hela kroppen.—Hon erindrade sig allt hvad som hade tilldragit sig under sömnen. — Hennes helsa tyckes med hvarje dag ännu mer tilltaga, och stadga sig: tal, blick och hvarje kroppsrörelse förråda kraft och liflighet.—Fru O:s puls föll slutligen till 84; och min till 68.

Den 16:de Mars. (42) Redan efter en half timmes ganska djup sömn, med små sprittningar, mållöshet, och nästan fullkomlig oförmögenhet att röra sig, satte Fru O. sig långsamt opp, och började tala. Nu inställde sig som oftast starka, och för Patienten med ett slags nöje beledsagade rysningar el-

ler liksom fross-skakningar, hvilka likväl alldeles icke voro beledsagade af kyla, utan snarare af en ökad varme. Stundom blefvo dessa rysningar så starka, att de nästan grensade till ryckningar. Kort före och under dessa rysningar, sade Fru O. sig känna "ett besynnerligt, ej obehagligt, och liksom kittlande, arbete i bröstet, omkring hjertat; hvilket arbete strax spred sig till hufvudet, och isynnerhet till ögonen, för hvilka ett sken framlyste, hvars klarhet stod i förhållande till rysningens häftighet. Ögonen blefvo härvid ömma, äfvensom benen rundt omkring dem." Att Fru O. under och strax efter dessa ofta återkommande rysningar, verkligen såg yttre föremål till och med temligen tydligt och klart, hann jag genom mongfalldiga rön och experimenter fullkomligt förvissa mig: men desto svårare fann jag att utröna, huru detta seende egentligen tillgick. Fru O., som sjelf var mon om att härom erhålla säker upplysning, underkastade sig med bereddvilligheten alla möjliga experimenter, och anställde äfven sjelf dylika. Jag lät henne derföre, vid påkommande rysning, böja hufvudet så starkt tillbaka, att dagen föll in under de långa ögonhåren, och fullkomligt upplyste sjelfva ändarne af ögonlocken, på det jag så mycket säkrare måtte kunna märka, om de åtkiljdes än så obetydligt. Oftast kunde jag isserligen ej, under rysningarne, skönja den

allraringaste öppning mellan ögonlocken: någon gång, då rysningarne voro särdeles starka, såg jag likväl ögonlocken verkligen åtskiljas, så mycket som ungefär kunde svara mot 2 pappers-blads tjocklek. Genom denna så oändligen fina öppning framlyste isynnerhet hvitögat, af hvars ställning i förhållande till öppningen, jag tydligen kunde se, att denna gick tvärtöfver pupillen, och gjorde det således möjligt för ljuset att intränga i sjelfva ögat. Härunder, äfvensom städse under sömnen, hade Fru O:s vilja ej ringaste magt öfver ögonlocken: de öppnades utan att hon förmådde knipa dem tillsammans; och under hennes yttersta bemödande att öppna dem, förblefvo de alldeles orörliga. — "Detta seen-de", sade Fru O., "var mycket angripande isynnerhet för bröstet; och hvarje paroxysm åtföljdes af matthet." Hon begärde därför sjelf, att jag ville binda för hennes ögon, på det hon måtte slippa skenet, som slutligen började plåga henne. Jag förband ögonen med ett stort 6:dubbelt linnekläde, utanpå hvilket Patienten och jag, för ännu större säkerhets skull, höllo våra händer, och nedtryckte klädet på sidorna om näsan. Detta oakadt besvärades hon af samma sken; men det var nu svagare, och syntes henne liksom komma från något annat håll. Hon kunde likväl ej utreda, hvarifrån det kom; hon kände blott, att det dervid gjorde ondt omkring

hjärtat. För öfrigt kunde hon nu ej se några bestämda föremål. — Slutligen började dessa paroxysmer komma mera sällan och blifva svagare, hvarpå Fru O. uppvaknade kl. en kvart till 7. — Minnet af sömn-tillståndet var högst svagt och oredigt. — Vid öfvergången till 2:dra stadium hade Fru O:s puls stigit från 96 till 104; min deremot fallit från 96 till 88. Då Fru O. uppvaknade, slog hennes puls 84, och min 70 slag i minuten.

Den 17:de Mars. (43) Sedan Fru O., under fortsatt magnetisering, sofvit ganska djupt blott en fjerdedels timme, satte hon sig opp, och började besväras af samma rysningar och sken som i går, men i en ännu högre grad. Hon tyckte: "att ögonen svälde" opp och blefvo så stora, att de kändes lik-som tränga fram ur sina gropar." Ögonen öppnades, under de oändligen starka rysningarne, betydligt, och gjorde då, såsom jag nu hade tillfälle att med fullkomlig viss-het utröna, sin tillbörliga tjänst såsom syn-organ. Häraf fann Fru O. sig på det högsta besvärad; och bad mig derföre förbinda ögonen lika som i går. Härigenom häfdes värken och smärtan i ögonen, samt arbetet i hufvudet: men skenet kunde, med all använd omsorg, likväl ej förhindras; och det innre arbetet, som föranledde de (skenu-utvecklande) rysningarne och skenet, blef nu så

mycket starkare under bröstet (i *Cardia*), sedan det ej mera fördelades tillika på hufvudet. Eller kan hända hade det ljus, som inföll i ögonen emellan de spasmodiskt öppnade ögonlocken, vållat smärtorna i ögon och hufvud, samt derigenom förut hämmat och inskränkt den utveckling i maggroppens nervsystem, som hos Patienten väckte känsla af sken? — Fru O. sade sig, under rysningarne känna "en besynnerlig, ej obehaglig omhvälfning under bröstet, hvarvid hon tyckte liksom en kamp uppstå, inom henne, emellan ljus och mörker, hvilket sedan som oftast för ett ögonblick förskingrades, och gaf rum för en angenäm skymning." — Med förbundna ögon var det henne lika så omöjligt som i går, att egentligen se, eller på ett motsvarande sätt fatta och urskilja föremålen omkring sig. — Det 2:dra stadium räckte något öfver en timme, hvar efter Patienten föll in i ett oändligen exalteradt tillstånd, under hvilket ögonen flera gånger öppnades fullkomligt, men stodo då merendels kataleptiskt vridna uppåt: blott en enda gång hade de varit fästade på mig. Under det ögonen sålunda öppnades, fortfor dock sömnen lika oförändrad och djup. Fru O. sade en gång sig "tycka sin själ vara frigjord från kroppen, och bad mig att ej", genom vändandet af hennes uppmärksamhet på det kroppsliga tillsåndet, "kalla den till-

"baka till sitt fängelse." Under det, i dessa exaltations paroxysmer, hela Fru O:s väsende skakades, likasom hade hvarje nerv-fibrill varit angenämt kittlad, uttryckte hennes åtbörder, min och afbrutna ord, ett tillstånd af salighet, hvarom ingen kan göra sig en riktig föreställning, utan att sjelf hafva sett det. Vid inträdet af hvarje sådan paroxysm, tycktes Fru O. förråda ett slags angenäm förvåning; derefter syntes hon betagas af en helig förfärelse, likasom hade hon nalkats det Högsta Väsendet; och slutligen liksom upplöstes hela hennes varelse i den saligaste njutning. — Detta 3:dje eller exaltations stadium räckte en half timme, hvarunder Patienten kände sina krafter förunderligen tilltaga. — Vid uppvaknandet mådde hon särdeles väl, och kunde nästan ej erindra sig det allraringaste af hvad som hade passerat, i synnerhet under de 2:ne sista stadierna. Hon blef förundrad vid åsynen af min ring på sitt finger, hvilken hon i 2:dra stadium sjelf hade tagit, och kunde alldeles icke påminna sig, huru han kommit dit. — Vid operationens början var Fru O. temligen kall; men erhöll efter hand en lagom varme. — I går och i dag har hon, under sömnen, ej blifvit så pussig och uppsvälld, som tillförne. — Hennes puls föll från 96 till 84; och min 84 till 72.

Den 18:de Mars. (44) Det magnetiska tillståndets 1:sta stadium räckte en half tim-

me, hvarunder den djupa sömnen förhöll sig lika som de förre dagarne. Patientens hufvud följde rörelsen af mina, på kort afstand förda, händer, åt alla håll. — Rysningarne voro ännu starkare än i går, hvarvid Patienten skakades, med ett slags hostande läte, liksom af den häftigaste frossa. Derunder arbetade det och sökte henne, i grannskapet af Diaphragma, med åtföljande sken, så häftigt, att hon önskade, det måtte denna utveckling ej gå allt för fort, af farhåga att då ej kunna uthärda den. Hufvud och ögon ledodeles intet, utan alla verkningar voro liksom sammandragna i bröstet, i hvars innersta Fru O. tyckte arbetet egentligen föregå, samt blott då och då kunna framtränga till ytan af kroppen: dock kunde hon ännu ej bestämma, hvarest skenet egentligen förnams. — Ögonlocken öppnades äfven något i dag; men mindre än i går: likväl kunde Fru O. *emellan* dem se yttre föremål. — Det bands för ögonen; men skenet blef oförändradt. — Professor G. hviskade i en aflägsen vrå af rummet. "att sken kan uppkomma af ögonens allt för hårda sammantryckning." Fru O. som hörde detta, ryckte genast klädet från ögonen, och sade med en högtidlig och mildt förtrytsam ton: "Nu skall åtminstone ej klädet trycka ögonen! — Om hvilken som helst tviflade på min utsaga, skulle det förtryta mig; men att Professor G. gör det, plågar mig äf-

”ven kroppsligt.” Det dröjde minst en fjerdedels timme, innan hon hann återvinna lugnet; och emedlertid infunno sig hvarken rysningar eller sken. — Slutligen återkommo rörelserna i bröstet, och det åtföljande skenet blef så starkt, att Fru O. tryckte sig med ansigte och bröst mot en fjäder-kudde, i afsigt att uteslänga det yttre ljuset: men äfven nu var skenet ganska starkt; hvarföre hon fann, att det måtte komma inifrån. Hon sade, under det hon sålunda experimenterade: ”att hon ”ville lära känna sig sjelf, och de förunderliga förändringar, som med henne nu föregingo” — Sedan det 2:dra stadium hade räckt 1 och en half timme, öppnades ögonen hastigt, och förblefvo ungefär 5 minuter nästan orörligt vridna åt höjden: hvarvid Patientens ansigte uttryckte, först en djup eftertänksamhet, och sedan en innerlig glädje. Derefter återkom hon till sig sjelf, och uppvaknade. — Sömnens händelser stodo högst dunkelt, oredigt och ofullkomligt målade i minnet. — Vid operationens början var Fru O. lagom varm; blef under 2:dra stadium kall, oaktadt pulsen hade stigit från 92 till 108: under det korta 3:dje stadium, blef hon åter till och med het, då likväl pulsen sagade sig till 96. Min puls föll under hela tiden, från 84 till 76.

(Fortsättning e. a. g).

S A M M A N D R A G
af min erfarenhet
rörande
ANIMALA MAGNETISMEN.

Occasio præceps, experientia
fallax, judicium difficile.

HIPPOCRATES.

Ingen kan lifligare än jag vara öfvertygad om svårigheten att uppgifva någon ting allmänt gällande rörande Animala Magnetismens så mångfaldigt föränderliga verkningar. Det torde ej i någon sak vara svårare att åtskilja det *tillfälliga* från det *väsentliga*, det blott *samtidiga* från det *i causal-förhållande sammanbundna*, än just i denna, hvars yttringar tyckas bero på 2:ne, till följe af innre och yttre inflytanden, oupphörligt föränderliga organiska *kroppars*, och 2:ne med frihet (*Spontanéité*) handlande, men tillika af kroppsliga intryck bestämbara *själars* blandade, och 4:faldigt sammansatta, förhållanden och vixelverkningar. — De iakttagelser jag nu ärnar anföra, göra också alldeles icke anspråk på allmän gilltighet. Jag önskar, att de blott må anses för hvad de äro: ett sammandrag af min enskilda och inskränkta erfarenhet. Möjligtvis skall jag framdeles sjelf finna, att mycket af det, som jag nu tillskrifvit Animala Magnetismen, endast måste hafva varit tillfälligt, och berott af helt andra orsaker. Det vore således visserligen försigtigare att dröja med detta meddelande, för att slutligen kunna på en gång öfverlämna åt verlden mognare frukter. Men jag har likväl trott mig dermed böra skynda; på det andra Magnetisörer desto

snarare må komma i tillfälle att jemföra min erfarenhet med deras egen, och vettenskapen sålunda vinna en hastigare och kraftigare befordran. Emedan derföre den utförliga berättelsen om mina företag med Animala Magnetismen blifver vidlöftig, och torde komma att långsamt utgifvas: och dessutom många af mina behandlingar samt experimenter ej komma att deri särskilt inflyta; så finner jag häraf en dubbel anledning att nu i ett sammanhang anföra Resultaterna af allt, hvad jag hittills, i denna väg, trott mig erfara.

1.

Vid magnetisering är Patientens vidrörelse ingalunda nödvändig: tvertom tyckes magnetisering på ungefär ett tums afstånd verka starkare, i synnerhet sedan tyngd och sömnighet börjat inställa sig.

2.

Följderna af magnetiseringen bero, till sin grund, ingalunda af fantasien, eller föreställningen om förmodade verkningar: ej en gång tron på Magnetismen synes vara ett nödvändigt vilkor för dess verksamhet.

- a) Flere gånger har jag blifvit, såsom Läkare, kallad till alldeles obekanta personer, som legat fullkomligt sanslösa, i djupa (hysteriska) dåningar; och städse lyckats att genom magnetisering genast väcka dem till Somnambuliskt medvetande.
- b) Jag har på försök magnetiserat friska fruntimmer af den lägre folkklassen, som ej en gång hört talas om Magnetism (neml. hvarje person blott en enda gång): och utan att ens nämna, huru det, som jag gjorde, kallades, ännu mindre hvad följer jag deraf väntade mig, har jag ofta sett dem erfara de betydligaste verkningar, samt ej säl-

lan insomna. — Jag har till och med tyckt mig finna Magnetismen verka allmännare och starkare på dessa, än på dem, som äro under- rättade om dess verkningar.

c) Jag har sett en ung Dam, under sin magnetiska Somnambulism, blott genom partiell magnetisering af den ena armen, till och med hoss Läkare, som voro utmärkta för otro på Magnetismen, öfvertyga känslan till harm för förnuftet. Den Yngre kände neml. dervid likasom ett band under bröstet, med betydlig svårighet att andas: och båda (neml. äfven den Äldre, 84-årige) kände, enligt deras egen utsaga, "ilningar nedförelse" armen, under magnetiseringen, samt domning, "likasom efter ett starkt elektriskt slag."

d) En viss Major sade mig, för omkring 2 år sedan, att han läst åtskilligt rörande Magnetismen, och önskade få se något försök dermed anställas. Emedan jag ej hade någon sådan Patient, till hvilken jag kunde föra honom; så lofvade jag att magnetisera en af honom uppgifven vän, som sades vara sjuklig. Men då jag, på bestämd tid, kom till Majoren, fann jag, i stället för den omtalte Sjuklingen, 3 friska, och utom den ene, för mig alldeles obekanta Officerare, neml. en Major, en Kapiten och en Löjtnant. Denne sednare, som syntes vara omkring 28 år gammal, hade emtemligen svag kroppsbyggnad, och sades förr hafva lidit mycket af Rheumatism. På honom beslöt jag att anställa den operation, som de alla sade sig så mycket önska att få se: jag gjorde det visserligen ej i tanka att kunna frambringa några märkliga fenomen; utan blott i afsigt att visa, huru anständigt magnetiseringen verkställes. — Inom 5 minuter började Löjtnanten beklaga sig öfver ilande smärtor i armarne, och snart såg man hela kroppen, men isynnerhet armarne, förskräckligen marteras af våldsamma krampaktiga och konvulsiva rörel-

ser, hvarunder ett ohyggligt tjutande tycktes förråda plågsamt spasmodiska skakningar i diaphragma. Härunder sof han likväl ej; utan hade fullt medvetande, och yttrade sin fruktan, att dessa förskräcklige verkningar skulle lämna efter sig några obehagliga följder. — Efter ungefär en half timmes förlopp, fann jag äfven sjelf rådligast att upphäfva det magnetiska tillståndet. Det gick ganska lätt; och inom några minuter var Löjtnanten åter befriad från alla obehagligheter. — Efteråt skall han hafva tillstått, att han ej allenast förut *tviflade* på Magnetismen; utan äfven, då han började deraf erfara verkningarne, *bemödade sig att motstå* dem.

3.

Genom Magnetisering upprätas sannoliktvis ett slags dynamisk vevverkan emellan de båda i förbindelse satta organismerna.

A. Till följe af denna vevverkan, torde beskaffenheten af Magnetismens yttringar hos Patienten ej ensamt bero på dennes individuella anlag; utan, åtminstone till en del, äfven på Magnetisörens.

Detta är kan hända orsaken, hvarföre somlige Magnetisörer synas så lätt kunna försätta sina Patienter i Somnambulism: hvarföre andra så ofta se sin magnetisering åstadkomma ryckningar o. s. v. — Vid mina magnetiseringar har pulsens förändring varit det allmännast förekommande fenomen. (Hos mig tyckes också Pulsåder-systemet verkligen vara det lättrördaste).

B. Denna genom magnetisering åstadkomna vevverkan kan föranleda till förändringar ej blott hos Patienten, utan stundom äfven hos Magnetisören.

a) Lika så vanligt pulsen har undergått förändringar hos mina Patienter, lika så vanligt äfven hos mig sjelf.

b) Stundom har jag erfarit en för mig eljest o-
vanlig känsla af plötslig trötthet och vanmagt.
Detta har likväl aldrig inträffat vid de till-
fällena, då Patienten varit fullkomligt känslö-
lös för Magnetismen.

En afton magnetiserade jag, för ungefär 2
år sedan, en mer än 60-årig General, som i
många år varit en Martyr för den förskräckliga-
ste gikt, hvaraf han då var sängliggande. Han
erfor af min behandling inga andra verknin-
gar, än lugn, och lindring i plågorna, samt ökad
varme, hvarpå följde en liten svettning: till
natten fick han något mer ro än vanligt. Men
jag kände mig genast betagen af matthet, ned-
slagenhet och en besynnerlig spänning eller
tryckning under diaphragma: hvilket allt lik-
väl minskades efter hand, sedan jag kommit
ut i luften, och förgick omsider alldeles. Det
föll mig ännu ej in att anse det för verknin-
gar af magnetiseringen. — Följande afton
magnetiserade jag åter samme General, som
deraf ej rönt annat slags verkningar än i går,
blott i högre grad. Jag deremot blef så öfverväl-
digad af vanmagt, att jag med möda kunde gå
hem. Djupt in i lifvet under diaphragma kändes
en outsägligt obehaglig tyngd, tomhet och ut-
sugning; nedåt ryggen ilade det som oftast,
likasom hade jag blifvit öfversköld med kallt
vatten; små feberrysningar och benägenhet till
svettning afvexlade i täta skof; mina krafter
tycktes vara alldeles uttömda; själen var ned-
stämd, och betagen af en hemsk liknöjdhet,
samt såg, om jag så får säga, de långsamt och
glest framskridande bilderna liksom insvepta i
ett tjockt töcken; ett helt dygn kunde jag nä-
stan alldeles intet hvarken äta, dricka, sofva
eller företaga mig något slags arbete. Ett rys-
ligt stillestånd i hela organismen tycktes hota
med utbrott af en farlig sjukdom. — Jag vå-
gade aldrig mer magnetisera denne Patient;—
och hämtade mig, efter några dagar, åter.

c) Då Patientens sjukdom i synnerhet yttrat sig i något af de (för det vegetativa lifvet) viktigare organer, så har jag ej sällan (i början af kuren) känt hos mig samma organer angripas, likasom hade en kamp uppstått emellan min organism och Patientens. — På detta sätt har jag lidit af Patientens obstruction, fallenhet för kolik, sömnlöshet o. d.

Blott 2 gånger hade jag magnetiserat en utländsk Handels-Agent, som länge hade lidit af en plågsam sjukdom i den ofanligt uppdrifna Lefren, då jag började märka en besynnerlig och obehaglig fullhet i högra sidan, med hinder för andedräkten, och svårighet att böja underlifvet. Detta tilltog så, att jag efter några dagar städse måste hålla ryggen fullkomligt rak, för att ej besväras af den tillika doft aggande lefren, som jag nu tydligt fann måste vara angripen. — Till lycka kan hända för mig, ledsnade Patienten efter 4 eller 5 gångers magnetisering, emedan han deraf ej rönt så hastig förbättring, som han hade hoppats. — Snart försvann åter den obehagliga, och aldrig förr erfarna, känslan af min lefver.

d) Huruvida följande händelse kan anses såsom bevis på vaxelverkan eller sympati emellan Patient och Magnetisör, vill jag lämna oafgjordt.

Ett Fruntimmer, som i flere år lidit af en svår sjukdom i lefren med kronisk inflammation, fick mot slutet af den, medelst Magnetism nyligen lyckligt fullbordade kuren, just vid den tid, då en stor böld höll på att brista, för att uttömma sig genom stolgången (och Vagina?), häftig värk i högra armen, men isynnerhet i de yttersta fingerlederna, hvilken värk var isynnerhet pinsam under den magnetiska sömnen. Detta hade Patienten ej sagt mig, emedan hon ansåg det mindre väsendligt. — Innan kort började jag erfara en dylik känsla i yttersta leden af venstra lillfingret, likasom ef-

ter en svår vrickning. Jag trodde, att det kunde komma af Spargering; och gaf ej synnerlig akt derpå. Efter hand angreps äfven ringfingret; och sedan de motsvarande fingrarne af högra handen, i samma ordning. Utom den dofva värkan, som var svårast under sjelfva magnetiseringen, voro fingrarne hela dygnet igenom så ömma och svaga, att jag knappt kunde röra dem. Händelsevis nämnde jag det för Patienten, som nu först berättade, hvad smärtor, hon sedan flere dagar, hade i sina fingrar. — En tillstädes varande Dam, som ägde mycken kännedom och erfarenhet i Magnetismen, rådde mig att, efter slutad magnetisering, stryka mina egna armar oppifrån nedåt fingerspetsarne. Jag gjorde några sådana strykningar: — och olägenheterna föringo strax.

4.

Genom en på bestämd tid dagligen verkställd magnetisering, åstadkommes hos Sjuklingen, så framt han eljest har tillräcklig mottaglighet för Magnetismen, ofta, och kan hända merendels alltid, ett slags utveckling i organismen, som, i likhet med en Remittent feber, genomlöper sina vissa stadier, emellan hvilka öfvergången gemenligen inträffar på bestämda, kritiska dagar.

Dessa periodiska utvecklings Revolutioner eller kriser har jag sett inträffa hvar 7:de, hvar 9:de, och (med mindre lycklig utgång) hvar 11:te dag, stundom har deras Cyclus tyckts vara obestämd och föränderlig.

(Fortsättning e. a. g.)

JOURNAL

FÖR

ANIMAL MAGNETISM,

AF

P. G. CEDERSCHJÖLD,

Art. Obst. Profess. E. O.

FÖRSTA BANDET.

VI. HÄFTET.

STOCKHOLM,

Tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1821.

JAN 18 1881

NOT

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

RECEIVED

Afsigten med utgifvandet af denna Journal var egentligen att väcka Svenska vettenskapsmäns, och i synnerhet Läkares uppmärksamhet på Animala Magnetismen, samt söka förmå dem att göra den till ett föremål för deras forskningar; säker derpå, att ingen, som med oveld och alfvar vill undersöka detta ämne, kan undgå att derom vinna öfvertygelse. Denna min afsigt började jag snart att vinna: ty det dröjde ej länge, förr än i alla landsorter de lyckligaste kurer gjordes medelst Animal Magnetism. Men i samma mån fann jag också behofvet af min medverkan minskas; i synnerhet sedan Kongl. Maj:t i nåder tackts, på min underdåniga hemställan, nedsätta en Comité till Animala Magnetismens undersökning, hvar igenom jag nu ansåg denna sak betryggad mot alla ytterligare förföljelser, samt försäkrad om ett anseende, till glansen och varaktigheten lämpadt efter den vetenskapliga grundlighet, hvarmed den nu skulle behandlas. Nu trodde jag mig således ej allenast tryggt kunna nedlägga den penna, jag fört till Magnetismens försvar, och ägna

mina mödor åt andra delar af min vetenskap: utan jag ansåg mig till och med, af aktning för Comitéén, böra underlåta att vidare skrifva i detta ämne, intill dess Comitéén hunnit derom stadga sin öfvertygelse. Jag ansåg mig neml. ej böra gå Comitééns yttranden i förväg, på det ingen måtte tro, att jag genom allmänna Opinionen ville söka inskränka Comitééns frihet i undersökningar och omdömmen. Men då det, efter mer än 3 års väntan, ännu tyckes vara osäkert, huru snart Comitéén torde vilja sammanträda; tror jag mig omsider böra bryta den långa tystnad, jag hittills iakttagit, samt ej längre kunna dröja att meddela fortsättningen af mina egna rön och iakttagelser.

BEVIS

att Animala Magnetismens förunderligaste fenomen kunna af naturen sjelf utvecklas, utan Magnetisering.

Jag har tillförne yttrat, att det tillstånd, som är känt under namn af *Somnambulism* och *Katalepsi*, är i sjelfva verket enahanda, det må hafva blifvit frambragt af

naturen sjelf, eller genom magnetisk behandling; och att den högre, samt af yttre sinnena oberoende åskådningsförmåga, som Magnetisörerna kalla *Clairvoyance* och *Lucidité*, är i båda fallen lika väsendtlig, lika omisskännelig. För att bevisa detta, har jag, till undvikande af hvarje rimmelig invänning, trott mig ej böra anföra andras vittnesbörd, än blott sådana Författaresh, hvilka skrifvit, innan sättet att genom magnetisering åstadkomma somnambulism, ännu hade blifvit upptäckt. Sålunda har jag redan i föregående häfte anført en af SAUVAGES beskrifven händelse af somnambulism i förening med katalepsi, der Patienten, under yttre sinnenas fullkomliga oversamhet, förrättade sådana handlingar, som ej tyckas kunna vara möjliga, utan åskådning af yttre föremålen. Men som denna, af yttre sinnena oberoende, högre åskådning är ett af de i magnetiska somnambulismen förekommande fenomen, som mest blifvit betviflade, och hvilket af de fleste anses för så orimligt, att det ej förtjenar undersökas, utan ensamt blott behöfver nämnas, för att vända hela Animala Magnetismen till åtlöje; så tror jag mig ej böra underlåta att anföra ett ytterligare exempel af naturlig somnambulism, hvarest denna förmåga varit utvecklad i ännu högre grad. Detta exempel förekommer i sjelfva de o-

trognas Codex, Franska *Encyclopedien* (å Neufchastel 1765), under Artickeln *Somnambule* & *Somnambulisme*, hvarest man tillika finner, huru den tidens vettenskapsmän ansågo denna sak. Orden lyda som följer:

"*Somnambul och Somnambulism.* Den-
 "na benämning, som är sammansatt af tven-
 "ne Latinska ord, *somnus* sömn, och *am-*
 "*bulo* jag går, betyder efter orden, att gå
 "i sömnen. Men man har i vanliga språk-
 "bruket utsträckt bemärkelsen af detta ord
 "ännu längre, och kallat för *Somnambulism*
 "ett slags sjukdom, åkomma eller besynner-
 "lig olägenhet, som består deruti, att de
 "som deraf besväras, kunna, under djupaste
 "sömnen, gå, tala, skriva, och förrätta
 "särskilta handlingar såsom voro de full-
 "komligt vakna, stundom till och med ännu
 "förståndigare och noggrannare. Det är den-
 "na förmåga och färdighet att handla under
 "sömnen likasom vaken, som utgör egent-
 "liga kännemärket på *Somnambulism* i all-
 "mänhet; skiljaktigheterna bero på de olika
 "handlingar, som människorna äro i stånd
 "att förrätta, och medlen hvaraf de betjena
 "sig; dessa skiljaktigheter hafva ingen annan
 "gräns än möjlighetens; och till och med
 "mycket som synes omöjligt för människan
 "i vakna tillståndet, är det understundom
 "ej för *Somnambulen*."

"Man ser ofta Somnambuler, som svara
 "på de frågor man gör dem, och hålla
 "ganska sammanhängande tal; andra stiga
 "opp, sätta musik, skrifva, spatsera, löpa
 "omkring på gatorna och i husen; det gif-
 "vas de, som simma, och som förrätta
 "ganska äfventyrliga handlingar, såsom att
 "spatsera på kanten af ett tak utan fruktan,
 "och just derigenom utan äfventyr. De löpa
 "ingen annan fara än den att vakna; och
 "om detta händer dem, antingen tillfälligt-
 "vis, eller genom någon oförsigtig människas
 "olyckliga hjälpsamhet, så undgå de sällan
 "att slå ihjel sig. Somliga Somnambuler
 "hafva ögonen öppna; men de tyckas ej
 "betjena sig af dem. De fleste hafva vid
 "uppvaknandet ingen idé om det de gjordt
 "under sömnen; men ifrån den ena sömnen
 "till den andra erindra de sig de föregående
 "nätternas handlingar. De tyckas hafva två
 "minnen, ett för det vakande, och ett för
 "det sofvande tillståndet. Då man någon
 "tid ger akt på en Somnambul, finner man,
 "att dess sömn, som så mycket liknar va-
 "kande tillståndet, erbjuder en öfverraskan-
 "de sammansättning af förunderligheter. Det
 "fattas ej förvånande iakttagelser af detta
 "slag; men huru få äro ej gjorda med nog-
 "grannhet, och troget berättade? Dessa
 "händelser öfverdrifvas nästan alltid af den
 "som dervid varit tillstädes. Man vill lämpa

"sig efter smaken hos Publiken, som tycker
 "om det vidunderliga, och lätt sätter tro
 "dertill; och i mon som dessa historier gå
 "ifrån en hand till en annan, riktas de med
 "'nya omständigheter. Sanningen formörkas
 "af dikter, med hvilka den uppblandas, och
 "blir till slut otrolig. Det är derföre ange-
 "läget att utvälja sådana händelser, hvilkas
 "pålitlighet blifvit satt utom allt tvifvelsmål,
 "genom en upplyst iakttagares åsyn och
 "vittnesbörd. Sättande derföre å sido alla
 "diktade eller otillräckligen bevista berättel-
 "ser om Somnambulism, vill jag anföra några
 "besynnerliga drag, som kunna tjena att
 "ådagalägga naturen af detta tillstånd. San-
 "ningen af det jag ärnar anföra bör omöjli-
 "gen kunna misstänkas; jag har erhållit det
 "utaf en hög Prelat (Ärke-Biskoppen i Bor-
 "deaux), lika så utmärkt genom sina dygder,
 "som genom mångfaldigheten och grundlig-
 "heten af sina kunskaper. Hans namn ut-
 "gör ensamt en vördnadsvärd auctoritet, som
 "ingen skulle kunna jäfva."

"Han har berättat mig, att han, under
 "sitt vistande vid Seminarium, känt en ung
 "Prest-candidat (*Ecclesiastique*), som var
 "Somnambul. Nyfiken att lära känna natu-
 "ren af denna sjukdom, gick han alla aft-
 "nar in till Candidaten, så snart denne var
 "insomnad, och såg honom, ibland annat,
 "stiga opp, taga fram papper, sätta musik,

"och skrifva predikningar. Då han hade
 "skrifvit en sida, läste han högt igenom
 "henne, från början till slut (så framt man
 "eljest kan kalla läsa, denna handling som
 "verkställdes utan ögonens biträde). Om nå-
 "gonting då misshagade honom; så strök han
 "ut det, och skref rättelserna med mycken
 "noggrannhet åfvanföre. Jag har sett början
 "af en utaf dessa predikningar, som han ha-
 "de skrifvit i sömnen; den syntes mig vara
 "temligen bra sammansatt, och felfritt skrif-
 "ven. Men der förekom en rättelse, som
 "var förvånande. Han hade neml. på ett
 "ställe skrifvit: *ce divin enfant* &c., och
 "trodde sig, vid genomläsningen, böra sätta
 "*adorable* i stället för *divin*. Han utströk
 "derföre det senare ordet, och skref det för-
 "ra åfvanför. Men nu fann han, att *ce*, som
 "stod ganska riktigt framför *divin*, ej passa-
 "de framför *adorable*; han tillsatte derföre
 "med mycken skicklighet ett *t*, så att man
 "läste *cet adorable Enfant* &c. Ärkebiskop-
 "pen, som var ögonvittne till allt detta, höll,
 "för att utröna om Somnambulen härvid gjor-
 "de något bruk af sina ögon, ett stycke papp
 "under dess haka, så att det skulle hafva be-
 "tagit honom åsynen af papperet som låg
 "på bordet; men han fortfor att skrifva, utan
 "att märka någon ting."

"Ärkebiskoppen har haft godheten att
 "meddela mig några af Somnambulens skrif-

"ter. Hvad jag derutaf funnit mest förvå-
 "nande, är ett stycke musik, som är satt
 "med temlig noggrannhet. En käpp tjente
 "Somnambulen i stället för linjal, och med
 "dess tillhjälp drog han de 5 nödvändiga
 "linjerna, lika långt från hvarandra. Han
 "satte på sitt ställe, claven, Bemoll, kor-
 "set (*Diésis*). Slutligen satte han noter-
 "na, hvilka han alla gjorde först hvita, och
 "fyllde efteråt dem, som borde vara svarta.
 "Orden voro skrifna med för stora bokstäf-
 "ver, så att de ej stodo midt under deras
 "motsvarande noter. Det dröjde ej länge
 "förr än han märkte sitt fel; och för att rät-
 "ta det, strök han med handen ut hvad han
 "hade skrifvit, och skref om nedanföre den-
 "na Musiklinjen, med all möjlig noggran-
 "het." — — —

Äfven den hos magnetiska Somnambu-
 ler så ofta förekommande förmågan att för-
 utsäga gången af deras sjukdom, kan ut-
 vecklas af naturen sjelf: och man saknar
 derpå ej exempel, jemväl hos äldre Förfat-
 tare. Jag vill blott anföra följande:

ANTONIUS BENIVENIUS, Läkare i Florens,
 omtalar neml. i sin afhandling: *De abditis*
morborum causis, en ung Florentinare, vid

namn CASPER, som hade blifvit sårad af en pil i bröstet. Då man försökte utdraga pilen, skiljdes skaftet ifrån jernspetsen, hvilken senare stannade qvar i såret. Denne yngling led så ofantligt, att han ville afhända sig lifvet, för att göra slut på plågorna. Men hans vänner tröstade honom, och i synnerhet en vid namn MARIOCTE, som förmanade honom att vända sig till Gud, af hvilken all hjälp kommer. — "CASPER lyssnar till sin väns tal, samt tillbringar natt och dag i böner och åkallan, till dess han slutligen utbryter i spådom, och anmäler förut de personer, som komma för att hel-sa på honom, medan de ännu äro långt borta. — Han sade sig ej allenast vara förvissad att han skulle komma sig, och nogga känna dag och timme, då det skulle inträffa, utan äfven med samma klarhet förutse mycket annat — — hvilket man, till större delen, redan sett gå i fullbordan. Pilspetsen föll verkligen ut ur såret på förutsagder dag och timme, hvarefter spådomsandan upphörde. — —" ANTONIUS BENIVENIUS *de abditis Morborum causis. Anno 1529. Cap. X.*

Hos dem som blifvit genom magnetisering försatta i Somnambulism, uppkommer ofta en sådan antipathi mot vissa personer,

att de blifva oroliga och illamående, då dessa nalkas, innan de likväl ännu kunna ses eller höras. Detta torde äfven för många af dem, som ej hafva någon erfarenhet i animala magnetismen, vara en stötesten, hvilken jag vill bjuda till att undanrödja, genom uppvisandet af samma fenomen, frambragt af naturen sjelf.

SCHENK omtalar neml. "en qvinsperson, "25 år gammal som blifvit gift med en ung "man, hvilken hon ej älskade. Åtta dagar "derefter anfölls hon af Katalepsi. Hon kom "nu hem till sina föräldrar, och var fri från "anfall, så länge hon slapp att tänka på sin "man: men de inställde sig, så ofta åtankan "af mannen uppstod i hennes själ, eller hon "hörde talas om honom; eller till och med "då mannen ankom, henne ovetande, och "innan hon ännu kunde hvarken höra eller se honom." SCHENKII *observationum medicarum rariorum Libri VII. Fol. Francof. 1665. pag. 66.*

Slutligen vill jag bifoga ett utdrag ur ett ställe af Isländaren JON GUDMUNSSONs skrifter, såsom bevis derpå, att man redan i hans tid (1573—1660) tycktes hafva iakttagit den af Magnetisörer så ofta anförda omständigheten, att vissa (kataleptiska) som

nambuler ej höra, hvad som säges, eller svara på frågor, så framt den tilltalande ej vidrör dem: äfven som att somliga tyckas stundom liksom se genom dunkla kroppar, t. ex. genom väggarne in uti tillslutna rum, tvärs emot villkoren för seendet i vakande tillståndet.

"Det är skillnad, säger JON GUDMUNSON, emellan *hänryckningar*, *uppenbarelser* i andanom, och *syner* i sömnen eller liksom i ett vanmagtstillstånd. *Hänryckningen* åtföljes af verkliga dödstecken: men hos den som är i andanom saknas döds-tecknen, och hyen är oförändrad; ande-drägten är likväl nästan omärklig. Engeln, som synen uppenbarar, tyckes ej vara långt borta; och mycket af dens svar, som i vanmagten ligger, kan höras och förstås."

"Men dessutom gifves det ännu ett ganska äfventyrligt slags tyngd-anfall, vid hvilka sjelfva ODFENS kunskap vore otillräcklig. Menniskan faller i en *af dåning* eller *kraftlöshets tyngd*, och blir småningom dödsblek. Räcker detta tillstånd öfver 6 timmar, kan en sådan person ej återkomma till lif; och stundom inställer sig döden ännu tidigare. Det hjälper ej att stänka vatten, hvarken i ansigtet, på bröstet, eller i maggropen. — Fordom kallades detta tillstånd *andehållning* (andarhåll):

"ty en sådan person tycktes vara skilld från
"verlden, och sakna allt medvetande."

"I min ungdom hörde jag berättas, att
"några hade kunnat den *konsten*, att få sof-
"vande personer till att tala med sig, *då de*
"*höllo i deras minsta finger*, såsom ryktet
"ännu förmåler."

"Stundom kan det komma derhän, att
"de, som råka ut för att erhålla *uppenba-*
"*relser*, *syner*, eller *hänryckningar*, tyckas
"*se mycket*, *som eljest är fördoldt*, till och
"*med se igenom fjällarne och jorden* De
"som äro på detta sätt *skarpsynte*, kunna
"på *ljuslinga* eller *alfheimaböcker* se bok-
"stäfver, som kallas *Alfrunor*; hvilka för
"andra menniskor äro vid dagsljuset eller
"solskenet osynliga, och ej kunna läsas utan
"i skuggan eller månskenet." *I Kongl. Bib-*
liotheket Isl. Fol. Cart. N:o 64. pag. 48—
50 och N:o 65. pag. 86—90.

Detta är mig meddeladt af Herr Pro-
fessor Lilljegren.

I.

(Ytterligare fortsättning från sid. 120.)

Mamsell N., som allt sedan den förut beskrifna magnetiska kuren, hade varit frisk och rask, fick utan någon känd anledning, omkring medlet af Februari månad år 1817 kl. 6 eft. m. ett anfall af svimning, hvarpå följde fruktlösa bemödanden att kräkas. Inom $\frac{1}{2}$ timme var anfallet förbi, utan att lemna ringaste tecken till illamående efter sig. Dagen derpå inställde sig åter vid samma tid, ett dylikt anfall, likväl utan föregången svimning, men deremot med föröfrigt ökad våldsamhet. Då anfallet äfven 3:dje dagen återkom, skickades bud efter mig; men då jag ej träffades hemma, och faran tycktes vara öfverhängande, blef Professor B. tillkallad, och förordnade vanliga kräkstillande medel. Följande dagen var jag tillstädes under anfallet, ifrån början till slut. Kl. precis 6 eft. m. började den sjuka, som ända hittills varit munter och glad, plötsligt betagas af kramp och retning under bröstet, tillika med en ousäglig oro, vanda och ångest, samt så förskräckliga bemödanden att kräkas, att man tyckte hvarje fiber invärtes skulle kunnat slitas sönder. Detta rysliga uppträde räckte oafbrutet $\frac{3}{4}$ timme, utan att likväl någon verklig kräkning följde. Jag förklarade sjukdomen vara ett slags maske-

rad frossa (febris intermittens larvata), hvilken jag ansåg säkrast kunna botas genom magnetisering. Men Patienten sade sig redan, genom oförståndiga människors skämt och åtlöje, hafva utstått så många ledsamheter för den förra magnetiseringens skull, att hon nu hellre ville dö, än å nyo underkasta sig en dylik behandling. I denna föresats stärktes Patienten af sin mor, som bestämdt yttrade, att hon ej tillät någon magnetisering. Jag måste därför inskränka mig till att blott stilla det närvarande anfallet; till hvilken ända jag gaf starkt thé på krusmynta: men förklarade tillika, att jag alldeles icke kunde befatta mig med någon kur; emedan jag ej kände något medel, som vid detta tillfälle skulle kunna ersätta magnetismen, helst jag befarade, att sjukdomen, som ännu tycktes blott bestå i en nerfrefning, skulle genom kina och andra starka läkemedel, hos denna Patient lätt kunna förvandlas till organisationsfel.

Professor B. åtog sig kuren, hvilken han för säkerhetens skull började med Digestivmedel, oaktadt ingen materiel grund för sjukdomen kunde upptäckas, helst smak och tunga voro rena, sömn och matlust goda, samt alla andra functioner ordentliga. Samma dag började, efter anfallets slut, att gifvas, af 3 delar kina och 1 del valeriana, en the-

sked i timmen, hvarmed fortfors iöafbrutet nattenigenom, ända till dess 10 drachmer voro förtärda. Följande anfallet blef nästan ännu svårare; och medlet måste fortsättas 5 eller 6 dagar, samt slutligen understödjäs med opium och Hoffmans droppar, innan det lyckades att utestänga anfällen, hvilka de sista dagarne beledsagades af allt mer och mer tydlig frosskyla samt svettning. Bruket af kinan fortsattes länge efteråt, sedan anfällen utöblifvit; och slutligen med längre uppehåll emellan hvarje intagningsdag.

Glädjen var stor deröfver att sjukdomen kunnat botas utan magnetism: men den räckte, ty värr, icke länge. Ty Patienten började genast förlora matlust, sömn och krafter, samt lida af värk i benen, halsbränna, tryckning på bröstet, och hosta. Detta tilltog till den grad, att den sjuka redan flere dagar knappt kunnat förtära det alraringaste, samt var vid den obetydligaste kroppsrörelse dånfärdig af vanmägt, då modren, den 17:de April, anhöll, att jag, med glömska af hennes förra förhållande, ville åtaga mig hennes dotter, och behandla henne fullkomligt efter mitt godtfinnande; med förklaring, att hon ej längre ville, af barnslig fruktan för folks omdömme, sätta sig emot magnetismens användande, sedan hon nu, mer än tillräckligen, erfarit, att

ingen hjälp vore af någon ting annat att hoppas. Men Patienten sjelf fortfor ännu i sin envishet att, såsom hon försäkrade, hellre vilja dö, än genom en ytterligare magnetisering å nyo blottställa sig för släktningars och bekantas åtlöje; och hon gaf slutligen blott vika för den moderliga myndigheten.

Mamsell N. satte sig med största ovilja, och var mycket upprörd. Det oakadt verkade magnetismen hastigt och starkt. Redan inom 2 minuter började Patienten darra och skakas, såsom af frossbrytningar, samt efter hand sträcka sig och gäspa, likasom af kramp under bröstet, begärde att få lägga sig ned på soffan, samt insomnade slutligen efter 10 minuters magnetisering. Sömnen blef mycket djup, och tycktes kunna indelas i 3 stadier, af hvilka de 2 första hvartdera räckte $\frac{1}{2}$ timme. Under det 1:sta stadium låg Patienten alldeles orörlig, utan att på minsta sätt förråda något medvetande. Hals, rygg, och armar ledo af en nästan oupphörlig, kataleptisk stelhet, som väl kunde genom påstrykning fördrifvas, men återkom genast. Uti 2:dra stadium började Patienten röra sig och förändra ställning; likväl tycktes hon ännu ej höra eller förstå mig, då jag tilltalte henne. Men i

3:dje

3:dje stadium uppvaknade hon ändtligen till somnambuliskt medvetande, hvilket hon började förråda genom en viss vända, då någon nalkades henne, samt genom oro och ångest, så ofta dörren öppnades till nästa rum, hvarest voro pratsamma främmande, som ankommit sedan hon insomnade. Då de främmande började blifva alltför högljudda, tryckte hon, med åtbörder af största missnöje, fingrarne mot öronen, likasom för att domna hörseln. Jag eftergjorde samma handgrepp, med tillsägelse, att hon ej vidare skulle oroas af de främmande. Genom uttrycksfulla åtbörder betygade hon sin tacksamhet, och tycktes nu mera alldeles icke höra det sorl, som nyss förut så mycket hade besvärat henne. — Till att tala, och med ord besvara mina frågor, kunde jag omöjligen förmå henne: och troligen var detta en följd af ett beslut, hon fattat i vakande tillståndet. Hon uttryckte sig därför blott med miner, tecken och åtbörder. En enda gång lyckades det mig likväl att aftvinga henne ett ord. Jag frågade neml. om jag redan skulle väcka henne; samt låtsade ej förstå den mimik, hvarigenom hon uttryckte sitt nekande. För att slippa uppvakna, nödgades hon därför säga: Nej! — Sedan hon sofvit en half timme, upp-

väckte jag henne genom några få motstrykningar.

Dagen derpå (den 8 April) blef Mamsell N. åter magnetiserad, med ungefär samma påföljd. — Af mellankomne hinder fick jag sedan ej tillfälle att se henne, förr än på 6:te dagen (d. 14 April), då hon tyckte sig redan vara återställd till helsan, och ej mer i behof af Magnetismen. Värken och svagheten i benen hade försvunnit tillika med halsbrännan och tryckningen på bröstet; hostan hade betydligt minskats; sömn och matlust återkommit. Men den ännu återstående hostan, och pulsens alltför stora hastighet, neml. omkring 100 slag i minuten, hindrade mig att hålla Mamsell N. för fullkomligt frisk: jag ansåg därför säkrast, att ännu magnetisera henne en eller annan gång, till dess alla spår af sjuklighet hunnit fullkomligen försvinna.

Magnetiseringen hade nu ungefär samma verkan som de förra gångerna. Patienten besvärades likväl mindre af Katalepsi; och då jag, efter 1 timmes förlopp, ville söka förmå henne att med ord besvara mina frågor rörande hennes helsetillstånd, fick hon af motsträfvigheten en oro och vanda, hvarpå följde ett anfall af fruktlösa bemödanden att kräkas, som dock stillades genom Calmering, och upphörde efter 10

minuters förlopp, i samma ögonblick hon uppvaknade, hvilket för första gången skedde utan egentlig väckning. Efter uppvaknandet klagade hon öfver svår hufvudvärk och en besynnerlig retning under bröstet; hvilket likväl allt snart gaf vika för calmerande magnetisering.

Nästa gång jag kom, efter ett par dagars förlopp, tyckte Mamsell N. sig vara så fullkomligt frisk, att hon trodde sig ej vidare behöfva någon ytterligare magnetisering. Mina föreställningar, att sjukdomen tilläfventyrs blott vore döfvad, men ännu ej fullkomligt utrotad, o. d. voro fruktlösa: Mamsell N. förblef vid sin föresats, att ej vidare låta magnetisera sig. — Min fruktan tycktes ej varit utan grund: ty det dröjde ej länge, förr än den besvärliga magsyran återkom; likväl lyckades det att öfvervinna den med piller af asa foetida och oxgalla, hvarefter helsan tycktes fullkomligt stadga sig.

Den 7:de derpå följande Maj blef jag ånyo tillkallad, emedan Mamsell N. åter börjat lida af hosta, nästan fullkomlig brist på matlust, samt värk och lamhet ifrån höftlederna ända ned till fötterna. Detta var troligen en följd af förkylning, som Patienten hade, den 28:de Apr. ådragit sig i Kongl. Slottet, hvarest hon, för att se på någon högtidlighet, hade, tunnklädd och svettig

stätt länge i oeldadt rum, och emellan öppna fönster, i kallt blåsväder.

Denna gång fick jag fortsätta kuren till dess jag sjelf ansåg den fulländad. Härtill fordrades 10 magnetiseringar, neml. den 7:de, 9:de, 11:te, 14:de, 17:de, 19:de, 22:dra, 27:de, 29:de och 31:sta Maj. Alla dessa, äfven som de förut omtalta, företogos vid samma tid på dagen, neml. omkring kl. 5 eftermiddagen, samt i närvaro af Patientens mor och syskon.

De 3 första gångerna Mamsell N. nu magnetiserades, inställde sig genast vid operationens början starka frossbrytningar, så att Patienten måste lägga sig ned på soffan, och hölja ett täcke öfver sig. Efter en quart timmes magnetisering insomnade hon, då frossbrytningarne genast upphörde, och en angenäm värma inställde sig. — Hvarje försök att förmå Patienten med ord besvara mina frågor, uppväckte ännu hos henne svåra qväljningar och fruktlösa bemödanden att kråkas, hvilka likväl lätt stillades genom calmering. — Vid 4:de magnetiseringen voro frossbrytningarne ganska svaga, gången derpå nästan omärkliga, och af dem märktes sedan aldrig ringaste spår. — Till svar på mina frågor, yttrade Patienten genom mimik: att det magnetiska tillståndet var behagligt, och att hon genom Magnetismen

skulle återvinna helsan, utan att behöfva nyttja någon annan medicin.

För att utröna, huru vida Mamsell N. äfven nu hade den fordom så särdeles fullkomligt utvecklade förmågan att ifrån maggropen varseblifva yttre föremål, begagnade jag tillfället, då hon en gång (den 14 Maj) låg med armarne i kors under hakan, och hufvudet så vridet, att hon äfven med öppna ögon omöjligen kunnat se hvad jag företog mig. Nu framsmög jag en silfverpenning och höll den ett litet stycke ifrån hennes maggrop, helt stilla. Genast började Patienten blifva orolig och liksom besinna sig: hvarefter hon, med ovilja, häftigt sköt bort penningen. Detta experiment omgjordes på olika sätt flere gånger, och alltid med samma påföljd.

Hvad sjelfva kurens gång beträffar, så voro, redan den 11:te Maj, benen så mycket förbättrade, att Patienten kunde gå teml. ledigt, och utan att halta. Den 22:dra hade matlusten börjat återkomma; den 27:de hostan att minskas. Den 29:de voro alla sjukdomssymtomer försvunna, samt matlust och krafter fullkomligt återkomna.

I 2 år hade Mamsell N. sedan mått fullkomligt väl, och med hvarje dag blifvit mindre ömtålig för köld, kroppsrörelse o. d. så att hon redan länge kunnat kläda sig

som andra flickor af hennes ålder, samt springa och dansa utan ringaste olägenhet, då hon i slutet af Augusti 1819, fick en så förskräcklig tandvärk, att hon, sedan vanliga medel blivit i flere dagar förgäfves försökte, omsider bad mig uttaga den värkande tanden, neml. den 2:dra lilla oxeltanden (*dens bicuspidus*) i öfra käken på högra sidan. Med nyckel uttog jag tanden, som var något anfrätt vid öfra kanten af kronan, på inre sidan, och befanns hafva en enkel rot. Emedan tandhölstan blef oskadd, föreslog jag att åter insätta samma tand, hvilken operation jag gjort en gång förut, med lyckligaste framgång. Då Patienten härtill lämnade sitt samtycke, renskrapade jag och afrundade det anfrätta stället, hvarefter jag långsamt införde tanden i sin hölsa. Jag kunde likväl ej hindra tanden att göra en liten stöt mot botten af hölsan, i det hon gled in på sitt ställe; och denna stöt förorsakade Patienten en betydlig, men snart öfvergående smärta. Jemt 8 dagar fortfor tanden att vara så öm, att Patienten endast kunde förtära sådan spis, som ej behöfde tuggas. Efter denna tid började tanden hastigt stadga sig, så att Patienten innan kort kunde nyttja den utan olägenhet.

Men den 13 September bet Mamsell N. tanden lös på en särdeles hård knäckebröds-

kant, hvarest hon började värka alldeles ofantligt, med svåra ristningar i käken. Dagen derpå blef jag tillkallad, och fann Patientten nästan förtviflad. Innan jag nu skred till sista utvägen, neml. att åter uttaga tanden, ville jag försöka att genom magnetisering stilla plågorna. — Jag magnetiserade derföre nu Mamsell N. ungefär en half timme: utan att likväl kunna bringa henne till fullkomlig sömn. Men hon blef liksom rusig, måste lägga sig, och miste värken, hvarpå jag gick bort. Efter tre timmars förlopp kom jag tillbaka, och träffade Patientten sofvande ganska lugnt, hvilket hon sades hafva gjort allt sedan jag gick. Hon började nu röra på sig, och imellanåt öppna ögonen. Hon klagade öfver en svår hufvudvärk, samt omöjlighet att kunna riktigt uppvakna. Jag väckte henne derföre på magnetiskt sätt, samt calmerade hufvudet, hvarigenom sömn och hufvudvärk fördrefvos. Tandvärken hade emellertid alldeles försvunnit, och blott lämnat någon ömhet kvar, hvilken äfven innan kort förgick. Tanden fastnade snart åter så fullkomligt, att hon inom en månad uthärdade idkeliga nötknäckningar och andra oförsigtiga våldsamheter, utan ringaste olägenhet. Sedan den tiden har tanden aldrig värkt; men nu nyligen likväl börjat falla sönder.

II.

(Fortsättning från sid. 281.)

Innan jag fortsätter dagboken öfver Fru O:s kur, torde vara nödigt erindra: att hennes magnetiska tillstånd, som ifrån början undergått åtskilliga förändringar, den senare tiden dagligen genomlupit tre särskilda stadier. Under det 1:sta, som någorlunda liknat en vanlig sömn, har Patienten ej kunnat hålla sig upprätt, utan måst ligga. Hon har då gemenligen ej kunnat tala, knappt röra sig, och ansigtet har uttryckt en fullkomlig tanklöshet. — I 2:dra stadium, har Patienten suttit oppe, kunnat tala och röra sig obehindradt, samt varit liksom uppvaknad till somnambuliskt medvetande. Detta stadium har varit utmärkt af ett besynnerligt arbete under diaphragma. — Under 3:dje stadium hafva ögonen imellanåt varit öppne, och långa stunderna i sender kataleptiskt vridne oppåt, hvarvid Patientens själ varit hänryckt i fantasiens andeverld.

Den 19:de Mars (45:te Magnetiseringen.) Tillfälligtvis blef Fru O. i går afton underrättad om det lilla grälet, hon under sömnen haft med Professor G. Af oro häröfver fick hon plågor i bröstet och konvul-

sioner, hvaraf hon äfven nu på f. m. haft flera anfall, som lämnat stor matthet efter sig. Äfven har den vanliga stolgången i dag uteblifvit. — Det magnetiska tillståndets första stadium var ganska lugnt, och räckte 40 minuter. Det andra stadium, hvarunder skakningarne och skenet voro något svagare än i går, räckte ungefär 1 timme. Derefter inföll Patienten i en ovanligt tung sömn, nästan med sanslöshet, hvarur hon ej uppvaknade förr än kl. 7 $\frac{1}{4}$, då hon kände sig stärkt och alldeles lugn, men ännu tung och sömnig. — Vid operationens början voro Fru O:s händer kallsvettiga; men mot slutet blefvo de torra och angenämt varma. — Hennes puls föll ifrån 94 till 80 slag i minuten: min ifrån 82 till 72.

Den 20:de Mars. (46) Fru O. hade i går afton, efter min bortgång, somnat om igen, och vid uppvaknandet genast gått till sängs, samt sofvit godt hela natten. I dag har hon på f. m. haft naturlig öppning, och varit fri från plågor; men var ännu ganska matt. — Magnetismen verkade i början ganska starkt och angenämt. Under första stadium, som räckte en half timme, var sömnen djup och lugn. Patienten hade ofta behof af att gäspa; men merendels utan att kunna komma dertill. Ansigtet blef lifligt och något pussigt. — I andra

stadium besvärades Fru O. af ett starkt arbete och en besynnerlig krypning under diaphragma, hvilket sökte henne ganska mycket, men utan att utbryta i så starka skakningar och skenutvecklingar, som de förra dagarne. — Snart började Fru O., utan någon yttre anledning, blifva orolig, sucka djupt och öfverväldigas af ångest, likasom hade hon varit qvald af en olycklig, men ännu obestämd aning. Hon kunde knappt 2 minuter bibehålla samma ställning, och vändades förskräckligt, likväl utan något kroppsligt lidande. Aldrig hade hon erfårit något dylikt: och under det hennes oro var som störst, tycktes magnetismen, för en liten stund, ej hafva ringaste inflytande på henne, hvilket ännu mer ökade hennes ångest, och bragte henne nära till förtviflan. — Ur andra stadium, som endast räckte tre fjerdedels timme, uppvaknade hon med tårfulla ögon, och öfversprang således det tredje stadium. Småningom minskades sedan oron, och Fru O. blef efter hand temmeligen lugn. — Hennes puls föll ifrån 96 till 84: min ifrån 84 till 76.

Den 21:sta Mars. (47). Förleden natt har Fru O. åter sofvit särdeles godt. I dag på f. m. har hon flere gånger infallit i magnetisk sömn: men stolgången har uteblifvit. Ögonen hafva varit mycket ömtåliga för

dagsljuset; och öronen för starkare ljud. — Likasom vanligt inställde sig magnetiska sömnen inom 1 minut: icke dess mindre fortsattes magnetiseringen efter vanligheten omkring 25 minuter. Sömnen var, likasom i går, under första stadium, ganska djup. Patienten kunde knappt röra sig, och för en stund alldeles icke tala. Hon klagade öfver yrsel och förvirring i hufvudet, samt ett förskräckligt arbete, sveda och spänning under bröstet, med en besynnerlig krälning och hetta. Några gånger skakades Fru O. ganska svagt, hvarunder hon blott förnam ett skimmer af ljus. Oro och ångest inställde sig likasom i går, men ännu tidigare. Hon uppvaknade directe ur första stadium, efter 35 minuters sömn. Hon fruktar sjelf, att hon alldeles förlorat mottagligheten för magnetismen; och att hon redan uppnått den grad af helsa, som är henne beskärd. — Hennes puls steg från 96 till 100: och min från 74 till 76.

Den 22:dra Mars. (48) Fru O. mår i dag mycket bättre; har haft öppning, och ej varit sömnig på f. m. I middags ville hon försöka att magnetisera Portvin åt sig. Men för att känna, om det derigenom undergick någon förändring, drack hon först halfva glaset omagnetiseradt. Det magnetiserade förekom henne "mindre kärft, och

"gjorde ej ondt i bröstet, såsom det omagnetiserade: men det kändes mycket starkare, och smakade nästan som likör." — Magnetiska sömnen blef djup och angenäm. Första stadium räckte tre fjerdedels timme, och var nästan alldeles fritt från krampaktigheter. Patienten kunde tala; men enstafvigt och med bemödande. — Under andra stadium, som räckte 1 timme, inställde sig skoftals temligen starka skakningar, med betydligt arbete under bröstet, samt motsvarande ljus-utveckling. "Skakningarne äro," enligt Patientens yttrande, "följder af en kittlande krypning djupt in i maggropen." — Andedräkten blir derunder djup, häftig och darrande, med ett flåsande eller hväsande ljud. — Inuti ögonen kände Fru O. en besynnerlig hvälfning, hvarvid de likväl syntes stå alldeles stilla under ögonlocken. Detta föregick innan ögonlocken började efter vanligheten öppna sig, och Patienten att kunna se emellan dem. Mot slutet af andra stadium sade Patienten sig "i maggropen erfara en skoftals återkommande, men med krälningarne och skenet ej liktidig, utesägligen ljuf och behaglig känsla, likasom hade der utvecklats en varm luft, genom hvilken hon blifvit upplyft till högre kretsar." — Sedan detta räckt 4. eller 5 minuter, öppnades, vid ingången till tredje

stad., ögonen ganska häftigt, och förblefvo i fjerndels timme, nästan orörligt rigtade åt höjden. Härunder var Patientens ansigte liksom förklaradt, och förrådde den fullkomliga hänryckningens saliga njutning. Omsider sänkte hon sin blick ned till mig, och omtalte: "huru hon i lätta skyar svälfvat högt "öfver jorden o. s. v." Det dröjde likväl, såsom ett fjerde stadium, ungefär en half timme, innan Fru O. riktigt kunde hemta och fatta sig, samt igenkänna tingen omkring sig. Hennes tal förrådde härunder en viss förvirring. — Hon var dessutom mycket känslig för min pekning, knäppning, blick o. d. Äfven kände hon nu i hufvud och händer en besynnerlig dragning efter mina fingrar. — Fru O:s puls föll i fjerde stadium från 100 till 92: och min från 84 till 68.

Den 23:dje Mars (49). Fru O. har i dag mått ännu bättre än i går: men är obstruerad. — Magnetismen verkade ovanligt starkt, och sömnen blef särdeles djup. Första stadium räckte en half timme, och var fullkomligen lugnt. Oaktadt kroppsvärman minskades, steg likväl Patientens puls från 86 till 100. — Under andra stadium var arbetet under bröstet ganska starkt, äfvensom känslan af skenet. — Sedan äfven detta stadium räckt en half timme, börjades ett nytt, hvarunder den magnetiska sömnen blef ännu djupare, så att Fru O. lät hufvudet

åter sjunka ned mot soffkudden, och för-
 mådde alldeles icke besvara mina frågor,
 oaktadt allt sitt bemödande. Nu försökte
 jag att tala mot hennes maggrop. Genast
 satte Fru O. sig opp, hennes ansigte upp-
 klarnade, hon drog en djup suck, och be-
 svarade min fråga med ett behagligt leende.
 Hon försäkrade: "att mitt tal lät på detta
 "sätt mycket ljufligare, ljud mycket längre,
 "och gaf henne mer kraft att besvara frå-
 "gan. Då tal på vanligt sätt nu liksom in-
 "stängde andan, så lättade detta den till ta-
 "landet nödiga utandningen. Det vanliga ta-
 "let störde och minskade sömnen: detta der-
 "emot ökte och stärkte den. Det förra tyc-
 "kes komma från en vän; det senare från
 "mig." — Hörsel-sinnet var likväl ej egent-
 ligen förflyttadt till maggropen: ty då Fru
 O. stack fingrarne i öronen, hörde hon ej
 hvad jag sade; men hon erfor likväl deraf
 angenäma verkningar under diaphragma. —
 En gång uttryckte hennes ansigte en besyn-
 nerlig förvåning. Min fråga om orsaken,
 vägrade hon lange att besvara; "af fruktan
 "att väcka åtlöje." Omsider förklarade hon:
 "att det förekommit henne, likasom hade
 "sjelfva tänkandet blifvit för en stund flyt-
 "tadt ifrån hufvudet till maggropen, hvarest
 "hon tyckte all lifskraft sammanträngas, un-
 "der det hela den öfriga kroppen liksom dog

"och tillintet gjordes. Detta hade sökt henne utesägligt." — I venstra sidan kände Patienten, en liten stund, "liksom luftvägar hvälfvas framifrån bakåt." — Patientens händer drogos stundom mycket bestämdt efter mina, och följde minas rörelser. Då jag satte mina tummar i berörelse med Patientens, kände hon stötar i arm- och axellederna. — Under detta stadium som räckte ungefär trefjerdedels timme, hade Patienten nästan alldeles inga skenutvecklande skakningar. — Nu börjades fjerde stadium, som räckte en half timme, hvarunder ögonen stodo nästan jemt kataleptiskt vridna åt höjden. Fru O. tycktes vara ännu mer än i går, hänryckt från den kroppsliga världen: och då hon återkom till sig sjelf, sade hon "sig hafva erfarit en himmelsk njutning, som likväl ännu var henne för ny, för att kunna beskrifvas." — Då hänryckningen imellanåt upphörde, kunde jag åter försätta Patienten i samma tillstånd, derigenom att jag tilltalade henne mot maggropen. — Vid fullkomliga uppvaknandet hade Patientens puls fallit till 80 slag i minuten, oakadt kroppsvärman hade under de tre siste stadierna betydligt tilltagit. Min puls, steg under första stadium ifrån 84 till 88: men föll sedan till 74.

Den 24:de Mars. (50) I natt har Fru O. fått sin rening, och på f. m. haft naturlig öppning. — Vid min ankomst led hon af kolik, som likväl genast försvann, under magnetiseringen. I 1:sta stadium var sömnen mindre djup än i går; men fullkomligt lugn. — Sedan Patienten i 2:dra stadium ungefär en fjerdels timme tyckt sig sväfvä i en högre verld, börjades rörelserna och arbetet i maggropen tillika med någon ljusutveckling. Slutligen blef Patienten dyster och sorgsen. — I 3:dje stadium blef sömnen djupare, arbetet i maggropen plågsamt, och känslan af skenet starkare. Fru O:s händer följde äfven nu minas rörelser bättre. — Sedan Patienten nu fått smak på tal mot maggropen, vill hon ej gerna svara, då jag tilltalar henne annorlunda. — Under 4:de stadium voro ögonen nästan jemt vända oppåt. — Det 1:sta stadium räckte en half timme: det 2:dra och 3:dje hvartdera 3 qvart: och det 4:de en qvart. — Den sjukas puls hade, vid slutet af 1:sta stadium, stigit ifrån 92 till 104; föll i det 2:dra till 88; steg i det 3:dje till 92; och föll åter i det 4:de till 82. Min puls förblef oförändrad 84, ända till 4:de stadium, då han hastigt föll till 68.

Den 25:te Mars. (51) Fru O. har i dag ej haft öppning. — Genast vid insomnandet

nandet blef hon angenämt hänryckt, och tyckte sig sväflva högt öfver jorden. Snart började hon likväl klaga öfver smärtor, då jag vidrörde maggropen. Nu infunno sig smärtsamma sprittningar, och derefter paroxysmer af de vid ljusutvecklingen vanliga skakningarne. Sinnet blef tungt, samt Patienten sluten inom sig och laconisk. Pulsen hade nu, efter en half timmes sömn, fallit hos Patienten från 108 till 86; och hos mig från 84 till 78. — Nu börjades ett våldsamt arbete under diaphragma, med utsäglig brånad, oro och ångest, som under häftiga skakningar steg till den grad af förtviflan, att Fru O. sade: "om hon vore vid en ström, så störtade hon sig deruti." Hennes tillstånd var rysligt: och min belägenhet så mycket obehagligare, som jag derunder alldeles icke kunde medelst vanlig magnetisering lugna henne. Hon uppvaknade kl. 4 $\frac{1}{4}$: men plågorna och isynnerhet själslidandet fortforo oförändrade. Rörd af medlidande *önskade* jag i tysthet, att en högre magt måtte lindra hennes qual. Hon blef i ögonblicket lugn, och sade: "att likasom en dimma föll ifrån hennes själ." Efteråt var hon likväl tankfull och melankolisk. Hon sade: "att liksom en röst hade tillsagt henne, att ej vidare låta magnetisera sig;

•emedan hon nu vore så frisk, hon kunde "blifva." — Under högsta förtviflan hade hennes puls stigit till 100; men föll efter återvunnet lugn till 92: min förblef oförändrad.

Den 26:te Mars. (52) Natten har för Fru O. varit nästan alldeles sömnlös; men öppning har i dag erhållits. — Den magnetiska sömnen var en och en fjerdedels timme ganska lugn, oaktadt mindre djup. Läppar och haka blefvo derunder särdeles pussiga. — Vid öfvergången till 2:dra stadium infunno sig de vanliga rörelserna i maggropen, hvilka snart, under bullrande krampaktigheter (*borborygmi hystericici*), utbröto i skof af sprittningar och rysningar med ljus-utveckling. — Sedan detta tillstånd räckt något öfver en fjerdedels timme, blef sömnen djupare, och Patienten erfor en besynnerlig, alldeles ny, angenäm känsla under bröstet, åtföljd likasom af en helig häpnad och behof att bedja. Hufvudet var böjdt, händerna sammanknäppta, och alla åtbörder förrådde den andäktigaste bön. Fru O. tyckte sig "liksom omgifvas af ett "högre väsende." — Denna rörande hänryckning hade räckt ungefär en fjerdedels timme, då ögonen öppnades, såsom tecken till 3:jde stadiets inträde. Sedan ögonen stått en stund kataleptiskt rigtade uppåt, nedsänk-

tes blicken på mig; men min och hela ansigtets uttryck besannade Patientens försäkran: "att hennes själ ännu sväfvade i högre rymder, och alldeles icke märkte, hvad som föregick omkring henne." — Efter några minuter tillslötos åter ögonen, och sömnen blef ännu djupare. Derunder blef sinnet mera dystert, och retligheten i maggropen steg till den grad, att blotta närmandet af min hand åstadkom de förskräckligaste smärtor, och konvulsiska ryckningar i lifvet. Detta stadium räckte öfver en fjerdedels timme. — I 1:sta stadium steg Patientens puls från 84 till 92, under det min föll ifrån 104 till 80. Vid uppvaknandet var Patientens puls åter 84.

Den 27:de Mars. (53) I går afton hade Fru O. efter min bortgång, känt en något smärtsam krypning i venstra sidan: och i dag har der, på f. m. känts små huggningar. — Fru O. har nu på några dagar lått stor begärelse efter rödt vin, hvaraf hon dagligen dricker några glas, efter att själf hafva magnetiserat det. — Den magnetiska sömnen var i dag djup, och i början ovanligt lugn. Efter en god stund inställde sig starkt arbete och ej obehaglig krypning djupt in under diaphragma, med skof af rysningar, och känslor af sken-utveckling. Maggropen var särdeles ömtålig för åtpekning.

— Derefter började det krypa i sidan, framifrån bakåt: — och kort derpå kändes det förr omtalta, behagliga rinnandet, hvarpå följde en ljuf lättnad. — Nu blef patienten hänryckt från sinneverlden, och tyckte sig kringgjutas af ett högre väsende. Ögonen öppnades extatiskt, för en minut, hvarefter ett behagligt lugn följde, till dess slutliga uppvaknandet skedde, med en stark ryckning, kl. 50 minuter öfver 5. — Vid operationens början var patientens puls 88, och min 80. Under rinnandet i sidan hade patientens puls stigit till 100, och min fallit till 76. Slutligen föll patientens puls till 84, och min ytterligare till 68.

Den 28:de Mars. (54) Jag hade i dag varit borta till middagen, och kunde därför ej komma till Fru O. förr än kl. 5 $\frac{1}{4}$. Patienten var ännu vaken, oaktadt temligen sömnig. Under magnetiseringen blef hon yr i hufvudet, likasom af rus; och betagen af en bachantisk, men, i hennes tycke, ingalunda ljuf glädje. Hon tillskref detta det vin jag druckit. Bloden steg starkt åt hufvudet. Hon var likväl lugn, hade små skenutvecklande rysningar, och uppvaknade kl. 6 $\frac{1}{4}$.

Den 29:de Mars. (55) Den magnetiska sömnen var i dag särdeles lugn och angenäm. Den räckte tre och en fjerdedels timme, och blef mot slutet så tung, att Pa-

ienten knappt kunde röra sig. Derunder var hon likväl högst känslig för åpekning. Det slog aldrig fel, att hon ju visste, när och hvaråt jag pekade. Under djupaste sömnen befallde jag henne, *i mina tankar*, att vakna; och efter 1 eller 2 minuter frågade hon, "om jag ville att hon skulle uppvakna: ty hon kände sömnen nu på en gång så besynnerligt aftaga." Strax efter uppvaknade hon verkligen; men var ännu en stund något tung och yr. -- Patientens puls föll från 100 till 78: min från 74 till 68.

Den 30:de Mars. (56) I går afton hade Patienten, efter min bortgång, åter infallit i magnetisk sömn: men det oaktadt såvit godt i natt. — I dag erfor Fru O., af magnetismen, ännu starkare verkningar än någonsin tillförne. Sömnen blef genast ovanligt djup; och under hela 1:sta stadium var patienten oförmögen till minsta rörelse, samt kunde ej en gång själf flytta sitt hufvud på kudden, då det låg obeqvämligt. Känsligheten tycktes tilltaga, i samma förhållande som sömnen blef djupare. Verkningarne af magnetiseringen voro starkast, då jag förde mina sammanlagda fingerspetsar på några tumms afstånd från patienten. Då jag på sådant afstånd förde mina händer uppifrån nedåt, rörde sig de särskilda kroppsdelar, öfver hvilka hän-

derna passerade, hvar efter sin art. Ansigtet grimacerade; bröstet häfde sig med oordentliga andetag; maggropen rycktes tillbaka med åtbörder och uttryck af vända; underlivet kokade; armar och ben skakades convulsiviskt. En gång gjorde jag med mina på längre afstånd mot patienten utsträckta händer, darrande cirkelformiga rörelser. Otillfrågad sade genast Fru O. sig erfara en darrande rörelse i lifvet, och för att visa, huru det kändes, eftergjorde hon med sina händer mina rörelser ganska noga. — Efter 1 timme började patienten erhålla mera styrka, och kunde sätta sig opp, såsom öfvergång till andra stadium. Sömnen var icke dess mindre ganska djup; och stundom återkommo ännu skåf af fullkomlig oförmögenhet att röra sig. Nu infunno sig rysningar med känsla af sken. Detta stadium som i synnerhet utmärkte sig genom det vanliga arbetet, och de besynnerliga rörelserna under diaphragma, räckte ungefär en half timme. — Det 3:dje stadium var utmärkt genom tilltagande rörelseförmåga och liflighet. Det hade räckt en half timme, då patienten uppvaknade, till följe af eget, frivilligt bemödande. — Under alla stadierna, men i synnerhet det 1:sta, hade Patientens mage skåftals kokat med starkt buller (borborygmi), men mest åt venstra sidan (hypochondrium).

— Ända ifrån slutet af 1:sta stadium började våra pulsar att falla. Vid uppvaknandet hade Patientens puls fallit från 94 till 72: och min från 86 till 60.

Den 31:ste Mars. (57) I går hade Fru O. efter min bortgång, åter infallit i magnetisk sömn, som räckt ett par timmar. I dag har stolgången uteblifvit. — Patienten, som redan länge måst nyttja ludna lappskor, för att hålla fötterna någorlunda varma, började för omkring 8 dagar sedan nyttja kängor, och hade i dag för första gången skor. — Magnetismen verkade nu äfvenså starkt som i går: men patienten blef likväl, under den nästan likaså djupa sömnen, mindre oförmögen att röra sig. — Efter en timmes förlopp, började de af sken beledsagade rysningsskåfven att inställa sig, hvarunder jag nu ganska tydligt såg ögonlocken krampaktigt skiljas åt. — Mot slutet af sömnen, då arbetet i maggropen nästan alldeles hade upphört, försökte jag att hviska mot Patientens, på soffan utsträckta, och med strumpor och skor betäckta tåspetsar. Häraf skakades hela hennes varelse, sömnen tycktes tilltaga i djuphet, och hon hörde hvarje ord ganska tydligt. Jag bad henne sticka fingrarna i öronen, för att utröna, om hon äfven då skulle kunna höra mig. Hon efterkom min begäran; men hörde sedan ej

hvad jag sade. Patientens armar stelnade dervid kataleptiskt, och fingrarna sutto som hade de varit fastväxta i öronen. Först efter att flere gånger hafva strukit armarna uppifrån nedåt, lyckades det mig att låssa fingrarne. Patienten berättade nu: "att hon ej hört "hvad jag hade sagt; men väl dervid "känt en besynnerlig rörelse under bröstet. "För öfrigt hade, i ögonblicket, en så för- "skräcklig tyngd öfverväldigat henne, att "hon förlorat all rörelseförmåga, och nästan "medvetande." — Sömnen räckte tre fjerdels timme, hvarunder Patienten drack thé och åt en skorpa. Hon sade sig "ej hafva "någon smak af hvad hon förtärde, och knappt "känna, att hon åt. Det förekom henne ungefär likasom då man i en dröm tycker "sig äta." — Patientens puls föll ifrån 100 till 80: och min ifrån 96 till 80.

Den 1:ste April. (58) I går somnade väl Fru O. efter min bortgång, omigen; men sof ej så länge, som de förre dagarne. På förmiddagen har stolgång erhållits. — Magnetiska sömnen blef i dag knappt så djup, som i går; men särdeles lugn och ljuf. I början kokade magen ganska starkt. Därefter inställde sig det vanliga arbetet i maggropen. De skenbringande rysningarne voro mindre betydliga. Sedan Patienten, som i dag var särdeles munter, hade sofvit två

och tre fjerdedels timmar, tog hon mitt ur, och höll det, med glaset åt sig, framför sina ögon. I öfverensstämmelse med hennes på förhand yttrande förmodan, fick hon genast rysningar, och strax derpå skiljdes ögonlocken åt. -- Nu försökte jag att hålla uret, döljdt under ett kläde, framför patientens maggrop. De 5 eller 6 förste gångerna sade hon bestämdt och utan betänkan- kande, samt fullkomligen riktigt, om glaset eller guldsidan var vänd åt henne. Hon sade sig kunna känna detta derpå, "att glaset "stötte, och att guldets verkade mildare." Men slutligen blef hon villrådig, tvekade och misstog sig, hvilket hon trodde kom deraf, "att hon, genom vanan, blifvit mindre "känslig för glaset." — Anmärka bör jag, att försöken just började misslyckas, sedan jag, af oförsigtighet, fäst Patientens uppmärksamhet på märkvärdigheten af detta experiment. Det kan således hända, att ifvern och begäret att blifva märkvärdig, väckte förnuftet till verksamhet, hvarigenom den instinktaktiga känslan stördes och förvillades. -- Patientens puls steg i början ifrån 96 till 100; men föll slutligen till 88. Min puls steg äfven i början, ifrån 80 till 84; men föll sedan till 72.

Den 2:dre April. (59) I går afton insomnade Fru O. efter min bortgång, åter

magnetiskt. På förmiddagen har hon haft stolgång, hvilket nu är så vanligt, att jag hädanefter blott vill erindra, då den uteblifver. — Med hvarje dag tilltaga patientens krafter, och hvarje spår efter den långvariga sjukdomen utplånas allt mer och mer. — — Magnetismen verkade i dag oändeligen ljust, och sömnen var ganska djup och behaglig. Under diaphragma arbetade det efter vanligheten; men magen kokade mindre, och de oftanämde rysningarne voro obetydeliga. Sedan patienten sålvit två och en half timme, ville hon försöka att väcka sig, emedan jag nödvändigt måste gå bort. Men efter en stund förklarade hon, att det ej ville lyckas henne, eller skulle åtminstone gå allt för långsamt; och bad derföre mig komma sig till hjälp. Jag befallde henne, *i mina tankar*, att uppvakna: och ögonlocken flögo upp i ögonblicket. — Våra pulsar förändrade sig egenteligen ej förr, än vid patientens uppvaknande. Då föll hennes ifrån 96 till 84: och min ifrån 76 till 64.

Den 3:dje April. (60) I går afton infann sig ingen magnetisk eftersömn. — I dag verkade magnetismen så ovanligen våldsamt, att Patienten, som redan under operationen måste lägga sig ned på soffan, ej kunde uthärda, att jag ens lade handen öfver maggropen, ännu mindre vidrörde den

med fingerspetsarne. Jag måste alltid skyn-
 da med händerna öfver detta ömtåliga stäl-
 le; eljest fick Patienten de förskräckligaste
 skakningar, med smärtor och hosta. Söm-
 nen blef ännu djupare än tillförne. I bör-
 jan kokade det starkt i magen, helst då jag
 höll mina händer öfver densamma. -- Pa-
 tientens tåspetsar tycktes, för Magnetismen,
 vara ännu känsligare än fingrarne. Då jag
 med mina fingerspetsar oförmärkt gjorde
 darrande rörelser på några tums afstånd öf-
 ver tårna på Patientens ena fot, som hän-
 delsevis låg utsträkt på soffan, erfor hon
 "de allra våldsammaste hoppningar under
 "bröstit," hvaraf hela kroppen skakades. Då
 jag gjorde på samma sätt öfver hennes fin-
 gerspetsar, var verkan mycket svagare. Då
 jag talade mot tåspetsarne, sade Patienten sig
 "känna det mycket starkt i maggropen, och
 "tycka det vara likasom talade någon in
 "i henne." Nästan alltid stelnade dervid
 hennes armar kataleptiskt. Tal mot hen-
 nes fingerspetsar verkade obetydeligt. — Un-
 der det Patienten låg på högra sidan, ut-
 sträckte jag hennes venstra arm, i en något
 trubbig vinkel mot bröstet, strök den ett
 par gånger från axeln till handen, och tala-
 de mot dess sammanlagda fingerspetsar, då
 armen genast blef kataleptisk. I detta till-
 stånd tyckte Patienten "armen vara bort-

"domnad, och blott erhålla lif under det
 "jag talade mot fingerspetsarne." Patientens
 vilja hade i detta tillstånd intet inflytande
 på armen. För att göra armen åter böjlig,
 strök jag den ifrån handen till axeln. Men
 då detta gick nog långsamt, lärde Patienten
 mig, att blott omfatta hennes armled med
 min hand, hvarigenom ändamålet verkligen
 vanns mycket lättare. — Sedan Patienten
 sofvit ganska djupt en fjerdedels timme, yt-
 trade hon hastigt sin förundran deröfver,
 "att tyngden på en gång drog sig ifrån huf-
 "vudet ned åt maggropen, och att ögonen
 "komme att öppna sig, oaktadt sömnen vo-
 "re nästan tyngre än förut." Strax derpå
 öppnades verkligen ögonen, för några minu-
 ter; men voro nästan orörliga, och lydde
 åtminstone icke Patientens vilja. Pupiller-
 na voro mycket utvidgade: men Patienten
 såg likväl de föremål, som voro midt fram-
 för ögonen. Då denna ögonens uppspär-
 ring besvärade Patienten, önskade jag i *tyst-*
het, att de måtte tillslutas; och de gjorde
 det genast. Patienten frågade: "om jag ej
 "hade hjälpt henne att tillsluta ögonen,"
 samt tackade mig derföre. Nu blef hufvu-
 det åter lika tungt som förut. — — Se-
 dan Patienten ytterligare sofvit lugnt en
 half timme, öppnades ögonen plötsligt,
 och stannade, äfven som åtminstone hela

den öfre delen af kroppen, i en kataleptisk orörlighet. Detta tillstånd räckte minst 10 minuter, under hvilken tid armarne voro oböjliga som trä; ingen muskelfiber rörde sig i det eljest så rörliga ansigtet; ögon och ögonlock stodo som på en bild, och pupillerna voro till den grad orörligt utvidgade, att iris utgjorde blott en smal rand; svetten rand i droppar nedåt fingerspetsarne. Jag tilltalade Patienten mot hennes maggrop; men erhöll ej svar. Då försökte jag att tilltala henne mot tåspetsarne; och nu svarade hon; men hastigt och enstafvigt, samt nästan utan att synas röra munnen. Jag frågade: om detta tillstånd vore plågsamt? "Nej." -- Om hon längre ville förblifva deruti? "Ja." -- Omsider beslöt jag likväl att göra slut derpå, och lade, till den ändan, min ena hand på Patientens panna, och den andra på hennes maggrop. Plötsligt återgöts lif i den kroppsliga bilden; Fru O. gjorde ett liksom kiknande glädjeskrik, samt tackade mig, med den uttrycksfullaste min och blick, för det jag "återgillvit henne magten öfver sin egen kropp." Hon sade nu: "att hon under stelheten känt sig alldeles kall, och kroppen likasom död. Blott då hon tilltalades mot tårna, hade hon känt en angenäm värme stiga derifrån upp till maggropen." -- Ännu en fjerdedels tim-

me tillbragte Patienten dels med' tillslutna och dels med öppna ögon; men hvarunder hon försäkrade sig likväl såfva ganska djupt. — Hastigt fick hon nu en angenämt våldsam skakning, hvarvid hon utropade, "att hon vaknade!" hvilket ock i ögonblicket skedde. Öfvergången från djup sömn, till fullt vakande, var plötsligare än någonsin förut. Hon var genast munter, kände sig alldeles ovanligt stark, men ägde någorlunda minne af hvad som under det Magnetiska tillståndet hade tilldragit sig. — Patientens puls föll från 96 ti 88, men steg åter till 96: min föll från 84 till 68.

Den 4:de April. (61) Magnetismen verkade i dag ännu starkare än i går, och Patienten lade sig genast ned på soffan. — Då jag förde fingrarne öfver bröstet och maggropen, plågades Patienten: men hon fann en förunderlig lindring, då jag förde dem nedåt benen, och vidrörde tårna. — Så snart manipulationen var slutad, tilltalade jag Patienten mot tårna, och bad henne upplyfta den ena armen. Hon gjorde det: men armen stannade i vädret kataleptiskt. För att uppmjukna eller rättare upplifva den, bad Patienten mig stryka den, uppifrån nedåt, utpekande med andra handen loppet af *nervus ulnaris*. Verkan af detta slags vidrörning var särdeles kraf-

tig. -- Nu blef Patienten oförmögen att tala. Hon rörde läpparne; men kunde ej frambringa något ljud. För att afhjelpa denna olägenhet, gjorde jag många fruktlösa försök. Då jag lade min hand öfver maggropen, kunde Patienten visserligen tala, men med plågsamt bemödande. Men omsider erfor jag, att jag blott behöfde vidröra hennes tåspetsar, för att sätta henne i stånd att tala med lätthet. -- Då hon såfvit ungefär tre fjerdedels timme, sade hon sig känna ett kataleptiskt anfall vara i annalkande; och bad mig hvarken söka förekomma eller häfva det. Hela kroppen blef nu stel och oböjlig. Det oagtadt voro musklerna icke spända; utan kändes, äfvensom sjelfva läpparne, degigt stadiga, såsom på ett lik. Händerna blefvo kalla, pulsen oförändrad, men andedrägten för långa stunderna omärklig, emellan några då och då skeende djupa och häftiga andetag. På de frågor jag gjorde mot de vidrörde tåspetsarne, svarade Patienten hastigt och enstafvigt. Hon fann tillståndet "alldeles icke oangenämt," och ville ej tillåta mig att afbryta det. Sedan detta kataleptiska anfall sålunda räckt en fjerdedels timme, upphörde det af sig sjelf, hvarvid ansigtet blef leende och uttryckte välbehag. Nu först ville Patienten, att jag lade min ena hand på hennes panna, och den andra öfver hennes maggrop, hvarigenom hela

kroppen hastigt upplifvades. — Strax derpå öppnades hennes ögon, hvilka, med ett ljust uttryck, först fäste sig på mig, likasom för att hvila sig, hvarefter Patienten frivilligt vände dem åt åtskilliga håll. I det samma förkunnade hon, "att ett nytt "anfall af katalepsi hölle åter på att ut-
"vecklas." Det inträffade genast. Ögonen, hvilkas pupiller voro högst utvidgade, stodo nu orörligt stirrande åt höjden, samt blefvo något röda och tåriga. Detta anfall räckte äfven en fjerdedels timme; och Patienten förböd mig nu, likasom under det förra, att afbryta det. — Då anfallet kommer börjas stelheten i ansigtet, och stiger sedan nedåt armarne, ryggen, och slutligen benen. Då anfallet upphör, försvinner stelheten i samma ordning, först i ansigtet, och sist i benen. -- Derefter förblefvo ögonen öppna, med utseende af fullkomligt vakande: likväl försäkrade Patienten, "att hon ännu sof, och snart skulle få ett ytterligare "anfall af stelhet." Hon bad mig, "att om "ögonen då skulle stå uppspärade, söka "tillsluta dem: emedan ett slikt stirrande "vore plågsamt." — Efter några minuter tillslötos ögonen, och Patienten var ganska lugn en half timme. Nu infann sig det förutsagda kataleptiska anfallet: men som Pati-
enten

enten dervid kommit att hålla sina armar korsvis öfver bröstet, och jag fruktade, att deras tryckning skulle besvåra andedräkten; så trodde jag mig böra lossa och lägga dem i annan ställning. Efter ett par strykningar blefvo armarne böjliga; men i och med det samma var hela anfallet hämmadt i sitt utbrott. — Strax derpå yttrade Patienten med uttryck och åtbörder af förskräckelse: att hon "kände liksom blod forsa i bröstet, "och fick blodsmak i munnen." Likväl följde ingen blodhostning. — Derpå började Patienten klaga öfver oro och smärtor i bröstet, som hvarken ville gifva vika för calmering eller för handens påläggning: men då jag vidrörde tåspetsarne, försvann det onda genast. Detta tillstånd hade räckt en fjerdedels timme, då ögonen öppnades, såsom vid ett stilla uppvaknande; men de blefvo genast stirrande, och stelheten började blifva allmän. Då förde jag mina tummar öfver Patientens ögon, uppifrån nedåt, hvarpå de genast tillslötos, med minskning i stelheten; men blott för några minuter. Sedan jag två gånger hade omgjort detta med lika påföljd, bad Patienten mig, "att ej göra flera försök; emedan anfallet derigenom hindrades att utbryta." Jag efterkom hennes begäran, och katalepsien ut-

vecklade sig nu fullkomligt. Detta anfall räckte äfven en fjerdedels timme. Munnen stod derunder öppen. Tungan syntes neddragen i svalget, och hindrade stundom andedrägten till den grad, att jag måste vidröra tårna, för att skaffa Patienten luft. -- Efter slutadt anfall, tillslötos åter ögonen för tio minuter: men derefter öppnades de ånyo, och stannade snart i en stirrande ställning. Patienten var nu likväl ej stel, utan hade blott utseende af förvåning och en dyster hänryckning i det allra djupaste begrundande. På tillfrågan sade hon: "att hon vore "borta." -- Efter ungefär en fjerdedels timma, "kom hon hem," -- och berättade: "att "hon varit i sin framtid; men ej ännu kunnat se den tydligt." -- Med angenäma rysningar uppvaknade hon nu, satte sig opp, och klagade öfver någon ömhet i lederna vid handen och armbågen, äfven som vid foten och knäet. -- Längre dröjde det likväl ej, förr än Patienten i sittande ställning åter stelnade, med öppna ögon och mun. Flere gånger måste jag vidröra tåspetsarne, för att lätta Patientens, genom den neddragne tungan, besvärade andedrägt. Efter 10 minuter bad Patienten mig lägga min ena hand på hennes panna och den andra på bröstet, hvarigenom den kataleptiska stelheten genast häfdes. -- Patienten kände sig nu matt, lade sig ned på soffan, och begärde

ett glas magnetiseradt rödt vin, hvilket smakade henne ganska väl. -- Efter uppvaknandet hade hon nästan alldeles intet minne af hvad som under denna långa sömn hade tilldragit sig. -- Under de kataleptiska anfällen hade stelheten varit mindre fullkomlig i extremiteterna af högra sidan, på hvilken Patienten låg. Under stelheten hade känslan bibehållits. De kataleptiskt stirrande ögonen mottogo visserligen intryck af yttre föremålen; men själen kunde likväl derom ej göra sig någon *redig* föreställning. "Det" hade svartnat och flammats för ögonen "ömsom." Under de kataleptiska anfällen arbetade det i maggropen förunderligt. Under dessa anfall, äfven som städse under det magnetiska tillståndet, voro täspetsarne den väg, hvarpå jag kraftigast kunde verka på Patienten: blott jag vidrörde dem, kunde hon höra mig, jag måtte tala huru som helst. -- Patientens puls föll ifrån 100 till 86: min ifrån 84 till 72.

Den 5:te April. (62) Fru O. har de senare nätterna börjat drömma ovanligen mycket, samt tala i sömnen, hvilket hon aldrig tillförene brukat göra. -- Magnetiseringen börjades enligt vanligheten, klockan 4 eftermiddagen, och fortsattes 25 minuter. Verkningarne voro i allmänhet lika som i går, men nästan ännu starkare. Hyar gång

jag förde fingerspetsarne öfver underlifvet, inställde sig de våldsammaste borborygmi, lifvet sammankrympes krampaktigt, och hela kroppen skakades häftigt. — Klockan 4 $\frac{1}{2}$ infann sig ett kataleptiskt anfall. Hela den öfriga kroppen stelnade; men i ansigtet endast läpparne: pannan syntes stundom rynka sig, och ögonen rörde sig under de tillslutne ögonlocken. Patienten sade: "att ett starkt arbete föregick under bröstet." Klockan 4, 47 bad hon mig göra slut på stelheten, derigenom att jag lade ena handen på hennes panna, och den andra öfver maggropen. Detta gjorde strax sin åsyftade verkan. — Efteråt var Patienten ganska munter och glad, samt kunde tala utan att jag behöfde vidröra henne. Hon bad mig nu, "att under nästa kataleptiska stelhet ej tilltala henne annorlunda än mot tåspetsarne." — Klockan 5, 10 börjades "ett särdeles starkt arbete i maggropen." Klockan 5, 25 började det äfven "arbete i sidan," hvarest Patienten sade sig "känna likasom en knöl, hvilken vore det stället, der smärtorna fordom hållit sig." — Nu kunde Patienten ej tala, utan då jag vidrörde tårna. — Klockan 5, 35 blef hon ledsen, orolig och dyster, samt gret i stillhet. — Klockan 5, 53 kommo mycket starka rysningar och skenbringande skakningar. Strax

derpå öppnades ögon och mun. Hela kroppen blef kataleptisk, till och med ansigtet. Enligt Patientens begäran tilltalade jag henne mot tåspetsarne. Efter 5 minuter tillslötos ögonen, och stelheten lörgick. Patienten bad mig: "att nästa gång hon stelnar, utsträcka hennes ena arm och tilltala henne mot fingerspetsarne; hvarigenom hon trodde, att katalepsien skulle blifva fullkomligare, men komma mindre ofta, hvilket hon ansåg nyttigt." — Klockan 6, 10 bad hon mig "upplyfta sin venstra arm, och tala mot fingerspetsarne, på det hon måtte erfara huru det verkade." Så snart armen blifvit upplyft och utsträckt, styfnade den kataleptiskt, och bibehöll denna ställning, utan att Patienten "deraf på ringaste sätt besvärades." Hvert ord jag sade "verkade rörelser i maggropen." Efter 6 eller 8 minuter strök jag armen från fingrarne till axeln, två gånger, och satte derefter mina fingerspetsar vid inre sidan af armbågen (öfver Nervus ulnaris), hvarpå stelheten genast upphörde. Patienten var nu munter och lugn. — Klockan 6, 20 blef Fru O. med tillslutne ögon och öppen mun betagen af en allmän katalepsi, som räckte 25 minuter. Då anfallet kom, låg Patienten på ryggen och höll sin högra hand öfver maggropen. Efter några ögonblick bad hon mig "borttaga denna

"hand, emedan den hindrade, eller åtminstone försvagade anfallet." Jag satte nu blott mina fingerspetsar vid armbågen, då armen genast blef böjlig. Jag utsträckte den i en spetsig vinkel mot kroppen, och talade mot fingerspetsarne, hvarpå armen åter stelnade. Jag trodde mig böra understödja armen, och höll handen derföre under armbågen. Efter en liten stund bad Patienten mig "borttaga handen från armliden, emedan stelheten deraf försvagades; och hellre understödja handleden." Snart började armen vilja sjunka, hvilket, enligt Patientens tanka, "kom deraf, att jag hållit min hand *under* den samma." Hon bad mig "låta armen falla ned på soffan:" hvilket skedde. Armen blef strax åter kataleptisk, hvarpå jag höll mina sammanlagda fingerspetsar lodrätt *öfver* handen. Genast bad Patienten mig "upplyfta armen; men högre än förut." Jag yttrade min fruktan att röra den; men Patienten försäkrade: "att ingen fara vore, allenast rörelsen skedde hastigt." Hon log åt min farhåga och tillade: "att hon nog kände, hvad hon talte." Armen var så stel, att då jag *långsamt* lyfte på den, rörde sig hela kroppen, utan att armens ställning förändrades. Med en viss bäfvan efterkom jag således Patientens begäran. Till min stora förun-

Dran följde armen helt lätt med, så långt rörelsen gick tillräckligt hastigt; men det stannade armen i samma stelhets som förut. Nu frågade Patienten: "om jag ej hade hållit mina fingrar öfver hennes hand: ty hon hade deri känt en besynnerlig dragning uppåt, och begär att upplyfta den." -- På min fråga: om jag skulle på samma sätt kunna röra hvilken lem som helst? var Patienten i början villrådig, om det ej vore nödigt, att jag först hölle min hand öfver den lemman, som skulle röras; men efter ett kort besinnande yttrade hon bestämdt: "att det alltid kunde ske, blott rörelsen vore hastig." Hon bad mig göra försök med andra armen. Jag var ännu rädd, och vågade ej anse föregående erfarenhet tillräcklig, för att deraf göra någon allmän tillämpning. Den högra armen hade neml. under hela detta anfall tjent till ledare för mitt tal: den hade under anfallet redan ett par gånger varit uppmjuknad: jag hade, innan den upprycktes, hållit mina fingrar öfver den: den hade tillförene alltid varit mindre stel än den venstra, hvilken nu låg, styf som jern, böjd i arm- och handleden. Förhållandet var således ej fullkomligt enahanda: och jag vägrade därför länge att efterkomma Patientens begäran, samt gjorde föreställningar deremot. Men Patienten var envis "att erfara, huru det skulle gå;" samt

förnyade sin uppmuntrande försäkran: "att
 "hon kände, det ingen fara vore." Den ån-
 gest, hvarmed jag omfattade handleden, ö-
 kades ännu mer, då jag fann armen så styf,
 som hade den tillika med kroppen utgjort
 ett enda benstycke. Den farhåga jag nu
 hade, att tilläfventyrs tillfoga Patienten nå-
 gon skada, var en af de obehagligaste kän-
 slor jag någonsin erfarit. Jag gjorde våld
 på mig, för att kunna rycka till på armen
 med tillbörlig hastighet: och till min förvå-
 ning följde armen med, likasom förra gån-
 gen. Men der jag med första rörelsen stan-
 nade, der blef armen orörligt stående. Pa-
 tienten var glad och stolt öfver utgången
 af detta försök: och jag flat, att ej förr rätt
 hafva förstätt de äldre Författarnes yttran-
 den om kataleptiska lemmars "*vaxlika böj-*
"lighet." — Nu stodo båda armarne i vädret;
 helst jag hade hela tiden nyttjat den högra
 som ett slags språkrör. För att få ned den
 venstra armen, strök jag 2 gånger från han-
 den uppåt armbålan, och satte derefter mi-
 na fingerspetsar vid armbågen. Armen mjuk-
 nade genast; men i och med det samma
 äfven den högra, tillika med hela den öf-
 riga kroppen. Patienten sade: "att under
 "detta anfall hade det ställe i maggropen,
 "der det arbetar så besynnerligt, minskats
 "till vidden, i samma mån stelheten tilltog
 "tillika med arbetandet." -- Patienten upp-

vaknade kl. 7, 10, samt kände sig särdeles stark och välmående. Hon hade ej ringaste hågkomst af det magnetiska tillståndets händelser. — Under det sista kataleptiska anfallet, äfvensom efteråt, kunde Patienten tala, utan att jag behöfde vidröra tårna: men under katalepsien kunde hon ej framstöta mer än ett ord i sender, och det med ett svagt, hest och besynnerligt ljud, i anseende till läpparnes och tungans nästan fullkomliga orörlighet. — Mot slutet af sömnen började våra pulsar falla: Patientens ifrån 92 till 84: och min ifrån 100 till 74.

Den 6:te April. (63) Kl. 4 e. m. börjades magnetiseringen; men måste efter $\frac{1}{4}$ timme afbrytas, emedan ett kataleptiskt anfall då redan inställde sig, hvilket räckte $\frac{1}{4}$ timme. Patienten låg på venstra sidan, hvilken äfven nu blef stelast. Under detta anfall upplyfte jag först högra armen, böjde den på alla möjliga sätt, och lade slutligen ned den. Derpå ryckte jag opp den venstra armen: men som handen var knuten, frågade jag, om den borde med våld öppnas? Patienten svarade: "nej;" och bad mig "stryka med mina finger-spetsar på ryggsidan af hennes hand, från fingerspetsarne till handleden; men ej högre, ty då skulle hela armen mjukna." — Jag gjorde som hon hade lärt mig: och fingrarna öpp-

nade sig sjelfmant. — Kl. 4, 50 kom åter ett kataleptiskt anfall, som räckte 25 minuter. Enligt Patientens begäran upplyfte jag venstra armen, och böjde den åt flera håll. — Det är för besynnerligt, att då jag ryc-ker till nog hastigt, käns nästan alldeles in-tet motstånd; utan tyckes det nästan, som rörde Patienten lemmen frivilligt; eller rät-tare, likasom lydde lemmen min vilja. — Fru O. bad mig "som oftast förändra armar-nes ställning; emedan det verkade ganska "angenämt, och stelheten derigenom ökades." — Patienten, som städse var högst angelä-gen att sjelf utforska beskaffenheten af sitt magnetiska tillstånd, och till den ändan be-ständigt anställde eller föreslog stundom gan-ska sinnrika experimenter, bad mig "tala "mot hennes maggrop, för att erfara, huru "det nu skulle verka." Hon fann "stelheten "derigenom ökas ännu mer, än genom tal "mot fingerspetsarne, och verka ännu mer "välgörande." — Under påstående katalepsi, begärde hon dricka. På hennes begäran uppmjuknade jag högra armen, med hvilken hon förde glaset till munnen; men det dröj-de länge, innan hon kunde fatta glaset med läpparne och svälja. Härunder minskades stelheten något i hela kroppen; men åter-vann snart sin förra styrka, sedan jag bort-tagit glaset. En gång hotades Patienten af qväfning, till följe af luftens instängning i

Bröstit, hvilket tillika med halsen, ganska starkt utspändes. Hon bad mig "vidröra tåspetsarne, för att sätta henne i stånd att andas ut." -- Det skedde. -- Föröfrigt bad hon mig "ej onödigtvis vidröra tåspetsarne; emedan den välgörande stelheten derigenom minskades." -- Efter slutadt kataleptiskt anfall sträcker Patienten lemmarne, med uttryck af välbehag, och ber mig stundom stryka dem uppifrån nedåt. -- Kl. half sex bad Patienten mig "tala mot maggropen, under det hon höll sina fingrar i öronen: hon ville utröna, om hon då skulle kunna höra." Försöket slog så ut, "att hon blott hörde ljudet af mitt tal, utan att kunna åtskilja orden." Men armarne blefvo kataleptiska. Patienten afslog mitt tillbud att genom vidrörning uppmjukna dem; emedan hon ville försöka, hvad hennes egen vilja förmådde." Efter ifrigt bemödande med mycken grimacering, samt darrning i bröstet och halsen, flögo armarne omsider ned med stor hastighet, och slog mot kroppen ganska hårdt. De voro sedan ömma; hvarföre jag måste flere gånger stryka dem. -- Längre hade det arbetat under bröstet, då kl. 5, 40 detta arbete blef på en gång förskräckligen häftigt, med starka rysningar och skakningar. "Det var," sade Patienten, "någon ting, som ville arbeta sig ut." Af vanda böjde hon frivilligt ryggen så, att den bil-

dade en stark båge, likasom i opisthotonus, i hvilken ställning den nu blef kataleptisk. På Patientens begäran förde jag mina händer två gånger nedåt öfver hennes bröst, då ryggen genast mjuknade och sönk ned mot soffan. Strax derpå fick hon anfall af qväfning, med stark uppsvällning af hals och bröst. Patienten bad mig "först "släppa ut luften, genom tårnas vidrörelse, "och sedan tala flitigt mot maggropen, för "att hindra luften att vidare instängas." Efter en liten stund sade hon: "att faran för "qväfning redan vore förbi; och att talet mot "maggropen nu ej vidare i detta afseende "behöfdes." — Kl. 6, 5 började Patienten vändas af det nu åter hastigt tilltagande arbetet under diaphragma. Hon sade: "att "det förekom henne, likasom vore i lifvet "någon ting instängdt, som ville bryta sig "ut; samt att detta utbrott vore välgörande, "och finge ej hindras." Sedan detta fortfarit tio minuter, bad Patienten mig lägga min ena hand på hennes panna, och den andra öfver maggropen, hvarigenom lugnet strax återställdes. — Kl. 6, 20 knäppte Patienten i hop sina händer ganska hårdt, och upplyfte dem öfver bröstet, der de genast stelnade. Muskelnerna syntes dervid i början svälla opp, samt blifva hårda och spände; fingrarne blefvo rödblå, och knogarne hvita: men sedan stelheten, efter en liten stund,

hunnit blifva allmän och fullkomlig, upphörde spänningen i musklerna, och fingrarne återfingo sin naturliga färg. Hela kroppen blef nu kataleptisk; och Patienten kunde nästan under hela anfallet ej frambringa något ljud, utom då jag vidrörde tåspetsarne. På Patientens begäran tilltalade jag henne mot örat. "Detta" sade hon, "väckte hufvudet" (ur stelheten) "och vore nyttigt, då den i bröstet instängda luften steg åt hufvudet." Nu bad hon mig öppna de sammanknäppte händerna. På min förfrågan, huru det borde ske? svarade hon: "att jag blott behöfde tala mot finger-spetsarne." Jag gjorde det; och fingrarne mjuknade genast. -- Enligt Patientens begäran utsträckte jag och upplyfte hennes högra arm, samt lät den stå i vädret minst 10 minuter. Detta besvärade Patienten alldeles icke; och i armen syntes knappt tecken till darrning. -- Patienten bad mig "svepa min silkes-näsduk omkring den utsträckta handen." Häraf sade hon sig "känna likasom hade någonting, som från armen skolat utströmma genom fingrarne, blifvit tillbakastött, med en obehaglig känsla." -- Hon bad mig "tala mot de med silket betäckte fingerspetsarne." Hon hörde hvad jag sade; men "utan att af mitt tal erfara någon verkan på armen eller bröstet." -- Derefter bad Patienten mig "svepa den sammanvecklade näsduken om-

"kring armliden, och tala mot fingerspetsar-
 "ne." Af mitt tal "trängde nu verkan, med
 "en angenäm värme, ända till armliden;
 "men längre han den ej. — Deremot kän-
 "des smärtor i öfverarmen." Slutligen bad
 Patienten mig "på försök nedlägga armen
 "medelst strykning från axeln till handen."
 Armen sönk dervid helt långsamt ned: men
 detta fann Patienten "oangenämt och nästan
 "plågsamt; då deremot den hastiga rörelsen
 "är behaglig." Patienten försäkrade: "att det
 "gjorde godt, det lemmarnes ställning stun-
 "dom förändrades;" och bad mig derföre
 böja de länge utsträckte fingrarne. De för-
 höllo sig vid böjningen, lika som armarne.
 På min fråga, om tal mot fingerspetsarne
 verkade lika, som tal mot tårna? svarade
 Patienten: "att verkan af talet mot tårna
 "är starkare, och går rakt opp till maggro-
 "pen; då deremot talet mot fingerspetsarne
 "verkar mera opp åt halsen, och svagare på
 "maggropen." — Jag frågade, hvori stelhe-
 ten egenteligen hade sin grund? Detta sade
 Patienten sig "ännu ej kunna begripa;" men
 låfvade att söka utforska det. — Detta ka-
 taleptiska anfall slutades kl. 6, 47. Patien-
 ten var nu särdeles stark och lugn, samt be-
 gärde en koppar-penning för att dermed ex-
 perimentera, under det att jag upptecknade,
 hvad som under anfallet hade tilldragit
 sig. — Patienten rönt "en högst obe-

"haglig verkan af kopparn;" — och efter långt besinnande, för att uttrycka den känsla hon deraf erfor, sade hon: "att den liknade *vemjelse*. Dessutom var det henne svårt att hålla penningen: ty kopparn liksom stötte fingrarne ifrån sig." — Mot slutet af sista anfallet, och sedan oafbrutet, kunde Patienten tala, utan att behöfva vidröras. — Efter några djupa suckningar öppnades ögonen, som hela tiden varit jemt tillslutne, helt plötsligt kl. 7, 10; och nu var Patienten på en gång alldeles vaken. Hon var nu genast munter och glad, samt hade icke ens den ringaste aning af hvad som under det magnetiska tillståndet hade tilldragit sig. — Vid operationens början var Patientens puls 96, och min 88. Kl. 4, 40 var bådas vår puls 84. Kl. 5, 50 gjorde hennes puls 76, och min 72 slag i minuten.

(Fortsättning e. a. g.)

12.

Mamsell L. — 28 år gammal, mörklagd, och af ett retligt nerf-system, insjuknade efter medlet af Augusti månad år 1820, uti feber med svår hosta och tryckning på bröstet. — På 4:de dagen blef jag tillkallad. Pulsen var hastig, men klen: andedrägten högst besvärad, och nästan omöjlig, utom i sittande ställning. En djup och hård hosta äggade ännu mer plågorna i bröstet, hvarest en beständig hetta öfverklagades, likasom af ett "glödande kol." — Ådern öppnades genast, hvarefter mycken lindring erhöles, oaktadt blodet alldeles icke visade de vanliga tecknen af inflammation. Febern blef nu remittent, med exacerbationer på eftermiddagarne, då hostan blef alldeles olidelig, och Patienten nästan utom sig af ångest. En mixtur af Spiritus Mindereri, Pepparmynt-vatten och Lakrits, skaffade en hastig lindring, hvarefter sjukdomen antog en fullkomligt intermittent typus. Paroxysmerna, som kommo strax efter middagstiden, voro åttöljda af yra, och en så ofantlig kramphosta, att jag i hvarje ögonblick fruktade, det någon åder skulle brista. Medelst Kina och Valeriana lyckades det visserligen att häfva den egentliga febern: men Patienten var ytterst svag, och hostan blef
nästan

nästan ännu svårare, i synnerhet vid den tid febern varit van att komma. Derjemte yttrade sig en retning i nerf-systemet, nästan såsom ett slags feberyra.

Efter att förgäfves hafva försökt Hyoscyamus, Gummi Ammoniacum o. d. tog jag min tillflykt till Animala Magnetismen. Nästan i ögonblicket stillades hostan; och inom några minuter föll Patienten i sömn. Under hela det magnetiska tillståndet var hostan nästan alldeles borta: och hvarje hotande utbrott kunde jag qväfva, genom andande på bröstet, eller genom handens påläggning. Under denna sömn utbröt, för första gången sedan sjukdomens början, en ömning svett, som fortfor sedan hela aftonen, med tydlig lindring i sjukdomstillståndet. — Emellan hvarje magnetisering blef hostan lindrigare, så att den inom tre eller fyra dagar nästan alldeles försvunnit. — Patienten led visserligen ännu af en fortfarande besynnerlig retning i nerf-systemet, med svaghet i bröstet, obstruction, samt brist på matlust: men som jag hoppades, att, sedan hostan blifvit häfven, kunna fullända kuren utan ytterligare magnetisering: och det dessutom var mig, i anseende till en dagen derpå (den 14:de Sept.) förestående lång resa, omöjligt att längre fortsätta den magne-

tiska behandlingen; förordnade jag piller af Asa foetida, Myrrha, Aloe och oxgalla, samt beckplåster att nyttja emellan skuldrorna. Då jag en månad derefter återkom, hade jag den glädjen att finna Mamsell L. fullkomligt återställd till helsan.

Denna Patients magnetiska tillstånd hade föröfrigt ingenting märkvärdigt, utom det, att hon derunder städse ansåg mig, såsom Doctor, för en helt annan person än Magnetisören. Doctorn misshagade henne; men hon visade Magnetisören stor tillgifvenhet. Hon gjorde sig lustig öfver Doctorns oförmåga att bota hostan; men prisade deremot Magnetisören. Doctorn gaf hon den vanliga titeln; men Magnetisören kallade hon: "*den främmande*." Hon samtalande likväl ej med Magnetisören, utan igenom Doctorn. Det var alltid Doctorn som talade; men Magnetisören som vidrörde henne.

SAMMANDRAG

af min erfarenhet

rörande

ANIMALA MAGNETISMEN.

(Fortsättn. från sid. 288.)

5.

Kroppsvärmen (*calor animalis*) tyckes stå i ett nära förhållande till den magnetiska kraften, och liksom vara dess ledare eller vehickel.

Jag har åtminstone rönt, att då jag varit kall, isynnerhet om händerna, har mitt magnetiska inflytande alltid varit i samma förhållande svagt: äfven som jag städse känt mina händer liksom öfvergjutas af en, ifrån Patienten utgående, varm ånga, så snart magnetiseringen börjat göra verkan.

6.

På alla menniskor torde kraft städse utströmma, isynnerhet igenom fingrarne, såsom egentlig grund till Animala Magnetismens fysiska inflytande.

Medelst denna kraft-ström tyckes man kunna verka ej blott på andra, utan äfven på sig sjelf. Åtminstone har jag ofta lyckats att medelst strykning eller händernas påläggning lindra egna kolikplågor och andra locala smärtor. — Till äfventyrs verkar den så kallade *Bacquéen* blott såsom ett medel att leda Patientens kraft-ström tillbaka till dess egen kropp. På detta sätt torde Pro-

fessor KIESERS experimenter med omagnetiserade Bacquéer bast kunna förklaras.

7.

Magnetismen verkar på särskilda människor, och vid särskilda tillfällen, olika starkt: och på somliga har den alldeles ingen märkbar verkan.

Sålunda har jag funnit Magnetismen verka allmännare på fruntimmer än på karlar; starkare på ynglingar och medelåldriga, än på barn och ålderstegna; mer på sjuklingar än på friska. Med en tillräckligt fast vilja tyckes en någorlunda frisk människa kunna fullkomligt motstå Magnetismens inflytande.

8.

Utaf dem, på hvilka Magnetismen yttar tydlig verkan, kan likväl blott den minsta delen bringas till magnetisk sömn: och äfven bland dessa kunna på långt när ej alla försättas i egentlig somnambulism.

9.

Magnetisören tyckes stundom kunna omedelbarligen verka på en Somnambul, blott igenom sin viljas inre bestämmande.

Då man uti Mineral-Magnetismen, Electriciteten och Galvanismen dagligen kan se de förunderligaste spänningar emellan de oorganiska kropparnes inneboende krafter; då man finner flere slags växter verka dynamiskt på hvarandra, t. ex. trifvas olika väl i hvars andras grannskap; då dagliga erfarenheten bekräftar den under namn af antipathi kända växelyverkan emellan vissa dju-

riska organismer, t. ex. vissa människors illamående i katters grannskap; — så tyckes man knappt böra förundra sig deröfver, ännu mindre på förhand kunna anse omöjligt, att den ofantliga kraften, *menniskans vilja*, under vissa vilkor kan, blott genom en omedelbar kraftspänning, och utan några mekaniska medel, verka på en annan människas lättrörda känsla. Att en enda person stundom kan, i ett afgörande ögonblick, med ett ord, en blick, en åtbörd förfära och liksom förlama en eljest öfverlägsen fiende, samt till och med en hel folkmassa, tyckes likaledes vittna om den ytterst ansträngda viljans omedelbara verkan på andra människor.

Anmärka bör jag likväl, att de experimenter, genom hvilka Magnetisören vill utröna sin viljas inflytande på Somnambulen, måste anställas med yttersta försigtighet, om förvillelse skall undvikas. Somnambulen bör neml. ej af det föregående kunna sluta till experimentet; och Magnetisören måste noga akta sig, att ej med ögonen, andedrägtens förändring, eller något slags kroppsrörelse förråda hvad som föregår inom honom: och detta är svårare, än mången torde föreställa sig.

IO.

De läkemedel en Somnambul förordnat för sig sjelf, hafva alltid haft den åsyftade verkan.

Somnambulens förordnanden af läkemedel för sig sjelf, anses i allmänhet såsom ett yttrande af dess instinkt; och oftast troligen med rätta. Känslan af illamåendet väcker hos Somnambulen, likasom hos vissa slags djur, aning om ett behof, hvilken aning allt mer och mer utvecklas, till dess den slutligen öfvergår till bestämd föreställning.

På samma sätt kan äfven hos dem, som icke äro magnetiserade, instinkten yttra sig; blott det animala lifvets nerf-system är tillräckligen domnadt, för att ej kunna störa det vegetativa lifvets i dess verkningar, såsom t. ex. uti det vanliga drömtillståndet. "Isis" säger DIODORUS, "visar uti drömmar, läkemedel för sjuklingar; och dessa läkemedel slå aldrig fel. Dagligen ser man sjuklingar, äfven sådana, om hvilkas vederfående Läkarna fullkomligt misströstate, på detta sätt återvinna helsan." (*Histoire de la Médecine par D. LE CLERC An. 1729. Pag. 17*) — Sjelfve GALENUS tillskref ESCULAPIUS det samma, som Egyptierna hade tillskrifvit ISIS. (LE CLERC l. c. Pag. 669).

Men i anseende dertill, att Somnambuler-na stundom vinna ändamålet genom medel, hvilka tyckas i sig sjelfve vara helt och hållet kraftlösa; har det synts mig möjligt, att påföljden kunde, åtminstone vid dylika tillfällen, härröra, ej ifrån det använde medlet, utan blott från Själens egen verksamhet. Det är nemligen bekant, att kroppen är, under utbrottet af en stark sinnesrörelse, känslolös för hvarje annat slags intryck. Äfvenledes kunna somliga, blott genom tankens uppmärksamma fästande vid ett viktigt föremål, glömma eller liksom domna de största plågor. Genom tanken torde man kunna leda och liksom sammanföra lifskraften till hvilken del af kroppen man behagar; och allt efter som denna tanke är åtföljd af fruktan eller hopp, derigenom bidraga att åstadkomma eller att bota sjukdomar. Det torde vara häruppå, den gamla erfarenhetsatsen grundar sig: att då Läkaren tillvunnit sig Patientens förtroende, har han redan hunnit halfva vägen till dess botande,

— Men må detta anses, ej såsom bevis för något bestämdt påstående: utan blott såsom en vink till sakens ytterligare pröfning!

Innan jag lemnar detta ämne, kan jag likväl ej underlåta, att anföra följande veder-måle af Själens stora inflytande på alla krop-pens functioner:

År 1819 den 9:de Juli blef, i Allmänna Barnbördshuset härstädes, en 29-årig qvinna naturligen förlöst från ett lefvande barn. Hon hade två barn förut, hvilka hon sjelf uppammat; och fick äfven nu mjölk i bröstet. Men på 4:de dagen efter förlossningen började mjölk-afsöndringen åter minskas, samt qvinnan klaga öfver värk och svullnad i ena benet, såsom symptom af en i Allmänna Barnbördshuset då för tiden gångbar, besynnerlig och förfärlig sjukdom, hvilken jag, i Svenska Läkare-Sällskapets handlingar, 7:de Bandet, kallat *Phlegmatia extremitatum maligna*. Dagen derpå tillkommo smärtor under bröstet, och jag såg redan döden lömskt nalkas med stora steg, hvilket äfven Patienten sjelf tycktes känna. Vice Förestånderskan, Fru SETTERBORG, läste nästan hela eftermiddagen och större delen af natten, på den sjukas begäran och efter dess anvisning, stycken ur Bibeln och Psalmboken, hvilket allt hon med mycken rörelse och känsla afhörde. På Fru S--s tillfrågan, om hon ville tala med sin man? svarade den sjuka: "Åh nej! Jag har ingenting att säga honom: utan önskar blott, att Gud måtte beskydda honom och barnen." -- Följande morgon, den 16:de Juli, kl. 9½ f. m. fann jag Patienten döende. Ingen puls kändes; kroppen var kall som marmor; ansigte och läppar voro bleka och sammanfallne; emellan de halföppne ögonlocken syntes en rand af

det glanslösa hvitögat: det enda tecknet till ännu återstående lif visade bröstet, som rörelse sig, oaktadt ganska svagt, nästan omärkligt, och med långa mellanskof. -- Slutligen hade, inom en half timme, äfven bröstets rörelse upphört, och Fru S. fann på en spegel, som hon en stund derefter lade öfver munnen, ej ringaste tecken till imma; hvarföre hon, efter ännu en fjerdedels timmes dröjsmål, höljde lakanet öfver ansigtet. -- Men kort derpå såg Fru S., till sin stora häpnad och förvåning, den (sken-) döda plötsligt spritta till, likasom uppvaknande ur en djup sömn, kasta lakanet från ansigtet, öppna ögonen, sätta sig häftigt opp, se sig omkring, och stryka sig med handen öfver pannan, under det hon med en glad och rörande ton, samt med en förunderlig ifver utropade: "Kära Fru! "Kära Fru! det var för besynnerligt! -- Jag "har nu varit långt borta, och erfarit en alldeles outsäglig sällhet. Jag var ganska nära himmelen, och höll just på att der inträda, hvarest Frälsaren stod med öppna armar färdig att mottaga mig, då jag i det samma fick höra en röst, som tilltalade mig, "sägande: "Du har ännu någon ting att ut- "rätta på jorden, hvilket du förgätit. Du "har man och barn. Du bör taga afsked "af din man, innan du lemnar det jordiska. "Vänd derföre om, tillbaka till lifvet! Du "skall få två timmars anstånd, för att kunna uppfylla, hvad du försummat." " -- Vid min ankomst strax derpå, upprepade Patienten allt detta, med stark och ovanligt väljudande röst, samt i en särdeles rörande ton. Hennes tal var förunderligen högtidligt; och hennes språk var nu ovanligen bestämdt, kraftfullt och städat. Hennes ögon strålade

strålade af en förunderlig glans och liflighet: ansigtet återvann sin fyllighet, och öfverdrogs småningom med en behaglig rodnad: hela kroppen återfick spänstighet, färg och värme, samt sådan styrka, att den sjuka kunde vända sig i sängen och sätta sig opp utan möda. -- Jag gaf henne några nerfstyrkande droppar och köttsoffa, hvilket allt hon viligt och med tacksamhet mottog, men under försäkran: "att alla försök till räddning" voro fruktlösa, emedan hon bestämdt visste, "att ögonblicken voro räknade." -- Mannen, som bodde långt borta (vid Tjerhofsgatan), hade genast blifvit efterskickad; men kunde ej komma förr än kl. något öfver 1, eft. m. -- Emellertid var qvinnan ännu i samma exalterade tillstånd, som förut är beskrifvet. -- Då mannen trädde in i rummet, satte hon sig opp i sängen, tryckte honom till sitt bröst, och sade: "Det är fullkomnadt! Nu dör jag!" -- I det hon uttalade sista ordet nedsänk hon liflös.

II.

Somnambulers förutsägelser rörande deras egne sjukdomar, har jag städse funnit uppfyllas.

Vanligen anses detta såsom bevis på Somnambulers förutseende: och det är otvifvelaktigt, att de ju kunna hafva en förkänsla af redan grundlagde förändringar inom deras egen kropp, likasom många svaga och sjukliga människor kunna, hela dygnet förut, förespå förändringar i atmotsferen. -- Men jag kan för min del knappt tvifla, att ju dylika förändringar ej sällan inträffa blott dertöre, att Patienten *förutsagt* dem. -- Jag har re-

dan förut yttrat mig öfver själens inflytande på kroppen; och vill nu anföra några ytterligare skäl för min mening om dess förmåga att åstadkomma vissa förändringar i kroppens helse-tillstånd. -- Jag har neml. ofta erfarit, att om man tillsäger en Somnambul, att efter uppvaknandet, på ett bestämdt klockslag, verkställa hvad, i sig sjelf lofligt och anständigt, som helst, t. ex. att företaga sig något visst, ovanligt arbete; så kan man vara säker, att själen ej förgäter den erhållna befallningen, oaktadt Patienten efter uppvaknandet ej har ringaste medvetande deraf. Då det lider emot den bestämda tid-punkten, blir Patienten orolig, vankar från ett företag till ett annat, blir obeslutsam, och känner likasom en drift att verkställa en dunkel aning. Allt som tid-punkten nalkas, utvecklas aningen, och Patienten liksom famlar efter föremålet, till dess aningen, på klockslaget, frambryter uti klar föreställning, då Patienten, genom befallningens skyndsamma verkställande, återvinner sitt förra lugn. -- Likasom själen sålunda af egen kraft kan, på bestämd tid, åstadkomma bestämde rörelser i minnets verktyg; torde den äfven kunna åstadkomma bestämde förändringar i organismens öfrige delar. -- Själen kan, i anseende till dess, under somnambulismen utvecklade förmåga att verka på kroppen, anses såsom ett verktyg, hvilket Magnetisören måste handtera med största varsamhet. Såsom exempel härpå, vill jag blott anföra följande händelse:

Det Fruntimmer, som jag omtalt sid. 287 (d.) blef mot slutet af den magnetiska kuren, och sedan alla sjukdomssymptomer försvunnit, dyster och melankolisk, samt umgicks beständigt med en mörk aning om förestå-

ende recidif. Hon skydde sällskaper; och då hon ej kunde undvika dem, smög hon sig ofta att altorka de tårar, som hotade att frambyta. Natt-sömnen stördes af ooliga drömmar om nytt utbrott af den förra sjukdomen: och samma sorgliga aningar följde henne äfven i det magnetiska tillståndet. En förnäm Dam, som hade börjat denna magnetiska kur, ville förmå Somnambulen att noga bestämma, när recidifvet skulle inträffa, och på hvad sätt sjukdomen då skulle förhålla sig o. s. v. -- Då jag såg Patienten härigenom försättas i en obeskriflig oro, samt under våldsamma skakningar bereda sig till att bestämma sitt framtida öde, föll det mig in, att göra ett nytt slags experiment. Jag lade min ena hand på Patientens panna, och den andra öfver hennes maggrop, samt tilltalade henne med en viss högtidlighet, på följande sätt: -- "Ni vet, huru väl jag vill eder. Ni vet, huru fullkomlig tillit ni kan hafva till mina ord. Ni känner, huru stor magt jag har öfver eder. -- Jag tillsäger eder nu att ifrån denna stund anse eder såsom fullkomligt frisk, och aldrig, hvarken som vaken, eller som sofvande, eller som Somnambul, låta någon tanke på recidif uppstå i eder själ: utan med lugn och tillförsigt öfverlemna eder åt Försynens skickelse." — I ögonblicket föregick hos Patienten den märkvärdigaste förändring. Hon blef genast lugn, och gjöt en ström af glädjetårar, samt tackade mig för sin räddning. Ifrån den stunden var Patienten alltid munter och glad, tilltog dagligen i krafter, sof godt om nätterna, utan att besväras af några ledsamma drömmar, och tycktes sedan, ej ens under det magnetiska tillståndet, hafva ringaste föreställning om framtida sjuk-

lighet. — Detta Fruntimmer har allt sedan njutit en ostörd helsa: men om det, som Somnambul, fått yttra sig öfver sitt framtida öde, hade dess tillstånd nu tilläfventyrs varit helt annorlunda.

12.

Somnambuler kunna stundom, utan ögonens vanliga biträde, åskåda yttre föremål.

Detta fenomen tilltror jag mig visserligen ej att förklara; likväl anser jag mig ej längre böra dröja att nämna, huru man tilläfventyrs skulle kunna föreställa sig dess möjlighet. — Uti det vanliga seendet gör själen sig föreställning af de yttre föremålen till följe af dessas, på nerftapeten i ögats botten, likasom i ett slags camera obscura, upp och nedvända bilder. Ögat är således liksom en reflections-spegel, hvari själen betraktar den yttre världen. — Men om, under somnambulismen, medelpunkten för det animala lifvets egentliga nerf-system, neml. hjernan, är, såsom det verkligen tyckes förhålla sig, domnad, och själen liksom koncentrerad på något annat ställe, t. ex. under diaphragma, uti *plexus solaris*, såsom medelpunkten för det vegetativa lifvets nerf-system; så torde själen der kunna bilda omkring kroppen, likasom en känslig atmosfär, samt derigenom direkte och omedelbarligen fatta yttre föremålen.

(Fortsättning e. a. g.)

Slut på första Bandet.
